

Bundel van de Commissie Algemeen Bestuur van 17 januari 2018

Agenda bijlagen

Agenda AB 17-01-2018

- 1 Opening en mededelingen voorzitter
- 2 Inspreker(s)
- 3 Vaststelling besluitenlijst vorige vergadering
BV17.0187 Besluitenlijst CIE AB d.d. 6 dec 2017
- 4 Vaststelling agenda en inventarisatie rondvragen
- 5 Besprekpunten
- 5.a Bespreken ledenbrief 17-066 VNG betr. experimenteren met het gedoogd telen van wiet, ingebracht door D66
Griffie

I17.40147 Ledenbrief 17/066 inzake experimenten met het gedoogd telen van wiet
T17.40630 Besprekstuk cie AB 17-1-2018
T18.00681 Antwoord technische vraag van CU over wietkwekerijen commissie AB 17 januari 2018
- 5.b Bespreken voortgang Bleizo/A12 corridor door wethouder Heuvelink.
Griffie

U17.16442 Corridor A12 en bestemmingsplan Hoefweg-Zuid (Bleizo)
I17.45893 Concept bestuursovereenkomst Corridor A12
U18.00118 Beantwoording vragen m.b.t. besprekspunt commissie AB over Corridor A12
- 6 Stukken ter advisering aan de raad
- 6.a Economische Agenda Lansingerland 2018-2025
<P>De Economische Agenda Lansingerland 2018-2025 vast te stellen.</P>
Albert Abee
EMO

Voorstel Raad 9846
I17.42004 Economische Agenda Lansingerland 2018-2025-LosbladigLowRes
- 6.b Aanpassen Vastgoedbeleid (gemeentehuis)
<P>Gevraagde beslissing:</P>

Het Vastgoedbeleid Gemeente Lansingerland 2014 (T14.05848) enkel op het onderdeel Wet MO – Gemeentehuis te wijzigen (T17.13703).
Met de wijziging in het Vastgoedbeleid de mogelijkheid te bieden om maatschappelijke activiteiten vrij van huur of tegen kostprijs te laten plaatsvinden in het gemeentehuis.
Met de wijziging in het Vastgoedbeleid de mogelijkheid te bieden om commerciële activiteiten tegen betaling van huur te laten plaatsvinden in het gemeentehuis.
Voor de commerciële activiteiten aan te sluiten op de tarieven van Regardz.
Albert Abee
BIF

Voorstel Raad 9903
T14.05848 Vastgoedbeleid Gemeente Lansingerland
T17.13703 Aanpassing paragraaf Wet MO – Gemeentehuis in het Vastgoedbeleid
- 6.c Uitwerking motie Toezicht en Handhaving (M2016-12)
<P>Besloten is in te stemmen met de uitwerking van de motie Toezicht en Handhaving (M2016-12) zoals opgenomen in de notitie (T17.12257).</P>
Pieter van de Stadt
VH

Voorstel Raad 10008
T17.12257 Notitie Uitwerking motie Toezicht en Handhaving
T16.09046 M 2016-12 (aangenomen) motie (Leefbaar 3B, CDA, VVD, D66, ChristenUnie en PvdA), Toezicht en Handhaving
Behandeld in B&W d.d. 05-07-2016; V.k.a.
U17.16667 Samenhang diverse documenten
- 6.d Afrondende evaluatie Lansingerlands vergadermodel

Het rapport 'Afrondende evaluatie Lansingerlands vergadermodel' vast te stellen (T17.40547);
De conclusies en aanbevelingen te verwerken in de op een later moment door de raad vast te stellen herziene reglementen van orde.
Griffie

Voorstel Raad 10475

T17.40547 Afrondende evaluatie Lansingerlands vergadermodel

T16.13535 Tussentijdse evaluatie BOB-model

T15.05714 Eindrapport werkgroep vergaderstructuur "Het Lansingerlands vergadermodel"

- 7.a Actualiteiten uit het college
 - U18.00544 Stand van zaken onderwerpen afdeling Bestuurszaken
- 7.b Actualiteiten uit de commissie
- 7.c Verbonden partijen
- 8 Rondvraag en sluiting

Agenda

Aan de leden van de Commissie Algemeen Bestuur
c.c. College van B&W, MT

Uw brief van/kenmerk	ons kenmerk/afdeling	Bijlage(n)	Lansingerland
	-- Griffie		21 december 2017

Onderwerp	Doorkiesnummer
Agenda	010-8004391/4392
Commissie Algemeen Bestuur	
d.d. 17 januari 2018	

Geachte commissieleden,

Hierbij ontvangt u de agenda voor de vergadering van de Commissie Algemeen Bestuur, te houden op woensdag 17 januari 2018 om 20.00 uur in de raadszaal van het gemeentehuis aan de Tobias Asserlaan 1 te Bergschenhoek.

U bent uitgenodigd deze vergadering bij te wonen.

De agenda voor de a.s. vergadering luidt als volgt:

1. Opening en mededelingen voorzitter
2. Inspreker(s)
3. Vaststelling besluitenlijst vorige vergadering
4. Vaststelling agenda en inventarisatie rondvragen
5. Besprekpunten
- 5.a. Bespreken ledenbrief 17-066 VNG betr. experimenteren met het gedoogd telen van wiet, ingebracht door D66
- 5.b. Bespreken voortgang Bleizo/A12 corridor door wethouder Heuvelink (toegezegd memo volgt in npublicatie).
6. Stukken ter advisering aan de raad
- 6.a. Economische Agenda Lansingerland 2018-2025
- 6.b. Aanpassen Vastgoedbeleid (gemeentehuis)
- 6.c. Uitwerking motie Toezicht en Handhaving (M2016-12)
- 6.d. Afrondende evaluatie Lansingerlands vergadermodel
- 7.a. Actualiteiten uit het college
- 7.b. Actualiteiten uit de commissie
- 7.c. Verbonden partijen
8. Rondvraag en sluiting

Hoogachtend,
de voorzitter,
Jan Pieter Blonk

BESLUITENLIJST

Commissie Algemeen Bestuur

Datum vergadering 6 december 2017
Registratienummer BV17.0187

Aanwezig

Commissieleden:

Leefbaar 3B : Wouter Hoppenbrouwer, Jan van der Laan en Marjolein Gielis
CDA : Hans van der Stelt
VVD : Nathalie van Bakel en Eric Kampinga
D66 : Ronald van der Stad en Erik Jonker
CU : André Nieuwlaat en Jurjen Dieleman
PvdA : Sam de Groot
WIJ Lansingerland : Petrine van Olst en Hans Wiersema
GroenLinks : Ivana Citterbartová
Partij Neeleman : Eddy Neeleman

Voorzitter : Jan Pieter Blonk

Commissiegriffier : Marijke Walhout (griffier)

Wethouders : Simon Fortuyn en Albert Abee

Afwezig

Michiel Muis (D66)
Gerard Bovens (PvdA)
Petra Verhoef (PvdA)
Matthijs Ruitenbergh en Frits Vink (CDA)
Pieter van de Stadt, burgemeester

Agenda

1. Opening en mededelingen voorzitter
Er is een afmelding van Michiel Muis (D66), Gerard Bovens (PvdA), Petra Verhoef (PvdA), Matthijs Ruitenbergh en Frits Vink (CDA), Pieter van de Stadt, burgemeester, zijn portefeuille wordt waargenomen door Albert Abee.
2. Inspreker(s)
Geen
3. Vaststelling besluitenlijst vorige vergadering
Conform vastgesteld
4. Vaststelling agenda en inventarisatie rondvragen
Geen rondvragen, agenda conform vastgesteld
5. Besprekspunten
 - 5.a. Extra openstelling winkels op zondagen 24 en 31 december 2017- ingebracht door Leefbaar 3B
Gehoord de commissie zal het college, na weging van alle belangen van alle betrokkenen en de zwaarte resp. het belang van zorgvuldig en betrouwbaar bestuur, een beslissing nemen.

- 5.b. Uitkomsten offertes herstelwerkzaamheden gevel gemeentehuis, ingebracht door Albert Abee
De wethouder zal het traject voortzetten conform de geschetste procedure in de brief.
- 6. Stukken ter advisering aan de raad
 - 6.a. Planning & Control cyclus gemeente Lansingerland
Het stuk gaat als hamerstuk naar de raad, en in januari zal een beeldvormende bijeenkomst plaatsvinden om de raad meer informatie te geven over de implicaties van de nieuwe werkwijze.
 - 6.b. Overzicht geheime stukken gemeenteraad
Het stuk gaat als hamerstuk naar de raad.
 - 6.c. Vaststellen van de legesverordening en bijbehorende tarieven 2018
Het stuk gaat als besprekstuk naar de raad, op verzoek van CU i.v.m. met een in te dienen motie.
 - 6.d. Vaststellen belastingverordeningen en tarieventabellen 2018
Het stuk gaat als hamerstuk naar de raad
- 7.a. Actualiteiten uit het college
Wethouder Abee over de vertraging in het proces digitaliseren van de begroting.
- 7.b. Actualiteiten uit de commissie
Jurjen Dieleman namens de werkgroep motie Herstel vertrouwen bestuur over een extra onderzoek
Waar staat je Gemeente.
- 7.c. Verbonden partijen
Niet besproken
- 8. Rondvraag en sluiting
De voorzitter sluit de vergadering om 22.40 uur.

De commissie vervolgt met een besloten vergadering met een besprekspunt van resp. wethouder Heuvelink en wethouder Abee.

Toezeggingen commissie 6 december 2017

Albert Abee

Planning & Control cyclus: De wethouder zorgt er voor dat er in januari een beeldvormende bijeenkomst komt, waarin o.a. wordt uitgelegd wat de kaderbrief precies is, hoe de raad daarmee om kan gaan hierover discussie gevoerd kan worden. In deze bijeenkomst worden de technische aspecten van het digitaal maken van de begroting en hoe en raadslid hierin gefaciliteerd gaat worden, ook geagendeerd.

Planning & Control cyclus: De wethouder bestudeert de suggesties in het rapport van Raadslid.nu betreffende controle en verantwoording in een veranderende omgeving van het lokale bestuur. Deze suggesties worden in de beeldvormende bijeenkomst over de P&C cyclus inzichtelijk gemaakt.

Jeroen Heuvelink (besloten vergadering)

De wethouder stelt (onder oplegging geheimhouding) een memo op voor de raad over het proces en alternatieve scenario's in de zoektocht naar een oplossing, en bespreekt deze memo in een besloten overleg met de cie AB op 17 januari 2018.

Brief aan de leden
T.a.v. het college en de raad

Datum
10 november 2017
Ons kenmerk
TLD/U201700872
Lbr. 17/066
Telefoon
(070) 373 8393
Bijlage(n)
-

Onderwerp
Experimenten met het gedoogd telen van wiet

Samenvatting

In het regeerakkoord heeft het kabinet aangekondigd dat ze binnen zes maanden komt met wet- en regelgeving ten behoeve van uniforme experimenten met het gedoogd telen van wiet voor recreatief gebruik. Dit voorstel is in lijn met het VNG rapport “Het failliet van het gedogen” en de wens van gemeenten om experimenten uit te voeren om de veiligheid in gemeenten te verbeteren, de gezondheidsrisico's bij het gebruik van cannabis te verminderen en de criminaliteit buiten de deur houden.

Aan de leden**Datum**

10 november 2017

Ons kenmerk

TLD/U201700872

Lbr. 17/066

Telefoon

(070) 373 8393

Bijlage(n)

-

Onderwerp

Experimenten met het gedoogd telen van wiet

Geacht college en gemeenteraad,

Het nieuwe kabinet heeft aangekondigd binnen zes maanden te willen komen met wet- en regelgeving ten behoeve van uniforme experimenten met het gedoogd telen van wiet voor recreatief gebruik. Dit voorstel is in lijn met het VNG rapport “Het failliet van het gedogen” en de wens van gemeenten om experimenten uit te voeren om de veiligheid in gemeenten te verbeteren, de gezondheidsrisico's bij het gebruik van cannabis te verminderen en de criminaliteit buiten de deur houden.

Gemeenten ervaren grote maatschappelijke en bestuurlijke problemen als gevolg van het huidige cannabisbeleid. Het gaat om problemen op het gebied van de bescherming van de volksgezondheid, overlast en ondermijning. Het VNG standpunt met als pijlers 1) het verbeteren van de veiligheid in gemeenten 2) het verminderen van de gezondheidsrisico's bij het gebruik van cannabis en 3) het decriminaliseren van de coffeeshopketen die gemeenten al jarenlang bepleiten vormen het vertrekpunt voor gemeenten om gezamenlijk onder VNG vlag vanuit lokaal perspectief na te denken over hoe aan deze experimenten voor een gesloten keten vorm gegeven kan worden.

In het regeerakkoord wordt gehoor gegeven aan de wens van gemeenten om ruimte voor experimenten te maken wat een positieve stap is, maar de voorwaarden waar deze experimenten aan moeten voldoen zijn nog niet bekend. De VNG wil daarom namens gemeenten op korte termijn om de tafel met het Rijk, het Openbaar Ministerie en de politie om gezamenlijk vorm te geven aan de experimenten met gedoogde teelt van cannabis. Het is voor de gemeenten belangrijk dat vanuit het Rijk naast het ministerie van Justitie en Veiligheid ook het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport aan tafel zit. Dit om de risico's van cannabisgebruik in het volksgezondheidsbeleid goed te borgen.

Voor wat betreft de experimenten denken de gemeenten aan verschillende soorten experimenten, een goede spreiding over het land en sluitende afspraken over de veiligheid. De problemen met het huidige cannabisbeleid verschillen lokaal en per regio. Daarom zijn verschillende experimenten nodig, waarbij gedacht kan worden aan vergunde teelt voor coffeeshops, teelt en verkoop in één hand, cannabis social clubs en andere distributievormen dan de coffeeshop. Ook is er een bepaalde schaal nodig om de verschillende experimenten uit te voeren waarna getoetst kan worden wat goed en niet goed werkt. Verder is een goede spreiding van experimenten over het land nodig, gezien de uiteenlopende problematiek. Gemeenten willen daarbij de mogelijkheid om niet alleen als gemeente maar ook als regio mee te werken aan een experiment, omdat hun coffeeshops een regiofunctie hebben en ze daarom al nauw samenwerken.

Het uitgangspunt voor gemeenten is dat goede afspraken nodig zijn om een gesloten keten te waarborgen. Bij de experimenten moet rekening worden gehouden met de effecten op buurgemeenten en buurlanden. Ook pleiten de gemeenten voor voldoende tijd om de experimenten zorgvuldig voor te bereiden en uit te voeren met kennis van de lokale situatie en problematiek en met een looptijd die in staat stelt de effecten goed vast te stellen.

De VNG zal namens gemeenten eerst in gesprek gaan met het Rijk over de voorwaarden voor de experimenten en hoe deze worden geëvalueerd. Voor de verdere ontwikkeling en invulling van de experimenten zal de VNG de bestuurlijke werkgroep cannabisbeleid (commissie-Schneiders), die eerder succesvol en effectief is geweest op dit onderwerp, nieuw leven in blazen. Deze bestuurlijke werkgroep zal worden versterkt met extra wethouders volksgezondheid. Pas nadat duidelijk wordt aan welke voorwaarden de experimenten moeten voldoen, zal het gesprek worden gevoerd over waar de experimenten het best kunnen worden uitgevoerd.

Met vriendelijke groet,

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

A handwritten signature in black ink, consisting of a stylized 'J' followed by a series of loops and a long horizontal stroke extending to the right.

J. Kriens
Algemeen directeur

AGENDEREN BESPREEKPUNT COMMISSIE

Registratienummer : (In te vullen door de raadsgriffie)	
De commissie Algemeen Bestuur in vergadering bijeen d.d. 17 januari 2018	
Onderwerp: Deelname aan experiment met gereguleerde wietteelt	
Het kabinet van VVD, CDA, D66 en ChristenUnie zoekt door het hele land proeflocaties om onder toezicht van de overheid legaal wiet te telen. De proef is in lijn met het VNG rapport "Het failliet van het gedogen." Doel van de proef is (1) voorkomen problematisch cannabisgebruik, (2) bestrijden illegale teelt en criminaliteit en (3) een consistent beleid voor de hele keten van productie, handel, verkoop en gebruik. Veel gemeenten hebben zich inmiddels aangemeld. D66 vindt dat Lansingerland als tweede glastuinbouwgemeente van Nederland hier zeker aan deel moet nemen. Lansingerland wil innoveren in de tuinbouw en het geeft de sector voorsprong wanneer op termijn economische kansen ontstaan rond legalisering van teelt, handel en gebruik. (een cannabiswet is in voorbereiding) Wat D66 betreft wordt een proeflocatie in Lansingerland in eerste instantie vooral gericht op het innovatieve aspect rond de productie. Niet perse om wiet te leveren aan een coffeeshop in de eigen gemeente. Wel kan gedacht worden aan de productie, distributie en levering aan coffeeshops in omliggende steden. Onze glastuinbouw en onze gemeente levert daarmee een oplossing voor problemen rond veiligheid en criminaliteit elders. Kortom: D66 wil dat de gemeente mee doet aan deze innovatieve, liberale, progressieve, oplossingsgerichte proef. Wij horen graag het standpunt van de andere fracties. Informatie: - Ledenbrief van de VNG aan raden en colleges - VNG rapport "Het failliet van het gedogen" - https://vng.nl/onderwerpenindex/veiligheid/softdrugsbeleid/nieuws/verschillende-experimenten-wietteelt-en-goede-spreiding	
Te bespreken in commissie:	
1. Wat is het standpunt van andere fracties over aanmelding van de gemeente bij de VNG als proeflocatie voor gereguleerde wietteelt? 2. Onder welke voorwaarden kan de gemeente mee doen?	
Michiel Muis, D66 Lansingerland	

MEMO

Aan
Dhr André Nieuwlaat

Datum **16 januari 2018**
Onderwerp **Technische vragen cie AB 17 januari**
Nummer **T18.00681**

Afdeling
Vergunningverlening & Handhaving
Patrick Kolijn
Telefoon
(010) 800 47 70
E-mail
patrick.kolijn@lansingerland.nl

Geachte heer Nieuwlaat,

Op vrijdag 5 januari stelde u via email een aantal technische vragen over wietkwekerijen. U stelde deze ter voorbereiding op agendapunt 5a van de commissie Algemeen Bestuur van 17 januari aanstaande. Met dit bericht geef ik antwoord op uw vragen.

Damoclesbeleid

U vraagt hoeveel wietkwekerijen de gemeente in 2015, 2016 en 2017 sloot. Ik ga ervan uit dat u doelt op bestuurlijk sluiten. Er zit namelijk verschil tussen het *politie* "sluiten" (of ruimen) van een kwekerij en het *bestuurlijk* sluiten van een kwekerij middels artikel 13b van de Opiumwet ("Damoclesbeleid").

Toepassing

Een kwekerij wordt altijd ontruimd bij aantreffen. De politie heeft hierin het initiatief. Vervolgens ontvangt de gemeente een verzoek tot het nemen van bestuurlijke maatregelen waarbij het sluiten van het pand één van de mogelijkheden is. Sluiten is in dit geval dan ook letterlijk: er komen nieuwe sloten op het pand, deuren worden verzegeld en toegang voor een bepaalde periode ontzegd.

In 2015 beschikte de gemeente nog niet over toepasbaar beleid en was er geen informatie over wietkwekerijen beschikbaar.

In 2016 trof politie 8 kwekerijen aan. Wij pasten zeven maal Damoclesbeleid toe.

In 2017 trof politie 6 kwekerijen aan. Wij pasten vijf maal Damoclesbeleid toe, waarvan twee effectief in 2018.

Kosten

De praktische kosten van sluiten (vervangen sloten, eventuele voorrijdkosten externe partij, sleutels etc) verhalen wij, indien van toepassing, op de eigenaar van het pand.

Met een vriendelijke groet,
Patrick Kolijn
Afdeling Vergunningverlening & Handhaving

De leden van de Gemeenteraad
Postbus 1
2650 AA BERKEL EN RODENRIJS

Verzenddatum 2 januari 2018
Ons kenmerk U17.16442
Uw brief van

**Afdeling
Ruimtelijke Ontwikkeling**

Postbus 1
2650 AA Berkel en Rodenrijs

Nadere informatie

Arjan Koopman

Telefoon

14 010

E-mail

info@lansingerland.nl

Fax

(010) 800 40 01

Onderwerp **Corridor A12 en bestemmingsplan
Hoefweg-Zuid (Bleizo)**

Geachte heer, mevrouw,

In de commissie Algemeen Bestuur van 6 december is door wethouder Heuvelink een toelichting gegeven op de stand van zaken van de samenwerking in Corridor A12 verband en de relatie met de procedure van het bestemmingsplan (omgevingsplan) Hoefweg-Zuid. U heeft de wethouder verzocht om dit op papier te zetten en te delen met de commissie. Met deze brief voorzien wij hierin.

Aanleiding

De economische potentie van de Corridor A12 kan versterkt en beter benut worden door samen te werken. Hiervoor hebben de provincie Zuid-Holland en VNO-NCW begin dit jaar 2 kwartiermakers aangesteld. Het advies van de kwartiermakers hebben we met u gedeeld met brief U17.12166 (Corridor A12, 27 september 2017). In deze brief wordt gesproken over een vervolgonderzoek. Het vervolgonderzoek betrof een hernieuwde marktstudie waarin het beeld van vraag en aanbod van bedrijventerreinen in de A12 zone wordt aangescherpt. Hierover heeft wethouder Heuvelink terugkoppeling gegeven in de commissievergaderingen. In deze brief volgt een nadere toelichting.

Vervolgonderzoek

Op verzoek van de provincie Zuid-Holland hebben onderzoeksbureaus Stec en Rebel deze verdiepingsslag gemaakt. Stec en Rebel onderschrijven het advies van de kwartiermakers en de marktpotentie van de Corridor A12. Hiervoor is een samenwerking nodig tussen gemeenten en marktpartijen. De samenwerking bestaat uit investeringen in infrastructuur (bijvoorbeeld railterminal) en duurzaamheid (bijvoorbeeld Energyhub), investeringen in gezamenlijke acquisitie en marketing en investeringen in arbeid en scholing. Het advies van de kwartiermakers biedt nog niet een oplossing voor het juridisch-planologische probleem van (over)programmering van bedrijventerreinen. Stec stelt in haar advies een oplossingsrichting voor.

Voorgestelde oplossingsrichting

Bij het vinden van een oplossingsrichting hebben Stec en Rebel een aantal uitgangspunten gehanteerd. De oplossingsrichting moet recht doen aan de markttechnische en planologische aspecten, waarbij een

win/win-situatie wordt gecreëerd voor alle partijen, en waarbij lusten en lasten verdeeld worden. De volgende uitgangspunten staan daarbij centraal:

- Alle gemeenten onderschrijven het kwartiermakersadvies en willen samenwerking verder vormgeven, zodat de logistieke propositie van de A12-corridor versterkt wordt.
- Alle gemeenten zijn bereid mee te denken over een oplossing voor de programmeringsdiscussie, waarbij de ambitie voor de locaties leidend is, kwalitatief het juiste bedrijf zich op de juiste plek kan vestigen, en onderlinge concurrentie tussen locaties wordt beperkt.

Stec en Rebel zien de voorgestelde oplossingsrichting, zoals hieronder uiteengezet, als de planologisch maximaal haalbare mogelijkheid op dit moment, markttechnisch sterk, maximaal aansluitend bij de uitgangspunten van gemeenten en aansluitend op de door de gemeenten onderschreven kwartiermakersambities.

Stec en Rebel stellen het volgende voor:

- Provincie, gemeenten en marktpartijen gaan een samenwerkingsovereenkomst aan, waarin afspraken worden gemaakt over vorming van een 1-loket en het beschikbaar maken van een budget van minimaal € 0,5-1 miljoen per jaar voor marketing en acquisitie. Daarvoor is essentieel dat (a) leads worden gedeeld en (b) het juiste bedrijf zich op de juiste plek vestigt met gezamenlijke beslissing.
- Deze 1-loketwerkwijze moet worden geborgd bij de marktpartijen die op locaties actief zijn of worden.
- In de samenwerkingsovereenkomst kunnen ook afspraken gemaakt worden over investeringen in infrastructuur, duurzaamheid, scholing en onderwijs. Onder meer de railterminal en Energyhub kunnen hierin een plek krijgen.
- In de samenwerkingsovereenkomst wordt ook afgesproken welke bestuurder welk subonderdeel gaat trekken.
- Gemeenten stellen logistieke programmeringsafspraken op, waarin voor alle locaties een vergezicht wordt gegeven over ontwikkeling en profilering van de locaties op de lange termijn. Deze logistieke structuurvisie moet in beginsel qua planologie, profilering en organisatie aansluiten op het voorstel uit deze notitie.
- Gemeenten stellen een stuurgroep in, die de samenwerking in de A12-corridor coördineert en uitbouwt.

De volgens Stec en Rebel hierbij behorende planologische oplossing zag er als volgt uit:

- Prisma kan volledig uitontwikkeld worden;
- Logistiek Park A12 (Waddinxveen) wordt tot afronding gebracht;
- Bleizo: op het oostelijk deel 15 ha bedrijventerrein (logistiek) en op het westelijke deel leisure, kantoren en maatschappelijk met bedrijventerreinen als achtervang voor leisure. Als meest passende oplossing wordt voorgesteld te werken met een planregel in het bestemmingsplan dat bedrijfsruimte enkel mag na uitoefening van de leisurefunctie;
- Het Veilingterrein (35 ha) mag worden (her)bestemd onder voorwaarde van directe uitgifte aan één grote logistieke speler;
- Voor Knibbelweg-Oost (Zuidplas) wordt in het bestemmingsplan opgenomen dat op de locatie bedrijven met een kavelgrootte van 15 ha (of twee keer 7,5 ha) mogen vestigen. Dit is mogelijk door het weghalen van de directe bedrijventerreinbestemming voor het westelijke deel van Bleizo.

Consequenties

Het hierboven beschreven voorstel heeft gevolgen voor de ontwikkelmogelijkheden van Bleizo en het in procedure zijnde bestemmingsplan voor dit gebied (omgevingsplan Hoefweg-Zuid). Het voorstel van Stec en Rebel houdt namelijk in dat aan ons gevraagd wordt om 20 ha. bedrijventerreinbestemming in te leveren. Hier zitten risico's aan vast waarvan het effect op dit moment moeilijk te overzien is.

Samengevat komt de voorgestelde aanpak er op neer dat voor ca. 20 ha terrein op Bleizo de directe brede bestemming bedrijventerrein wordt 'ingeleverd' door:

- a. logistieke bedrijven uit te sluiten voor 20 ha;
- b. de gronden met een bedrijventerreinbestemming pas na 10 jaar op de markt te brengen en
- c. een mechanisme voor een dubbelbestemming te hanteren dat markttechnisch in de praktijk niet werkt. Investeerders geven aan niet in leisuure te investeren zonder een directe achtervang optie.

Het voorstel brengt met zich mee dat de gevolgen van 'het inleveren' van 20 ha. bestemming bedrijventerrein pas op termijn duidelijk zullen worden. Dit is afhankelijk van 1) de mate waarin het mogelijk blijkt om een alternatief (vervangend) programma te ontwikkelen, 2) de gronden voor leisuure uitgegeven worden en 3) de marktsituatie voor de uitgifte van bedrijventerrein zich over 10 jaar manifesteert. Het is denkbaar dat dit beperkte financiële gevolgen heeft (geen van de nadelige risico's doet zich voor), maar ook dat grote financiële gevolgen heeft, wanneer één of een stapeling van de nadelige financiële risico's zich voordoet.

De financiële gevolgen beperken zich niet alleen tot de grondexploitatie van de gebiedsontwikkeling, maar kunnen ook doorwerken in de exploitatie van het OV knooppunt. Zonder een gebiedsontwikkeling met voldoende vervoerswaarde voor een gezonde exploitatie van het Ov knooppunt, moet rekening worden gehouden met kosten ter dekking van een onrendabele top in de exploitatie. Het risicoprofiel van de voorgestelde maatregelen betreft zowel de grondexploitatie alsmede de exploitatie van het OV Knooppunt Bleizo.

Het is lastig om het risicoprofiel te vertalen naar directe financiële gevolgen. Afhankelijk van het scenario dat zich in de praktijk voordoet, zullen de nadelige financiële gevolgen zich bewegen tussen de uitersten van € 0 tot € 58 miljoen, waarbij de kans op de uitersten gering is en de kans op een 'midden-scenario' van een schade ca. € 15 miljoen groter is. In de bestuurlijke contacten die de afgelopen maanden hierover geweest zijn, is meerdere malen aandacht gevraagd voor deze financiële gevolgen.

Inzet Lansingerland

In de afgelopen periode is regelmatig contact geweest met zowel de provincie als met Stec en Rebel over het onderzoek, de uitkomsten, de samenwerking in A12-verband, de (on)mogelijkheden en de gevolgen die hiermee samengaan. Inzet hierbij is geweest om te komen tot een samenwerking in de Corridor A12 waar we gezamenlijk beter van worden. Een sterke A12 Corridor geeft het gebied een goede positionering, trekt nieuwe bedrijvigheid aan, heeft economische meerwaarde, is goed voor iedereen en versterkt de propositie voor investeringen. Met een bestuursovereenkomst, die hierna wordt toegelicht, geven alle partijen aan enthousiast te zijn over samenwerking in de A12 Corridor en zich hier voor in te willen zetten. Het maken van afspraken en deze in een bestuursovereenkomst te verwoorden zien wij als een goede manier en opmaat naar een sterke A12 Corridor. Dit bleek ingewikkelder dan verwacht, omdat het vinden van de planologische oplossing voor de verdeling van het bedrijventerreinaanbod niet zonder (financiële) gevolgen is. Het inleveren van de bestemming bedrijven zonder dat er een perspectiefrijk alternatief tegenover staat, is geen optie. Dit zou namelijk inhouden dat wij ruimte voor bedrijventerrein inleveren (20 ha bij Bleizo) en dat deze ruimte op een andere locatie (Knibbelweg) direct op de markt op komt. Een koppeling tussen het opgeven van bedrijventerrein als bestemming op het westelijke deel van Bleizo, het op de markt komen van bedrijventerrein elders en een duidelijk perspectief op een alternatief ontwikkelprogramma voor Bleizo is een voorwaarde. Inzet is geweest om te komen tot een voorstel dat recht doet aan de belangen van Bleizo en dat perspectief biedt voor allen. Er is tijd nodig om dit goed in gezamenlijkheid te onderzoeken. Hierbij is het van belang om commitment van alle partijen (ook de private partijen) te hebben om de samenwerking tot een succes te maken.

Bestuursovereenkomst

Bovenstaande heeft zijn weerslag gekregen in een bestuursovereenkomst als start van de samenwerking en om de gemaakte afspraken vast te leggen. Kort samengevat komt het neer op:

- Het advies van Stec en Rebel met planologische oplossingen wordt door de partijen onderschreven.
- Bestuurlijk is geconcludeerd dat op hoofdlijnen overeenstemming is over de bestuursovereenkomst en dat het streven is dit document eind januari gezamenlijk te tekenen waarbij dan ook de communicatie naar buiten zal plaatsvinden.
- Alvorens ondertekend gaat worden, consulteren de gemeenten de raden over de gevoelens ten aanzien van de bestuursovereenkomst.
- De partijen gaan de komende 6 maanden gezamenlijk aan een ontwikkelprogramma voor Bleizo werken met name het gedeelte nabij de vervoersknoop. Daarbij wordt gekeken naar functies die bijdragen aan een verhoging van de vervoerwaarde van het station. Deze uitwerking heeft o.a. tot doel de dubbelbestemming voor grootschalige logistiek overbodig te maken zodat elders in de A12-corridor ruimte gecreëerd wordt voor nieuwe terreinen voor grootschalige logistiek (i.c. Knibbelweg Oost).
- De dubbelbestemming in het westelijk deel van het bestemmingsplan van Bleizo wordt op basis van de uitkomsten van het onderzoek naar een alternatief ontwikkelprogramma nader vorm gegeven (via planregels en plantoelichting). Partijen spannen zich daarbij in om de eventuele financiële gevolgen voor de Grex te minimaliseren.
- Indien voor de ontwikkeling van Bleizo een passend en gedragen ontwikkelprogramma is bepaald waarmee het regionale aanbod van bedrijventerrein kan worden teruggebracht en waarbij de financiële gevolgen beperkt zijn, kan Knibbelweg-Oost wat betreft de eerste fase (15 ha logistiek en 15 ha glastuinbouw) tot ontwikkeling worden gebracht voor een specifieke doelgroep (minimaal 7 ha).
- Partijen spannen zich gezamenlijk in om de railterminal mogelijk te maken, er worden vervolgstappen gezet voor een Energy Hub A12, er wordt gewerkt aan het versterken van onderwijs en scholing en er wordt een A12-infra-agenda ontwikkeld en gerealiseerd.
- Alle afspraken worden uiteindelijk vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst.

De concept bestuursovereenkomst is bijgevoegd als bijlage (I17.45893 - Bestuursovereenkomst Corridor A12 concept).

Relatie met bestemmingsplan Hoefweg-Zuid (Bleizo)

Het bestemmingsplan (ook wel omgevingsplan genoemd) Hoefweg-Zuid is in procedure. Het was de bedoeling dat de gemeenteraad van Lansingerland het bestemmingsplan in februari 2018 zou vaststellen. Het voortzetten van de procedure zonder dat er in Corridor A12 afspraken zijn gemaakt, brengt risico's met zich mee. Veel partijen, waaronder de provincie, hebben aangegeven dat ze eerst regionale afstemming willen hebben alvorens er een bestemmingsplan wordt vastgesteld. Vooral de reactie van de provincie kent hierin gewicht. Behalve dat het doorzetten en toch in februari vaststellen van het bestemmingsplan technisch niet haalbaar is, zien wij dit ook als niet wenselijk. Dit brengt de nog fragiele en beginnende samenwerking in Corridor A12 in gevaar, maar kent ook een grote kans dat de provincie ingrijpt en een reactieve aanwijzing geeft. Dit zou kunnen betekenen dat we daarna weer terug bij af zijn en dat terwijl de verkenning voor samenwerking in Corridor A12 in de eindfase is beland.

Vervolg

Eind januari komen de partijen weer bijeen voor afronding en uiteindelijk ondertekening van de bestuursovereenkomst als opmaat voor de samenwerking in Corridor A12 verband. Zoals gezegd zien wij de bestuursovereenkomst als een goede oplossing en een belangrijke stap om te komen tot samenwerking in A12-verband. In de commissie Algemeen Bestuur van 17 januari 2018 kunt u uw gevoelens ten aanzien van de bestuursovereenkomst kenbaar maken. Het ondertekenen van de

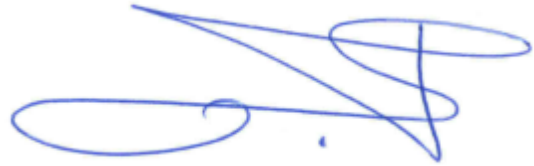
bestuursovereenkomst zien wij als start van een gezamenlijk proces om de kansen te benutten en een sterke Corridor A12 neer te zetten.

Met een vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Lansingerland

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'S. Hammer', with a stylized, cursive script.

mr. Sandra Hammer
wnd. secretaris

b.a.

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'P. van de Stadt', with a stylized, cursive script.

drs. Pieter van de Stadt
Burgemeester

Bestuursovereenkomst A12-corridor

Concept

Partijen

De gemeente Lansingerland, vertegenwoordigd door

De gemeente Waddinxveen, vertegenwoordigd door

De gemeente Zoetermeer, vertegenwoordigd door

De gemeente Zuidplas, vertegenwoordigd door

De provincie Zuid-Holland, vertegenwoordigd door

VNO-NCW West, vertegenwoordigd door

Overwegende dat

- Er goede mogelijkheden zijn om de A12-corridor te ontwikkelen tot een logistieke hotspot;
- Er door intensieve samenwerking tussen partijen er een kwalitatief optimale positionering van de verschillende logistieke bedrijventerreinen mogelijk is, planologische procedures met succes kunnen worden doorlopen, extra logistiek is aan te trekken en onnodige onderlinge concurrentie wordt vermeden;
- Er door kwartiermakers Baljeu en 't Hooft in augustus 2017 een advies is uitgebracht over hoe die samenwerking verder vorm gegeven kan worden;
- Dat daarbij gebleken is dat een gezamenlijk loket en een gezamenlijke acquisitie de hotspot versterken;
- Op 31 augustus 2017 een bestuurlijk overleg heeft plaatsgevonden waarin het advies op hoofdlijnen is onderschreven maar waar geconstateerd is dat er nog een knelpunt ligt op het gebied van ruimtelijke overprogrammering waardoor niet alle terreinen zomaar tot ontwikkeling kunnen worden gebracht;
- De partijen aan Stec en Rebel gevraagd hebben een gezamenlijke oplossing te vinden voor deze problematiek zo goed mogelijk aansluitend bij de wensen en uitgangspunten van de verschillende partijen;
- Stec en Rebel hebben vastgesteld dat er een overaanbod van bedrijventerreinen is van meer dan 30 ha;
- Stec en Rebel diverse juridisch-planologische mogelijkheden (waaronder de Crisis- en herstelwet) hebben verkend om tot oplossing van deze problematiek te komen;
- Stec en Rebel hebben geconcludeerd dat CHW geen alternatief is om alle locaties tot ontwikkeling te brengen;
- Stec en Rebel vervolgens diverse planologische en markttechnische oplossingen hebben voorgesteld voor alle relevante logistieke terreinen van de vier kerngemeenten langs de A12, waaronder Logistiek Park A12, veilingterrein, Knibbelweg-Oost, en Bleizo;

- Stec en Rebel ook planologische oplossingen hebben voorgesteld die gericht zijn op de dubbelbestemming in het bestemmingsplan Bleizo (Hoefweg Zuid);
- Deze oplossingen door de gemeenten Lansingerland en Zoetermeer als mogelijk teveel financiële risico's voor de grondexploitatie meebrengend worden ingeschat;
- De gemeenten Lansingerland en Zoetermeer van mening zijn dat het niet gewenst is om reguliere logistieke bedrijven (3-7 ha) nabij het nieuwe station Lansingerland/Zoetermeer te positioneren omdat die te weinig bijdragen aan de vervoerswaarde van het nieuwe station en dat dit laatste (op termijn) kan leiden tot financiële gevolgen voor beide gemeenten of tot gevolgen voor het toekomstig functioneren van het station;
- Er een gezamenlijke inspanning moet komen om tot een passend ontwikkelprogramma te komen voor Bleizo nabij het nieuwe station waarmee ook het ruimtebeslag voor reguliere logistieke bedrijven binnen de dubbelbestemming verminderd wordt;
- Er een gezamenlijke inspanning moet komen om dat ontwikkelprogramma ook daadwerkelijk te realiseren;
- De komst van een railterminal een waardevolle bijdrage kan leveren aan de versterking van de hotspot A12;
- De hotspot ook versterkt wordt door het verder ontwikkelen van duurzaamheidsmaatregelen op de terreinen o.a. door verdere ontwikkeling van het concept Energyhub A12;
- Er in de A12-corridor voldoende ruimte gecreëerd moet worden voor de grotere logistieke bedrijven (big boxes) omdat daar vraag naar is;
- Er hieronder een 14tal afspraken is geformuleerd dat gezamenlijk 1 pakket vormt; verandering in de ene afspraak heeft gevolgen voor een andere afspraak.

Spreeken het volgende af

1. Partijen stellen een Stuurgroep in die de samenwerking in de A12-corridor coördineert en uitbouwt en die toeziet op het uitvoeren van onderstaande afspraken;
2. Partijen werken in de periode van maximaal een half jaar toe naar een Samenwerkingsovereenkomst (SOK) waarin afspraken gemaakt worden over 1 loket (waarbij prospects worden gedeeld en ieder bedrijf de beste plek/plekken krijgt aangeboden in de A12-corridor) en substantiële gezamenlijke marketing en acquisitie waarbij ook de marktpartijen betrokken worden die (grond)positie hebben op de diverse bedrijventerreinen;
3. De locaties Prisma en Logistiek Park A12 zullen bij voorrang tot afronding worden gebracht;
4. Dat het veilingterrein in de gemeente Lansingerland alleen naast het te herontwikkelen bestaand gebouwencomplex kan worden uitgebreid, wanneer het geheel gebruikt gaat worden door 1 zeer grote logistieke speler omdat beargumenteerd kan worden dat deze ruimtevraag niet in de prognose is opgenomen, herontwikkeling prioriteit heeft en vergelijkbaar aanbod niet voorhanden is;
5. Partijen werken de komende 6 maanden gezamenlijk aan een ontwikkelprogramma voor Bleizo met name het gedeelte nabij de vervoersknoop. Daarbij wordt gekeken naar functies die bijdragen aan een verhoging van de vervoerwaarde van het station. Deze uitwerking heeft o.a. tot doel de dubbelbestemming voor grootschalige logistiek overbodig te maken zodat elders in

de A12-corridor ruimte gecreëerd wordt voor nieuwe terreinen voor grootschalige logistiek (i.c. Knibbelweg Oost). De verwachting is dat uiteindelijk circa 15-20 ha logistiek in het Bleizo-gebied zal worden ingevuld. Bij de uitwerking van het ontwikkelprogramma zal ook de MRDH betrokken worden omdat zij voor het hele MRDH-gebied een regiovisie ontwikkelt voor bedrijventerreinen. Partijen zullen zich gezamenlijk inzetten om dit ontwikkelprogramma voor Bleizo daadwerkelijk te realiseren en zullen elke 2 maanden de voortgang van de uitwerking van dit programma gezamenlijk monitoren;

6. De dubbelbestemming in het in procedure gebrachte bestemmingsplan wordt op basis van het ontwikkelprogramma nader vorm gegeven (via planregels en plantoelichting) in het nog vast te stellen bestemmingsplan voor Bleizo. Partijen spannen zich daarbij in om de eventuele financiële gevolgen voor de Grex te minimaliseren;
7. Indien voor de ontwikkeling van Bleizo een passend en gedragen ontwikkelprogramma is bepaald waarmee het regionale aanbod van bedrijventerreinen met 15-20 ha kan worden teruggebracht en waarbij de financiële gevolgen beperkt zijn, kan Knibbelweg-Oost wat betreft de eerste fase (15 ha logistiek en 15 ha glastuinbouw) tot ontwikkeling worden gebracht waarbij de locatie in het bestemmingsplan bestemd is voor de 'big boxes' (minimaal 7 ha) omdat Knibbelweg-Oost zich hiervoor goed leent, er voor zulke bedrijven nauwelijks alternatieven zijn in de A12-corridor, Knibbelweg-Oost op deze wijze de gehele A12-corridor versterkt en daarmee onderbouwing in het kader van de Ladder van Duurzame Verstedelijking mogelijk wordt;
8. Partijen spannen zich gezamenlijk in om de railterminal mogelijk te maken waarbij Bleiswijk een van de te onderzoeken locaties is omdat de railterminal een verrijking is voor de logistiek in de A12-corridor en een versterking voor de Greenport in het Oostland. De wijze waarop die gezamenlijke inspanning wordt vorm gegeven zal worden uitgewerkt in overleg met de Stuurgroep Railterminal;
9. Partijen zullen gezamenlijk werken aan de verduurzaming van de bedrijventerreinen. Daartoe zullen ook vervolgstappen gezet worden op de uitgevoerde verkenning naar de Energyhub A12;
10. Partijen zullen het initiatief om te komen tot een nieuw overslagpunt voor containers in de zone Gouwe/Hollandse IJssel waar mogelijk ondersteunen;
11. Partijen zullen gezamenlijk werken aan het versterken van onderwijs en scholing in de A12-corridor. De wijze waarop dit gebeurt zal nog worden uitgewerkt;
12. Partijen zullen maximaal samenwerken om een A12-infra-agenda te ontwikkelen en te realiseren;
13. Partijen streven ernaar ook andere Zuid-Hollandse overheden die direct betrokken zijn bij de A12-corridor bij deze overeenkomst te betrekken;
14. Partijen zullen bij onderling verschil van inzicht de stuurgroep opzoeken om in gezamenlijkheid tot oplossingen te komen.

Gemeente Lansingerland

Gemeente Waddinxveen

Gemeente Zoetermeer

Gemeente Zuidplas

Provincie Zuid-Holland

VNO-NCW West

CONCEPT

Partij Neeleman
T.a.v. de heer Neeleman

Datum 17 januari 2018
Ons kenmerk U18.00118

Afdeling
Ruimtelijke Ontwikkeling
Postbus 1
2650 AA Berkel en Rodenrijs

Nadere informatie
Arjan Koopman
Telefoon
14 010
E-mail
info@lansingerland.nl
Fax
(010) 800 40 01

Onderwerp Beantwoording raadsvragen m.b.t.
Bleizo/Corridor A12

Geachte heer Neeleman,

Op 9 januari 2018 heeft u technische vragen gesteld ten behoeve van de commissie AB van 17 januari over bespreekpunt 5b “Bespreken voortgang Bleizo/A12 Corridor door wethouder Heuvelink”. Met deze brief geven wij u antwoord op uw vragen.

Toelichting vraag 1:

Bij punt 2 van “spreken het volgende af”: Indien een onderneming geïnteresseerd is in een locatie en het loket dan een andere locatie vindt waarvan zij vinden dat die geschikter is, dan wordt de locatie, waar de klant in geïnteresseerd is, niet aan de klant aangeboden. Dit duidt op een aanbiedersmarkt. In alle eerdere stukken wordt aangegeven dat er voor de bedrijfsterreinen juist 30ha overschot is. Dit duidt daarmee op een kopersmarkt.

Vraag 1.

Hoe kan het loket ooit een m2 grond verkopen als zij als uitgangspunt een aanbiedersmarkt nemen terwijl alle onderzoeken wijzen op een kopersmarkt?

Antwoord

De gedachte achter de samenwerking in Corridor A12 is dat door samen te werken de concurrentiepositie van het gebied versterkt wordt en door de krachten te bundelen een groter deel van de markt bereikt wordt en daarmee meer bedrijvigheid naar dit gebied gehaald wordt. De aanname dat het loket locaties aanbiedt die zij zelf beter vindt voor de klant is onjuist. Het is juist de bedoeling om vanuit het loket een voor de klant goede en passende locatie aan te bieden. Door samen te werken kunnen we beter inspelen op de vragen van klanten doordat een ruim en gedifferentieerd aanbod van bedrijventerrein in Corridor A12 beschikbaar is. We zijn ons er terdege van bewust dat het uiteindelijk de eindgebruikers zijn die de keuze voor een locatie maken.

Toelichting vraag 2

Bij punt 3 van “spreken het volgende af” zegt u: “De locaties Prisma en Logistiek Park A12 zullen bij voorrang tot afronding worden gebracht”. Ik lees hierin dat u hoopt dat Lansingerland een bestuurs-overeenkomst krijgt waarin Prisma en Logistiek Park A12 met voorrang worden afgerond. Prisma is een bedrijventerrein die voor het grootste gedeelte een private onderneming is. Dat geldt voor Logistiek Park A12 van Wayland al helemaal. Er kan via een persbericht op website van Wayland gevonden worden dat laatstgenoemde dit jaar 206 hectare op de markt brengt.

Vraag 2.

Als we verwachten dat de andere bestuurders meedenken over het invullen en sluitend maken van de grondexploitatie Bleizo, dagen we die partij(en) dan ook niet uit om Lansingerland mee te laten denken met Glasporel (logistiek park A12) ook rendabel te moeten maken, mede gezien het feit dat dat project met reclame kwam waaruit bleek dat daar nog ruim 206.000 m2 moet worden ingevuld?

Antwoord

De samenwerking voorziet niet in verantwoordelijkheid nemen in elkaars grondexploitaties.

Toelichting vraag 3

Bij punt 4 van “spreken het volgende af” staat als afspraak dat er “1 zeer grote logistieke speler” met 36 hectare op bedrijventerrein Klappolder aan de slag gaat. Eerdere informatie van het college en informatie direct van de ontwikkelaar duiden echter op een investeerder die o.a. de vrijgekomen Flora-Holland gebouwen en de ruimte naar de A12 gaat ontwikkelen van agro naar algemeen bedrijventerrein. In de bestuursovereenkomst staat dat het om een bijzondere “logistieke speler” gaat die als eindgebruiker 36 hectare in gebruik neemt. Dat lijkt tegenstrijdig met de eerdere informatie.

Vraag 3.

Wat wordt bedoeld met “speler” en waarom is dat anders dan bijvoorbeeld een GR Bleizo of Glasporel maar dan met herontwikkeling om kavelgrootte naar wens van klanten te verkopen danwel met gebouw te verhuren?

Antwoord

Met logistieke speler wordt bedoeld een eindgebruiker (bedrijf) die actief is in de logistieke sector. Het verschil met Bleizo of Glasporel zit vooral in de omvang van beschikbare kavel(s). Het veilingterrein bezit als enig gebied de mogelijkheid om een bedrijf van dergelijke omvang te accommoderen. Op Bleizo en Glasporel is deze ruimte niet in deze omvang en ruimtelijke indeling (aaneengeschakeld) beschikbaar.

Toelichting vraag 4

Bij punt 5 van “spreken het volgende af”: in de zienswijze van de provincie staat 50 hectare invulling voor Bleizo. Bij deze bestuursafpraak is de hoop dat daar maar 10-15 hectare voor logistiek van over hoeft te blijven. De provincie vraagt om overleg over vraag en aanbod met elkaar af te stemmen. Nu Bleizo heeft vertrouwd op een Factory Outlet, Adventureworld, Transportium, woningbouw en als terugvaloptie de ladder op orde meende te hebben, blijkt dit laatste nu helemaal niet het geval.

Vraag 4.

Wat kan een reden zijn voor de overige gemeenten en provincie dat ze nu verantwoordelijk zijn om een probleem van Bleizo als hun probleem te zien?

Antwoord

We zijn op basis van het advies dat Stec voor het ontwerp bestemmingsplan Hoefweg-Zuid heeft opgesteld m.b.t. de ladderonderbouwing en het advies van Stec voor de Corridor A12 nog steeds van mening dat onze ladderonderbouwing voor Bleizo op orde is. Voor zover de provincie Zuid-Holland en de overige gemeenten van oordeel zijn dat andere bedrijventerreinen in de A12 Corridor niet ontwikkeld

kunnen worden vanwege de laddertoets, die voor deze ontwikkelingen vereist is, zijn deze knelpunten mogelijk op te lossen met wijzigingen in het aanbod van logistiek bedrijventerrein op Bleizo. Wijzigingen aan de ontwikkelmogelijkheden van Bleizo kunnen, zoals beschreven in brief U17.16442 (Corridor A12 en bestemmingsplan Hoefweg-Zuid (Bleizo) - 2 januari 2018), nadelige financiële gevolgen hebben. Alle partijen dragen verantwoordelijkheid om te komen tot een voor alle partijen passende oplossing.

Toelichting vraag 5

Bij punt 8 van "spreken het volgende af": Onderzoek van omstreeks 2010 duidde er op dat de gemeente voor de railterminal een aandeel of risicoloze 100% garantstelling van circa €25M moest bijdragen voor aanleg van de Railterminal. Jaren daarna heeft Flora-Holland Klappolder verlaten en kwam er een zeer grote leegstand op dat aan de spoorlijn gelegen agro-gelieerde bestemmingsplan.

Vraag 5.

Wat is de reden om alle bestuurders te binden om dat onderzoek over te doen?

Antwoord

Met brief U17.14125 (Projectvoortgang Holland Railterminal Lansingerland - 13 december 2017) bent u onlangs geïnformeerd over de voortgang van de ontwikkeling van de railterminal. Het moge duidelijk zijn dat er een groot draagvlak is onder ondernemers voor de komst van de railterminal, wat een wezenlijk verschil is met het initiatief uit 2010. Het versterkt de ontwikkeling en de propositie als alle partijen in Corridor A12 zich achter dit marktinitiatief scharen en zich hiervoor inzetten.

Toelichting vraag 6

Bij punten 9 t/m 14 van "spreken het volgende af": Deze punten schijnen niet van belang te zijn om de onderlinge afstemming van het totale aanbod en de onderzochte vraag naar bedrijventerreinen op elkaar af te stemmen.

Vraag 6.

Dient het toevoegen van deze vragen er voor om aan de provincie te laten zien dat Lansingerland goed samenwerkt op gebied van scholing, verduurzaming, containeroverslagpunt en wegen?

Zo nee, wat hebben deze punt met het afstemmen van gezamenlijk aanbod op de marktvraag met dit onderwerp te maken?

Antwoord

De insteek is een sterke(re) Corridor A12 neer te zetten. De samenwerking hiervoor gaat verder dan enkel het afstemmen van ruimtelijke ontwikkelingen. Ook samenwerking op het gebied van onder andere marketing en acquisitie, scholing, verduurzaming en infrastructuur hoort hierbij.

Toelichting vraag 7

Algemeen: Het probleem met het bestemmingsplan en "de ladder" voor Bleizo (Hoefweg Zuid) duurt nu al 6 jaar, het bestemmingsplan dreigt nu voor tweede keer te stranden. Het maximaal te lopen risico voor Bleizo staat nu al 4 jaar in de jaarrekening op maximaal 3,5 miljoen. Echter, in uw brief spreekt u over een mogelijk verlies van tussen 0 en 58 miljoen.

Vraag 7.

Waar zit de crux van dit verschil, is de raad bewust nooit goed ingelicht of was de wens zo groot dat dit probleem niet eerder realistisch in de jaarrekening is gezet?

Antwoord

Het bedrag van 0 tot 58 miljoen euro heeft betrekking op het voorstel dat eerder in het overlegproces met de partijen in de Corridor A12 aan Lansingerland en Zoetermeer is gedaan met betrekking tot het schrappen van areaal bedrijventerrein op Bleizo en de wijze waarop dat bestemmingsplan technisch vorm zou kunnen krijgen. Dit voorstel was mede vanwege de financiële gevolgen voor Lansingerland en

Zoetermeer niet acceptabel. Het maximaal te lopen risico voor Bleizo, zoals vermeld in de jaarrekening, heeft betrekking op de beoogde ontwikkeling op basis van de door de gemeenteraden van Lansingerland en Zoetermeer vastgestelde doelstellingen en kaders voor Bleizo. Hetgeen waar in de brief over gesproken wordt is het mogelijke effect op het resultaat, in het geval ingrijpend zou worden afgeweken van de tot nu toe beoogde ontwikkeling. Dit zijn daarmee verschillende grootheden die niet met elkaar vergeleken kunnen worden.

Wij verwachten dat wij met deze brief antwoord hebben gegeven op uw raadvragen.

Met een vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Lansingerland

A handwritten signature in blue ink, consisting of a large, stylized 'R' followed by a horizontal line and a small flourish.

Ron Jeltema
Secretaris

A handwritten signature in blue ink, featuring a large 'P' followed by a series of horizontal and diagonal strokes.

drs. Pieter van de Stadt
Burgemeester

Raadsvoorstel

Datum Raad
1 februari 2018

Portefeuillehouder
Albert Abee

Registratienummer
BR1700119

Onderwerp
Vaststellen van de Economische Agenda Lansingerland 2018-2025

Gevraagde beslissing

De Economische Agenda Lansingerland 2018-2025 vast te stellen.

Samenvatting

De looptijd van de Economische visie 2010-2016 is verstreken. Het is tijd voor een nieuwe economische agenda. Gezien de economische en maatschappelijke ontwikkelingen van de afgelopen jaren, waaronder een aantrekkende economie, veranderend consumentengedrag en (opkomende) systeemwijzigingen (bijvoorbeeld Internet of Things en duurzaamheid) waarop ondernemers inspelen, is behoefte aan een nieuwe economische agenda. Deze beschrijft welke acties we gaan uitvoeren om het ondernemersklimaat verder te versterken. Variërend van informeren van ondernemers, inzet voor de kernen, het verder opzetten van bedrijven investeringszones (BIZ), tot het verder ontwikkelen van de marketing en acquisitie van bedrijventerreinen, focus op duurzaamheid en de realisatie van de Holland Railterminal.

Financiële consequenties

Uitvoering van de acties is verdeeld over verschillende afdelingen binnen de organisatie. Bij het opstellen van de uitvoeringsacties is rekening gehouden met de financiële mogelijkheden. De acties passen binnen de begroting en afdelingsplannen.

Verdere procedure

In 2020 evalueren we in hoeverre de Economische Agenda en met name de uitvoeringsacties gerealiseerd zijn. Deze evaluatie vormt input voor een eventueel bij te stellen actieprogramma voor de periode na 2020. In 2025 volgt een nieuwe Economische Agenda.

Juridische aspecten

Niet van toepassing.

Extern draagvlak/burgerparticipatie

De Economische Agenda Lansingerland 2018-2025 is in samenspraak met het bedrijfsleven en belangenorganisaties opgesteld. De aanpak van de Economische Agenda is gepresenteerd in het Economisch Platform. Vele stakeholders zijn ook woonachtig in Lansingerland en hebben een dubbel belang bij de welvaart en het welzijn van Lansingerland.

Duurzaamheid

Er valt nog zoveel (maatschappelijke en economische) winst te behalen in het realiseren van een duurzame samenleving dat 'Realistisch Duurzaam' een van de gemeentelijke speerpunten is. Hiervoor is een apart actieprogramma opgesteld. Hiermee willen we ons de komende jaren ontwikkelen tot een

energieneutrale en klimaatbestendige gemeente. Hierbij geven we zelf het goede voorbeeld en we helpen inwoners en ondernemers bij het realiseren van duurzame initiatieven. Verdere bewustwording van de noodzaak tot duurzaam ondernemen is in dit stadium belangrijk. De Economische Agenda besteedt dan ook vanzelfsprekend aandacht aan duurzaamheid.

Bijlagen

Economische Agenda Lansingerland 2018-2025 (I17.42004)

Toelichting

Beoogd maatschappelijk effect

De Economische Agenda zet het gemeentelijke economische beleid neer voor de periode 2018-2025.

Argumenten

1.1 De Economische Agenda geeft richting aan het economisch beleid

In 2010 is de Economische visie Lansingerland 2011-2016: Focus op ondernemen verschenen. In 2013 vond een tussentijdse evaluatie hiervan plaats. De looptijd van deze economische visie is verstreken. Het is tijd voor een nieuwe economische agenda, ook gezien de economische en maatschappelijke ontwikkelingen van de afgelopen jaren. In de Economische Agenda zijn de speerpunten benoemd voor de periode 2018-2025 waar de gemeente, in samenwerking met alle partners, de komende jaren op gaat inzetten. Deze speerpunten zijn vervolgens uitgewerkt in een actieprogramma.

1.2 De Economische Agenda is integraal opgesteld

In de Economische Agenda worden de verschillende economische beleidsterreinen bijeengebracht, zodat een overkoepelend economisch beleid ontstaat. De Economische Agenda bestrijkt in de basis de gewenste ontwikkelingen op het gebied van samenwerking, bedrijventerreinen (bestaand en nieuw), de winkelcentra en recreatie en leisure. Ook de raakvlakken met verkeer en vervoer, wonen, arbeidsmarkt en gemeentelijke dienstverlening die bijdragen aan het versterken van de concurrentiepositie zijn meegenomen in de Economische Agenda.

1.3 Bedrijfsleven en belangenorganisaties participeren bij de totstandkoming van deze Economische Agenda

De Economische Agenda is tot stand gekomen in samenspraak met het bedrijfsleven en belangenorganisaties. Begonnen is met diepte-interviews met 24 stakeholders. Met hen is ook de concept-agenda afgestemd. Ook de opbrengst van de door de griffie georganiseerde beeldvormingsavonden met raadsleden en ondernemers is verwerkt. Bij de uitvoering van de acties zien we een belangrijke rol weggelegd voor het bedrijfsleven en belangenorganisaties. Gezamenlijk moeten we komen tot versterking van onze concurrentiepositie.

1.4 Samenwerking is een belangrijk speerpunt

Lansingerland heeft te maken met vele burens en partijen. Een goede en constructieve samenwerking tussen overheden (zowel Rijk, provincie als gemeenten) en tussen overheid (onder andere in verband van de MRDH) en bedrijfsleven hoort hierbij. De samenwerking moet uiteindelijk resulteren in het scheppen en benutten van kansen om de economie te stimuleren. Het stellen van duidelijke doelen, met onderbouwing van de wijze en een tijdspad waarop deze bereikt gaan worden, is hierbij nodig. Met een duidelijk doel en aanpak zal samenwerking in Oostlandverband bijdragen aan het versterken van de concurrentiepositie en stimuleren van de economie.

Kantttekeningen

Niet van toepassing.

Raadsbesluit

Datum Raad
1 februari 2018
Registratienummer
BR1700119

Onderwerp
Vaststellen van de Economische Agenda Lansingerland 2018-2025

De raad van de gemeente Lansingerland;
gelezen het bijgaande voorstel

Overwegende dat

- het belang van versterken van het ondernemersklimaat;
- de economische positie van Lansingerland in de regio;
- de Economische Agenda in samenspraak met het bedrijfsleven is opgesteld.

Besluit(en)

De Economische Agenda Lansingerland 2018-2025 vast te stellen.

Aldus vastgesteld door de raad van de gemeente Lansingerland in zijn openbare vergadering van 1 februari 2018,

de griffier,

drs. Marijke Walhout

ECONOMISCHE AGENDA LANSINGERLAND 2018-2025

HET ECONOMISCHE BELEID
TOT EN MET 2025

LANSINGERLAND GEEF(T) ONDERNEMERS DE RUIMTE!

Lansingerland geef(t) ondernemers de ruimte! Na jaren van landelijke laagconjunctuur en beperkte financiële middelen bij de gemeente Lansingerland zitten we nu weer op het goede spoor!

Lansingerland wil een dynamische, innovatieve en ondernemende gemeente zijn, waar op den duur ruim 70.000 inwoners samenleven en ondernemen. Dit gaat niet vanzelf. Dit vraagt visie en actie om te anticiperen, verduurzamen en innoveren in kansrijke tijden.

Veranderingen van de economie gaan tegenwoordig zo snel, dat we nu liever kiezen voor een economische agenda in plaats van een visie. Niemand weet hoe onze economie er over pakweg 15 à 20 jaar uitziet, maar wel weten we dat er grote invloed is door onder andere snelle digitalisering, globalisering en verduurzaming. Met de Economische Agenda geven we aan dat we adaptief zijn aan dergelijke ontwikkelingen. De Metropool Rotterdam Den Haag, de Provincie Zuid-Holland en de Greenport West-Holland zijn, evenals de ondernemers, onderwijs- en kennisinstellingen, belangrijk voor Lansingerland. Om zo slagvaardig mogelijk te opereren op lokaal niveau, is het belangrijk om optimaal te profiteren van de inzet die op (boven)regionaal niveau is georganiseerd. Daarnaast wil Lansingerland ook maximaal bijdragen aan de versterking van het

regionaal economisch vestigingsklimaat in de Metropoolregio Rotterdam Den Haag. Dit vanuit het besef dat een sterke regio positief bijdraagt aan het economisch klimaat van Lansingerland. Kortom, een strategie van 'Samen aan de slag!'.

Deze Economische Agenda geeft de ambities van Lansingerland in de periode tot en met 2025 weer. We vertalen de ambities vervolgens in een concreet actieprogramma, voor de korte (2018-2020) en langere termijn (2020-2025), waarbij verschillende partijen aan zet zijn. Op die manier werken we samen aan een dynamisch en innoverend vestigingsklimaat in de gemeente én regio. Als gemeentebestuur maken we ons sterk voor een zelfverzekerd duurzaam Lansingerland, waar het prettig werken, wonen én ondernemen is.

*Albert Abbe Wethouder
Economische Zaken*

SAMENVATTING

SAMENVATTING

Momenteel draait de economie weer op volle toeren. Dat zien we in Nederland en ook in Lansingerland terug in bijvoorbeeld de groei van het aantal bedrijven, het aantal werkzame personen, de bouw en verkoop van huizen en de belangstelling voor en uitgifte van bedrijventerreinen. Maar het is geen tijd om achterover te leunen. Bedrijven moeten met hun tijd mee door in te spelen op de nieuwste economische en maatschappelijke ontwikkelingen. Ontwikkelingen die in dit snel veranderende en gedigitaliseerde tijdperk steeds onvoorspelbaarder zijn. Onderwijs, wetenschap en overheden moeten de ondernemers daarbij ondersteunen.

ECONOMIE LANSINGERLAND IN BEWEGING

Het is tijd voor een nieuwe economische agenda. De actiepunten uit de 'Economische visie Lansingerland 2011-2016: Focus op ondernemen' zijn uitgevoerd. Zo is bijvoorbeeld een hoge dekkingsgraad van parkmanagement op onze bedrijventerreinen gerealiseerd en voeren we structureel overleg met ondernemers- en de winkeliersverenigingen. Ook kwam een heldere Greenport-strategie tot stand: de 'Position Paper Greenport 2015-2018'. Tot slot geeft de gemeente meer bedrijfsgronden uit aan (inter) nationale marktpartijen. De goede dingen zetten we voort, maar meer dan voorheen ligt de komende periode het accent op innovatie, duurzaamheid en

het behoud van levendige kernen. De hierboven beschreven kwetsbaarheid in onze economie willen we ten goede keren.

Lansingerland bestaat uit drie dynamische en ondernemersvriendelijke kernen (Bleiswijk, Bergschenhoek en Berkel en Rodenrijs) en heeft veel te bieden aan zowel de ondernemers als haar bewoners. Uniek centraal gelegen binnen de Randstad, goed ontsloten door snelwegen en spoorinfrastructuur, en met een natuurlijk groen landelijk karakter. Lansingerland streeft ernaar een sociale en financieel gezonde gemeente te zijn.

WERKGELEGENHEID GROEIT

Lansingerland heeft de ambitie om het aantal arbeidsplaatsen in de gemeente te laten groeien. Zodat mensen die hier wonen, hier ook kunnen werken. Dit kan bijdragen aan minder woon-/werkverkeer en betere bereikbaarheid.

In onderstaande tabel is te zien dat de werkgelegenheid in de afgelopen jaren sterk is toegenomen.

Ontwikkeling werkgelegenheid en bedrijfsvestigingen 2012-2016

Jaar	Banen totaal ¹⁾	Vestigingen totaal ²⁾	Banen als % van de bevolking
2012	21.870	3.910	39,6%
2013	22.850	4.050	40,4%
2014	22.850	4.120	40,0%
2015	23.870	4.230	41,1%
2016	25.460	4.770	43,1%

1) Aantal banen heeft betrekking op totaal aantal fulltimers, parttimers en uitzendkrachten

2) Inclusief Zzp-ers

Vooraf tussen 2015 en 2016 is er een sterke groei in zowel banen als vestigingen waar te nemen. De verkoop van bouw kavels op bedrijventerreinen (Oudeland, Prisma) aan bedrijven die zich nieuw hebben gevestigd in Lansingerland, heeft hieraan bijgedragen.

SAMENWERKEN MET AMBITIE

Om zo slagvaardig mogelijk te opereren op lokaal niveau is het belangrijk om maximaal te kunnen profiteren van de inzet die op (boven)regionaal niveau is georganiseerd. Daarnaast wil Lansingerland ook maximaal bijdragen aan de versterking van het regionaal economisch vestigingsklimaat in de metropoolregio. Dit vanuit het besef dat een sterke regio positief bijdraagt aan het economisch klimaat van Lansingerland. Vanuit deze gedachte wil Lansingerland in 2025 in economisch opzicht het volgende bereiken:

Bedrijven functioneren optimaal in Lansingerland, zorgen voor veel werkgelegenheid en doen dat maatschappelijk verantwoord en duurzaam. Bedrijven van buiten Lansingerland vestigen zich nog steeds graag op onze uitstekend ontsloten en verzorgde bedrijventerreinen. Lansingerland blijft de meest innovatieve en duurzame greenport van de wereld. De kernen zijn vitaal, met een per kern passende functiemix van detailhandel, horeca en leisure.

Om bovenstaande te realiseren is een nadere uitwerking van deze ambitie nodig. Hiervoor interviewden wij stakeholders en lokale visionairs. Dit is vertaald in een actieprogramma.

FINANCIËN EN VERVOLG

In de Kadernota 2018 is structureel € 100.000 extra beschikbaar gekomen voor economische ontwikkeling. Hiermee komt het totale werkbudget voor Economie op € 208.000,-. Dat maakt het mogelijk nader invulling te geven aan de rol van de gemeente in (boven)regionale projecten, zoals de Holland Railterminal en Corridor A12. Maar ook het traject voor de levendige kernen bijvoorbeeld vraagt extra middelen om het gewenste resultaat te bereiken.

De Gemeente evalueert de acties uit het activiteitenprogramma om de 2 jaar en waar nodig volgt een tussentijdse bijstelling. Lansingerland doet er alles aan om ondernemers de ruimte te geven!

	VOORWOORD	3
	SAMENVATTING	4
1	BOUWEN AAN DE TOEKOMST VAN LANSINGERLAND	8
1.1	DE ECONOMIE IN LANSINGERLAND BLOEIT	8
1.2	UITDAGINGEN AANGAAN EN KANSEN BENUTTEN	8
1.3	TOTSTANDKOMING EN LEESWIJZER	9
2	ECONOMIE LANSINGERLAND IN BEWEGING	10
2.1	HOGERE OVERHEDEN ZETTEN IN OP INNOVATIE EN VERDUURZAMING	10
2.2	MRDH GAAT VOOR EEN KRACHTIGE METROPOOLREGIO	11
2.3	LANSINGERLAND HEEFT VEEL TE BIEDEN	14
2.3.1	SAMENWERKEN	15
2.4	DE WERKGELEGENHEID GROEIT	15
2.5	SWOT	18
3	SAMENWERKEN MET AMBITIE	22
3.1	LANSINGERLAND: DÉ VESTIGINGSLOCATIE VOOR BEDRIJVEN	22
3.1.1	GEMEENTELIJKE DIENSTVERLENING	22
3.1.2	INKOOPBELEID GEMEENTE	24
3.1.3	AANPAK WET- EN REGELGEVING VOOR ONDERNEMERS	25
3.1.4	BEREIKBAARHEID/INFRASTRUCTUUR	25
3.1.5	WONEN	28
3.1.6	DUURZAAMHEID	28

3.1.7	INTERNATIONAAL ONDERNEMEN	30
3.1.8	CULTUUR EN SPORT	30
3.2	ONDERNEMEN IN LANSINGERLAND	30
3.2.1	BEDRIJVENTERREINEN	30
3.2.2	KANTOREN	31
3.2.3	DETAILHANDEL	32
3.2.4	WEEKMARKT	34
3.2.5	HORECA	35
3.2.6	GREENPORT	36
3.2.7	TOERISME, RECREATIE & LEISURE	38
3.2.8	ONDERWIJS-ARBEIDSMARKT-BEDRIJFSLEVEN	38
3.2.9	ZZP-ERS EN WERKEN AAN HUIS	40
3.2.10	ONDERNEMERS IN DE PROBLEMEN	40
4	ACTIVITEITENPROGRAMMA	42
5	ORGANISATIE, FINANCIËN EN VERVOLG	48
5.1	ORGANISATIE	48
5.2	FINANCIËN	48
5.3	VERVOLG	48
BIJLAGE I: LIJST MET GEÏNTERVIEWDEN		49
BIJLAGE II: UITKOMSTEN BEELDVORMINGSAVOND MET RAADSLEDEN D.D. 6 JUNI 2017		50
BIJLAGE III: BRONNEN		52

BOUWEN AAN DE TOEKOMST VAN LANSINGERLAND

1.1 DE ECONOMIE IN LANSINGERLAND BLOEIT

Momenteel draait de economie weer op volle toeren. Dat zien we in Nederland en ook in Lansingerland terug in bijvoorbeeld de groei van het aantal bedrijven, het aantal werkzame personen, de bouw en verkoop van huizen en de belangstelling voor en uitgifte van bedrijventerreinen. Logisch dat Lansingerland in alle opzichten weer groeit, want deze gemeente is voor ondernemers en inwoners strategisch gelegen in de metropoolregio Rotterdam Den Haag en biedt een prettig woon- en leefklimaat. Bedrijven vestigen zich op onze moderne en goed ontsloten bedrijvenparken en detailhandel en horeca spelen in op de behoefte van het toenemend aantal inwoners. Ook zien nieuwe kassen in het glastuinbouwgebied verschijnen.

De economische activiteiten nemen de komende jaren verder toe. Er is nog voldoende bedrijventerrein beschikbaar, er is koopkracht aanwezig voor detailhandel en horeca. De bereikbaarheid neemt met de komst van onder andere de nieuwe rijksweg tussen de A13 en de A16 (start aanleg in 2019) en het NS-station Lansingerland-Zoetermeer (eind 2018 in gebruik) nog verder toe. Daarnaast is het bedrijfsleven in Lansingerland goed georganiseerd, zodat we in gezamenlijkheid aan de groei blijven werken.

1.2 UITDAGINGEN AANGAAN EN KANSEN BENUTTEN

Er is geen tijd om achterover te leunen. Bedrijven moeten met hun tijd mee door in te spelen op de nieuwste economische en maatschappelijke ontwikkelingen. Ontwikkelingen die in dit snel veranderende en gedigitaliseerde tijdperk steeds onvoorspelbaarder zijn. Onderwijs, wetenschap en overheden moeten de ondernemers daarbij faciliteren.

Het voortbestaan van de economische opgang in Lansingerland is geen vanzelfsprekendheid. Neem bijvoorbeeld de glastuinbouw. Deze sector, die nog altijd de ruggengraat van onze lokale economie vormt, staat voor grote uitdagingen. De fossiele afhankelijkheid van de glastuinbouwbedrijven is nog altijd hoog. Wanneer de glastuinbouw niet weet om te schakelen naar klimaatneutrale productie, dan is het maar de vraag of het de concurrentie aan kan met producenten die 'onder de zon' produceren. Niet alleen de glastuinbouw, maar ook de vele bedrijven en banen die daarvan afhankelijk zijn, staan daarmee onder druk.

In Lansingerland is het cluster aan transport- en distributiebedrijven substantieel. Dit cluster profiteert onder meer van de centrale ligging in de metropoolregio Rotterdam-Den Haag en de goede (weg)ontsluiting. Maar ook deze sector is kwetsbaar. Deels omdat er afhankelijkheid is van onder andere de glastuinbouwproductie en deels omdat de sector zelf ook sterk afhankelijk is van fossiele brandstoffen. Ondernemers noemen ook het gebrek aan (internationale) chauffeurs als reden om het bedrijf in de toekomst mogelijk naar andere regio te verplaatsen. De transport- en distributiesector moet antwoorden op dergelijke maatschappelijke vraagstukken vinden om te blijven bestaan. De grote belangstelling vanuit het bedrijfsleven voor een

toekomstige klimaatneutrale railterminal geeft aan dat zij er werk van willen maken.

Het laatste voorbeeld is de detailhandel. Binnen de detailhandel ontwikkelde zich de afgelopen jaren een geheel nieuw afzetkanaal, namelijk de verkopen via internet. In de niet dagelijkse artikelen gaat het aandeel van de verkopen via internet al richting de 25 procent. Macro-economisch is verkoop via internet niet per definitie slecht, maar wel anders. Leegstaande winkelpanden in heel Nederland laten zien wat de gevolgen zijn. De lokale werkgelegenheid kan daarmee onder druk staan. In distributiecentra en bij transporteurs ontstaat dan werkgelegenheid, maar dat kan op een heel andere locatie zijn. Het is belangrijk dat de gemeente Lansingerland op blijft letten dat onze centra als geheel goed blijven functioneren. Dat is goed voor de lokale werkgelegenheid en voor het woongenot van onze inwoners. Ook hier zien we dat winkeliers en vastgoedeigenaren het belang van levendige kernen inzien. Momenteel werken we daarvoor gezamenlijk plannen uit.

We zien dat de economische concurrentie zich steeds meer afspeelt tussen metropolitane regio's. Om internationaal een vuist te maken, werken we samen met 22 andere gemeenten in de Metropoolregio Rotterdam-Den Haag. Alle gemeenten dragen daarin bij aan een sterke regio. In deze nieuwe agenda en bijbehorend actieprogramma sluiten we dan ook aan bij de (boven) regionale economische ontwikkelingen van de afgelopen jaren.

1.3 TOTSTANDKOMING EN LEESWIJZER

De economische ambitie en activiteiten kwamen tot stand dankzij de medewerking van diverse belangrijke actoren in Lansingerland. Diepte-interviews met ondernemers, vertegenwoordigers van winkeliersverenigingen en ondernemersorganisaties en vertegenwoordigers uit het onderwijs gaven daarvoor input. Dit is uitgewerkt in een activiteitenprogramma Economie 2017-2025.

In hoofdstuk 2 staat beschreven hoe de economie in Lansingerland er nu uit ziet. Vervolgens beschrijft hoofdstuk 3 de Economische Agenda van de Gemeente Lansingerland, met de bijbehorende beleidsthema's en doelen. Hoofdstuk 4 geeft aan hoe de gestelde doelen zijn te bereiken en wanneer. Tot slot beschrijft hoofdstuk 5 de organisatie, financiën en het vervolg.

ECONOMIE LANSINGERLAND IN BEWEGING

ECONOMIE LANSINGERLAND IN BEWEGING

Dit hoofdstuk beschrijft als eerste het Europees en Rijksbeleid dat op grote lijnen raakvlakken heeft met de gemeente, maar verder weg van de meeste ondernemers staat. Hierna komt aan de orde wat provinciaal en regionaal van belang is voor de gemeente. In regionaal verband is de samenwerking binnen de Metropoolregio Rotterdam-Den Haag (MRDH) van groot economisch belang. Vanzelfsprekend staat Lansingerland met haar ontwikkelingen centraal in de Economische Agenda. De gemeente geeft onder andere aan hoe het staat met de samenwerking en werkgelegenheid. Tot slot volgt de sterkte-zwakteanalyse (SWOT) van Lansingerland.

2.1 HOGERE OVERHEDEN ZETTEN IN OP INNOVATIE EN VERDUURZAMING

Vanuit Europees beleid spreekt men op hoofdlijnen over onder andere stabiliteit, level playing field (waaronder tegengaan van staatssteun en tegengaan van marktdominantie), wegnemen van handelsbarrières (waaronder muntunie, open grenzen/interne markt), geven van incentives (subsidies), et cetera.

Zo wenst de Europese Unie wat betreft industrie en innovatie voor 2020:

- De industriële basis te versterken en over te

schakelen naar een koolstofarme economie.

- De innovatie te promoten om nieuwe groeiterreinen te ontsluiten.
- Kleine bedrijven te stimuleren.
- Een ondernemingscultuur te promoten.
- En een EU-brede goederenmarkt te realiseren.
- Hier is Lansingerland binnen het samenwerkingsverband MRDH op aangehaakt in de Roadmap Next Economy.

Het ministerie van Economische Zaken staat voor een duurzaam, ondernemend Nederland. Het zet zich in voor een uitstekend ondernemersklimaat en een sterke internationale concurrentiepositie. Door de juiste randvoorwaarden te creëren en door ondernemers de ruimte te geven om te vernieuwen en te groeien. Door aandacht te hebben voor onze natuur en leefomgeving. Door samenwerking te stimuleren tussen onderzoekers en ondernemers. Zo bouwt de Rijksoverheid de Nederlandse topsectoren in landbouw, industrie, diensten en energie verder uit en investeert het in een krachtig en duurzaam Nederland. Nederlandse innovatieve topsectoren behoren tot de beste van de wereld. De Rijksoverheid wil hun positie verder versterken. Het gaat om de volgende negen topsectoren: Tuinbouw & uitgangsmaterialen, Agri & Food, Water, Life sciences & Health, Chemie, High tech, Energie, Logistiek en Creatieve industrie.

De bedrijvigheid in Lansingerland is onder andere sterk vertegenwoordigd in de topsectoren Tuinbouw & uitgangsmaterialen, Agri & Food en Logistiek.

De Zuid-Hollandse economie zit in een transitie, zoals ook te lezen is in de Roadmap Next Economy. Het Rotterdamse havengebied verandert van een klassieke haven economie in een kennisintensief complex, gebaseerd op (informatie-) technologie, groene grondstoffen en slimme diensten. De tuinbouwsector

vernieuwt en verduurzaamt, om zijn positie als grootste productie- en handelscentrum van versproducten ter wereld te behouden. De kennisinfrastructuur en zakelijke dienstverlening spelen een steeds grotere rol bij het ontwikkelen van innovatieve economische activiteiten.

De provincie Zuid-Holland wil de transitie van haar economie ondersteunen en versnellen:

- Door het bieden van de juiste ruimtelijke randvoorwaarden en een goede bereikbaarheid.
- Door het versterken van de kennisinfrastructuur en die te verbinden aan de vernieuwingsopgaven van de tuinbouw en de haven.
- Door te bouwen aan krachtige en levendige stedelijke centra waar kantoren, horeca, woningen, detailhandel en culturele voorzieningen elkaar versterken en bijdragen aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat.
- Door bedrijven te ondersteunen bij het beperken en verduurzamen van hun energiegebruik.
- Door het bij elkaar brengen van partijen vanuit gedeelde ambities en opgaven om innovatie te bevorderen.

Het detailhandelsbeleid van de provincie spreekt over 'niet bouwen voor de leegstand', maar geeft nog wel ruimte aan uitbreiding waar dat mogelijk is. De uitbreiding van Berkel Centrum valt in dit beleid onder 'te optimaliseren centra' en gezien de bevolkingsgroei die Lansingerland de komende jaren nog gaat doormaken, is de uitbreiding hiermee legitiem.

2.2 MRDH GAAT VOOR EEN KRACHTIGE METROPOOLREGIO

De missie van de Metropoolregio Rotterdam-Den Haag (MRDH) is werken aan een Europese topregio. Lansingerland is één van de 23 gemeenten die de uitdaging aangaat om de internationale concurrentiepositie te verbeteren door haar kennis en bestuurlijke kracht in te zetten en samen te werken met het bedrijfsleven, de kennisinstituten en medeoverheden. De MRDH werkt aan een aantrekkelijke regio voor inwoners om te wonen, werken en recreëren, waar (internationale) bedrijven zich vestigen en waar bezoekers zich welkom voelen. De visie is dat we al een sterke Europese regio zijn, maar nog beter willen presteren. Betere economische prestaties zorgen voor meer welvaart voor de inwoners. Om dit te bereiken zet de MRDH in op:

- Verbetering van de (internationale) bereikbaarheid van de metropoolregio.
- Economische vernieuwing.
- Transitie naar toonaangevende duurzaamheid.
- Attractiviteit van de regio.

Samenwerking binnen de MRDH is essentieel om geen onnodige overlap te krijgen in bijvoorbeeld bedrijventerreinen, kantoren en detailhandel. Samenwerking is evenzeer noodzakelijk om ervoor te zorgen dat het resultaat meer is dan de som der delen. Met elkaar staan we sterker om de uitdagingen van de toekomst aan te gaan. Wij vinden de MRDH dan ook een onmisbare schakel om ook in de toekomst een welvarende regio te blijven, waarin het prettig is om in te verblijven.

Investeren in vernieuwen

De MRDH heeft het investeringsprogramma 'Investeren in Vernieuwing' in juli 2016 gepresenteerd. Dit programma brengt een investering met zich mee van tussen de 12 en 15 miljard euro over de komende tien jaar. Het bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheden brengen deze investeringen gezamenlijk op. Ze leveren naast de noodzakelijke vernieuwing van de economie uiteindelijk ook tussen de 25.000 en 50.000 banen op in de regio. Op dit moment verdient deze regio al ruim 22% van het nationale BNP (bruto nationaal product).

Focusthema's die van belang zijn voor Lansingerland en terug te vinden zijn in de projectenlijst, zijn onder andere Greenports modernisering glastuinbouw, Greenports next step food en A12 Corridor/Bleizo. Volgens de OESO kan een dergelijk investeringsprogramma leiden tot 2 tot 4% extra economische groei.

Fieldlabs

De MRDH constateert dat sectoroverschrijdende samenwerking met als gevolg extra economische groei (spillover effecten) beperkt tot stand komt. Daarnaast is er sprake van een transitie naar de 'next economy', gekenmerkt door digitalisering en verduurzaming van productiesystemen. De kansen en mogelijkheden die nieuwe technologieën in dit kader bieden zijn talrijk. Voor het regionale bedrijfsleven is het een hele uitdaging om deze kansen te benutten in hun innovatieprocessen. Het vraagt om specifieke kennis van een groot aantal nieuwe technologieën, nieuwe klanten en nieuwe markten. Het is, vooral voor het MKB, onmogelijk om al deze kennis zelf in huis te halen. Innovatienetwerken rondom specifieke sectoren of clusters bieden hier een oplossing voor met Fieldlabs als aanjager van economische vernieuwing, cross-over samenwerking en het aanpakken van maatschappelijke vraagstukken. Fieldlabs zijn praktijkomgevingen waarin bedrijven en kennisinstellingen doelgericht smart (next economy) producten en technologieën ontwikkelen, testen en implementeren. Ze versterken verbindingen met onderzoek, onderwijs en beleid op specifieke thema's. Dit is uniek binnen Europa. Fieldlabs zijn publiek private samenwerkingsverbanden en hebben vaak een fysieke faciliteit of infrastructuur. Bovendien geven de Fieldlabs invulling aan de ambitie om als regio een 'real life testing ground' te zijn voor internationaal exporteerbare producten en diensten. De fieldlabs staan nu en/of in de toekomst ook ten dienste van de bedrijvigheid in Lansingerland. Een voorbeeld hiervan is FRESHTEQ.NL. Dit fieldlab heeft als doel om de Nederlandse horticulture tot de nr. 1 partner te ontwikkelen in het creëren van Fresh Food chains voor steden en dichtbevolkte regio's wereldwijd: veilig, gezond, voldoende, betaalbaar, duurzaam. Daarnaast heeft de MRDH de Roadmap Next Economy ontwikkeld.

ROADMAP NEXT ECONOMY

In 2016 kwam binnen de samenwerking van de MRDH de Roadmap Next Economy (RNE) tot stand. Samengevat stelt de RNE dat onze wereld in transitie is. We leven niet langer in een tijdperk van verandering, we maken de verandering van een tijdperk mee. We zien de uitdagingen elke dag om ons heen, en lezen en horen erover in de media: klimaatverandering, bevolkingsgroei in steden, digitalisering, de opkomst van nieuwe economieën en wereldmachten en de dreigende uitputting van onze natuurlijke hulpbronnen. Samen plaatsen ze ons voor de grootste uitdaging sinds de negentiende eeuw. Dat vraagt om een fundamentele omslag in de manier waarop we onze samenleving en onze economie opnieuw inrichten en laten bloeien. De RNE is het antwoord van de Metropoolregio Rotterdam-Den Haag op die uitdaging: een langetermijnstrategie, gecombineerd met handelingsperspectieven en projecten die de basis leggen voor de transformatie van onze regionale economie. De MRDH wil een regio zijn die voorop loopt in Europa bij de transformatie naar een nieuwe economie, met een aantrekkelijk klimaat voor talenten, ondernemingen en investeerders. De MRDH staat aan het begin van wat sommigen de Derde Industriële Revolutie noemen.

Twee ontwikkelingen torenen boven alles uit: de snelle ontwikkeling van de internettechnologie en de overgang naar schone energie. Samen hebben ze vergaande gevolgen voor de manier waarop onze samenleving en economie zijn georganiseerd. Van een verticale economie met dominante grote producenten en gescheiden economische sectoren gaan we naar een meer horizontale economie. In zo'n economie werken bedrijven, overheid en kennisinstellingen veel meer samen, over de grenzen heen, en kunnen consumenten tegelijk ook producenten zijn; dat is bijvoorbeeld te zien in de nieuwe 'deeleconomie' die ontstaat op internet. De nieuwe economie is bovendien circulair: afval bestaat niet meer, reststoffen worden maximaal hergebruikt om nieuwe waarde te creëren.

Twee belangrijke dingen zijn een randvoorwaarde om die economische transformatie mogelijk te maken. Ten eerste digitalisering van de economie: een heel nieuwe digitale IT- en internet-infrastructuur. Sneller, flexibeler en veiliger dan alles wat we nu kennen. Die maakt het mogelijk om op ongekennde schaal data te verzamelen, te verbinden en te verrijken. En dat maakt van alles mogelijk: van nieuwe diensten en businessmodellen tot een slim en flexibel energienetwerk, nodig om over te gaan naar een schone energievoorziening. Dat nieuwe energienetwerk is de tweede randvoorwaarde. Samen vergen ze een enorme investering; op dit moment ramen we die voor de hele regio grofweg op 50 miljard euro.

Met onder andere het programma 'Realistisch Duurzaam' sluit de Gemeente Lansingerland aan op de Roadmap. Voor de Roadmap Next Economy onderzoeken we waar voor Lansingerland (financiële) mogelijkheden liggen voor aansluiting/uitvoering.

Afstemming

In MRDH-verband is er ook afstemming over bereikbaarheid, detailhandel, bedrijventerreinen en kantoren. Naast deze samenwerking bestaat er een initiatief van de Provincie Zuid-Holland om meer te gaan samenwerken met de gemeenten rond de A12. De gemeente wil meer inhoud geven aan Corridor A12 door versterking van de economische as. Langs de A12 zit al veel logistieke bedrijvigheid, maar er is nog onvoldoende samenwerking. Met meer samenwerking en afstemming tussen de gemeenten kan alle potentie van het gebied ten volle benut worden. De Provincie Zuid-Holland en VNO-NCW West nemen hier de rol van aanjager op zich. De Corridor A12 bestaat uit de gemeenten Zoetermeer, Waddinxveen, Zuidplas en Lansingerland. In het gebied langs de hoofdverkeersas A12 zijn verschillende ruimtelijke economische ontwikkelingen aan de gang. Eén van die economische ontwikkelingen is de mogelijkheid van het realiseren van een railterminal in Lansingerland bij Bleiswijk.

2.3 LANSINGERLAND HEEFT VEEL TE BIEDEN

Lansingerland bestaat uit drie dynamische en ondernemersvriendelijke kernen (Bleiswijk, Bergschenhoek en Berkel en Rodenrijs) en heeft veel te bieden aan zowel de ondernemers als haar bewoners. Uniek centraal gelegen binnen de Randstad, goed ontsloten door snelwegen en spoorinfrastructuur, en met een natuurlijk groen landelijk karakter. Lansingerland streeft er naar een sociale en financieel gezonde gemeente te zijn. In 2008 heeft de gemeenteraad de Structuurvisie Lansingerland 2025 vastgesteld. Daarin staat de algemene ambitie als het gaat om ruimtelijk beleid en ontwikkelingen voor die periode. Uitgangspunten voor concrete projecten en maatregelen staan globaal beschreven in deze structuurvisie. Dat kan gaan over Bleizo (werken), Wilderszijde (wonen), de groenstructuur (leefbaarheid) en nog veel meer onderwerpen.

Als internationaal meest innovatieve glastuinbouwgemeente speelt Lansingerland een belangrijke rol in de regionale en landelijke economie. In de 'Toekomstvisie 2040' geeft de Gemeente helder aan dat Lansingerland een gemeente met veel bedrijvigheid wil zijn, en dat zij naast de greenportfunctie ook andere onderdelen van de economie wil versterken. Lansingerland zet stappen om een belangrijke logistieke hotspot van West-Nederland te zijn. De glastuinbouw speelt nog steeds een vooraanstaande rol. Tegelijkertijd is de Lansingerlandse economie de laatste jaren verbreed in onder andere de logistieke richting.

2.3.1 SAMENWERKEN

Gemeente Lansingerland doet het niet alleen! Binnen de glastuinbouwsector werken we veel samen met verschillende partners. Hier zijn de Wageningen Universiteit & Research, LTO Glaskracht en VNO-NCW West voorbeelden van. Maar de gemeente doet meer op het gebied van samenwerking. Het is een middel voor de gemeente om een doel en ambitie te bereiken. Naast de tuinbouwsector heeft de gemeente ook regionale samenwerkingsverbanden op terreinen als onderwijs en sociale zaken. Hierdoor krijgen scholieren passend onderwijs voor hun toekomstige droombaan en mensen met een uitkering hulp om weer in de arbeidsmarkt te komen. Voor de ontwikkeling van bedrijventerreinen heeft de gemeente een vergaande samenwerking voor de verkoop van kavels op bedrijventerrein Bleizo en Hoefweg. Hier zijn aparte gemeenschappelijke regelingen voor opgezet. In het geval van Bleizo bijvoorbeeld met de gemeente Zoetermeer.

Daarnaast werkt de gemeente samen met Ondernemend Lansingerland, NOOVA en winkeliersverenigingen. Naast de samenwerking met 22 gemeenten in MRDH verband werken we met verschillende partijen samen binnen de Greenport West-Holland (voorheen Greenport Westland-Oostland).

2.4 DE WERKGELEGENHEID GROEIT

Lansingerland heeft de ambitie om het aantal arbeidsplaatsen in de gemeente te laten groeien. Zodat mensen die hier wonen, hier ook kunnen werken (dit draagt bij aan minder woon-/werkverkeer en betere bereikbaarheid).

In onderstaande tabel is te zien dat de werkgelegenheid in de afgelopen jaren sterk is toegenomen.

Ontwikkeling werkgelegenheid en bedrijfs-vestigingen 2012-2016

Jaar	Banen totaal ³⁾	Vestigingen totaal ⁴⁾	Banen als % van de bevolking
2012	21.870	3.910	39,6%
2013	22.850	4.050	40,4%
2014	22.850	4.120	40,0%
2015	23.870	4.230	41,1%
2016	25.460	4.770	43,1%

3) Aantal banen heeft betrekking op totaal aantal fulltimers, parttimers en uitzendkrachten

4) Inclusief Zzp-ers

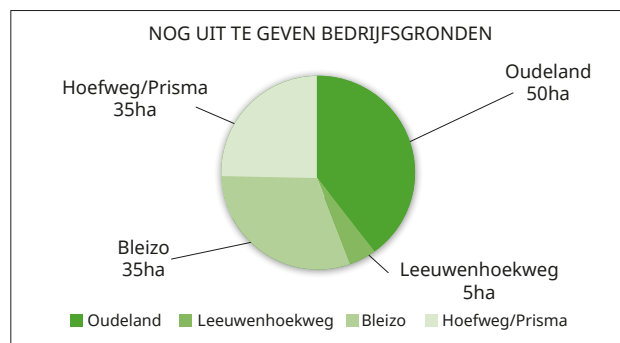
Vooral tussen 2015 en 2016 is er een sterke groei in zowel banen als vestigingen waar te nemen. De verkoop van bouw kavels op bedrijventerreinen (Oudeland, Prisma) aan bedrijven die zich nieuw hebben gevestigd in Lansingerland, heeft hier aan bijgedragen.

De werkgelegenheid concentreert zich vooral in de volgende sectoren⁵⁾:

- Dienstverlening (19,5%): De zakelijke dienstverlening is een groeisector. Voor een groot gedeelte is dit cluster niet locatiegebonden. Er is een groeiend aantal zzp-ers in deze sector actief. Een belangrijke vestigingsfactor voor deze doelgroep is de beschikbaarheid van voldoende werk-aan-huis-woningen, maar ook goede digitale en fysieke infrastructuur, mogelijkheid tot ontmoeting (bijvoorbeeld in een bedrijfsverzamelgebouw) en laagdrempelige kantoorfaciliteiten.
- Bouwnijverheid (10%): Veel bouwbedrijven zijn van oudsher in Lansingerland gevestigd en gebleven. Mogelijk door de strategische ligging is Lansingerland interessant voor bedrijven die een breed publiek willen bedienen. In de directe omgeving zijn veel nieuwbouwprojecten en grote steden met bouwopdrachten. In de bouwsector zijn veel zzp-ers actief.

Bovenstaande sectoren zijn vooral gevestigd op de bedrijventerreinen in Lansingerland (bijvoorbeeld op Rodenrijs en Weg en Land).

In onderstaande grafiek zijn de nog uit te geven bedrijfsgronden te zien. In 2017 verloopt het proces voor nieuwe gronduitgiften voorspoedig, onder andere door de stevige inzet op accountmanagement en verbeterde economische situatie (de economie van Nederland groeit en in de regio wordt ook weer meer uitgegeven).

Bron: Lansingerland 2016

- Groot- en detailhandel⁶⁾ (19,5%): Voor werkgelegenheid is de (groot- en) detailhandel de belangrijkste sector. De detailhandel kent een grote spreiding van het aanbod en

heeft hierdoor te weinig mogelijkheden om zich scherp te profileren. De trend is nog steeds schaalvergroting in complexen en vloeroppervlak per winkel, maar ook het verbeteren van de verblijfskwaliteit. Dit is een fysieke opgave, maar ook onderdeel van een city-brandingsstrategie. Ondernemers bepalen zelf waar zij zich willen vestigen en hoe zij welke producten en diensten willen aanbieden. Hier heeft de gemeente geen directe invloed op. De gemeente heeft vooral een rol in voorwaardenscheppende sfeer (fysieke ruimte, organiserend vermogen en regelgeving). De 'Agenda Detailhandel 2016-2021' van de MRDH en de rapportage 'Vitale centra 2017' van DTNP vormen naast de 'Visie Ruimte en Mobiliteit' van de Provincie Zuid-Holland (2016), de beleidskaders voor verdere ontwikkeling van de gemeente op dit gebied.

- Zorg- en welzijn (9%): De zorg is ook een belangrijke bron van werkgelegenheid. Zowel op lokaal als subregionaal niveau is de zorg steeds dichterbij de afnemer gepositioneerd. Bezuinigingen in de zorg zijn voor de werkgelegenheid in Lansingerland direct voelbaar. Voor bijvoorbeeld zorgvoorzieningen in relatie tot kleinschalige bedrijvigheid en daaraan gelieerde detailhandel is de zorg als economische sector voor Lansingerland belangrijk. Maar ook voor onderwijs, als je kijkt naar stageplekken voor middelbaar beroepsonderwijs in de zorgsector. Gezien de leeftijdsopbouw van de bevolking in de gemeente (veel jongeren) is vergrijzing en de daaraan gekoppelde zorg (in de regio) een kans voor Lansingerland om op in te spelen.

5) Bron: Provincie Zuid-Holland, werkgelegenheid Lansingerland, verdeling naar sector in %

6) Een groothandel is een onderneming die tussen de fabrikanten en de detailhandel of horeca zit. Detailhandel is de directe verkoop van goederen aan consumenten.

2.5 SWOT

De SWOT van Lansingerland is van belang om inzicht te krijgen waar binnen en buiten de gemeente kansen liggen en voor gebieden waar aandacht is gevraagd. Dit vormt een basis voor het actieprogramma van de komende jaren. In 2010 is in de 'Economische visie Lansingerland 2011-2016: Focus op ondernemen' in samenwerking met het bedrijfsleven ook een SWOT-analyse opgesteld. Deze analyse is aan de hand van de tussentijdse evaluatie en de diepte-interviews met de verschillende actoren gecomprimeerd en bijgesteld. Overigens is de aanpak van de vorige economische visie enigszins anders en hierdoor minder eenvoudig te vergelijken met de aanpak van deze visie. Een aantal onderwerpen uit de vorige visie zijn achterhaald en/of aangepakt.

Sterktes

- Centraal gelegen in Zuidvleugel
- Aantrekkelijke vestigingsplaats
- Relatief weinig leegstand detailhandel
- Nabijheid Rotterdam-The Hague Airport
- Randstadrail Rotterdam-Den Haag
- Laag werkloosheidscijfer
- Goed opgeleide beroepsbevolking
- Sterke positie innovatieve en duurzame glastuinbouw
- Koopkrachtige inwoners
- Aantrekkelijk woon- en leefmilieu
- Veel groen en recreatiemogelijkheden
- Voldoende aanbod sportvoorzieningen
- Kwalitatief goede (basis)scholen
- Veel voorzieningen in directe omgeving

Kansen

- Ontwikkeling kernen
- Aanleg verlengde A16
- Ontwikkelen Holland Railterminal
- Ontwikkeling Bleizo
- Actieve ondernemers
- Duurzaamheidstaakstelling regio
- Verder versterken organisatiegraad centra detailhandel/horeca
- Regiobranding
- Afstemming bedrijventerreinen in regio
- Energie-efficiënter opereren tuinbouw-woningbouw
- Groeigemeente
- Weinig mogelijkheden tot overnachten
- Logistieke Campus ontwikkelen

Zwaktes

- Bereikbaarheid per OV op bedrijventerreinen is matig
- Gemeente loopt financieel risico door de vele grondposities
- Imago: gemeente met schuldenlast
- Onbekendheid naam Lansingerland als vestigingsplaats
- Sterk afhankelijk van fossiele brandstoffen
- Ontbreken (voldoende) middelbaar (groen) beroepsonderwijs
- Geen verblijfsrecreatie

Bedreigingen

- Concurrentie in de regio bij aantrekken bedrijvigheid
- Groei zorgt voor nieuwe knelpunten bij bereikbaarheid
- Toename (sluip)verkeer
- Ontwikkeling omliggende (grote) steden
- De vervuiler/gebruiker betaalt: CO2 zwaarder belast in de toekomst

Regionaal

De MRDH benoemt de sterktes, zwaktes, bedreigingen en kansen voor metropoolregio Rotterdam – Den Haag. Samengevat blijven de economische prestaties van onze regio achter bij vergelijkbare regio's in Nederland. Onze economie groeit minder hard dan in de Metropoolregio Amsterdam en de Metropoolregio Eindhoven. De grote steden in de MRDH kampen met een hardnekkige werkloosheid, ruim boven het landelijk gemiddelde. En diverse belangrijke, beeldbepalende economische sectoren staan aan de vooravond van een grote vernieuwingsslag. De kansen zijn echter legio: met een sterke internationale oriëntatie, een diverse economische structuur met zwaartepunten van alle topsectoren, de aanwezigheid van vier topuniversiteiten en meerdere hogescholen en de nabijheid van natuur bij de grootste stadscentra, maken dat dit gebied een zeer goede uitgangspositie heeft in de internationale concurrentieslag tussen metropolen.

Net als alle grote metropolen in de wereld staat de MRDH onder invloed van een aantal bepalende globale trends. Deze trends bieden kansen, en maken het noodzakelijk om gezamenlijk actie te ondernemen.

Vijf trends zijn van directe invloed op de economische toekomst van de MRDH:

1. Metropoolvorming: het toenemend belang van stedelijke gebieden maakt dat de internationale concurrentiepositie van een land niet langer bepaald wordt op nationaal, maar op stedelijk-regionaal niveau. Concurrentie gaat tussen stedelijke gebieden, niet langer tussen landen.
2. Kenniseconomie: meer en meer komt de productie en uitwisseling van kennis centraal te staan in economische systemen. Goed functionerende metropolen zijn bij uitstek de plek waar die productie en uitwisseling van kennis plaatsvindt.
3. Opkomst van de slimme maakindustrie: door nieuwe manieren van produceren wordt het weer economisch rendabel om in 'hoge lonen landen', dichtbij afzetmarkten te produceren. De opkomst van robotica, 3D-printing en industriële internettoepassingen versterken deze trend.
4. Ecologisering van de economie: zuinig omgaan met grondstoffen en andere hulpbronnen wordt meer en meer economische noodzaak. De transitie naar een duurzamere manier van produceren, biedt grote kansen én uitdagingen voor bestaande industriële complexen.
5. De stad als aantrekkelijk consumptiegebied: de stad en omgeving, met een rijk aanbod aan voorzieningen en cultuur, wordt steeds meer de plek waar mensen graag willen wonen, hun vrije tijd doorbrengen én hun geld uitgeven.

Het volgende hoofdstuk beschrijft de ambitie van Lansingerland en wat de gemeente biedt aan de (toekomstige) ondernemers én bewoners.

SAMENWERKEN MET AMBITIE

SAMENWERKEN MET AMBITIE

Om op lokaal niveau slagvaardig te opereren is het belangrijk om maximaal te profiteren van de inzet die op (boven)regionaal niveau is georganiseerd. Daarnaast wil Lansingerland ook maximaal bijdragen aan de versterking van het regionaal economisch vestigingsklimaat in de metropoolregio. Dit vanuit het besef dat een sterke regio positief bijdraagt aan het economisch klimaat van Lansingerland. Vanuit deze gedachte wil Lansingerland in 2025 in economisch opzicht het volgende bereiken:

Bedrijven functioneren optimaal in Lansingerland, zorgen voor veel werkgelegenheid en doen dat maatschappelijk verantwoord en duurzaam. Bedrijven van buiten Lansingerland vestigen zich nog steeds graag op onze uitstekend ontsloten en verzorgde bedrijventerreinen. Lansingerland blijft de meest innovatieve en duurzame greenport van de wereld. De kernen zijn vitaal, met een per kern passende functiemix van detailhandel, horeca en leisure.

Om bovenstaande te realiseren is een nadere uitwerking van deze ambitie nodig. Hiervoor interviewden wij stakeholders/lokale visionairs. Dit is vertaald in een actieprogramma, dat in hoofdstuk 4 aan de orde komt.

3.1 LANSINGERLAND: DÉ VESTIGINGS- LOCATIE VOOR BEDRIJVEN

3.1.1 GEMEENTELIJKE DIENSTVERLENING

Professionele dienstverlening en een goede samenwerking met ondernemers helpt bij het tot stand brengen van nieuwe economische initiatieven. Ondernemers willen zich welkom voelen in een gemeente. Lansingerland heeft op de gemeentelijke website een gedeelte speciaal voor ondernemers ingericht. Hierbij is het belangrijk dat de informatie actueel is. Voor vragen en maatwerk kunnen ondernemers terecht bij ondernemers@lansingerland.nl en bij de bedrijfscontactfunctionaris. Andere, meer specifieke vragen over bijvoorbeeld vergunningen en andere ruimtelijke orderingsvragen behandelt de gemeente ook. Wanneer het om de bedrijventerreinen gaat, kunnen ondernemers vragen stellen aan de accountmanagers. Informatie over bouw kavels is te vinden op www.bedrijventerreinen-lansingerland.nl. Bij interesse voor de koop van een kavel, begeleidt de gemeente de ondernemer 'van A tot Z'. Maatwerk is daarbij van toepassing.

Het 'Platform Economie' en het 'Detailhandels Overleg' met de winkeliersverenigingen bieden het vertrekpunt voor de strategisch economische koers van de gemeente. In goed overleg met het bedrijfsleven krijgen initiatieven een positieve uitwerking in de praktijk. Draagvlak is essentieel om de diverse initiatieven te realiseren. Dit is ook terug te zien in het actieprogramma dat gekoppeld is aan deze nieuwe Economische Agenda. Ondernemend Lansingerland en andere georganiseerde ondernemers- en winkeliersverenigingen ondersteunen de bestaande en nieuwe activiteiten voor de korte, middellange en lange termijn.

**GEMEENTE BLIJFT STRUCTUREEL OVERLEG MET
BEDRIJFSLEVEN INITIËREN EN STIMULEREN.**

Binnen de gemeente zijn de lijnen kort en de contacten goed. De bestuurders zijn goed benaderbaar. Met het georganiseerde bedrijfsleven wil de gemeente het bedrijfsleven verder organiseren en versterken, de werkgelegenheid laten groeien en de gemeente op het gebied van wonen, toerisme/recreatie en in brede zin de vrijetijdseconomie naar een hoger en aantrekkelijk niveau brengen. Hierbij denken we mee in kansen voor ondernemers. Wanneer bijvoorbeeld een ondernemer met een goed initiatief geen geschikte locatie kan vinden, kijkt en zoekt de gemeente mee wat mogelijk is om toch te kunnen starten.

Ook op social media is de gemeente met het Team Economie actief. In 2015 is de LinkedIn groep Economie Lansingerland opgezet. Het Team Economie is ook actief op Twitter.

Sinds enkele jaren is de 'Open Coffee Lansingerland' actief. Dit is een particulier initiatief dat door team Economie regelmatig is bezocht. Dit werkt als een prima netwerkbijeenkomst voor ondernemers. 'Open Coffee Lansingerland' heeft een online platform op LinkedIn waar ondernemers elkaar ontmoeten. Ook Ondernemend Lansingerland, NOOVA, winkeliersverenigingen en andere

ondernemersorganisaties hebben bijeenkomsten die afzonderlijk of in samenwerking met de gemeente tot stand komen.

Om bedrijvigheid mogelijk te maken verleent de gemeente vergunningen. De afgelopen jaren zijn bestemmingsplannen geactualiseerd. Voor het aanvragen van omgevingsvergunningen toetst de gemeente een bestemmingsplan (functie en bebouwing van de grond(en)) om te bekijken of dat wat ondernemers in praktijk willen brengen ook ruimtelijk daadwerkelijk mogelijk is. Hiernaast behandelt de gemeente bijvoorbeeld ook drank- en horecavergunningen en vergunningen voor het lozen van water. Op de gemeentelijke website staat een horecastappenplan, waarin staat welke vergunningen nodig zijn voor horeca.

SAMENWERKEN MET AMBITIE

Medewerkers van Accountmanagement, Greenport en het Project Holland Railterminal bezoeken jaarlijks een aantal (inter)nationale beurzen en andere events. Dit om de positie van Lansingerland als veelzijdige, duurzame en innovatieve gemeente kenbaar te (blijven) maken. Soms ook om handel mogelijk te maken, bijvoorbeeld met China, waar de gemeente op verzoek van het bedrijfsleven een actieve rol heeft met werkbezoeken en matchmaking van Lansingerlandse bedrijven met Chinese bedrijven. Lansingerland geeft ondernemers de ruimte! Kansen benutten die er zijn op het gebied van logistiek, Greenport en detailhandel, maar ook op het gebied van duurzaamheid, vernieuwing en leisure. Bedrijven zorgen voor werkgelegenheid, andere bedrijven bieden ook faciliteiten en dienstverlening (sport, horeca, winkels, adviesbureaus, etc.) voor onze inwoners en voor sponsoring van bijvoorbeeld sport- en cultuurverenigingen. De gemeente gaat, ook met nieuwe bedrijven, graag in gesprek over hun mogelijkheden om inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt in het arbeidsproces te betrekken.

De beschreven dienstverlening wil Lansingerland graag voortzetten en versterken. Naar de tevredenheid van ondernemers over onze dienstverlening en werkwijze heeft de gemeente zelf (nog) geen onderzoek gedaan. Dit is wel door andere instanties gedaan. Door de verschillen in onderzoeksmethoden geeft dit een wisselend beeld. Er staat onderzoek

WIJ VOEREN MODERNISERINGEN DOOR IN ONZE DIENSTVERLENING AAN ONDERNEMERS, ZODAT WE KUNNEN SPREKEN OVER EEN MODERN ACCURAAAT ONDERNEMERSLOKET LANSINGERLAND.

WIJ MONITOREN SUBSIDIEMOGELIJKHEDEN EN LATEN DEZE TEN GUNSTE VAN LANSINGERLANDSE ECONOMIE AANWENDEN.

gepland naar wat het effect is van alle maatregelen op de beleving van het ondernemersklimaat in Lansingerland. Voor het op orde brengen van onze dienstverlening is een klanttevredenheidsonderzoek een duidelijk vertrekpunt. Wat minstens zo belangrijk is, is dat er op een later moment een 2de meetpunt volgt naar deze tevredenheid. Hiermee krijgt de gemeente inzicht in, en zijn effecten meetbaar voor de inspanningen die op lokaal economisch gebied zijn uitgevoerd. Mogelijk volgen aanpassingen in het te voeren economisch beleid en de dienstverlening aan ondernemers.

3.1.2 INKOOPBELEID GEMEENTE

De gemeente heeft oog voor de lokale economie, zonder dat dit tot discriminatie van ondernemers leidt. De gemeente heeft bij het verlenen van haar opdrachten zoveel mogelijk oog voor de lokale economie. Zonder het belang van de meest optimale prijs-kwaliteitsverhouding uit het oog te verliezen, bevordert zij waar mogelijk de kansen van lokale ondernemers om mee te dingen naar gemeentelijke opdrachten.

In gevallen waar een enkelvoudig onderhandse offerteaanvraag en/of een meervoudig onderhandse offerte-aanvraag volgens de geldende wet- en regelgeving is toegestaan, houdt de gemeente rekening met de lokale economie en lokale ondernemers, wat discriminatie voorkomt. Ook laat de

gemeente niet onnodig regionale, nationale, Europese of mondiale kansen liggen. Local sourcing kan bijdragen aan de doelmatigheid van de inkoop. De gemeente besteed ook aan met voorwaarden voor social return on investment (SROI).

De gemeente heeft oog voor het midden- en kleinbedrijf
Geheel in lijn met de Aanbestedingswet 2012 is het uitgangspunt van de gemeente Lansingerland dat alle ondernemers gelijke kansen krijgen. De gemeente houdt echter bij haar inkoop de mogelijkheden voor het midden- en kleinbedrijf in het oog. Dit kan de gemeente doen door gebruik te maken van percelen in aanbestedingen, waardoor opdrachten niet slechts voor de grote ondernemingen geschikt zijn. En door het toestaan van het aangaan van combinaties en onderaanneming, het verminderen van de lasten en het voorkomen van het hanteren van onnodig zware selectie- en gunningcriteria. Uiteraard altijd in overeenstemming met de wet- en regelgeving.

3.1.3 AANPAK WET- EN REGELGEVING VOOR ONDERNEMERS

De gemeente Lansingerland onderkent het belang om duidelijk, maar ook flexibel om te gaan met bestaande regels en terughoudend te zijn bij het opstellen van nieuwe regelgeving. Lansingerland wil daarom planmatig werken aan vermindering van de regeldruk en aan het verbeteren van de dienstverlening voor inwoners en ondernemers. Om de inspanningen, ook van eerdere colleges en de gemeenteraad op dit gebied te verenigen, is de 'Leidraad Deregulering Lansingerland 2016' opgesteld.

De leidraad bevat uitgangspunten en instrumenten die bij het dereguleren van producten gehanteerd en ingezet kunnen worden. Het richt zich op het verminderen en vereenvoudigen van regelgeving en

het beperken van bureaucratie en daarmee op het verbeteren van de dienstverlening aan inwoners, bedrijven en organisaties.

De behoefte aan deregulering wordt veroorzaakt door het gevoel dat de regels niet altijd bijdragen aan een effectieve aanpak. Te veel of te complexe regels kosten burgers en bedrijven die ermee moeten werken veel geld. Dereguleren, oftewel het schrappen en vereenvoudigen van regels, wordt meestal als logische oplossing gezien voor deze problemen. De gemeente ziet deregulering niet alleen als een technisch-juridische exercitie waarbij regelbestanden worden doorgelicht. De gemeente wil zich ook verdiepen in de bestaande regels, de achtergronden en belangen daarvan. De belangen voor en van mensen en organisaties en niet in de laatste plaats de 'cultuur rond regels en hun toepassing'. In dit kader kan deregulering ook gezien worden als de wens en een middel om te werken aan een open, communicatieve en slagvaardige bestuursstijl, met oog en oor voor wat er speelt in de samenleving, in samenspraak met belanghebbenden.

3.1.4 BEREIKBAARHEID/INFRASTRUCTUUR

Een goede bereikbaarheid is essentieel voor een goed functionerend bedrijfsleven. Vooral de logistieke bedrijvigheid heeft behoefte aan snelle en betrouwbare verbindingen. Ook de digitale bereikbaarheid is hierin belangrijk. Zo streeft de gemeente naar snel internet met glasvezel op de bedrijventerreinen en waar mogelijk in de buitengebieden. Voldoende collectieve vraag is daarbij een essentiële voorwaarde.

Met de komst van de verlengde A16 Rotterdam gaat de autobereikbaarheid van de gemeente sterk verbeteren. Met twee extra aansluitingen op het Rijkswegennet worden de rijtijden verkort en betrouwbaarder.

Om ook de werkgelegenheid in de grote steden om ons heen bereikbaar te houden zet de gemeente in op goed openbaar vervoer. Het succes van de E-lijn naar Den Haag en Rotterdam laat zien dat hier veel behoefte aan is. Door frequentieverhoging van de metro is deze lijn versterkt. De MRDH onderzoekt met betrokken gemeenten welke OV-lijnen in het middengebied tussen Rotterdam, Den Haag, Delft en Zoetermeer op te waarderen zijn naar hoogwaardig openbaar vervoer. Met de komst van station Lansingerland-Zoetermeer in 2018 is de bereikbaarheid van Lansingerland per openbaar vervoer richting Utrecht sterk verbeterd. Bovendien ontsluit het nieuwe station grote delen van bedrijventerreinen Prisma en Bleizo. Ook de ZoRo-bus

zal langs het station rijden, waardoor de verbinding met de rest van Lansingerland geborgd is.

Met de Verkeersonderneming onderzoekt de gemeente alternatieve vervoerwijzen om bedrijventerreinen bereikbaar te houden. Een voorbeeld daarvan is een combinatie van innovatieve vervoersystemen en gedragscampagnes.

3.1.4.1 HOLLAND RAILTERMINAL (HRT)

Het (georganiseerde) bedrijfsleven wil dat de Holland Railterminal snel is gerealiseerd en heeft de gemeente gevraagd om hierin een trekkersrol te vervullen. Gezien het unieke karakter en de omvang van het project trekt de gemeente in dit project op met ondernemers en diverse (overheids)instellingen. De gemeente Lansingerland heeft, in samenwerking met ondernemers, een bredere marktverkenning naar een railterminal laten uitvoeren door RailbrokerZ. De resultaten van dit onderzoek tonen aan dat er door nieuwe en bredere inzichten een markt is voor de realisatie van de Holland Railterminal (HRT) bij Bleiswijk.

Om een eerste inzicht te krijgen in wat voor effect de railterminal heeft voor Lansingerland en de omgeving, is door onderzoeksbureau Econovision een verkennende impactstudie uitgevoerd. Dit onderzoek toont aan dat het project HRT grote kansen biedt voor de gemeente Lansingerland om zich verder op de kaart te zetten en de lokale economie te stimuleren en om bovendien te acteren in lijn met de (inter-) nationale klimaatambities. De verwachting is dat het project overwegend positieve effecten (economie, ruimtelijke ordening) genereert voor Lansingerland en omgeving. Daarnaast zijn er enkele negatieve effecten (verkeersdruk, licht- en geluidshinder in de direct omgeving van de terminal), die afgezwakt of gecompenseerd worden.

**ONTWIKKELEN EN REALISEREN VAN DE
KLIMAAT NEUTRALE HOLLAND RAILTERMINAL
LANSINGERLAND HEEFT EEN HOGE PRIORITEIT.**

De unique selling points van het project zijn:

- Volledig gericht op continentale lading met snelle turn around tijden.
- Nabijheid tot productiegebieden/verladersmarkt.
- Nabijheid tot de afzetmarkt voor de retourlading.
- Combinatie met depotfunctie.

Het project heeft de wind mee door:

- Klimaatambities.
- Maatschappelijke druk op duurzaamheid in supply chain.
- Reductie wegtransport en afwenden verkeersinfarct Randstad.
- Groei agrarische export.
- Focus op economische ontwikkeling A12 corridor.

Het betreft dus een omvangrijk project, zowel in termen van tijdsinzet, ambtelijke en politieke aandacht, investeringsomvang en kansen voor de regio. De ondernemers uit de regio zien de urgentie van dit project en de noodzaak om hun concurrentiepositie te behouden en versterken. Uitblijven van het project kan aanleiding zijn voor verplaatsing van productie uit de regio naar bijvoorbeeld Duitsland.

3.1.5 WONEN

Lansingerland is een groeigemeente en zal de komende jaren van 60.000 inwoners naar ruim 70.000 inwoners groeien. De woningmarkt trekt in Lansingerland behoorlijk aan. Lansingerland is volgens cijfers van het CBS, de aantrekkelijkste woongemeente (hoogste WOZ-waarde) van de regio. Bereikbaarheid, veiligheid, voorzieningen, diversiteit en duurzaamheid van het woningaanbod spelen daarbij een belangrijke rol. Voor alle type woningzoekenden is in zekere mate aanbod binnen de gemeente. Lansingerland kenmerkt zich door een hoogwaardig dorps woonmilieu midden in een stedelijk gebied met goede voorzieningen op het gebied van winkels, scholen, openbaar vervoer, sport en recreatie. Naast het sterke accent dat Lansingerland heeft op het faciliteren van gezinnen, wil zij – rekening houdend met de bevolkingsontwikkeling - ook aantrekkelijk zijn voor (alleenstaande) ouderen en voor jongeren. Vanuit de startersmarkt is een grote vraag naar betaalbare koop- of huurwoningen. Ook wil Lansingerland inspelen op de toekomstige woonwensen van gezinnen die in de VINEX-periode in Lansingerland zijn komen wonen en binnenkort als 'emptynesters' op de woningmarkt wellicht opnieuw een keuze maken. Daarnaast heeft de gemeente een opgave voor sociale woningbouw. De gemeente is voorlopig niet uitgebouwd en houdt rekening met de behoeften van de diverse doelgroepen. Met woningbouwprojecten als Wilderszijde bouwt de gemeente de komende jaren nog voort. Bij de

ontwikkeling van deze wijk krijgt bijvoorbeeld werken aan huis de aandacht. De woningbouwopgaven die Lansingerland heeft, bieden – naast een toename van consumenten en aantrekkelijke huisvesting voor werknemers - ook de (lokale) bouwbedrijven kansen.

3.1.6 DUURZAAMHEID

Er valt nog zoveel (maatschappelijke en economische) winst te behalen in het realiseren van een duurzame samenleving, dat 'Realistisch Duurzaam' een van onze speerpunten is. De gemeente heeft hiervoor een apart actieprogramma opgesteld, waarmee ze zich de komende jaren ontwikkelt tot een energieneutrale en klimaatbestendige gemeente. Doel is het goede voorbeeld te geven en inwoners en ondernemers te helpen bij het realiseren van duurzame initiatieven. Verdere bewustwording van de noodzaak tot duurzaam ondernemen is in dit stadium belangrijk. Binnen onze duurzame aanpak zijn grondstoffen (circulaire economie), klimaatadaptatie en energietransitie de hoofdthema's. We richten onze activiteiten op deze drie thema's.

Er loopt een aantal projecten binnen de gemeente waarin verduurzaming van het bedrijfsleven centraal staat. Zo faciliteert de gemeente Lansingerland samen met de gemeente Pijnacker-Nootdorp en LTO glaskracht de verduurzaming van de glastuinbouw in het gebied Oostland. Daarnaast speelt duurzaamheid in gebiedsontwikkeling, ook van bedrijventerreinen, een grote rol. De Provincie Zuid-Holland wil in het gebied rond Bleizo een energiehub ontwikkelen om concrete vormen van onder andere opwekking (zonnepanelen, biomassa), opslag en transformatie (warmte, H₂) van energie mogelijk te maken. Dit biedt ondernemers kansen. Ook zien we dat bedrijven eigen initiatieven nemen om zelf te verduurzamen. Zo is de gemeente in gesprek met een aantal ondernemers van een bedrijventerrein in Bleiswijk om verduurzaming,

DE GEMEENTE ZORGT VOOR BEWUSTWORDING OVER DUURZAAMHEID EN ONDERSTEUNT ONDERNEMERS BIJ DUURZAME INITIATIEVEN.

LANSINGERLAND LOOPT VOOROP MET DUURZAAMHEID EN IS EEN ROLMODEL VOOR HAAR BEWONERS EN ONDERNEMERS.

zoals zonnepanelen op de daken en cross-overs van energie te stimuleren. De gemeente faciliteert en ondersteunt dit soort ontwikkelingen waar mogelijk en wenselijk.

Enkele voorbeelden van hoe de gemeente dit wil aanpakken.

- De gemeente adviseert een bedrijf met bouwplannen over hoe ze zo goed mogelijk toekomstgericht kunnen bouwen. Naast het toetsen of een architectonisch ontwerp past binnen het beeldkwaliteitsplan, kan de gemeente in dit vroege stadium adviseren over bijvoorbeeld klimaatneutrale gebouwen, zonnepanelen, aansluiting op glasvezel, et cetera.
- Op onze bedrijventerreinen zijn de bedrijven georganiseerd via de parkmanagementverenigingen. Dat is een goede basis om gezamenlijk te onderzoeken of er mogelijkheden zijn voor bijvoorbeeld collectief vervoer (denk aan de 'last mile' van een randstadrailstation naar de bedrijventerreinen), collectieve inkoop van 'glasvezel' of van laadpalen voor elektrische auto's of LED verlichting.
- De gemeente onderzoekt of het mogelijk is om bedrijven die in elkaars nabijheid zijn, en die daar baat bij hebben, aan elkaar te koppelen. Soms ligt er een slimme oplossing vlak om de hoek, maar weet het ene bedrijf nu niet wat het andere doet.

3.1.7 INTERNATIONAAL ONDERNEMEN

Ondernemers denken niet meer over zakendoen alleen binnen de landgrenzen. De digitale samenleving heeft een open netwerk en een wereldwijd bereik. Bedrijven en consumenten bestellen goederen en diensten daar waar de prijs-kwaliteit in verhouding is. Lansingerland speelt in op internationaal ondernemen en presenteert zich op het internationale podium. De nieuwe bedrijven die zich in Lansingerland vestigen, hebben een sterk internationaal karakter. Zo zijn er bijvoorbeeld ondernemers uit China die zich in de gemeente hebben gevestigd. Dit sluit ook aan bij de visie van de MRDH om internationale bedrijvigheid naar de regio te halen. Ondernemers uit Lansingerland zijn op grote schaal aanwezig op (inter)nationale vakbeurzen. Het is een positief signaal wanneer de gemeente aanwezig is bij dergelijke evenementen waar (inter)nationale acquisitie en ondersteuning van het lokale bedrijfsleven en relatiebeheer plaatsvindt. Dit waarderen de lokale ondernemers enorm en is ook goed voor het aantrekken van nieuwe bedrijvigheid. Uiteindelijk draagt dit bij aan onder andere de invulling van nog uitgeefbare bedrijventerreinen, lobby voor project Holland Railterminal en (inter)nationale relatiebeheer.

3.1.8 CULTUUR EN SPORT

Cultuur, sport en economie versterken elkaar. Zonder de aanwezigheid van culturele voorzieningen en sportfaciliteiten redt een economische regio het

niet. Het culturele aanbod kan één van de factoren zijn die bedrijven en inwoners meenemen in een keuze voor Lansingerland. En de aanwezigheid van culturele voorzieningen, inclusief evenementen, vergroot de aantrekkelijkheid van de gemeente. De gemeente heeft in 2016 de Cultuurvisie Lansingerland opgesteld. Ook in dit kader liggen er kansen voor ondernemers en de gemeente om de aantrekkelijkheid en beleving van de gemeente te vergroten.

3.2 ONDERNEMEN IN LANSINGERLAND

3.2.1 BEDRIJVENTERREINEN

Gemeente Lansingerland heeft de ideale locatie voor veel bedrijven uit de regio. De ligging van Lansingerland midden in de metropoolregio Rotterdam-Den Haag aan het zuidelijke gedeelte van de Randstad met miljoenen consumenten binnen bereik, maakt het aantrekkelijk voor ondernemers om zich hier te vestigen. Ook de ligging tussen de verschillende snelwegen en de nabijheid van het vliegveld en de haven van Rotterdam, zorgen voor een goede bereikbaarheid. Daarnaast beschikt Lansingerland nog over voldoende ruimte en is er vanuit de gemeente een bijzonder goede ondersteuning voor bedrijven die zich hier willen vestigen. Aan de hand van het marketing & acquisitieplan blijft de gemeente werken aan verdere promotie van de verschillende bedrijventerreinen in Lansingerland, zodat meer bedrijven in de regio goed op de hoogte raken van de mogelijkheden en de nabijheid van Lansingerland.

We richten ons daarbij niet alleen op de eindgebruiker, maar spelen met ons netwerk in op de toenemende belangstelling van beleggers en ontwikkelaars voor onze bedrijventerreinen. Ook stelt de gemeente zich in bijzondere omstandigheden flexibel op. Hiermee kan het een bedrijf helpen zich te vestigen op een

**LANSINGERLANDSE BEDRIJVENTERREINEN
HEBBEN EEN ONDERSCHIEDEND VERMOGEN
EN DUURZAAM KARAKTER IN DE REGIO.
VEREENVOUDIGING VAN REGELGEVING EN
MAATWERK MAKEN BEDRIJFSHUISVESTING
MAKKELIJKER OP BEDRIJVENTERREINEN EN
CENTRA.**

**STIMULEREN VAN GEBIEDSGEWIJZE
SAMENWERKING BEDRIJFSLEVEN
(PARKMANAGEMENT BEDRIJVENPARKEN,
WINKELIERSVERENIGINGEN)**

bedrijventerrein. Het gaat hier om maatwerk: kleine en eenvoudige toepassingen voor unieke gevallen die niet leiden tot ingrijpende maatregelen.

De bedrijventerreinen in Lansingerland zijn vrijwel alle modern gemengd. Bij de bedrijvenparken in ontwikkeling, is veel aandacht voor de beeldkwaliteit en dragen eigenaren van kavels op deze bedrijventerreinen verplicht bij aan parkmanagement. Zo bewerkstelligt de gemeente dat de bedrijvenparken ook in de toekomst up-to-date blijven. Op de reeds uitgegeven terreinen zijn in samenwerking tussen ondernemers en gemeente diverse parkmanagementorganisaties opgezet. De meeste bedrijventerreinen kennen momenteel een vorm van parkmanagement.

3.2.2 KANTOREN

Vanwege de trends op de kantorenmarkt is een goed ruimtelijk-economisch beleid essentieel. Door afstemming van vastgoed, gebieden en economie zijn onderscheidende en sterke vestigingsmilieus te realiseren, in balans met de capaciteit van verkeer en vervoer en de ruimtelijke voorwaarden van andere sectoren (bijvoorbeeld wonen) in de MRDH. Sterke vestigingsmilieus met onderscheidende kwaliteit, prijs en kwaliteit zullen meer (en groeiende) bedrijven trekken en daardoor leiden tot meer werkgelegenheid. In Lansingerland is er slechts op beperkte schaal ruimte voor nieuwe kantoren. In de plannen van bedrijventerrein Bleizo is hiervoor op beperkte schaal ruimte gereserveerd.

3.2.3 DETAILHANDEL

In de sector detailhandel is de laatste jaren veel te doen geweest. De internetverkopen die nog altijd toenemen, faillissementen van grote warenhuizen en veel leegstand in de regio vragen de branche om nieuwe concepten te introduceren. Lansingerland neemt in dit alles een bijzondere positie in. Er is in het algemeen weinig leegstand in de winkelcentra en een toename van het inwonersaantal (ook de komende jaren). De branche geeft binnen de gemeente nog een positief signaal af. Wel vragen bepaalde kernen nog de nodige aandacht om vitaal te blijven. De gemeente geeft hoge prioriteit aan aandacht voor de winkeliers en kijkt in samenwerking met de winkeliersverenigingen waar de knelpunten liggen. Ook de komende jaren zal de focus op detailhandel binnen de kernen liggen.

**DE GEMEENTE EN WINKELIERSVERENIGINGEN
STIMULEREN GEZAMENLIJK DE
COMPLEMENTARITEIT VAN DE DETAILHANDEL
IN DE KERNEN.**

Lansingerland kent als groeigemeente ook grootschalige nieuwbouwplannen. Wilderszijde is een te ontwikkelen gebied. De gemeente overweegt om kleinschalige detailhandel (voor dagelijkse boodschappen) en horeca op te nemen in de plannen. Onderzoek moet uitwijzen op welke manier hier invulling aan is te geven, rekening houdend met de andere centra. Wanneer er voldoende marktruimte is, kan dit een aanvulling zijn. Dit komt de leefbaarheid van de nieuwbouwwijk ten goede. Ook ideeën als pick-up points nemen we hierin mee. Naast deze lokale ontwikkelingen is er op regionaal en provinciaal niveau ook beweging te constateren. Zo pleit bijvoorbeeld VNG er voor om de Drank- en Horecawet aan te passen en de gemeente de bevoegdheid te geven om te bepalen of gemengde horeca en winkelvormen wel of niet in de gemeente zijn toegestaan. Dergelijke ontwikkelingen volgen we nauwgezet om ze toe te passen wanneer het zover is. Hiernaast signaleert de gemeente ook andere bewegingen, die in de volgende paragraaf omschreven staan.

3.2.3.1 AGENDA DETAILHANDEL MRDH 2016-2021

Eind 2016 heeft het algemeen bestuur van de MRDH de Agenda Detailhandel MRDH 2016-2021 vastgesteld. In de Agenda Detailhandel MRDH 2016-2021 zijn de beleidsdoelen, de trends en ontwikkelingen, de beleidsrichtlijnen, het toetsingskader, de bestaande winkelstructuur en de planvoorraad beschreven. De 'Agenda Detailhandel' biedt een handvat voor de regionale afstemming van initiatieven die een bovenlokale invloed hebben. Initiatieven in Lansingerland kunnen immers gevolgen hebben voor de winkels in de andere gemeenten. Het centrale uitgangspunt is het in stand houden en versterken van de bestaande winkelstructuur. Door dit handvat levert deze Agenda een positieve bijdrage aan een gezonde winkelstructuur in de regio.

**LANSINGERLAND ONDERZOEKT MEDE IN
RELATIE TOT DE BESTAANDE CENTRA OF EN
WELKE DETAILHANDEL IN WILDERSZIJDE
MOGELIJK IS.**

Lansingerland committeert zich aan de gemaakte afspraken in dit regionale beleidsdocument en bekijkt of lokale nieuwe detailhandelsinitiatieven passen in dit kader.

3.2.3.2 KOOPSTROMENONDERZOEK 2016

Er zijn 29.000 winkels die niet-dagelijkse goederen verkopen in de Randstad. In Nederland zijn er ook 29.000 pure webshops. De middelgrote centra hebben het moeilijk, net als de grote ondersteunende centra van meer dan 20.000 m² (de stadsdeelcentra). De verkoop via internet is sinds het laatste KSO (2011) verdubbeld. Internetverkopen komen ook terecht bij fysieke winkels, vooral bij de ketens. De verkoop van dagelijkse goederen gaat, hoewel verdubbeld sinds 2011, nog maar voor 1,6 % via internet. Bij niet-dagelijkse goederen gaat het daarentegen al om 21,6%. De MRDH functioneert economisch beter dan de rest van de Randstad. In 20 van de 23 gemeenten zal bovendien nog sprake zijn van bevolkingsgroei de komende jaren.

De vraag is wat de uitkomsten betekenen voor de regio. Er is geconstateerd dat, gezien het economisch functioneren van de regio in vergelijking met de rest van de Randstad, het beleid in onze regio goed in elkaar steekt. Tegelijkertijd zijn er ook winkelgebieden met problemen, dus er is geen reden voor hosanna. Ook in onze gemeente zijn er verschillen tussen de centra, waaraan de gemeente in samenwerking met winkeliers, vastgoedeigenaren en omwonenden aandacht besteedt.

3.2.3.3 UITBREIDING BERKEL CENTRUM

De gemeente wil het centrum van Berkel en Rodenrijs verder blijven ontwikkelen als hoofdwinkelcentrum van Lansingerland, zoals vastgelegd in de Economische Visie 2011-2016. Dit is afgestemd op een inwonertal van ruim 70.000 inwoners in 2027. In 2014 vond de herontwikkeling van de oostkant van het centrum van Berkel en Rodenrijs plaats.

**LANSINGERLAND WERKT AAN HET VITAAL
HOUDEN VAN DE KERNEN.**

De realisatie van twee supermarkten, horeca en appartementen aan de Kerksingel blijkt succesvol. De bedoeling is het centrumgebied verder te versterken en af te ronden door ook aan de westzijde van het centrum (ter hoogte van de Westersingel) uit te breiden. Daarmee creëert de gemeente een aangenaam en levendig verblijfsgebied. Ingezet wordt op een combinatie van winkels, horeca, leisure en woningen. Om de verblijfsduur in het winkelcentrum

te verlengen, onderzoekt men de mogelijkheden voor de vestiging van een bioscoop of cultuurhuis. De uitbreiding is in 2022 gerealiseerd.

3.2.3.4 VITALE KERNEN: BERGSCHENHOEK EN BLEISWIJK

Naast Berkel Centrum zijn de belangrijke concentratiegebieden van detailhandel en horeca de centra van Bergschenhoek en Bleiswijk. Daarnaast is er nog het vrij nieuwe buurtcentrum Het Gouden Hart in Berkel en Rodenrijs. Vooral in Bergschenhoek is sprake van leegstand. Halverwege 2017 is in samenwerking met ondernemers, vastgoedeigenaren en omwonenden in de centra van Bergschenhoek en Bleiswijk gekeken naar de benodigde acties om de centra vitaal te houden. Een extern adviesbureau adviseert daar eind 2017 over. De ontwikkelingen van Bergschenhoek en Bleiswijk hebben een eigen dynamiek ten opzichte van Berkel centrum. Voor Bergschenhoek en Bleiswijk geldt dat de levendigheid van de centra niet versterkt zal worden door meer detailhandel. De trend daarin is dat de detailhandel in niet dagelijkse artikelen in centra van deze omvang geen groei, maar eerder afname laat zien. Gedacht kan worden aan het toevoegen van andere functies, waaronder horeca en dienstverlening, en het concentreren van deze functies in een kleiner gebied. Wanneer dit advies gereed is, komen de concrete acties in het activiteitenprogramma.

3.2.4 WEEKMARKT

Algemeen

De markt is divers en veelvormig. Er zijn handelaren die 6 dagen per week, 52 weken per jaar op een markt aanwezig zijn. Maar er zijn ook handelaren die hun producten maximaal één keer per week gedurende een paar weken in het jaar op de markt verkopen. Er zijn handelaren die hun producten alleen op de markt

ONDERNEMERS BRENGEN HUN WENSEN IN BEELD DIE SPELEN OP DE WEEKMARKT.

verkoopen. Maar er zijn ook handelaren die daarnaast een standplaats hebben, braderieën bezoeken en bovendien nog een groothandel hebben⁸⁾.

Er zijn geen weekmarkten in de kernen Bergschenhoek en Bleiswijk. Hier is sprake van een verzameling van standplaatsen. Alleen in het centrum van Berkel en Rodenrijs is een weekmarkt.

Toekomstbeeld weekmarkt

Het type onderneming speelt een rol bij de verwachtingen voor de toekomst. Ondernemers die actief zijn in meerdere vormen van ambulante handel, inclusief de markt, en daarbij overige bezigheden hebben, zijn het meest optimistisch over de groei van hun bedrijf. Een derde deel van deze ondernemers denkt over drie jaar te zijn gegroeid. Voor Lansingerland is het zaak de weekmarkt in Berkel Centrum minimaal in zijn huidige vorm te behouden en in Bergschenhoek en Bleiswijk met standplaatsen te blijven werken. Ook organiseert men in de kernen jaarlijks themamarkten. De weekmarkt en de standplaatsen zien we als een belangrijke economische stimulans voor de kernen als aanbod aan de bewoners en bezoekers. De gemeente stimuleert ondernemers om in te spelen op de trends en ontwikkelingen op de weekmarkt.

3.2.5 HORECA

Horeca heeft meerwaarde voor de kwaliteit van de gemeente, is onderdeel van het voorzieningenniveau, heeft een belangrijke sociale functie (mensen komen bij elkaar) en is van economische betekenis (werkgelegenheid en bestedingen). Daarbij draagt de horeca, zoals beschreven in de Horecavisie Lansingerland 2013, bij aan de recreatieve functie van onze gemeente en zorgen terrassen bij horecabedrijven voor sfeer en gezelligheid (leefbaarheid).

Lansingerland is nog volop in ontwikkeling met een groeiend aantal inwoners en bedrijven. Het horeca-aanbod is de afgelopen jaren flink toegenomen. Door de verdere groei van het aantal inwoners en bedrijven is er nog plek voor extra horeca.

8) Bron: *Structuur in de markt*, HBD, 2011

In de horecavisie is gekozen voor concentratiegebieden van horeca. De centrumgebieden van de kernen en het Rottemereengebied zijn de belangrijkste concentratiegebieden. Terrassen vormen een belangrijk en gezichtsbepalend onderdeel van de uitstraling van een centrumgebied. Vooral in de concentratiegebieden zijn er mogelijkheden en veel potentie voor terrassen. De gemeente hanteert geen volumebeleid.

Diverse plannen en initiatieven bieden mogelijkheden om de kansen die er liggen te benutten. Horeca speelt een belangrijke rol bij de invulling van ontwikkelingen als de uitbreiding van het winkelaanbod in Berkel en Rodenrijs centrum, de herinrichting van de Dorpsstraat in Bleiswijk en de herontwikkeling van een deel van het centrum in Bergschenhoek. Lansingerland wil kansen optimaal benutten om de kwaliteit van de horecastructuur te versterken, in samenhang met de totale voorzieningenstructuur van Lansingerland. In de horecavisie is aangegeven hoe hiermee omgegaan wordt. Daarbij is een belangrijke rol toegedicht aan ondernemers en ondernemersverenigingen.

De horecavisie is een ruimtelijk economische visie op de gewenste horecastructuur van Lansingerland en geeft richting aan het te voeren (ruimtelijk) beleid voor de horeca. De visie is een belangrijke voorwaarde om duidelijke en transparante afwegingen te maken, waarbij zowel de

belangen van ondernemers als de maatschappelijke belangen gewogen worden. Ook vormt de visie een belangrijke basis voor het beoordelen van bouwplannen voor horecaontwikkelingen en bij het opstellen van bestemmingsplannen⁹⁾.

In het kader van vereenvoudigde regelgeving willen we onderzoeken of verruiming van de openingstijden voor de horeca mogelijk en gewenst is. Ruimere openingstijden maken het voor ondernemers wellicht aantrekkelijker om zich hier te vestigen. Er volgt een nieuw terrassenbeleid in 2018.

LANSINGERLAND ONDERZOEKT DE MOGELIJKHEID EN WENSELIJKHEID VAN RUIMERE OPENINGSTIJDEN VOOR DE HORECA.

3.2.6 GREENPORT

De 'Position paper Greenport Lansingerland 2015-2018' geeft richting aan het economisch beleid en de gewenste economische ontwikkelingen in de Greenport. De Position paper benoemt de speerpunten voor de periode 2015-2018. In samenwerking met burgers, bedrijfsleven, mede-overheden en belangenorganisaties zijn de speerpunten uitgewerkt tot een actieprogramma. De meest actuele acties zijn ook opgenomen in deze Economische Agenda.

Visie en doelstelling 'Position paper Greenport Lansingerland 2015-2018'

Binnen de gemeente Lansingerland ligt een belangrijk deel van het belangrijkste glastuinbouwcomplex ter wereld. De glastuinbouw wordt gezien als een belangrijke pijler voor de Nederlandse economie, maar

⁹⁾ Horecavisie Lansingerland 2013

**DE GREENPORT IS IN LANSINGERLAND
ÉÉN VAN BELANGRIJKSTE ECONOMISCHE
PIJLERS. LANSINGERLAND VOERT BINNEN DE
GREENPORT ONDER ANDERE DE VOLGENDE
ACTIES UIT:**

- **REGIONAAL RUIMTELIJK BELEID**
- **HERSTRUCTURERING NIEUW OOSTLAND**
- **AARDWARMTE PROJECTEN**
- **BUSINESS CASE AANSLUITING**
- **LANSINGERLAND OP 'WARMTEROTONDE OOST**
- **VERKENNING: 'LANSINGERLAND CENTRUM
VOOR KENNIS & INNOVATIE IN DE
GLASTUINBOUW!'**

ook voor de Lansingerlandse economie.

De kracht van Lansingerland zit in de onderlinge verwevenheid en afhankelijkheid van functies binnen de glastuinbouwcluster. Samen met de gebundelde ruimtelijke concentratie van productie, toelevering, vermarkting, logistiek en kennis binnen onze gemeentegrenzen, geeft dat volop mogelijkheden. Versterking van de gehele glastuinbouwcluster staat voorop, waarbij er geen elementen uit het Lansingerlandse cluster mogen verdwijnen.

De ambitie en de uitdaging voor de Greenport als geheel is de transitie naar een bereikbare, innovatieve, duurzame en dynamische Greenport met een hoogstaand kennisnetwerk om daarmee de license to produce te garanderen. Voor de komende jaren zal de focus uitgaan naar kleinere en grotere innovaties om mondiaal koploper te blijven. Om dit te bereiken en investeringen in duurzaamheid en innovaties te kunnen blijven doen, zijn ook andere verdienmodellen nodig. Waar voorheen de focus op teeltoptimalisatie lag, wordt verbreding naar nieuwe markten en nieuwe producten steeds belangrijker. Ook is het van belang dat Lansingerlandse bedrijven nieuwe innovaties in crossovers zoeken met andere sectoren. Door nieuwe product-marktcombinaties te ontwikkelen, ontplooiën de Lansingerlandse bedrijven nieuwe economische activiteiten, waardoor de Greenport op mondiaal niveau concurrerend blijft en haar positie als voorloper verstevigt.

Aan de verworven toppositie van het bedrijfsleven in Lansingerland levert de gemeente Lansingerland zijn bijdrage door het actieprogramma aankomende jaren actief uit te voeren. Het is daarbij van belang dat de gemeente Lansingerland, mede-overheden, ondernemers en onderzoeks- en onderwijsinstellingen in de Greenport West-Holland gezamenlijk blijven optrekken. Hierdoor zal het bedrijfsleven de kansen pakken die zo gecreëerd worden.

3.2.7 TOERISME, RECREATIE & LEISURE

In Lansingerland is geen potentieel voor toerisme op grote schaal. Het aantal overnachtingen/bedden is beperkt. Kleinere initiatieven als een Bed & Breakfast passen uitstekend bij onze gemeente. Lansingerland staat er voor open dat er op termijn voor de zakelijke markt wel eventueel een hotel te ontwikkelen is. Dit kan eventueel op of in de directe nabijheid van een bedrijventerrein. Maar de realisatie van een dergelijk initiatief is vooral afhankelijk van marktpartijen.

**LANSINGERLAND STAAT OPEN VOOR
MARKTPARTIJEN DIE DE MOGELIJKHEID EN
WENSELIJKHEID VAN EEN HOTEL VOOR DE
ZAKELIJKE MARKT WILLEN ONDERZOEKEN.**

Positionering recreatie

Voor de Rottemeren is er in 2014 onderzoek gedaan naar de mogelijkheid om verblijfsaccommodatie(s) in het gebied te realiseren. De conclusie uit dit onderzoek is dat hotelaccommodatie alleen voor recreanten niet levensvatbaar is, behalve in de originele kleinschalige vorm als 'slapen in de hooiberg'. Alleen in combinatie met de zakelijke toerist en gelegen aan vervoerspunten als een NS station en/of snelweg lijkt overlevingskansen mogelijk. Dit gebied is geschikt voor 'dagjesmensen'. Wij onderschrijven de uitkomsten van

dit onderzoek nog steeds.

Voor wat betreft leisure op bedrijventerreinen bekijkt de gemeente per aanvraag of het binnen het geldende bestemmingsplan past. Voorlopig zijn er voor Lansingerland geen grote ontwikkelingen te verwachten op de bestaande en te ontwikkelen bedrijventerreinen vanuit de vrijetijdseconomie. Alleen op bedrijventerrein Bleizo is ruimte in het bestemmingsplan opgenomen voor recreatie en leisure. Op Bleizo staat de gemeente open voor initiatieven die een versterking zijn van en een bijdrage leveren aan het gebied.

De Rottemeren is een belangrijk element in de vrijetijdseconomie. Inwoners van Lansingerland en omliggende gemeenten weten dit gebied goed te vinden. Het Recreatieschap is verantwoordelijk voor het beheer en de ontwikkeling van het Rottemerengebied. Zij stelt zich onder andere ten doel om het gebied voor de recreant attractiever te maken en is op zoek naar nieuwe verdienmodellen. Ook de in het gebied gevestigde ondernemers zijn daar mee bezig. De Rottemeren wint niet per definitie aan aantrekkingskracht door meer op recreatie gerichte functies in het gebied toe te laten. Met name 'het verhaal' en de beleving van het gebied zijn van belang. Ook evenementen zorgen voor extra dagbezoekers, en daarmee extra bestedingen. In 2018 volgt een apart evenementenbeleid, waarin ook het Rottemerengebied is betrokken.

3.2.8 ONDERWIJS-ARBEIDSMARKT-BEDRIJFSLEVEN

De afgelopen twintig jaar is onze economie van aard veranderd. We spreken nu van een innovatie-economie. In deze economie gaat het meer dan ooit om het genereren van nieuwe ideeën door samenwerking, creativiteit, technologische toepassingen en ondernemerschap. Dat geldt niet alleen op het niveau van de individuele werknemer,

maar ook op het niveau van ondernemingen als geheel. Succesvolle bedrijven in deze nieuwe economie worden getypeerd door snelheid, flexibiliteit, innovatie en intensieve samenwerking, zowel intern als extern.

Het is belangrijk dat leerlingen onderwijs krijgen dat zich richt op de aansluiting met de technologische en maatschappelijke ontwikkelingen in onze samenleving. Voor scholen is dit een constante uitdaging. Als voorbeeld van de snel veranderende ontwikkelingen kan gedacht worden aan de overgang van PC naar laptop en van laptop naar tablet en de opkomst van de 3D-printer. Deze technieken brengen mooie mogelijkheden voor het onderwijs met zich mee, maar ook hoge aanschafkosten. Daarnaast vragen dit soort innovaties om nieuwe werkwijzen en leerstof.

Naast technologisering en informatisering speelt globalisering een grote rol. Door nieuwe toepassingen van ICT wordt het steeds eenvoudiger over grenzen heen te communiceren en samen te werken. We bewegen ons naar een mondiale economie waarin we afhankelijk zijn van ontwikkelingen ver buiten onze landsgrenzen. Voor onze HBO- en WO-studenten betekent dit enorme kansen. Hun werkomgeving en horizon ligt op het niveau van Nederland, Europa en zelfs wereldwijd. Voor deze kinderen is het vooral belangrijk dat ze binnen onze gemeente een goede start maken door kwalitatief goed en innovatief onderwijs.

Naast deze groep leerlingen zijn er ook leerlingen voor wie juist de regio heel belangrijk is. Uit onderzoek blijkt dat mensen met een MBO-diploma gemiddeld een kortere woon-/werkafstand hebben.

Ook zijn MBO-ers gemiddeld minder bereid om te verhuizen voor werk. Het is belangrijk dat jongeren op het MBO een opleiding krijgen waarmee ze in de toekomst binnen onze regio aan de slag kunnen. Dit geldt voor de kansen en mogelijkheden van onze jongeren. Maar ook voor het lokale bedrijfsleven, als het gaat om het vinden van goede en gekwalificeerde werknemers. Daarnaast is het belangrijk dat op de lange termijn zoveel mogelijk mensen in onze gemeente werk hebben. Het organiseren van een goede aansluiting VMBO-MBO-bedrijfsleven is een belang van de gemeente. Dit is opgenomen in de Onderwijsvisie. De gemeente wil meer aandacht besteden aan de sterke lokale sectoren 'tuinbouw en logistiek' in het (basis)onderwijs en wil aanhaken op bestaande schoolinitiatieven (VMBO) met ondernemers.

SAMENWERKEN MET AMBITIE

3.2.9 ZZP-ERS EN WERKEN AAN HUIS

Van de ruim 4.500 bedrijven in Lansingerland is bijna de helft zelfstandige zonder personeel. Een grote groep ondernemers, die misschien niet altijd goed zichtbaar is, maar daardoor niet minder belangrijk voor de gemeente! Een drijvende kracht achter de Lansingerlandse economie. Zzp'ers hebben vaak specifieke vragen en behoeften op het gebied van huisvesting, informatievoorziening en netwerken. Om meer inzicht te krijgen in de behoefte van Zzp'ers en ondersteuning te geven aan deze groep is het belangrijk om de groep beter in beeld te krijgen. Zzp'ers vormen vaak een onzichtbare groep ondernemers voor gemeenten, omdat zij niet gevestigd zijn op een herkenbare bedrijfslocatie (meestal aan huis), en omdat zij zich vaak niet verenigd hebben via de gevestigde ondernemersnetwerken. Zowel voor de gemeente als samenwerkende instanties liggen hier kansen om bijvoorbeeld de gemeentelijke dienstverlening beter af te stemmen op deze doelgroep.

In alle bestemmingsplannen van de gemeente is de mogelijkheid opgenomen om te werken aan huis. Dit is uitgesplitst in kleinschalige bedrijfsmatige activiteiten en een aan-huis-gebonden beroep, beide in relatie met het wonen.

LANSINGERLAND GEEFT UITVOERING AAN HET PROJECT 'ZZP-ERS OVER DE VLOER'.

De bewoner van de woning (niet een derde) voert de bedrijfsactiviteiten uit en de woning behoudt in overwegende mate de woonfunctie. Vaak gaat het om één ruimte in de woning die voor bedrijfsdoeleinde te gebruiken is⁸).

3.2.10 ONDERNEMERS IN DE PROBLEMEN

Onze gemeente werkt op basis van een dienstverleningsovereenkomst samen met het Regionaal Bureau Zelfstandigen (RBZ). Dit is een onderdeel van de gemeentelijke organisatie van Rotterdam. Het RBZ helpt ondernemers met financiële problemen, ondernemers die moeten stoppen met hun bedrijf en ondernemers met gezondheidsklachten. Ook mensen met een (bijstands)uitkering die een goed idee hebben voor een eigen bedrijf kunnen bij het RBZ terecht. Het RBZ adviseert (potentiële) ondernemers en maakt een beoordeling van de levensvatbaarheid van een bedrijf. Eventueel kan financiële ondersteuning geboden worden in de vorm van een bedrijfskrediet en/of een maandelijkse uitkering. Inwoners van Lansingerland kunnen ook gebruik maken van de dienstverlening van De Rotterdamse Zaak. Dit is een samenwerking tussen het RBZ, Hogeschool Rotterdam en Ondernemersklankbord. Ondernemers met financiële problemen, die moeite hebben met het voeren van een administratie of met bedrijfsvoeringsproblemen, worden ondersteund en gecoacht door een student van de Hogeschool Rotterdam en een ervaren coach van het Ondernemersklankbord.

8) Bron: Visienota Onderwijs 2017-2025

De ambitie en het huidige beleid vragen om actie. Dit hoofdstuk schetst de actiepunten om het beleid tot uitvoering te brengen.

	Onderwerp	Actie
1.	Innovatie	a. Vooroplopen met duurzaamheid (2018-2025) b. Roadmap Next Economy (2018-2020) c. Ontwikkelen en realiseren Holland Railterminal (2020-2022)
2.	Faciliteren	a. Modern en accuraat Ondernemersloket Lansingerland (doorlopend). b. Weekmarkt in beweging (2018). c. Vereenvoudigen van regelgeving op bedrijventerreinen en centra (continu proces). d. Monitoren van subsidiemogelijkheden en deze ten gunste van Lansingerlandse economie aan wenden (doorlopend).

*) Synchromodaliteit is het optimaal flexibel en duurzaam inzetten van verschillende transportmodaliteiten in een netwerk onder regie van een logistiek dienstverlener, zodanig dat de klant (verlader of expediteur) een geïntegreerde oplossing voor zijn (achterland)vervoer krijgt aangeboden.

Toelichting	Netwerk/partners	Periode
a. Binnen de gehele gemeente zijn ondernemers, inwoners en bezoekers bewust bezig met verduurzaming. Onderzoeken op welke manieren dit realistisch en mogelijk is. Denk hierbij aan energiebesparende en energieopwekkende maatregelen of onderwerpen als laadvoorzieningen, recycling, etc. Gemeente heeft hier een informerende, stimulerende en aanjagende rol. b. Onderzoeken waar voor marktinitiatieven in Lansingerland (financiële) mogelijkheden liggen voor aansluiting/uitvoering. c. Ontwikkelen en realiseren van de eerste klimaatneutrale railterminal ter wereld in Bleiswijk. Hiermee is efficiënt (vers)goederenvervoer per spoor met trailers mogelijk vanuit MRDH. Daarnaast stimuleert dit ondernemers tot synchromodaal⁹⁾ transport en keteninnovatie binnen de logistiek.	Gemeente, ondernemersverenigingen, brancheorganisaties, regiopartners ⁹⁾ en investeerders	2018-2025
a. Structuur en invulling geven aan het loket door het actueel houden van de gemeentelijke website economie/social media en ondernemersvragen beantwoorden. b. Ondernemers brengen hun wensen in beeld die spelen op de weekmarkt. Gemeente stimuleert ondernemers op het inspelen van trends en ontwikkelingen. c. Meer flexibel en toepasbare regelgeving (via bestemmingsplannen c.q. omgevingsplannen) voor ondernemers, die het bedrijven eenvoudiger in staat stelt zich te vestigen. d. Diverse subsidies van onder andere Provincie, MRDH en Rijk zijn interessant voor ondernemers(collectieven). Wij wijzen hen op de mogelijkheden en faciliteren waar nodig bij de aanvraag.	Gemeente, ondernemers ¹⁰⁾ - en winkeliersverenigingen ¹¹⁾ , onderwijs, brancheorganisaties ¹²⁾	2018-2020

9) Regiopartner: MRDH, Provincie Zuid-Holland
10) Ondernemersverenigingen Ondernemend Lansingerland, NOOVA

11) Winkeliersverenigingen Berkel Centrum, Bergschenhoek en Bleiswijk
12) Brancheorganisaties VNO-NCW West, LTO Glaskracht, Centrale Vereniging Ambulante Handel (CVAH)

	Onderwerp	Actie
3.	Stimuleren van de kernen	a. Uitwerken acties Vitale centra (2018-2020). b. Uitbreiding Berkel Centrum realiseren (2021). c. Onderzoeken of verruiming openingstijden horeca een mogelijkheid is (2018-2019). d. Onderzoeken gepaste detailhandel Wilderszijde (2018).
4.	Stimuleren van ondernemers	a. Blijven initiëren en stimuleren van structureel overleg met bedrijfsleven (structureel) b. Zzp-ers over de vloer (structureel) c. Stimuleren van complementariteit detailhandel (2018-2020) d. Stimuleren van gebiedsgewijze samenwerking bedrijfsleven (parkmanagement bedrijvenparken, winkeliersverenigingen) (2018-2020) e. Stimuleren van de komst van een hotel voor de zakelijke markt.

Toelichting	Netwerk/partners	Periode
a. Acties n.a.v. besluitvorming na onderzoek DTNP uitvoeren. b. Uitvoeren en realiseren van de uitbreiding Berkel Centrum. c. Deze maatregel vergroot de levensvatbaarheid van horecabedrijven en draagt bij aan de levendigheid van de centra/omgeving. d. Afwegen om (kleinschalige) detailhandel en horeca op te nemen in de plannen van Wilderszijde.	Gemeente, winkeliersverenigingen, brancheorganisaties en vastgoedpartijen	2018-2022
a. Gemeente en het bedrijfsleven blijven structureel met elkaar in overleg, minimaal 1x per kwartaal. De bedrijfsbezoeken zijn een belangrijke bron van kennis en netwerkvorming. b. Gemeente en bedrijfsleven doen een behoefteonderzoek onder Zzp-ers. We organiseren jaarlijks een Zzp-bijeenkomst in Lansingerland. In het Economisch Platform willen we een vertegenwoordiger van de Zzp-ers. c. Hoogwaardige en bijzondere detailhandel met onderscheidend vermogen kan de uitgaven doen stijgen in Lansingerland. We bespreken de wenselijkheid en toepasbaarheid van trends als 'blurring', terrasseneiland, en openingstijden van horeca en detailhandel in het structurele winkeliersoverleg met ondernemers. d. Ondersteunen bij de totstandkoming van Bedrijven InvesteringsZones (BIZ-en). e. Lansingerland staat open voor marktpartijen die de mogelijkheid en wenselijkheid van een hotel voor de zakelijke en/of toeristische markt willen onderzoeken.	Gemeente, ondernemers- en winkeliersverenigingen, marktpartijen	2018-2020

**ACTIVITEITEN
PROGRAMMA**

	Onderwerp	Actie
5.	Greenport	a. Regionaal ruimtelijk economisch beleid b. Herstructurering Nieuw Oostland (voorheen FES gebied) c. Business case opstellen voor aansluiting Lansingerland op 'Warmterotonde Oost' d. Faciliteren bij toekomstige aardwarmteprojecten e. Verkenning: 'Lansingerland centrum voor kennis & innovatie in de glastuinbouw!'

Toelichting	Netwerk/partners	Periode
a. Het regionale glastuinbouwcluster gaat over onze gemeentegrenzen heen en is verweven met elkaar. In 2018 onderzoeken we met de provincie Zuid-Holland, Pijnacker-Nootdorp, Zuidplas en Waddinxveen de manier waarop de toekomstbestendigheid van het glastuinbouwcluster in de regio Oostland gewaarborgd blijft.	Provincie Zuid Holland, gemeente Pijnacker-Nootdorp, Waddinxveen en Zuidplas.	2018-2020
b. Het Plan van Aanpak voor herstructurering van het glastuinbouwgebied Nieuw Oostland moet duidelijk maken hoe we een goede kavelstructuur voor bestaande en nieuwe bedrijven krijgen.	LTO Glaskracht, gemeente Pijnacker-Nootdorp, Rabobank en bedrijfsleven Nieuw Oostland	2017-2020
c. De ondergrondse leiding van een (eventuele) 'warmterotonde over Oost' biedt kansen voor verdere verduurzaming van de glastuinbouw in Lansingerland.	Provincie Zuid-Holland, OCAP, LTO, warmtecoöperaties Wilgenlei, Noordpolder en Overbuurtsche polder	2017-2021
d. Aardwarmte, oftewel geothermie, is een belangrijk alternatief voor het gebruik van aardgas in de glastuinbouw.	Ministerie Economische Zaken, Bedrijfsleven Lansingerland	2017-2025
e. Het bedrijfsleven wenst gestructureerd het innovatieve karakter van Lansingerland te promoten. Om die reden verkent de gemeente, samen met het (greenport)bedrijfsleven, de mogelijkheden om Lansingerland te positioneren als het centrum voor kennis & innovatie in de glastuinbouw.	Koplopersgroep Lansingerland (= invloedrijke greenportbedrijven Lansingerland), MRDH en gemeente Zoetermeer	2017-2019

ORGANISATIE, FINANCIËN EN VERVOLG

5.1 ORGANISATIE

Het cluster Economische Zaken, bestaande uit ca. 4,5 fte, voert niet alle acties zelf uit. Het gezag bij de uitvoering van bepaalde acties ligt ook bij andere afdelingen. Zo voert de afdeling Ruimtelijke Ordening bijvoorbeeld de woningbouwplannen en bestemmingsplannen uit. Andere acties gebeuren dan weer met samenwerkende partners als onderwijsinstellingen, brancheorganisaties, andere gemeenten/overheden en het georganiseerde bedrijfsleven.

Duurzaamheid is ook voor het bedrijfsleven een zeer belangrijk thema. Het bedrijfsleven zal een transitie moeten doormaken om ook in de toekomst goed te functioneren. Er is dan ook een sterke koppeling met het programma Duurzaamheid (afdeling Vergunningverlening & Handhaving) van de gemeente Lansingerland. In de begroting 2018 stelt de gemeente voor om voor de duur van 3 jaar één fte specifiek voor bedrijven/glastuinbouw in te zetten.

5.2 FINANCIËN

In de Kadernota 2018 is structureel € 100.000 extra beschikbaar gekomen voor economische ontwikkeling. Hiermee komt het totale werkbudget voor Economie op € 208.000,-. Daarmee kunnen we nader invulling

geven aan de rol van de gemeente in (boven)regionale projecten, zoals de Holland Railterminal en Corridor A12. Maar ook het traject voor de levendige kernen bijvoorbeeld, vraagt extra middelen om het gewenste resultaat te bereiken. Voor toekomstige onderzoeken bekijkt de gemeente nut en noodzaak. Dit bespreken we met onze partners. Projecten die al in uitvoering zijn, hebben hun eigen dynamische omgeving. De uitvoering hiervan ligt niet altijd bij de gemeente. Soms ontbreekt de noodzakelijke expertise en specialisme. Dan besteden we dit uit. In de basis voert de gemeente de Economische Agenda uit binnen bestaande budgetten. Mocht het voor Economie geoordeelde budget niet toereikend zijn, dan vindt herprioritering in taken plaats. In bijzondere situaties kan de aanvraag van extra financiële middelen nodig zijn, maar we gaan wel uit van het bestaande werkbudget.

5.3 VERVOLG

De gemeente evalueert de acties uit het activiteitenprogramma om de 2 jaar, en neemt daarbij de laatste economische ontwikkelingen mee. Waar nodig volgt een tussentijdse bijstelling.

BIJLAGE I

BIJLAGE I: LIJST MET GEÏNTERVIEWDEN

1. Ondernemend Lansingerland, de heer J. Houweling
2. VNO-NCW West, mevrouw I. Douma-Ammerlaan
3. Winkeliersvereniging Berkel en Rodenrijs, de heer R. Fedder
4. Winkeliersvereniging Berkel en Rodenrijs, de heer F. Heel
5. Winkeliersvereniging Bergschenhoek, mevrouw T. Verhagen
6. Winkeliersvereniging Bleiswijk, de heer G. Scholten
7. Winkeliersvereniging Bleiswijk, de heer T. De With
8. Wageningen Universiteit, de heer J.W. de Vries
9. Themato, de heer T. Ammerlaan
10. Koppert, de heer P. Koppert
11. Outdoor Valley, de heer E. Rovekamp
12. Muller en co, de heer R. Willemsen
13. De Pannenkoe, de heer J. Suijten
14. Directeur VMBO Melanchton Lansingerland en regiodirecteur MBO Edudelta Lansingerland, de heer drs. C. de Jong
15. Stichting Samenwerkingsverband Onderwijs Bedrijven, mevrouw A. van Zaalen
16. Bedrijvenpark Oudeland, mevrouw C. van den Berg
17. Parkmanagement Greenparc Bleiswijk, de heer N. van Zwet
18. Standplaatshouder, marktcommissielid, ondernemer, de heer F. Seegers
19. Standplaatshouder, marktcommissielid, ondernemer, de heer B. de Graaf
20. Zzp-er, oud-voorzitter NOOVA, mevrouw M. Spek
21. Healthcenter Lansingerland, de heer M. van de Haar
22. Autobedrijf Cas Lamens, de heer R. Lamens
23. Ledatwork, de heer B. Deege
24. Zzp-er, Bycontrol, mevrouw Y. Wolf

BIJLAGE II

BIJLAGE II: UITKOMSTEN BEELDVORMINGSAVOND MET RAADSLEDEN OP 6 JUNI 2017

Beknopte weergave van de resultaten uit de beeldvormingsavond met een afvaardiging van raadsleden.

FLIPOVER : I & II
GASTVROUW: JENNIFER VERHEIJ
(ACCOUNTMANAGER, GEMEENTE LANSINGERLAND)

THEMA: BEDRIJVENTERREIN

Wat willen we samen in gang zetten?

- Duurzaamheid
- Flexibele bestemming
- Bereikbaarheid (auto & ov)
- Veiligheid
- Visie 'oude' bedrijventerreinen
- Verbeteren dienstverlening
- Verbeteren bereikbaarheid wegen
- Citymarketing/branding
- Innovatie
- Clustering
- Gemeentelijke dienstverlening (advies)
- 1-loket verhaal
- 1 contactpersoon
- Internationalisering

Hoe gaan we dat doen en welke concrete afspraken maken we?

- Goede digitale infrastructuur
- Kleiner bedrijfsverzamelgebouw
- Media (kranten)

THEMA: KANTOREN

Wat willen we samen in gang zetten?

- Niet uitbreiden
- Meer in centra
- Makkelijker bereikbaar (ov)

Hoe gaan we dat doen en welke concrete afspraken maken we?

- Kleiner bedrijfsverzamelgebouw

THEMA: ONDERWIJS-ARBEIDSMARKT-BEDRIJFSLEVEN

Wat willen we samen in gang zetten?

- Aansluiten onderwijsvisie
- Duurzaamheid/energieneutraal
- 'Groen' onderwijs (MBO)
- Regionale samenwerking
- Stagemakelaar gemeente
- Innovatie
- Maatwerk
- WUR relatie aanscherpen
- Internationalisering
- Branding

Hoe gaan we dat doen en welke concrete afspraken maken we?

- Deelnemen aan Roadmap Next Economy
- HBO opleiding (doorontwikkelen van businessschool)
- Ambachtsschool

THEMA: ZZP-ERS

Wat willen we samen in gang zetten?

- Aansluiting zoeken bij MKB
- 1-loket
- Verbeteren dienstverlening
- 1-contactpersoon

- Huisvesting
- Telefoonnummers, nu teveel doorverwijzen
- Anoniem nummer, terugbellen!
- Minder regeldruk

Hoe gaan we dat doen en welke concrete afspraken maken we?

- Meer mogelijkheden voor kantoor aan huis

FLIPOVER II & IV

GASTHEER: MARC HOKKE (BELEIDSADVISEUR ECONOMIE, GEMEENTE LANSINGERLAND)

THEMA: DETAILHANDEL

Wat willen we samen in gang zetten?

- 24/7 openingstijden volgens rijksbeleid
- Gratis parkeren
- Start-ups/pop-ups
- Bepaald kwaliteitsniveau winkels
- Goede bereikbaarheid
- Geen regels
- Minimale leegstand
- Ondernemers ruimte geven/blurring
- Koopavond verplaatsen naar donderdag

Hoe gaan we dat doen en welke concrete afspraken maken we?

- Verblijfsklimaat verzorgen
- Coördinator voor afstemming branchering
- Eigen lokale ondernemers, geen ketens
- Branding, alleen met ondernemers
- Zeer prettig verblijfsklimaat nastreven

THEMA: HORECA

Wat willen we samen in gang zetten?

- Voor alle ondernemers 1-loket/contactpersoon
- Branding
- Minder regelgeving
- Opening-/ sluitingstijden horeca verruimen
- Pop-ups
- Leeftijdscategorie 21 – 35 jaar weinig horeca voor
- Disco

- Ruimer vestigingsbeleid
- Handhaving rookbeleid
- Meer ruimte terrassen
- Meer diversiteit in horeca
- Duidelijk aangeven waar fietsrekken zijn

Hoe gaan we dat doen en welke concrete afspraken maken we?

- APV – terrassenbeleid aanpassen

THEMA: TOERISME, RECREATIE & LEISURE

Wat willen we samen in gang zetten?

- Hotel/ vakantiepark in recreatieschap
- Kwaliteitsimpuls Rottemerengebied/ Zeeltje
- Centrum Bleiswijk betrekken bij Rottemeren
- Waterski op de Rotte
- Profileren op dit terrein
- Unique Selling Point Lansingerland
- Marktvragen afstemmen
- Paintballen (in het bos)
- Marketingpunt/VVV

Hoe gaan we dat doen en welke concrete afspraken maken we?

- Combinatie App activiteiten Lansingerland/ Rottemerengebied
- VVV stimuleren te komen

THEMA: WEEKMARKT

Wat willen we samen in gang zetten?

- 1 dagmarkt in iedere dorpskern
- Markt opstellen als rondje kerk, niet meer Heerenstraat
- 1-contactpersoon voor weekmarkt, marktapp

Hoe gaan we dat doen en welke concrete afspraken maken we?

- Kijken bij vertrek koopman naar nieuwe segment verkoop

BIJLAGE III: BRONNEN

AUTEUR	TITEL	JAAR
Regionaal		
Metropoolregio Rotterdam Den Haag	Agenda Economisch Vestigingsklimaat	2014
Metropoolregio Rotterdam Den Haag	Agenda Detailhandel MRDH 2016-2021	2016
BRO	Visionair startdocument Detailhandelsvisie Metropoolregio	2011
VNO-NCW/MKB Nederland	Kansrijk: Sterk ondernemerschap voor de lokale en regionale economie	2015
Provincie Zuid-Holland	De Weerbare Regio, ruimtelijk economisch beleid in de Zuid-Hollandse kenniseconomie	2013
Detailhandel Nederland, Platform 31, Stedennetwerk	Winkelgebied van de toekomst	2014
Metropoolregio Rotterdam Den Haag	Agenda Kantoren 2015-2025	2015
Metropoolregio Rotterdam Den Haag	(concept)Agenda Bedrijventerreinen 2017-2022	2017
OESO, OECD Territorial Reviews	The Metropolitan Region of Rotterdam-The Hague	2016
Metropoolregio Rotterdam Den Haag	Regionaal Investeringsprogramma	2016
Metropoolregio Rotterdam Den Haag	Roadmap Next Economy	2016
Lokaal		
Gemeente Lansingerland	Economische visie Lansingerland 2011-2016	2010
Gemeente Lansingerland	Mid-term evaluatie Economische visie Lansingerland	2013
Gemeente Lansingerland	Horecavisie Lansingerland	2013
Gemeente Lansingerland	Horecavisie Lansingerland, achtergrond document	2013
Gemeente Lansingerland	Coalitieakkoord 2014-2018 Samen aan de slag!	2014

AUTEUR	TITEL	JAAR
Gemeente Lansingerland	Kadernota 2017-2020	2016
Gemeente Lansingerland	Uitvoeringsovereenkomst BIZ	
	Bedrijvenpark Rodenrijs 2017-2021	2017
Gemeente Lansingerland	Marketingplan bedrijventerreinen in Lansingerland 2015-2016	2015
Gemeente Lansingerland	Internet via glasvezel in Lansingerland	2016
RailbrokerZ	Holland Railterminal	2016
Gemeente Lansingerland	Structuurvisie Lansingerland 2025	2008
Gemeente Lansingerland	Toekomstvisie Lansingerland 2040	2008
Gemeente Lansingerland	Position Paper Greenport 2015-2018	2015
Gemeente Lansingerland	Leidraad Deregulering Lansingerland 2016	
	'minder regeldruk, meer service'	2016
Gemeente Lansingerland	Cultuurvisie Lansingerland	2016
Gemeente Lansingerland	Woonvisie Lansingerland 2015-2020	2015
Gemeente Lansingerland	Visienota Onderwijs 2017-2025	2016
Websites		
www.lansingerland.nl/ondernemen		2017
www.cbs.nl		2017
www.lisa.nl		2017
www.pzh.nl		2017
www.cvah.n	Structuur in de markt	2011
www.bleizo.nl		2017
http://kso2016.nl/	Koopstromenonderzoek 2016	2016

Gemeente Lansingerland

Tobias Asserlaan 1

2662 SB Bergschenhoek

Nederland

T: +31 10 800 4000

communicatie@lansingerland.nl

www.lansingerland.nl

Raadsvoorstel

Datum Raad
1 februari 2018

Portefeuillehouder
Albert Abee

Registratienummer
BR1700122

Onderwerp
Aanpassen Vastgoedbeleid

Gevraagde beslissing

1. Het Vastgoedbeleid Gemeente Lansingerland 2014 (T14.05848) enkel op het onderdeel Wet MO - Gemeentehuis te wijzigen (T17.13703).
2. Met de wijziging in het Vastgoedbeleid de mogelijkheid te bieden om maatschappelijke activiteiten vrij van huur of tegen kostprijs te laten plaatsvinden in het gemeentehuis.
3. Met de wijziging in het Vastgoedbeleid de mogelijkheid te bieden om commerciële activiteiten tegen betaling van huur te laten plaatsvinden in het gemeentehuis.
4. Voor de commerciële activiteiten aan te sluiten op de tarieven van Regardz.

Samenvatting

In het Vastgoedbeleid (T14.05848) is onder hoofdstuk 8 (pagina 19) de paragraaf Wet MO - Gemeentehuis opgenomen, waarin de mogelijkheden voor incidentele verhuur van delen van het gemeentehuis staan omschreven. Onder de incidentele verhuur verstaan we het verhuren van delen van het gemeentehuis voor het laten plaatsvinden van activiteiten. Het betreft hier dus niet de structurele verhuur van kantoorruimte. Het betreft in hoofdzaak de publiekshal, de trouwzaal, de raadzaal, de raadsfoyer en de vergaderzalen 1 tot en met 8; allen in het openbaar toegankelijke gedeelte.

In de afgelopen jaren hebben we gemerkt dat het gemeentehuis zeer geschikt is als locatie voor diverse activiteiten. Het aantal aanvragen voor het huren/gebruik mogen maken van delen van het gemeentehuis neemt steeds meer toe; van vergadermogelijkheden tot informatiebijeenkomsten tot concerten. De ervaringen hebben ons laten zien dat we het gemeentehuis meer kunnen inzetten als het 'Huis van de Gemeente'. Op deze manier kunnen we het 'Huis van de Gemeente' delen met inwoners, verenigingen en bedrijven.

Met de aanpassing van het Vastgoedbeleid willen we realiseren dat:

1. Maatschappelijke activiteiten, vrijgesteld van huur danwel tegen kostprijs, kunnen plaatsvinden in het gemeentehuis.
2. Commerciële activiteiten, tegen betaling van huur, kunnen plaatsvinden in het gemeentehuis. Ook wanneer de organiserende partij of activiteit niet direct een relatie heeft met onze gemeente.

Maatschappelijke activiteiten

Het 'Huis van de Gemeente' biedt vele mogelijkheden en er is een grote wens om de ruimten en de faciliteiten optimaal in te zetten voor inwoners en verenigingen. Voor deze activiteiten willen we geen huur in rekening brengen en eventueel ook geen kosten voor facilitaire inzet. Hier valt denken aan activiteiten die bijvoorbeeld bijdragen aan volksgezondheid, maatschappelijke zorg en welzijn,

cultuur en/of veiligheid. Het op deze manier inzetten van het 'Huis van de Gemeente' draagt bij aan het algemeen maatschappelijk belang en we verkleinen hiermee de afstand tussen de gemeentelijke organisatie en de gemeenschap. De criteria die gelden voor het vaststellen van een maatschappelijke activiteit zijn:

1. De activiteit draagt bij aan het maatschappelijk belang.
 2. De activiteit draagt niet bij aan het economisch belang van de afnemende partij.
- Overigens is niet iedere activiteit/ iedere afnemende partij zwart-wit in te delen. Om deze reden willen we tevens een variant aanbieden waarin geen huur betaald hoeft te worden maar wel de kosten voor de facilitaire inzet in rekening worden gebracht. Het stroomschema uit de herziene paragraaf van het Vastgoedbeleid is een hulpmiddel om de keuze te maken in welke categorie de activiteit valt. Bij twijfel dient besluitvorming plaats te vinden na consultatie van de portefeuillehouder Facilitair.

Commerciële activiteiten

Uit een haalbaarheidsonderzoek¹ naar incidentele verhuur van het gemeentehuis blijkt dat de ruimten van het gemeentehuis met name geschikt zijn voor vergaderingen en congressen en er in de directe omgeving weinig concurrentie is. Daarbij is opgemerkt dat de vraag uit de eigen regio beperkt lijkt, waardoor benadering van een groter doelgebied van belang is. Om de bekendheid als vergaderlocatie te verhogen wordt een samenwerking aangegaan met de organisatie Regardz. Regardz biedt via hun website de mogelijkheid om vergaderruimten/congresruimten door heel Nederland te zoeken en direct online te reserveren.

Met de commerciële verhuur komen we meer met (nieuwe) zakelijke partijen in contact, vergroten we de naamsbekendheid van Lansingerland en maken we optimaal gebruik van de vierkante meters en de faciliteiten die ons gemeentehuis biedt. Bijkomend voordeel van de commerciële verhuur is dat we hiermee zorgdragen voor (gedeeltelijke) dekking van de kosten (facilitaire inzet) voor het maatschappelijk gebruik van het gemeentehuis.

Wet Markt en Overheid

Het incidenteel verhuren van ruimten van het gemeentehuis kan aangemerkt worden als een economische activiteit. Indien een gemeente een economische activiteit uitvoert, dient zij zich te houden aan de gedragsregels van de Wet Markt en Overheid (M en O) om te voorkomen dat zij als oneerlijke concurrent op een markt opereert. Kort gezegd houdt deze wetgeving in dat er de verplichting is om ten minste de integrale kosten in rekening te brengen aan afnemers. Door voor de commerciële activiteiten kostendekkende en marktconforme tarieven te rekenen, wordt voldaan aan de wetgeving.

De Wet M en O is niet van toepassing op economische activiteiten die plaatsvinden in het algemeen belang. De algemeen belangvaststelling dient voor gemeenten te geschieden door de gemeenteraad.

Financiële consequenties

Eenzijds zullen er inkomsten zijn vanuit de commerciële verhuur, anderzijds nemen de kosten toe voor facilitaire inzet (schoonmaak, beveiliging, inzet facilitair medewerkers). We willen met dit voorstel de praktijk laten uitwijzen of de commerciële verhuur voldoende inkomsten oplevert om de facilitaire inzet te kunnen dekken. Gewoon Doen!

Verdere procedure

Na vaststelling door de raad wordt de overeenkomst met Regardz gesloten.

De publiciteit wordt gezocht om de mogelijkheden van het 'Huis van de Gemeente' bekend te maken, zowel commercieel als maatschappelijk.

Een jaar na de start wordt het beleid omtrent de incidentele verhuur van het 'Huis van het Gemeentehuis' geëvalueerd.

Juridische aspecten

¹ Lagroup Leisure & Arts Consulting - Incidentele commerciële verhuur gemeentehuis Lansingerland

Wet Markt & Overheid.

Extern draagvlak/burgerparticipatie

Extern onderzoek heeft aangetoond dat het gemeentehuis¹ geschikt is voor verhuur en dat het aanbod in de regio zeer beperkt is. Het toenemende aantal aanvragen dat de gemeente ontvangt, ondersteunt deze conclusie en bevestigt het draagvlak voor het verhuren danwel maatschappelijk gebruik kunnen maken van ruimten in het gemeentehuis.

Duurzaamheid

Door het gebruik/de verhuur te intensiveren, maken we optimaler gebruik van de vierkante meters en faciliteiten van het gemeentehuis.

Bijlagen

Gewijzigde tekst Wet MO - Gemeentehuis in het Vastgoedbeleid Gemeente Lansingerland (T14.05848) (T17.13703)

Toelichting

Inleiding

In de afgelopen jaren hebben we gemerkt dat het gemeentehuis zeer geschikt is als locatie voor diverse activiteiten. Het aantal aanvragen voor het huren/gebruik mogen maken van delen van het gemeentehuis neemt steeds meer toe; van vergadermogelijkheden tot informatiebijeenkomsten tot concerten. De ervaringen hebben ons laten zien dat we gemeentehuis meer kunnen inzetten als het 'Huis van de Gemeente'. Op deze manier kunnen we het 'Huis van de Gemeente' delen met inwoners, verenigingen en bedrijven.

Met de aanpassing van het Vastgoedbeleid (T14.05848) willen we realiseren dat:

1. Maatschappelijke activiteiten, vrijgesteld van huur danwel tegen kostprijs, kunnen plaatsvinden in het gemeentehuis
2. Commerciële activiteiten, tegen betaling van huur, kunnen plaatsvinden in het gemeentehuis. Ook wanneer de organiserende partij of activiteit niet direct een relatie heeft met onze gemeente

Beoogde maatschappelijke effecten

- Duurzame optimale inzet van het gemeentehuis.
- Van het gemeentehuis een toegankelijke locatie maken voor inwoners, verenigingen en ondernemers.
- Door het laten plaatsvinden van (maatschappelijke) activiteiten dragen we bij aan een prettige leefomgeving waarin ruimte is voor cultuur en maatschappelijke invulling.
- Meer (naams)bekendheid in het zakelijke segment.

Kernargumenten

1.1 Aanpassing van de kaders is noodzakelijk om verhuur/maatschappelijk gebruik te intensiveren/mogelijk te maken

In het huidige Vastgoedbeleid (T14.05848) is verhuur voor commerciële activiteiten en het gebruik van het gemeentehuis door partijen dat vrijgesteld wordt van het betalen van huur beperkt (zie bijlage T17.13703).

De kaders voor commerciële verhuur moeten worden opgerekt. De Wet M en O kent de mogelijkheid om uitzonderingen vast te stellen waarvoor de Wet M en O vervolgens niet geldt. Uitbreiding van de uitzonderingen is nodig om maatschappelijke activiteiten kosteloos of tegen kostprijs te kunnen laten plaatsvinden in het gemeentehuis.

2.1 Het gemeentehuis wordt gezien als 'Huis van de Gemeente'

Wanneer het gemeentehuis ook daadwerkelijk wordt ingezet als 'Huis van de Gemeente' en verenigingen/organisaties en inwoners gebruik kunnen maken van het gemeentehuis, laten we zien dat de gehele gemeente voordelen beleeft aan de locatie. Het wordt meer een ontmoetingsplek en krijgt daarmee een positief imago.

2.2/3.1 Het gemeentehuis wordt optimaler en duurzamer ingezet

Een groot deel van de tijd worden goed inzetbare ruimten van het gemeentehuis niet of nauwelijks gebruikt (publiekshal, raadzaal, trouwzaal, vergaderruimten). Dit is vanuit duurzaamheid en efficiënt gebruik van vierkante meters niet wenselijk.

2.3 De gemeente mag geen geld verdienen aan activiteiten die passen bij haar functie

Een gemeentelijke organisatie is er voor de inwoners. Wanneer er activiteiten plaatsvinden in het gemeentehuis die aansluiten op de gemeentedoeleinden, is het niet passend om hier geld aan te verdienen.

3.2 Er wordt dekking gerealiseerd voor het maatschappelijk gebruik

Door het toestaan van commerciële activiteiten, tegen betaling van huur, worden inkomsten gerealiseerd. Deze worden ingezet om het gebruik voor maatschappelijke activiteiten mogelijk te maken. Voor maatschappelijke activiteiten worden immers ook kosten gemaakt als extra inzet van personeel, materieel, beveiliging, schoonmaak en voorzieningen als verwarming en elektra.

3.3 Meer bekendheid van Lansingerland

Door het aanboren van de zakelijke markt zetten we Lansingerland meer op de kaart. Bedrijven leren onze gemeente kennen omdat zij hier een vergadering/congres organiseren en dit kan economisch voordeel opleveren (vestiging in de gemeente, samenwerking met lokale ondernemers, etc.). Door de samenwerking met Regardz aan te gaan, bereiken we een grotere doelgroep (landelijk).

4.1 We dragen zorg voor marktconforme prijzen

Regardz hanteert een tarievenbeleid waarin locaties/ruimten worden ingedeeld in een bepaalde categorie (afhankelijk van faciliteiten/voorzieningen), het aantal vierkante meters en het aantal dagdelen dat een ruimte wordt gehuurd. Door aan te sluiten op het tarievenbeleid van Regardz dragen we zorg voor marktconforme tarieven. Hierdoor zijn we geen oneerlijke concurrent voor ondernemers.

Kantttekeningen

2.1 / 3.1 De uitvoering van dit advies vraagt meer inzet van de medewerkers van de gemeente

Wanneer er meer activiteiten plaatsvinden, vraagt dit meer inzet van medewerkers van de gemeente. Zowel in de voorbereiding (het maken van afspraken, beantwoorden van vragen, toetsing van de wensen aan de eisen van brandweer, communicatie, opbouw), tijdens de activiteit zelf (aanwezigheid van contactpersoon) als na afloop (afbouw, opruimen, facturatie). Door het in rekening brengen van huur en/of doorberekenen van (een deel van) de kosten, kan eventueel benodigde (flexibele) formatie worden vergoed. Na een jaar evalueren we of extra formatie noodzakelijk is.

2.2 De gemeente loopt potentiële inkomsten mis

Met de verhuur van ruimtes zou de gemeente inkomsten kunnen genereren wanneer voor alle verhuur commerciële tarieven worden gerekend. Wanneer er echter activiteiten plaatsvinden in het gemeentehuis die aansluiten op de gemeentedoeleinden, is het niet passend om hier geld aan te verdienen.

2.3 De Wet Markt en Overheid stelt in beginsel dat we een integrale kostprijsberekening moeten rekenen

De Wet Markt en Overheid stelt dat de gemeente voor economische activiteiten alle integrale kosten moet doorberekenen in de kostprijs. Economische activiteiten die plaatsvinden in het algemeen belang kunnen hiervan uitgezonderd worden. Of dit het geval is, mag en dient de gemeente (in casu de gemeenteraad) zelf vast te stellen.

2.4/3.2 De dagelijkse werkzaamheden kunnen overlast ondervinden

Wanneer er nieuwe/extra activiteiten plaatsvinden in het gemeentehuis betekent dit meer mensen en meer bewegingen. Voorwaarde voor het laten plaatsvinden van activiteiten is dat de openingstijden van de balies niet hoeven worden aangepast, omdat er een evenement plaatsvindt en dat er goede afstemming plaatsvindt tussen de betrokken afdelingen. Daarnaast laten de bouw en de inrichting van het gemeentehuis het toe dat er meerdere bewegingen zich naast elkaar kunnen voor doen.

3.4 Er ontstaat concurrentie met bestaande horeca / evenementenruimten

Met het bieden van de mogelijkheid voor organisaties/verenigingen/bedrijven om incidenteel gebruik te maken van de ruimten van het gemeentehuis, kan de gemeente worden gezien als een concurrent van de bestaande horeca/evenementenruimten. Uit extern onderzoek is gebleken dat de vergadermogelijkheden in de regio echter beperkt zijn. Daarbij zorgen we dat we geen oneerlijke concurrent worden doordat we marktconforme tarieven rekenen.

Bijlage:

1. Aanpassing paragraaf Wet MO - Gemeentehuis in het Vastgoedbeleid (T17.13703)

Raadsbesluit

Datum Raad
1 februari 2018
Registratienummer
BR1700122

Onderwerp
Aanpassen Vastgoedbeleid

De raad van de gemeente Lansingerland;
gelezen het bijgaande voorstel

Overwegende dat

- het gemeentehuis efficiënter en duurzamer wordt ingezet;
- het gemeentehuis een toegankelijke locatie moet zijn voor inwoners, verenigingen en ondernemers en zij de locatie zien als het 'Huis van de Gemeente';
- maatschappelijke activiteiten bijdragen aan een prettige leefomgeving;
- Lansingerland meer op de kaart wordt gezet in de zakelijke markt.

Gelet op

- de Wet Markt en Overheid.

Besluit(en)

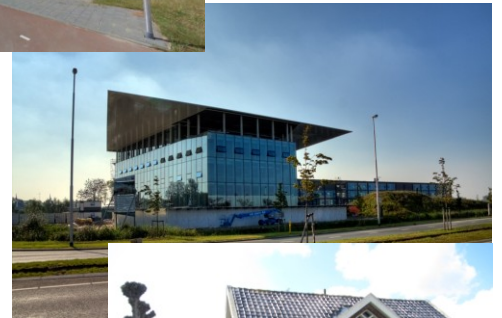
1. Het Vastgoedbeleid Gemeente Lansingerland 2014 (T14.05848) enkel op het onderdeel Wet MO - Gemeentehuis te wijzigen (T17.13703).
2. Met de wijziging in het Vastgoedbeleid de mogelijkheid te bieden om maatschappelijke activiteiten vrij van huur of tegen kostprijs te laten plaatsvinden in het gemeentehuis.
3. Met de wijziging in het Vastgoedbeleid de mogelijkheid te bieden om commerciële activiteiten tegen betaling van huur te laten plaatsvinden in het gemeentehuis.
4. Voor de commerciële activiteiten aan te sluiten op de tarieven van Regardz.

Aldus vastgesteld door de raad van de gemeente Lansingerland in zijn openbare vergadering van 1 februari 2018,

de griffier,

drs. Marijke Walhout

Vastgoedbeleid Gemeente Lansingerland

Auteur: Team Grondzaken

Afdeling: Team Grondzaken

Versienummer: 3.1

Datum: 12 september 2014

Corsanummer: T14.05848

Inhoudsopgave

1	Samenvatting	3
2	Inleiding	4
2.1	Doel	4
2.2	Afbakening	4
2.3	Leeswijzer	4
3	Context	5
4	Visie	6
5	Accommodatiebeleid	7
5.1	Inleiding	7
5.2	Huisvesting gemeente	7
5.3	Onderwijs	7
5.3.1	Primair onderwijs	7
5.3.2	Voortgezet onderwijs	8
5.4	Peuterspeelzalen	8
5.5	Commercieel	8
5.6	Maatschappelijk vastgoed	8
5.7	Sport	9
5.8	Strategisch	9
5.9	Overig vastgoed	9
6	Vastgoedportefeuille	11
6.1	Inleiding	11
6.2	Huidige portefeuille	11
6.3	Toekomstige portefeuille	11
7	Strategisch vastgoedmanagement	14
7.1	Inleiding	14
7.2	Centraal	14
7.3	Werkwijze	14
8	Spelregels nieuwbouw, verhuur en verkoop	16
8.1	Vernieuwing huisvesting	16
8.1.1	Nieuwe initiatieven	16
8.1.2	Aankoop gebouwen	16
8.1.3	Nieuwbouw	16
8.2	Exploiteren	16
8.2.1	Huurprijsmethodiek	16
8.2.2	Kosten	19
8.3	Verkoop	20
8.3.1	Voortraject	20
8.3.2	Verkoopprocedure	21
8.3.3	Boekwinsten en -verliezen	21

1 Samenvatting

De gemeente Lansingerland kent nog geen vastgesteld beleid. De Wet Markt en Overheid verplicht de gemeente dit vast te stellen, waarbij deze wetgeving ook een kader vormt. Ook door de veranderingen in het subsidiebeleid is het noodzakelijk tot een vastgoedbeleid te komen. Het vastgoedbeleid kent een aantal speerpunten. Dit zijn:

- Het efficiënt en tegen zo min mogelijk kosten in bezit hebben of huren van noodzakelijk gemeentelijk vastgoed.
- De gemeente streeft naar een goed en voldoende aanbod van sociaal-cultureel vastgoed in de gemeente. Hierbij opereren alle aanbieders, zowel derden als de gemeente, op een gelijke markt. De gemeente streeft naar een gezonde exploitatie van deze accommodaties en stoot waar mogelijk dergelijk vastgoed af.
- Het huidige bezit in maatschappelijk vastgoed van de gemeente voldoet niet aan het nieuwe beleid. Hiervoor wordt een strategie “toekomstvisie gemeentelijk vastgoed” opgesteld. Overtollig strategisch vastgoed wordt versneld afgestoten.
- De gemeente scheidt de private (beschikbaar stellen vastgoed) en publieke functie (subsidiëren maatschappelijke organisaties) t.a.v. maatschappelijk partners en streeft daarbij naar een gezonde bedrijfsvoering van het vastgoed.
- De gemeente Lansingerland stelt haar huurtarieven marktconform vast. De Wet Markt en overheid stelt dat de huurtarieven kostendekkend zouden moeten zijn. Voor de maatschappelijke activiteiten wordt echter een maatschappelijk marktconform huurtarief vastgesteld. Voor Peuterspeelzalen wordt niet de kostprijsdekkende huur gevraagd. Politiek-gemeentelijke activiteiten in het gemeentehuis zijn vrijgesteld van huur.
- Verkoop van een gemeentelijk object is, afhankelijk van het object, zoveel mogelijk openbaar, marktconform en transparant.

2 Inleiding

2.1 Doel

Het doel van deze nota is om heldere kaders te hebben waarbinnen het college uitvoering kan geven aan het vastgoed- en accommodatiebeleid. Onderdeel van de nota is een beschrijving van de situatie in Lansingerland als het gaat om vastgoed, gevormd vanuit de verschillende kernen. Daarnaast wordt invulling gegeven aan de visie, het beleid en de ‘spelregels’ die de gemeente heeft op het vlak van vastgoed en accommodaties.

2.2 Afbakening

In deze nota wordt verstaan met “vastgoed” alle gebouwen (opstallen) en bijbehorende gronden. Vastgoed (of onroerend goed) heeft een materieel karakter en is niet verplaatsbaar. Onder bijbehorende gronden worden alleen die gronden verstaan die direct aan het vastgoed zijn toe te rekenen, zoals een tuin.

In deze nota wordt *niet* het grondbeleid bedoeld. Hiervoor is een aparte nota geschreven en vastgesteld. Dit geldt tevens voor snippergroen. De onbebouwde terreinen zijn te rekenen tot het tijdelijk beheer en worden in dit kader niet beschouwd als vastgoed. Ook de openbare ruimte, de begraafplaatsen en de sportvelden vallen buiten het bereik van deze nota.

Onder “*gemeentelijk vastgoed*” verstaan we: *al het vastgoed in eigendom van of gehuurd door de gemeente*. Dit betekent dat onder het ‘gemeentelijk vastgoed’ dus *alle* eigendommen en gehuurde objecten vallen. Voorbeelden zijn het gemeentehuis, de gemeentewerf, sporthallen, sociaal-culturele voorzieningen, strategische aankopen etc.. Specifiek worden niet alleen de in bezit zijnde gebouwen betrokken bij strategische afwegingen, maar ook objecten welke de gemeente nu huurt of (tijdelijk) kan gaan huren.

2.3 Leeswijzer

In de notitie komen de volgende onderwerpen aan de orde. Hoofdstuk 2 behandelt de context waarbinnen de nota is opgesteld. Hoofdstuk 3 gaat over de visie op het vastgoed die als basis dient voor het accommodatiebeleid. In hoofdstuk 4 wordt deze visie vertaald in een accommodatiebeleid per vastgoedcategorie. In hoofdstuk 5 komt daarna het huidige bezit aan bod. In datzelfde hoofdstuk wordt vervolgens op basis van de visie en het accommodatiebeleid een koppeling gemaakt naar de acties die noodzakelijk zijn om te komen tot het gewenste toekomstige bezit. In hoofdstuk 6 worden de kaders voor het strategische management verwoord. Daarna worden in hoofdstuk 7 de spelregels hoe de gemeente omgaat met vastgoed beschreven. Tenslotte worden in hoofdstuk 8 de belangrijkste punten van het beleid samengevat.

3 Context

De gemeente Lansingerland is ontstaan uit drie gemeenten (Berkel en Rodenrijs, Bergschenhoek en Bleiswijk) en vijf kernen (de eerder genoemde gemeenten aangevuld met Rotte en Kruisweg, behorend bij respectievelijk Bergschenhoek en Bleiswijk). In de drie voormalige gemeenten is het beleid omtrent het bezit en ontwikkeling van maatschappelijk vastgoed verschillend geweest. Dit uit zich nu in verschillen in aantallen en typen (maatschappelijk) vastgoed. Tevens is er een grote differentiatie van huurtarieven voor accommodaties. Het doel van deze nota is om het beleid op deze terreinen voor alle kernen zoveel mogelijk te harmoniseren.

De Wet Markt en Overheid is, na een overgangstermijn van 2 jaar, definitief van kracht per 1 juli 2014. De Wet (onderdeel van de Mededingingswet) houdt in dat de overheid op terreinen waar ook marktpartijen actief zijn, optreedt als gelijkwaardige marktpartij. Beschikbaar stellen van vastgoed is bij uitstek zo'n terrein. De Wet Markt en Overheid verplicht gemeenten om een transparant vastgoed- en huurbeleid vast te stellen en stelt hiervoor randvoorwaarden. Deze randvoorwaarden worden later in deze nota als uitgangspunt genomen voor het beleid.

De gemeente Lansingerland kent een grote dynamiek in de vastgoedportefeuille. De bouw van het nieuwe gemeentehuis en aanwijzing van één werf zijn hiervan de meest pregnante voorbeelden. Dit heeft er toe geleid dat de oude gemeentehuizen en -werven afgestoten worden. Daarnaast moet de gemeente blijvend kritisch zijn op haar portefeuille, zeker in tijden van crisis. Afgelopen jaren zijn hiertoe al meerdere richtinggevend kaders gesteld. Zo is in 2011 een visie uitgewerkt en geconcretiseerd in de notitie 'Onder Dak'. Dit was een analyse naar de efficiëntie en effectiviteit van de huisvesting van maatschappelijke activiteiten in de gemeente Lansingerland. De notitie is als bespreekpunt in de gemeenteraad besproken. In de rapportage van de rekenkamer 'Scheidsrechter noch dirigent', werd geadviseerd om ook op de geldstromen 'vastgoed' en 'subsidies' separaat te sturen.

In het 'zomerakkoord' van 2012 heeft de raad zich uitgesproken voor een taakstellende bezuiniging (vanaf 2015 € 25.000,- per jaar) door het afstoten van bestaande accommodaties: *'Door het 'herschikken' van het gebruik van gemeentelijke accommodaties kunnen locaties worden vrijgespeeld. Gezien de bezettingsgraad zijn de kansen hiervoor bij een aantal panden groter dan bij andere panden. De vrijgekomen panden kunnen worden verkocht. Uitgangspunt is wel dat gestreefd wordt naar een optimale bezetting van accommodaties binnen de kernen, rekening houdend met de lokale oorsprong van de verenigingen en stichtingen.'*

In 2013 is een nieuw subsidiebeleid vastgesteld, dat in 2014 is geïmplementeerd. Het uitgangspunt is dat alleen nog activiteiten die passen binnen door de gemeente geformuleerde doelen worden gesubsidieerd. Indirecte of directe huursubsidies worden niet meer gegeven. Daardoor is het noodzakelijk om ook het vastgoedbeleid aan te passen. Het eenzijdig vaststellen van prestatiesubsidies en het niet wijzigen van het vastgoed en huurbeleid leidt in een aantal gevallen tot een onwerkbaar situatie voor zowel de gemeente als gebruikers. Het subsidiebeleid heeft directe huursubsidies afgeschaft. Indien het 'oude' huurregime van toepassing zou blijven, betekent dit dat verenigingen in grote problemen kunnen komen in de gevallen dat de huur veel hoger is dan redelijkerwijs op basis van subsidies en verdere mogelijkheden van verenigingen mogelijk zou zijn.

De gemeente Lansingerland kent nog geen vastgesteld beleid. De Wet Markt en Overheid verplicht de gemeente dit vast te stellen, waarbij deze wetgeving ook een kader vormt. Ook door het veranderen in het subsidiebeleid is het noodzakelijk tot een vastgoedbeleid te komen.

4 Visie

De visie op vastgoed is bepalend voor het accommodatie- en vastgoedbeleid. De visie is de basis voor de omgang met vastgoed op het gebied van gebruik, verhuur, huur, nieuwbouw en verkoop.

De visie van de gemeente Lansingerland wordt bepaald door een aantal uitgangspunten:

Scheiding privaat en publiek:

Daar waar overheden de publieke en private functies in het verleden nog wel eens in elkaar lieten overlopen, worden deze taken nu gescheiden. De gemeente stelt enerzijds beleid op voor allerlei gebieden (bijvoorbeeld sport, onderwijs, ruimtelijke ontwikkeling en maatschappelijke instellingen) en anderzijds wordt dit waar nodig ondersteund door het beschikbaar stellen van vastgoed. Vastgoed is daarmee (slechts) een middel om beleidsdoelen te bewerkstelligen. Vastgoed is, waar nodig, ondersteunend aan verschillende beleidsdoelen. Het in bezit hebben van vastgoed is geen kerntaak van de gemeente.

Efficiency:

Het zoveel mogelijk clusteren van activiteiten in gemeentelijk vastgoed. De bezettingsgraad per pand dient zo hoog mogelijk te zijn. De gemeente zorgt voor een zo hoog mogelijke bezetting van het in bezit zijnde vastgoed. Dit kan er toe leiden dat instellingen gevraagd zal worden een ander (gemeentelijk) pand te gebruiken als huisvesting.

Tegen zo min mogelijk kosten:

De kosten voor gemeentelijk vastgoed moeten zo laag mogelijk zijn. Per pand is inzichtelijk wat de kosten (vaste lasten, onderhoud) maar ook wat de opbrengsten zijn. Hierdoor kan binnen de kaders gestuurd worden op de kosten of de opbrengsten. Daarbij kan ook gekozen worden voor afstoten of in extreme gevallen voor sloop.

Alleen noodzakelijk gemeentelijk vastgoed:

Exploitatie en beschikbaar stellen van vastgoed behoort niet tot de kerntaken van de gemeente. De gemeente streeft ernaar om alleen noodzakelijk vastgoed in eigendom te houden. De gemeente zal eerder vastgoed afstoten dan actief vastgoed willen exploiteren. Uitgangspunt is dat wat de gemeente op dit terrein niet hoeft te doen, de gemeente ook niet doet. Het is geen vanzelfsprekendheid dat de gemeente vastgoed beschikbaar stelt bij de vraag naar activiteiten in de gemeente. Te meer omdat er voldoende ruimtes beschikbaar zijn bij derden (bijvoorbeeld kerken, onderwijsinstellingen, buitensportverenigingen etc.).

De visie voor het gemeentelijk vastgoed in Lansingerland is als volgt:

Het efficiënt en tegen zo min mogelijk kosten in bezit hebben of huren van noodzakelijk gemeentelijk vastgoed.

5 Accommodatiebeleid

5.1 Inleiding

Het accommodatiebeleid stelt de kaders over hoe wij omgaan met vastgoed in relatie tot beleidsdoeleinden en financiële middelen. Centrale vragen hierbij:

1. is eigendom noodzakelijk of nodig om beleidsdoeleinden op verschillende terreinen te faciliteren?
2. Welke financiële kaders (vaak gevat in gebruikstarieven) zijn van toepassing?

Voor elke categorie vastgoed zijn afwijkende beleidsregels van toepassing. In dit hoofdstuk wordt daarom uitgegaan van de volgende categorieën:

- Huisvesting voor de bestuurlijke en ambtelijke organisatie;
- Onderwijs;
- Peuterspeelzalen;
- Commercieel vastgoed;
- Maatschappelijk vastgoed;
- Sportaccommodaties
- Strategisch aangekocht vastgoed;
- Overig vastgoed.

5.2 Huisvesting gemeente

De gemeente beschikt over een gemeentehuis en gemeentewerf in eigendom. Deze zijn (minimaal) nodig voor de gemeente. In de huidige situatie wordt een deel van het gemeentekantoor verhuurd aan derden. Uitgangspunt blijft dat de gemeente efficiënt met haar eigen ruimten om gaat.

5.3 Onderwijs

De gemeente heeft een wettelijke zorgplicht voor adequate huisvesting van primair en voortgezet onderwijs. In 1997 is de verantwoordelijkheid voor de huisvesting van zowel scholen voor primair als voortgezet onderwijs overgedragen van het rijk naar gemeenten (decentralisatie). Vanaf 1997 ontvangen gemeenten in het gemeentefonds jaarlijks geld om deze zorgplicht voor schoolgebouwen goed te regelen. Deze wettelijke taak is in de gemeente Lansingerland vastgelegd in de 'Verordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs gemeente Lansingerland 2010 (VVHO)'. De zorgplicht voor adequate huisvesting is zodanig vormgegeven dat bij gebleken noodzaak de gemeente middelen en grond beschikbaar stelt (op basis van de vastgestelde normering in de verordening) en dat de daadwerkelijke uitvoering bij de scholen ligt.

5.3.1 Primair onderwijs

De gemeente Lansingerland heeft op 21 februari 2013 het Integraal Huisvestingsplan Primair Onderwijs (IHP PO) vastgesteld (T11.06169). Het IHP PO geeft aan hoe de gemeente de komende jaren de knelpunten in de huisvesting bij de basisscholen wil oplossen. Door het plan uit te voeren zorgt de gemeente planmatig, integraal en tijdig voor adequate onderwijshuisvesting. Daarnaast brengt het IHP PO financiële consequenties voor de komende jaren in beeld.

Volgens de Wet op het Primair Onderwijs (artikel 103 lid 1 WPO) geeft het schoolbestuur de opdracht een nieuwbouw tot stand te brengen met middelen die de gemeente beschikbaar stelt. Dit is het bouwheerschap. Via het gemeentefonds ontvangt de gemeente gelden voor nieuwbouw. Bij schoolgebouwen wordt onderscheid gemaakt tussen het juridisch eigendom (wat vaak bij het schoolbestuur ligt) en het economisch eigendom (claimrecht genoemd, wat de gemeente heeft).

Bij het beëindigen van het gebruik van een schoolgebouw door een schoolbestuur kunnen gemeente en bevoegd gezag verklaren dat het gebruik als school niet meer nodig is. De overdracht van het eigendom in de zin van de Wet op het Primair Onderwijs (het juridisch eigendom) of het formeel in gebruik geven van een aantal schoolgebouwen heeft nog niet plaatsgevonden. Deze overdracht wordt de komende periode verder uitgewerkt.

5.3.2 Voortgezet onderwijs

Met de schoolbesturen voor voortgezet onderwijs die actief zijn in Lansingerland voor de huisvesting van de scholen, zijn (op één school na) overeenkomsten tot doordecentralisatie gesloten. In deze overeenkomst wordt de zorgplicht van de gemeente overgedragen aan de schoolbesturen (doorgedecentraliseerd). De scholen ontvangen hiervoor een vast bedrag per leerling per jaar. De afgesloten overeenkomsten hebben betrekking op alle scholen voor voortgezet onderwijs, met uitzondering van De Blesewic in Bleiswijk. Voor deze school is de zorgplicht van de gemeente op basis van de eerder genoemde verordening nog van kracht.

5.4 Peuterspeelzalen

De gemeente verhuurt een aantal locaties voor peuterspeelzalen. Binnen de Peuterspeelzalen wordt de mogelijkheid gegeven voor kinderen om ‘voorschools’ spelenderwijs te kunnen ontwikkelen.

Peuterspeelzalen worden hiertoe ook gesubsidieerd door de gemeente. Ze hebben een aparte positie in vergelijking met kinderopvang omdat de ontwikkeling van de kinderen centraal staat, waar bij kinderopvang de opvang van kinderen zodat ouders kunnen werken centraal staat.

In de huidige situatie wordt voor de Peuterspeelzalen een huur gevraagd onder de kostprijs. Het mogelijk maken van deze locaties is iets wat door de gemeente gedaan wordt. Vooralsnog worden de bestaande locaties behouden. Waar mogelijk wordt gestreefd naar optimalisaties.

5.5 Commercieel

Onder commercieel vastgoed vallen, in de gemeente Lansingerland, de panden die verhuurd worden aan kinderdagverblijven en Buitenschoolse opvang. De doelstelling van deze panden is het mogelijk maken van dergelijke faciliteiten. Volgens de in deze nota beschreven kaders is dit voor deze sector geen kerntaak van de gemeente. De huidige situatie is dat de gemeente deze panden in eigendom heeft. Daarom zal in deze situatie in elk geval gestreefd worden naar een optimale exploitatie van deze panden.

Mocht de mogelijkheid tot afstoten zich voordoen dan kan op basis van deze positieve exploitaties de verkoopwaarde hiervan bepaald worden. Als daadwerkelijk een goede verkoopprijs bedongen kan worden, dan zal de gemeente het pand afstoten. Zolang afstoten niet aan de orde is, zal de gemeente het pand in eigendom houden. De positieve resultaten komen ten goede van de gemeentelijke begroting. De gemeente zal aandacht blijven houden om deze objecten financieel gezond te houden.

5.6 Maatschappelijk vastgoed

De gemeente bezit en huurt een aantal panden voor het huisvesten van sociaal- en culturele activiteiten. Hierbij valt te denken aan bibliotheken, buurthuizen, jongerencentra en ontmoetingscentra voor ouderen. De belangrijkste beleidsmatige kaders vanuit de visie van de gemeente op haar vastgoed zijn:

- Het is geen vanzelfsprekendheid om als gemeente zelf vastgoed ten behoeve van de huisvesting van maatschappelijke activiteiten te bezitten en te exploiteren;
- Gebruik van accommodaties van derden zijn niet alleen een volwaardig alternatief voor eigen accommodaties voor het huisvesten van maatschappelijke activiteiten maar bieden zelfs diverse voordelen, bijvoorbeeld in verband met het afdekken van exploitatierisico's;
- Wij streven dan ook naar het, waar mogelijk, terugbrengen van de huidige voorraad aan maatschappelijk vastgoed;

- Wij zullen onderzoeken welke panden afgestoten kunnen worden door activiteiten elders te huisvesten.

Het bovenstaande sluit aan bij de eerder geformuleerde uitgangspunten als ‘noodzakelijk’ en ‘zo min mogelijk’.

Hiernaast heeft de gemeente als vastgoed eigenaar ook een financiële verantwoordelijkheid als het gaat om de exploitatie van de gemeentelijke objecten. Voor het gemeentelijk bezit wordt daarom gestreefd naar een zo gezond mogelijke exploitatie. Daarnaast is het belangrijk om een markt te creëren waarbij het financieel niet uitmaakt of een pand van de gemeente of de ‘markt’ gehuurd wordt. Hierbij hebben wij speciale aandacht voor ‘indirecte subsidies’ die ontstaan door een pand tegen een tarief lager dan de marktconforme prijs te verhuren en de implementatie van de Wet markt en overheid in 2014. Hiertoe dient een beleid opgesteld te worden voor de gebruikstarieven van dergelijke panden.

De gemeente streeft naar goed en voldoende aanbod van sociaal-cultureel vastgoed in de gemeente. Hierbij opereren het aanbod van derden en gemeentelijk vastgoed op een gelijke markt. De gemeente streeft naar een gezonde exploitatie van dergelijke accommodaties en stoot waar mogelijk dergelijk vastgoed af.

5.7 Sport

In Lansingerland worden binnensportaccommodaties geëxploiteerd door de gemeente. Deze accommodaties zijn primair bedoeld voor het faciliteren van bewegingsonderwijs van PO en VO scholen, secundair voor gebruik door sportverenigingen en maatschappelijke gebruikers en tertiair voor gebruik door particulieren en commerciële instellingen. Omdat de gemeente een wettelijke taak heeft te voorzien in ruimten voor bewegingsonderwijs is het onderwijs maatgevend voor de hoeveelheid en de inrichting van deze accommodaties. De uitwerking hiervan is vastgelegd in de Sportnota.

Naast de binnensportaccommodaties exploiteert de gemeente ook drie (buiten)sportparken. Sportvelden vallen buiten de categorie vastgoed en daarmee buiten deze nota. De gerelateerde verenigingsgebouwen (kantines en kleedkamers) moeten worden geëxploiteerd door de verenigingen zelf. Deze worden door middel van een recht van opstal in gebruik gegeven aan de verenigingen.

5.8 Strategisch

Het strategisch eigendom is aangekocht door de gemeente met het oog op ontwikkeling van de betreffende (omliggende) gebieden. Daarnaast zijn er een aantal panden die niet meer door de gemeente gebruikt worden en die afgestoten dienen te worden. De gemeente Lansingerland zal panden waarvoor ontwikkelingen niet op korte termijn zijn te verwachten of vastgelegd, afstoten. Panden en eigendommen die nog steeds het voornemen kennen voor ontwikkelingen zullen in eigendom blijven. Voor dergelijke panden kan dus ook de overweging gemaakt worden: is het niet goedkoper om nu te ‘investeren’ in sloop om kosten van beheer (m.n. in capaciteit en exploitatielasten) te voorkomen.

Bij strategisch vastgoed hoort bijna één op één ook tijdelijk beheer. Dit is noodzakelijk om kraak te voorkomen. In dit geval zal tijdelijk beheer vrijwel altijd in de vorm van tijdelijke bewoning zijn. Daarnaast wordt steeds meer ingezet op (tijdelijke) verhuur, om zo in elk geval zoveel als mogelijk inkomsten te bewerkstelligen.

5.9 Overig vastgoed

Als vanouds hebben veel gemeenten in Nederland een grote diversiteit aan eigendommen. Dit gaat van winkels, horeca in centra tot molens en andere monumenten. Het aantal eigendommen van de gemeente Lansingerland in deze categorie is erg laag. Het uitgangspunt is om dit zo laag mogelijk te houden. In de huidige setting heeft de gemeente ook geen middelen om bijvoorbeeld vanuit cultuurhistorisch belang nieuwe panden aan te kopen.

Binnen de gemeente Lansingerland gaat het om twee opstallen t.b.v. de begraafplaatsen en één parkeergarage (in Bleiswijk). Daarnaast gaat om het een aantal opstallen t.b.v. nutsvoorzieningen die in eigendom van de gemeente zijn. Onderzoek en overleg moet uitwijzen of deze opstallen, al dan niet met een recht van opstal, overgedragen worden aan de betreffende partijen.

6 Vastgoedportefeuille

6.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op het huidige bezit en de strategische sturing om te komen op het gewenste bezit. De visie en uitwerkingen per categorie uit het voorgaande zijn hierbij leidend.

6.2 Huidige portefeuille

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op het vastgoed in gemeentelijk eigendom. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in een aantal sectoren, aansluitend op het accommodatiebeleid zoals beschreven in het vorige hoofdstuk:

- Huisvesting voor de bestuurlijke en ambtelijke organisatie;
- Onderwijs (primair en voortgezet);
- Peuterspeelzalen;
- Commercieel vastgoed;
- Maatschappelijk vastgoed;
- Sportgebouwen;
- Strategisch aangekocht vastgoed;
- Overig vastgoed.

De gehele vastgoedportefeuille is in beeld gebracht. Het betreft 114 objecten/adressen die in eigendom zijn. Een uitzondering geldt voor onderwijshuisvesting. Deze zijn in veel gevallen eigendom van de schoolbesturen, maar de gemeente heeft hier een economisch claimrecht. Deze panden zijn daarom wel in de lijst opgenomen. Het eigendom van de gemeente Lansingerland kan daarmee als volgt worden weergegeven:

Categorie	aantal	Toelichting
Huisvesting	2	Gemeentehuis en gemeentewerf
Onderwijs	34	Scholen (economisch eigendom)
Peuterspeelzalen	6	
Commercieel	13	Commerciële activiteiten en kinderopvang
Maatschappelijk	11	Accommodaties voor maatschappelijke instellingen
Sport	14	Sporthallen of gerelateerde sportcafe's, zwembad 'de Windas'.
Strategisch	21	Objecten binnen exploitaties of toekomstige ontwikkelingen. Tevens objecten die functie voor gemeente verloren hebben (zoals voormalige gemeentehuizen/ gemeentewerven).
Overig	13	Opstallen begraafplaatsen Bergschenhoek en Bleiswijk, parkeergarage en enkele trafohuizen die kadastraal eigendom zijn van gemeente
Totaal	114	

Hiernaast huurt de gemeente nog vier panden en is er voor twee panden een financiële garantstelling afgegeven. In bijlage 1 worden alle panden benoemd.

6.3 Toekomstige portefeuille

In deze paragraaf wordt het accommodatiebeleid vergeleken met het huidige bezit. Waar moet op gestuurd worden om te komen tot een portefeuille die aansluit bij de visie en het beleid?

Voor een aantal categorieën zijn vrij snel conclusies te verbinden:

- Huisvesting gemeente: deze is goed op orde. Zowel het gemeentehuis als de gemeentewerf blijven in eigendom. Aandachtspunt bij het gemeentehuis is de verhuur van de door de gemeente niet gebruikte vierkante meters.

- Onderwijs: de uitwerking hiervan is neergelegd in het IHP PO en de doordecentralisatie van voortgezet onderwijs.
- Peuterspeelzalen: vanwege het maatschappelijke belang worden de huidige activiteiten voortgezet in gemeentelijke panden. Waar mogelijk wordt gestreefd naar optimalisaties.
- Commercieel: voorsnog houdt de gemeente de financieel gezonde accommodaties voor kinderopvang in eigendom. In de toekomst kan worden overwogen om deze bezittingen af te stoten naar bijvoorbeeld een belegger.
- Sport: de gemeente heeft een wettelijke taak in het faciliteren van bewegingsonderwijs. Hiervoor zijn sporthallen noodzakelijk. Daarnaast zijn sporthallen en het zwembad zonder subsidies niet exploitabel. Daarom houdt de gemeente deze in eigendom en houdt zo de regie.
- Overig: de gemeente houdt het overig vastgoed stabiel. Waar mogelijk worden als vastgoed aangemerkte objecten als trafohuisjes afgestoten.

Ten aanzien van de resterende categorieën ‘maatschappelijk’ en ‘strategisch’ vastgoed geldt het volgende:

Maatschappelijk vastgoed: de gemeente heeft 10 panden in eigendom, en huurt één pand, die met name maatschappelijke organisaties huisvesten. Dit zijn, met erachter de belangrijkste huurders:

Naam	Belangrijkste gebruiker
1. MFR Anthuriumsingel (Berkel en Rodenrijs)	Peuterspeelzaal Olleke Bolleke BSO De Paddestoel
2. Het Polderhuis (Bergschenhoek)	Jay's Place
3. Notaris Kruytstaart 10 (Bergschenhoek)	Bibliotheek Oostland, Fysiokids
4. Het Spectrum (Bergschenhoek)	Concordia, The Point
5. Het Schooltje (Buurtschap Rotte)	Stichting 't Schooltje
6. De Snip (Bleiswijk)	Bibliotheek Oostland, Oudheidkundige vereniging Bleiswijk
7. Craenenbourgh (Bleiswijk)	Scouting en BSO Kanjers
8. Pecto's (Bleiswijk)	St. Pecto's
9. 't Web (Bleiswijk)	Crescendo
10. De Leeuwerik (Bleiswijk)	Welzijn Lansingerland

Tevens huurt de gemeente (tot 2019) de Smitshoek. Hierin is ook Welzijn Lansingerland gevestigd.

Bovenstaande panden kennen vrijwel allemaal geen optimale bezetting. Tevens valt op dat de panden in enkele gevallen slechts één gebruiker heeft. Dat werkt een lage bezetting in de hand en maakt een gezonde exploitatie niet mogelijk, omdat andere organisaties niet van het pand gebruik kunnen maken. Daarnaast blijkt dat in Bleiswijk relatief veel accommodaties beschikbaar zijn, terwijl in Berkel en Rodenrijs er slechts één is.

Wij streven er naar om de mogelijkheden van gebruik van de gemeentelijke accommodaties te verhogen. Er moet een eenduidig huurbeleid zijn voor deze accommodaties. Verder is het zaak de bestaande accommodaties, met name in Bleiswijk en in mindere mate in Bergschenhoek, beter te benutten. Door het herhuisvesten van organisaties zal de bezetting verhoogd worden en zullen enkele accommodaties vrij gemaakt worden voor verkoop. Deze toekomstvisie van de panden wordt vastgelegd in een “toekomstvisie gemeentelijk vastgoed”.

Strategisch vastgoed: de gemeente heeft een behoorlijke portefeuille als het gaat om ‘strategisch vastgoed’. Onder deze categorie valt niet alleen vastgoed dat is verworven in het kader van nieuwbouw van woningen of bedrijventerreinen. Ook vallen hier een aantal objecten onder die zijn aangekocht op basis van ontwikkelingen die verwacht werden. Nu ontwikkelingen in deze gebieden door de crisis voorlopig uitblijven, geldt dat deze objecten zo snel mogelijk verkocht dienen te worden. Daarnaast zijn

er een aantal panden die hun functie verloren hebben voor de gemeente. Dit geldt bijvoorbeeld voor het voormalige gemeentehuis Bergschenhoek en gemeentewerf in Bleiswijk. Deze dienen ook afgestoten te worden.

Het huidige maatschappelijke vastgoed van de gemeente voldoet niet aan het nieuwe beleid. Hiervoor wordt een strategie “toekomstvisie gemeentelijk vastgoed” opgesteld. Overtollig strategisch vastgoed wordt versneld afgestoten.

7 Strategisch vastgoedmanagement

7.1 Inleiding

Om van de in hoofdstuk3 beschreven visie te komen van het huidige bezit naar het gewenste bezit, zal de gemeente veel vastgoed afstoten. Dit is voorbehouden aan het college. Het is daarbij wel van belang dat de juiste kaders en spelregels door de gemeenteraad worden vastgesteld. Deze worden in dit hoofdstuk uiteen gedaan

7.2 Centraal

Het vastgoedbeleid stelt de kaders voor het accommodatiebeleid. Het gaat hier o.a. om de wijze waarop de gemeente om gaat met de exploitatie (huuropbrengsten en exploitatielasten, waaronder onderhoud), tijdelijk beheer, nieuwbouw, verhuur, sloop en verkoop. De private functie van de overheid als 'verhuurder' van vastgoed en de publieke functie dient gescheiden te worden. Enerzijds de gemeente als publieke instantie: het stimuleren en mogelijk maken van maatschappelijke voorzieningen, veelal door subsidies. Anderzijds de gemeente als private partij die vastgoed bezit en verhuurt.

De exploitatie van vastgoed wordt onder een centrale regievoerder georganiseerd. Dit betekent dat al het vastgoed in 'eigendom' is bij een centraal punt in de organisatie. Op deze manier zal nadrukkelijk gekeken worden naar een efficiënt gebruik van noodzakelijk gemeentelijk vastgoed voor het huisvesten van functies die voor verschillende beleidsvelden noodzakelijk zijn. Het streven is om op deze manier het gemeentelijk vastgoed rendabeler te maken.

De gemeente zal de private en publieke functie t.a.v. vastgoed scheiden en daarbij streven naar een gezonde bedrijfsvoering van het vastgoed.

7.3 Werkwijze

Een besluit m.b.t. de toekomst van een gemeentelijk eigendom (zoals kopen/ verkopen/ exploitatiekeuze/ sloop) wordt genomen door het college op basis van een *integraal* voorstel waarbij rekening gehouden wordt met de wens vanuit de functie en het beleidsveld, maar ook gekeken wordt naar bedrijfsmatige (financiële) aspecten.

Maatschappelijk

De gemeente zal enerzijds *maatschappelijke* afwegingen maken om het vastgoed in eigendom te houden. Heeft de gemeente het pand nog nodig om gemeentelijke doelen te bereiken? Is het mogelijk dat een derde partij ruimte beschikbaar stelt, of is het nodig dat de gemeente zelf de ruimte beschikbaar stelt? Wellicht is dat zelfs wettelijk verplicht? Als dat allemaal niet het geval is, komt het pand in aanmerking om af te stoten.

Financieel

De gemeente Lansingerland zal bij dergelijke vragen ook op *financieel* gebied naar objecten kijken, en wel volgens drie scenario's: exploiteren, verkopen of slopen. Deze drie scenario's, uitgewerkt in meerdere deelscenario's worden financieel doorgelicht op hoofdlijnen. Op basis hiervan wordt een keuze gemaakt.

In de praktijk zal bij een hoge bezettingsgraad het doorexpluiten op de huidige voet bijna vanzelfsprekend zijn. Onderzoek is nodig bij een lage bezettingsgraad (of zelfs leegstand), lage inkomsten of te hoge kosten. In het geval van lage bezetting zal gekeken worden of dit omhoog gebracht kan worden. Is dat niet het geval dan zal onderzocht worden of het mogelijk is dat de huidige huurders een ander pand betrekken waardoor het betreffende pand vrijgespeeld en afgestoten kan worden.

Als een pand mono-functioneel is, past dat niet in de visie van de gemeente om panden zo efficiënt mogelijk te benutten. Afstoten geniet hierbij de voorkeur.

In het geval dat de exploitatiekosten hoger zijn dan de maximaal haalbare opbrengsten (financieel en maatschappelijk) dan zal het object gesloopt worden (ongeacht de boekwaarde) om zo de exploitatielasten (vaste lasten, gas, water, licht, belastingen, beheer en technisch beheer) de komende jaren in elk geval niet meer te hebben.

Integrale analyse

Een keuze voor het verder of anders exploiteren, dan wel afstoten van een pand wordt integraal gemaakt. Er wordt breder gekeken dan slechts één pand dat op een bepaald moment slechts weinig verhuurd wordt. Bij de afwegingen spelen de volgende afwegingen:

3. Wat zijn de huidige exploitatielasten van het ene pand t.o.v. het andere pand? Het gaat hierbij om vaste lasten (belastingen, water, gas, licht) en onderhoudslasten op korte en lange termijn.
4. Hoe is de huidige bezetting? Zijn de gebruikers tevreden? Oftewel: functioneert het pand voor het gebruik waarvoor het ingezet wordt?
5. Wat is de maatschappelijke behoefte naar bepaalde functies? Waar is behoefte aan en past een pand daarbij?
6. De verkooppotentie van een pand is belangrijk. Hoe ligt een pand in de markt? Wat is de locatie? Kan die aantrekkelijk zijn voor kopers? Zijn er momenteel belangstellenden?
7. Bij verkoop, en het besluit daartoe, zal de gemeente in voorkomende gevallen ook de mogelijkheid van herbestemming meenemen. Wellicht zijn panden geschikt om te verbouwen tot een of meerdere woningen, kantoren of ander gebruik. Daarnaast is totale herontwikkeling (sloop + nieuwbouw) mogelijk. In sommige gevallen kan het financieel aantrekkelijk zijn om direct deze mogelijkheid mee te geven bij de verkoop.

8 Spelregels nieuwbouw, verhuur en verkoop

8.1 Vernieuwing huisvesting

8.1.1 Nieuwe initiatieven

De gemeente heeft in de jaren na de fusie o.a. een nieuw gemeentehuis en een nieuw zwembad gebouwd. Daarnaast is en wordt er geïnvesteerd in scholen voor primair en voortgezet onderwijs. Voor de fusie waren in de gemeente al een behoorlijk aantal maatschappelijke voorzieningen aanwezig. Het ligt dus niet in de lijn der verwachting dat er op korte termijn grote nieuwe gemeentelijke vastgoedprojecten zullen starten. Mocht het toch komen tot nieuwe initiatieven dan zullen eerst de mogelijkheden verkend worden om de extra capaciteitsvraag binnen de gemeentelijk eigendommen op te lossen.

8.1.2 Aankoop gebouwen

Mocht besloten worden dat er uitbreiding van gemeentelijk vastgoed nodig is, dan geeft de gemeente er de voorkeur aan om in het kader van duurzaamheid eerst te kijken of er bestaand vastgoed aangekocht of gehuurd kan worden. Uiteraard moeten exploitatielasten en verbouwingskosten in het voorstel meegenomen worden. Al met al zullen zowel aspecten op het gebied van duurzaamheid en financiële mogelijkheden een rol spelen.

8.1.3 Nieuwbouw

Als nieuwbouw nodig is, is een sluitende business case een voorwaarde. De basis onder de berekening is een realistische raming van de investering en de opbrengsten (exploitatie). Bij nieuwbouw bestaat deze uit de kosten van verwerving en inrichting van het terrein (grondkosten), de kosten van het realiseren van het gebouw (bouwkosten) en de bijkomende kosten, bestaande uit de kosten van ontwerp, advies en onderzoek, aanloopkosten, overheidsheffingen en financieringskosten en een reservering voor meerwerk en onvoorzien. De opbrengsten dienen reëel geraamd te worden. Bij de afweging wordt ook gekeken naar de exploitatie van de nieuwbouw. De exploitatie geeft structurele kosten en baten en deze moeten minstens in evenwicht zijn, zo niet meer baten dan kosten geven.

8.2 Exploiteren

De gemeente streeft naar een gezond vastgoedbezit waarbij constant gestuurd wordt op kosten en opbrengsten. Daarbij moeten de maatschappelijke doelstellingen overeind blijven. De exploitatie moet los staan van andere financiële stromen (subsidies). Ook voor de gemeentelijke huisvesting, commercieel en strategisch vastgoed is een constante kritische blik op de exploitatie noodzakelijk. Ingezet zal worden op lage kosten en waar mogelijk het genereren van huuropbrengsten.

8.2.1 Huurprijsmethodiek

Kostprijsdekkende huur

In de gevallen waarin er geen markt is, of in de gevallen waarin de markt wordt gemaakt door de overheid zelf, wordt in gemeenten ook wel gebruik gemaakt van de kostprijsdekkende huur. Dit is de huur die het vastgoedbedrijf of de vastgoedafdeling in staat stelt om op de langere termijn een kostendekkende vastgoedexploitatie te voeren.

In de praktijk blijkt dat er grote verschillen bestaan tussen de manieren waarop vastgoedbedrijven omgaan met het begrip kostendekkend. In sommige gevallen wordt gekeken naar de kostendekkendheid op de korte termijn. In dat geval worden de actuele kapitaallasten en kosten van onderhoud en beheer in beschouwing genomen. In andere gevallen worden ook toekomstige investeringen in groot onderhoud en functieverbetering in de berekening meegenomen. Ook zijn er verschillen denkbaar voor het niveau waarop de kostprijsdekkende huur wordt berekend: per object of per (deel)portefeuille.

Er wordt steeds meer afgestapt van de methode van de kostprijsdekkende huur. Een aantal voorbeelden maakt de reden hiervoor het meest duidelijk:

- bij een object of portefeuille met een hoge boekwaarde en hoge kapitaallasten moeten huren berekend worden die hoger zijn dan huren die marktconform zijn.
- Een kostprijsdekkende huur zou jaarlijks (of met een bepaalde termijn) opnieuw moeten worden vastgesteld. Al naar gelang investeringen in gemeentelijk vastgoed zijn gedaan kan de huur dan dalen (als er geen investeringen zijn gedaan) of exponentieel stijgen (als grote investeringen nodig zijn geweest)
- Onderdelen van de 'kostprijs' van vastgoed zijn: kapitaallasten, onderhoudsbudgetten, inzet van personeel en servicelasten (gas, water, schoonmaak, verzekeringen die al dan niet separaat in rekening worden gebracht). De berekening van de kostprijs is veel werk en kan nog al eens tot onduidelijkheid, vragen en discussies leiden.
- Wanneer de kostprijsdekkende huur per object wordt berekend kan dat leiden tot grote verschillen tussen objecten onderling. Deze verschillen worden veroorzaakt door de leeftijd van het pand (wel of niet afgeschreven) en door de manier waarop de investering indertijd is gefinancierd. Deze verschillen komen op de gebruikers willekeurig over, hetgeen niet leidt tot eenduidig huurbeleid in de beleving van gebruikers.

Al met al kiezen gemeenten steeds vaker voor marktconforme huurprijzen.

Maatschappelijke marktconforme huur

De marktconforme huur is het huurniveau dat op basis van een analyse van de gebruikersmarkt en de locatie in een markt van vraag en aanbod gerealiseerd kan worden. Daarmee kan er in principe alleen maar sprake zijn van marktconforme huur wanneer er een markt met meerdere (commerciële) aanbieders en vragende partijen is. In de praktijk is dat met name het geval bij bedrijfsruimten en kantoren, horeca, kinderdagverblijven, woningen, winkels en parkeergarages. Voor alle commerciële panden gaat de gemeente sowieso uit van marktconforme huurprijzen.

Om marktconforme huren vast te stellen voor maatschappelijke accommodatie is het noodzakelijk een scan te maken van 'de markt'. Wat voor huur wordt elders gevraagd? De betreffende panden hebben een beperkte bestemming 'maatschappelijke doeleinden', waardoor een huurprijs op basis van een horeca- of kantoorfunctie niet mogelijk is. Hierdoor is het financiële nut minder, is de waarde van het pand minder en dus ook de huurprijs minder dan wat voor kantoren en bedrijfsruimten etc. gangbaar is. Bovendien heeft het feit dat maatschappelijke organisaties beperkte financiële middelen hebben een drukkend effect. De vragers (de maatschappelijke organisaties) zijn niet bereid, of kunnen niet meer betalen dan wat landelijk de "norm" is.

De huurprijs van de gemeente Lansingerland voor sociaal culturele accommodaties wordt opgesteld aan de hand van informatie van 'bouwstenen voor sociaal' (landelijk platform overheden, adviesbureaus en maatschappelijke partners als het gaat rond maatschappelijk vastgoed) en in te winnen adviezen van advies- en onderzoeksbureaus.

Wet Markt en Overheid

Op 1 juli 2014 is de Wet Markt en Overheid (Wet MO) definitief in werking getreden. De Wet M en O bevat gedragsregels voor overheden om concurrentievervalsing te voorkomen tussen overheden en bedrijven voor het verrichten van economische activiteiten. Eén van de gedragsregels is de integrale kostendoorrekening. Desgevraagd moet een overheid kunnen aantonen dat de kosten integraal zijn doorgerekend. Een economische activiteit die de gemeente Lansingerland vanuit haar vastgoedportefeuille verricht is de verhuur van ruimten in overheidsvastgoed. Op basis van de genoemde gedragsregel is de gemeente gehouden aan het kostprijsdekkend verhuren van het vastgoed. Echter, hier kleven een aantal belangrijke negatieve gevolgen aan.

In de Wet is de mogelijkheid opgenomen om af te wijken van het rekenen van kostprijsdekkende huur, indien sprake is van economische activiteiten welke het algemeen belang dienen. Dit moet door de gemeenteraad vastgesteld worden. Hierbij moet vastgesteld worden:

1. welke algemeen belang aan de orde is
2. of de verhuur dit algemeen belang dient
3. welke gevolgen de vaststelling heeft voor derden, in het bijzonder private ondernemers
4. dat het algemeen belang opweegt tegen eventueel nadelige gevolgen voor deze belanghebbenden

Wet MO - Maatschappelijke activiteiten

Bij het vaststellen van huurtarieven voor maatschappelijke activiteiten wordt uitgegaan van de volgende uitgangspunten:

1. Alleen panden waar sociaal-culturele en maatschappelijke activiteiten worden ontplooid vallen onder deze uitzondering, zodat we in deze panden de sociaal-culturele en maatschappelijke activiteiten kunnen stimuleren. Activiteiten die hieraan voldoen zijn muziekverenigingen, teken- en schilderverenigingen, bibliotheek, jeugd ontmoetingscentrum, historische verenigingen, culturele centra, ontmoetingscentra en activiteiten van non-profit-organisatie als EHBO-vereniging en goede doelen (ANBI). De huidige panden waar de maatschappelijke activiteiten worden ontplooid, worden nader benoemd in de nota ten behoeve van de vast te stellen huurtarieven.
2. We gaan er hierbij vanuit dat er geen langlopende huurcontracten worden gesloten, maar alleen gebruiksovereenkomst voor bijvoorbeeld een jaar. Organisaties zoals bijvoorbeeld kinderopvangorganisaties en zorgaanbieders zullen elders (in andere gemeentelijke of private panden) onderdak moeten vinden. We willen niet dat in dergelijke accommodaties deze partijen tegen (voor hen) lage tarieven huren. Daarmee betalen ze niet alleen minder huur maar blokkeren ook het functioneren van de gebouwen als sociaal-culturele gebouwen. Daarmee zullen sociaal-culturele en maatschappelijke activiteiten voorrang krijgen als het gaat om de huur van betreffende accommodaties. Andere partijen worden niet uitgesloten, zij het dat met deze partijen een marktconform huurtarief overeengekomen zal worden.

Met dit uitgangspunt kan worden vastgesteld dat de gemeente niet de kostprijs doorrekent in de huurtarieven. Puntsgewijs:

1. Het maatschappelijk belang is evident. De overheid wil graag ruimtes beschikbaar stellen waar sociale- en culturele activiteiten kunnen plaatsvinden. Dit draagt bij aan een leefbare samenleving. Tevens draagt het bij aan het welzijn van de inwoners van Lansingerland.
2. De verhuur op basis van deze uitzondering is alleen voor bovengenoemde categorieën. Voor commerciële activiteiten (bijvoorbeeld zorgaanbieders zoals huisartsen, fysiotherapie etc.) worden commerciële tarieven gerekend als ze zich al in onderhavige gebouwen willen vestigen.
3. Doordat de gemeente haar tarieven vaststelt op basis van informatie van 'bouwstenen voor sociaal' en adviezen van externen gaan we er van uit dat deze tarieven gelijk zijn aan de tarieven zoals derden die in gelijke situatie zou hanteren. We gaan er dus vanuit dat we hiermee derden en vooral particuliere aanbieders niet benadelen.
4. Met bovenstaand uitgangspunt is een afweging tussen algemeen belang en eventuele nadele gevolgen niet van toepassing.

Wet MO - Peuterspeelzalen

De gemeente verhuurt een aantal locaties voor peuterspeelzalen. Deze worden onder de kostprijs verhuurd. Het maatschappelijk belang van peuterspeelzalen zit in de functie van deze locaties voor de ontwikkeling van het kind. Peuterspeelzalen worden om die reden ook gesubsidieerd: ze zijn bedoeld om 'voorschools' de ontwikkeling van kinderen te stimuleren. Dit in tegenstelling tot kinderopvang die bedoeld is om ouders de mogelijkheid te geven om te werken. De huidige overeenkomsten voor

peuterspeelzalen worden voortgezet. In de toekomst worden, mede afhankelijk van de landelijke ontwikkelingen en regelgeving op dit gebied, hiervoor aparte standaard huurtarieven vastgesteld.

Wet MO - Gemeentehuis

De gemeente heeft als onderdeel van haar vastgoedbezit ook het gemeentehuis tot haar beschikking. Enerzijds is het gemeentehuis een 'huis van de gemeenschap', aan de andere kant moet de gemeente ook hier volgens de Wet Markt en Overheid voorkomen dat zij als oneerlijk concurrent op een markt opereert. Ook in dit geval moet het beschikbaar stellen van ruimtes waar andere partijen dit ook zouden kunnen doen kostendekkend zijn. De werkelijke kosten van te verhuren delen van het gemeentehuis zijn gezien de complexiteit van de kostenopbouw en het gebruik van het gebouw niet of nauwelijks te berekenen. Naast het gebouw en de voorzieningen zelf gaat het ook om kosten als (extra) inzet van personeel, materieel, beveiliging en voorzieningen als verwarming en elektra. Omdat de toe te rekenen kosten moeilijk te berekenen zijn zal op basis van een onafhankelijk advies een huurprijs bepaald worden.

Ook in het geval van het gemeentehuis is het mogelijk om op basis van de Wet Markt en Overheid uitzonderingen vast te stellen voor partijen die geen of minder huur zouden hoeven te betalen. De volgende uitzonderingen worden vastgesteld:

Vrijgesteld van het betalen van huur bij het gebruiken van ruimtes in het gemeentehuis:

- Gebruik door, voor, namens en op verzoek van de eigen organisatie, het college of de gemeenteraad
- Fractievergaderingen politieke partijen in gemeenteraad
- Exposities (op verzoek van of goedgekeurd door de gemeente)

Niet vrijgesteld van betaling van huur zijn o.a. politieke bijeenkomsten die niet vallen onder bovenstaande zaken. Maatschappelijke organisaties en bedrijven die het gemeentehuis willen gebruiken zijn huur verschuldigd, om zo een deel van de kosten hiervoor te dekken. Vooralsnog wordt het gemeentehuis niet beschikbaar gesteld voor commerciële activiteiten welke geen of nauwelijks een link hebben met de gemeente als bestuursorgaan (zoals bijvoorbeeld persoonlijke jubilea en bedrijfsactiviteiten). Ook moeten huurders een zakelijke relatie met onze gemeente hebben, bijvoorbeeld als vestigingsplaats.

Huurprijsmethodiek Gemeente Lansingerland

De gemeente Lansingerland stelt haar huurtarieven marktconform vast. Voor sociaal-culturele accommodaties worden maatschappelijke huurtarieven opgesteld. De huurprijzen worden nader uitgewerkt in een kaderbrief huurprijzen. Het college stelt de brief en huurprijzen op.

De gemeente Lansingerland stelt haar huurtarieven marktconform vast en legt dit vast in een kaderbrief. De Wet Markt en overheid stelt dat de huurtarieven kostdekkend zouden moeten zijn. Voor de maatschappelijke activiteiten wordt echter een maatschappelijk marktconform huurtarief vastgesteld. Voor Peuterspeelzalen wordt niet de kostprijsdekkende huur gevraagd. Politiek-gemeentelijke activiteiten in het gemeentehuis zijn vrijgesteld van huur.

8.2.2 Kosten

Sturen op kosten zal de komende jaren de nodige aandacht krijgen. De gemeente heeft ervoor gekozen om voor 5 jaar (vanaf 2013) een groot deel van haar portefeuille in beheer bij Optisport te geven. Optisport heeft o.a. de opdracht om zorg te dragen voor een gezonde sturing op de kosten van vastgoed. Verder heeft de gemeente voor vrijwel alle panden een meerjarenonderhoudsplan (MJOP). Ook hierin worden bewust keuzes gemaakt als het gaat om de kosten. Daarbij zijn investeringen soms wel

noodzakelijk. Het vastgoed moet onderhouden blijven. Blijft dat achter dan is het herstel soms nog kostbaarder. MJOP's zijn niet nodig als het bijvoorbeeld gaat om strategische panden.

Het up-to-date houden van vastgoed is ook de reden waarom de gemeente altijd zal overgaan tot actief beheer van leegstaande panden door beheerorganisaties. Dit kunnen zgn. anti-kraak beheerders zijn of beheer in de vorm van tijdelijke verhuur. Deze laatste vorm heeft als voordeel dat er nog kleine inkomsten te behalen zijn en dat dit vaak een groep aantrekt die ook behoefte heeft aan huisvesting maar dit vaak niet betaalbaar kan vinden (ZZP-ers, kunstenaars, kleine ondernemers, etc.). De gemeente zet deze instrumenten ook in, waarbij altijd zicht moet blijven op het tijdelijk karakter hiervan.

8.3 Verkoop

8.3.1 Voortraject

Als besloten wordt dat een gemeentelijk object afgestoten kan worden, zal de gemeente met de volgende stappen dit proces begeleiden:

1. Tijdelijk beheer activeren

Als het gaat om een pand wat geheel of bijna geheel leeg staat, zal voor de leefbaarheid van de omgeving en het behoud van het vastgoed (en verkoopbaarheid) tijdelijk beheer ingezet worden.

2. Analyse van het object

Hierbij worden de feitelijke gegevens (ligging, grootte etc.) van het gebouw verzameld en geanalyseerd.

3. Bepalen potentiële waarde t.o.v. mogelijkheden waardecreatie.

Er moet een keuze gemaakt worden tussen verkoop in huidige staat en bestemming of herontwikkelings - mogelijkheden al dan niet met herbestemmen.

- a. Verkoop in huidige staat. De keuze hiervoor zal zich m.n. voordoen als het bijvoorbeeld gaat om gebouwen die staan in een omgeving waar verandering van bestemming niet in de omgeving past.
- b. Herontwikkelen en herbestemmen. Dit zal overwegend meer voorkomen bij gebouwen die in de huidige staat of bestemming geen toekomst of waarde hebben. Ook de plek is hier in grote mate op van invloed.
- c. Verkoop na optimalisatie van het pand. In voorkomende gevallen kan het nodig zijn om gebouwen fysiek op te knappen om een veel hogere verkoopwaarde te realiseren.

4. Keuze voor procedure.

Bij de procedure voor verkoop van vastgoed is geen procedure bindend. De gemeente is vrij, net als alle partijen op de markt, vastgoed te verkopen voor een waarde die een verkoper goeddunkt (juridisch). De gemeente Lansingerland wil toch dat verkopen van objecten zoveel mogelijk voldoen aan de volgende criteria:

- Openbaar; zo mogelijk gaat de verkoop openbaar, via een procedure of een makelaar. Uitzonderingen zijn bijvoorbeeld belangstelling van een bestaande huurder of specifieke instelling.
- Marktconform; verkopen die openbaar zijn, zijn volgens de aanbestedingsreglementen per definitie marktconform. Als dat niet het geval is, is een beoordeling door een taxateur verplicht.
- Transparant; verkopen zijn transparant op bovenstaande aspecten.

Verkoop van een gemeentelijk object is, afhankelijk van het object, zoveel mogelijk openbaar, marktconform en transparant

8.3.2 Verkoopprocedure

In bovenstaande paragraaf staat al beschreven waaraan de verkoopprocedure van een vastgoedobject moet voldoen. Elk pand zal echter ook een verschillende potentie en markt kennen. Naar aanleiding daarvan kan het college beslissen om te kiezen uit deze verschillende verkoopprocedures:

1. Het pand wordt te koop gezet via een makelaar.
2. Het pand wordt bij opbod verkocht. De minimale prijs wordt vastgesteld op basis van een taxatierapport van een externe taxateur. De gemeente zet het pand zelf te koop, waarbij de verkoopbegeleiding gebeurt door medewerkers van de gemeente.
3. Indien de gemeente van mening is dat andere gebruiken (bestemmingen) en bouwmogelijkheden toegestaan zijn dan zal de gemeente een openbare inschrijving houden, met een minimale prijs als uitgangspunt (richting gegeven door een taxatie).
4. In een enkel geval zal een geïnteresseerde zich uit zichzelf bij de gemeente melden als het interesse heeft in een pand. Dit kan een pand in gebruik zijn, maar ook een (bijna) leegstaand pand. Dan zal de gemeente na het inwinnen van advies van een makelaar met betrekking tot de prijs over kunnen gaan tot verkoop.

8.3.3 Boekwinsten en -verliezen

Een belangrijk aandachtspunt bij verkoop speelt zich af rond boekwaarden en exploitatielasten. De boekwaarde (aanschafwaarde + investeringen - jaarlijkse afschrijvingen) van het pand zal heel bepalend zijn in het directe financiële resultaat van een verkoop. Als de boekwaarde nog hoog is, is de kans op een te nemen negatief resultaat aanzienlijk. Echter, het financiële resultaat op lange termijn zal weer gunstiger zijn, omdat de hoge rentelasten (die horen bij een pand met een hoge boekwaarde) in alle navolgende jaren uit de begroting zullen verdwijnen.

Een *slecht direct* financieel resultaat van verkoop zou de gemeente er dus niet toe moeten verleiden om 'dan maar' een pand met een lage boekwaarde te verkopen. De vrij vallende lasten in de meerjarenbegroting (de exploitatielasten) zijn in dit geval veel gunstiger. Deze aspecten spelen een zeer bescheiden rol in deze afweging.

Bijlage 1: Totaaloverzicht panden**1. Huisvesting**

Lokatie	Adres	Kern
Gemeentehuis	Tobias Asserlaan 1	Bergschenhoek
Gemeentewerf	Veilingweg 44	Berkel en Rodenrijs

2. Onderwijs

Lokatie	Adres	Kern
De Sparrehoek	De Zilverspar 14	Bergschenhoek
Boterdorp	De Zilverspar 14	Bergschenhoek
De Regenboog	Eiberplein 3	Bergschenhoek
Pius X	Goudwinde 1	Bergschenhoek
Willibrord	Groeneweg 125	Bergschenhoek
De Acker	Groeneweg 127	Bergschenhoek
De Groenehoek	Groeneweg 129	Bergschenhoek
Toekomstig onderwijs	Noorderparklaan 133-143	Bergschenhoek
De Acker	Stampioenndreef 5	Bergschenhoek
De Groenehoek	Stampioenndreef 7	Bergschenhoek
Willibrord	Stampioenndreef 9	Bergschenhoek
Multifunctionele ruimte	Landmeterplein 1	Bergschenhoek
Prins Willem Alexander	Anjerdreef 13a	Berkel en Rodenrijs
De Kwakel	Anjerdreef 13b	Berkel en Rodenrijs
Prins Willem Alexander	Chrysantenhof 18	Berkel en Rodenrijs
De Kwakel	Chrysantenhof 20	Berkel en Rodenrijs
De Gouden Griffel	Annie M.G. Schmidtlaan 2	Berkel en Rodenrijs
Prinses Maxima school	Annie M.G. Schmidtlaan 6	Berkel en Rodenrijs
De Poolster	Esdoornlaan 11-13	Berkel en Rodenrijs
Tijd. dep. Prins Johan Frisoschool	Het Hoge Land 17	Berkel en Rodenrijs
Prins Mauritschool	Orionstraat 1-2	Berkel en Rodenrijs
Het Baken	Oudelandselaan 139	Berkel en Rodenrijs
De Klipper	Oudelandselaan 141	Berkel en Rodenrijs
Prins Johan Friso	Oudelandselaan 147	Berkel en Rodenrijs
De Wilgenhoek	Pastoor Velthuijsestraat 4	Berkel en Rodenrijs
De Klipper	Stationssingel 304	Berkel en Rodenrijs
Gouden Griffel	Stationssingel 306	Berkel en Rodenrijs
Beatrix School	Westersingel 2	Berkel en Rodenrijs
De Poort	Dorpsstraat 44	Bleiswijk
De Klimophoeve	Hoefweg 49-51	Bleiswijk
Melanchthon De Blesewic	Hoekeindseweg 7a	Bleiswijk
De Wiekslag	IJsvogellaan 1-3	Bleiswijk
De Oosthoek	IJsvogellaan 14	Bleiswijk
Anne Frank	Lijsterlaan 8	Bleiswijk

3. Peuterspeelzalen

Lokatie	Adres	Kern
Peuterspeelzaal	De Zilverspar 14	Bergschenhoek
Peuterspeelzaal	Stampioendreef 1	Bergschenhoek
Peuterspeelzaal	Anthuriumsingel 148	Berkel en Rodenrijs
Peuterspeelzaal	De Wildert 2	Berkel en Rodenrijs
Peuterspeelzaal	Oudelandsealaan 135	Berkel en Rodenrijs
Peuterspeelzaal	Emmastraat 30	Bleiswijk

4. Commercieel

Lokatie	Adres	Kern
BSO Ruimte	De Zilverspar 14	Bergschenhoek
KDV ruimte	De Fijnspar 1	Bergschenhoek
BSO Ruimte	Groeneweg 47	Bergschenhoek
Fysiokids	Notaris Kruytstraat 10a	Bergschenhoek
BSO en KDV	Stampioendreef 1	Bergschenhoek
BSO Ruimte	Stampioendreef 3	Bergschenhoek
Gemeentehuis (verhuurd)	Tobias Asserlaan 5	Bergschenhoek
Gemeentehuis (verhuurd)	Tobias Asserlaan 7	Bergschenhoek
BSO Ruimte	Annie M.G. Schmidtlaan 4	Berkel en Rodenrijs
BSO Ruimte	Anthuriumsingel 150	Berkel en Rodenrijs
KDV ruimte	Het Hoge Land 19-2	Berkel en Rodenrijs
BSO Ruimte	Oudelandsealaan 143	Berkel en Rodenrijs
Gronden tbv kinderopvang	Wilgenlei 2a	Bleiswijk

KDV: Kinderdagverblijf

BSO: Buitenschoolse opvang

5. Sociaal-Cultureel

Lokatie	Adres	Kern
Polderhuis	Bergweg-Noord 1-3	Bergschenhoek
Het Spectrum	Groeneweg 49-51	Bergschenhoek
The Point	Groeneweg 53	Bergschenhoek
Bibliotheek	Notaris Kruytstraat 10	Bergschenhoek
't Schooltje	Rottekade 83	Bergschenhoek
MFR Anthuriumsingel	Anthuriumsingel 146	Berkel en Rodenrijs
SCC De Snip	Dorpsstraat 5-7	Bleiswijk
De Craenenborgh	Götzenhainsingel 5	Bleiswijk
De Pecto's	Götzenhainsingel 12	Bleiswijk
De Leeuwerik	Leeuwerikstraat 2	Bleiswijk
MKC 't Web	Nachtegaallaan 4	Bleiswijk

6. Sport

Lokatie	Adres	Kern
Zwembad de Windas	Berkelseweg 95	Bergschenhoek
Sporthal 't Berghonk	Burgemeester van Oostenweg 4	Bergschenhoek
Sporthal De Zijde	De Zijde 1	Bergschenhoek
Sporthal De Ackers	Groeneweg 27	Bergschenhoek
Sportcafé 't Ackerfietje	Groeneweg 27	Bergschenhoek
Sporthal Anjerdreef	Chrysantenhof 22	Berkel en Rodenrijs
Oostmeerhal	Het Hoge Land 19	Berkel en Rodenrijs
Charlie's Sportcafe	Het Hoge Land 19-1	Berkel en Rodenrijs
Sterrenhal	Wilgenlaan 5a1	Berkel en Rodenrijs
Sportzaal Lijsterlaan	Kievitspad 1	Bleiswijk
Clubhuis Combat	Lijsterlaan 8a	Bleiswijk
Het Sportpalet	Mesdagstraat 13	Bleiswijk
Sporthal Rijnveen	Rembrandtlaan 40	Bleiswijk
Sportcafé Rijnveen	Rembrandtlaan 40	Bleiswijk

7. Strategisch

Lokatie	Adres	Kern
Polderhuis	Bergweg-Noord 5	Bergschenhoek
Gemeentehuis (oud)	Bergweg-Noord 39	Bergschenhoek
Brandweerkazerne	Gemeentewerf 3	Berkel en Rodenrijs
De Groene Ster	Gemeentewerf 5	Berkel en Rodenrijs
Voormalige boerderij Lvk 1-3	Laan van Koot 1	Berkel en Rodenrijs
Voormalige boerderij Lvk 1-3	Laan van Koot 3	Berkel en Rodenrijs
Voormalige boerderij LvkK 6	Laan van Koot 6	Berkel en Rodenrijs
Woning	Stationsweg 7	Berkel en Rodenrijs
Strategisch perceel	Veilingweg 62	Berkel en Rodenrijs
Strategisch perceel	Veilingweg 64	Berkel en Rodenrijs
Strategisch perceel	Veilingweg 66-5	Berkel en Rodenrijs
Strategisch perceel	Veilingweg 68	Berkel en Rodenrijs
Strategisch perceel	Veilingweg 70	Berkel en Rodenrijs
Woonhuis	Westersingel 33	Berkel en Rodenrijs
Gemaal	Westersingel 33-1	Berkel en Rodenrijs
Woonhuis	Westersingel 67a	Berkel en Rodenrijs
Bedrijfsloods	Zuidersingel 56-1	Berkel en Rodenrijs
Woonhuis met perceel kassen	Hoekeindseweg 94	Bleiswijk
Kassen	Hoekeindseweg 98a	Bleiswijk
Brandweerkazerne en werf	Jan van der Heijdenstraat 6-8	Bleiswijk
De Lozanje	Rembrandtlaan 42	Bleiswijk

8. Overig

Lokatie	Adres	Kern
'Zijt ook gij bereid'	Bergweg-Noord 6	Bergschenhoek
Trafo	Ds. Van Couwenhovenlaan 24a	Bergschenhoek
Trafo	Wolfend 43a	Bergschenhoek
Trafo	Berkelse Poort 149a	Berkel en Rodenrijs
Gemaal	Edisonstraat 13	Berkel en Rodenrijs
Trafo/fietsenstalling	Raadhuishof 6b	Berkel en Rodenrijs
Trafo	Stationssingel 12	Berkel en Rodenrijs
Gemaal	Verlengde Laan van Koot 1	Berkel en Rodenrijs
Trafo	Westersingel 108	Berkel en Rodenrijs
Trafo	Hazenweg 8	Bleiswijk
Aula begraafplaats	Hoekeindseweg 23	Bleiswijk
Trafo	Nabij Korenmolenweg 29	Bleiswijk
Parkeergarage	De Plaats	Bleiswijk

9. Gehuurde panden

- Noorderparklaan 2: ten behoeve van het CJG
- Smitshoek 18A: ten behoeve van het ouderencentrum
- Oranjetuin 100 en 102: ten behoeve van zorgvoorzieningen waaronder het CJG
- Groeneweg 81-83: ten behoeve van onderwijshuisvesting

10. Gemeentelijke garanties

- Nieuwstraat 25, Berkel en Rodenrijs (de huidige bibliotheek)
- Boerhaavestraat, Berkel en Rodenrijs, ten behoeve van het CJG

Bijlage: aanpassing paragraaf Wet MO - Gemeentehuis in het Vastgoedbeleid (T14.05848)

Huidig beleid (pagina 19)

De gemeente heeft als onderdeel van haar vastgoedbezit ook het gemeentehuis tot haar beschikking. Enerzijds is het gemeentehuis een 'huis van de gemeenschap', aan de andere kant moet de gemeente ook hier volgens de Wet Markt en Overheid voorkomen dat zij als oneerlijk concurrent op een markt opereert. Ook in dit geval moet het beschikbaar stellen van ruimtes waar andere partijen dit ook zouden kunnen doen kostendekkend zijn. De werkelijke kosten van te verhuren delen van het gemeentehuis zijn gezien de complexiteit van de kostenopbouw en het gebruik van het gebouw niet of nauwelijks te berekenen. Naast het gebouw en de voorzieningen zelf gaat het ook om kosten als (extra) inzet van personeel, materieel, beveiliging en voorzieningen als verwarming en elektra. Omdat de toe te rekenen kosten moeilijk te berekenen zijn zal op basis van een onafhankelijk advies een huurprijs bepaald worden.

Ook in het geval van het gemeentehuis is het mogelijk om op basis van de Wet Markt en Overheid uitzonderingen vast te stellen voor partijen die geen of minder huur zouden hoeven te betalen. De volgende uitzonderingen worden vastgesteld:

Vrijgesteld van het betalen van huur bij het gebruiken van ruimtes in het gemeentehuis:

- Gebruik door, voor, namens en op verzoek van de eigen organisatie, het college of de gemeenteraad
- Fractievergaderingen politieke partijen in gemeenteraad
- Exposities (op verzoek van of goedgekeurd door de gemeente)

Niet vrijgesteld van betaling van huur zijn o.a. politieke bijeenkomsten die niet vallen onder bovenstaande zaken. Maatschappelijke organisaties en bedrijven die het gemeentehuis willen gebruiken zijn huur verschuldigd, om zo een deel van de kosten hiervoor te dekken. Vooralsnog wordt het gemeentehuis niet beschikbaar gesteld voor commerciële activiteiten welke geen of nauwelijks een link hebben met de gemeente als bestuursorgaan (zoals bijvoorbeeld persoonlijke jubilea en bedrijfsactiviteiten). Ook moeten huurders een zakelijke relatie met onze gemeente hebben, bijvoorbeeld als vestigingsplaats.

Nieuw beleid

De gemeente heeft als onderdeel van haar vastgoedbezit ook het gemeentehuis tot haar beschikking. Enerzijds is het gemeentehuis een 'huis van de gemeenschap', aan de andere kant moet de gemeente ook hier volgens de Wet Markt en Overheid voorkomen dat zij als oneerlijk concurrent op een markt opereert. Ook in dit geval moet het beschikbaar stellen van ruimtes waar andere partijen dit ook zouden kunnen doen kostendekkend zijn. De werkelijke kosten van te verhuren delen van het gemeentehuis zijn gezien de complexiteit van de kostenopbouw en het gebruik van het gebouw niet of nauwelijks te berekenen. Naast het gebouw en de voorzieningen zelf gaat het ook om kosten als (extra) inzet van personeel, materieel, beveiliging en voorzieningen als verwarming en elektra.

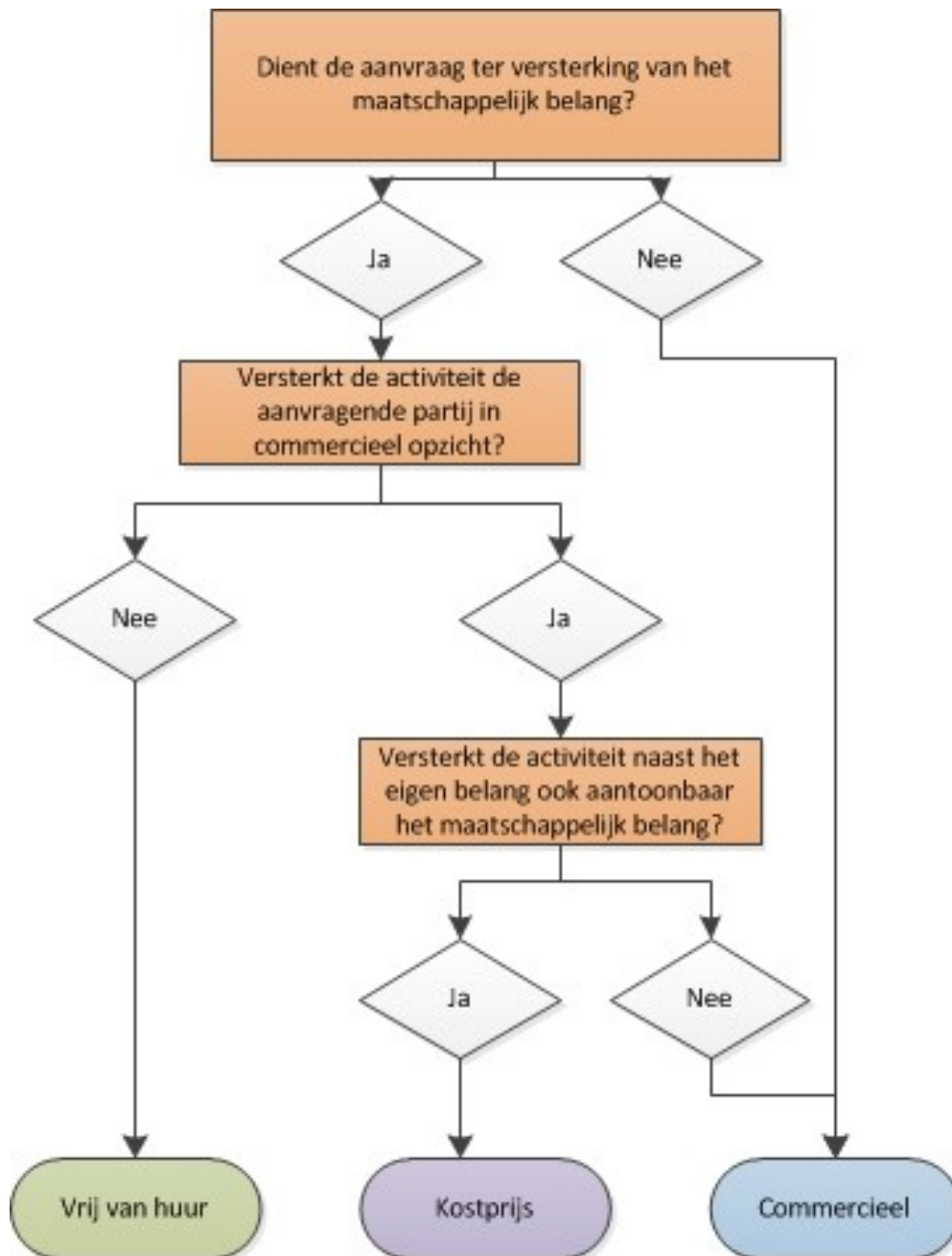
Ook in het geval van het gemeentehuis is het mogelijk om op basis van de Wet Markt en Overheid uitzonderingen vast te stellen voor partijen die geen of minder huur zouden hoeven te betalen. De volgende uitzonderingen worden vastgesteld:

Vrijgesteld van het betalen van huur bij het gebruiken van ruimtes in het gemeentehuis:

- Gebruik door, voor, namens en op verzoek van de eigen organisatie, het college of de gemeenteraad
- Fractievergaderingen politieke partijen in gemeenteraad
- Exposities (op verzoek van of goedgekeurd door de gemeente)

Overige aanvragen worden getoetst op het algemeen (maatschappelijk) belang. Deze toets leidt tot een vrijstelling van huur, uitsluitend betalen van de kosten voor facilitaire inzet óf commerciële huur (marktconform).

Voor activiteiten die buiten de openingstijden van het gemeentehuis plaatsvinden (zowel maatschappelijk als commercieel) worden de kosten voor facilitaire inzet doorberekend aan de afnemende partij.

Beslisboom incidentele verhuur gemeentehuis

Raadsvoorstel

Datum Raad
21 december 2017

Portefeuillehouder
Pieter van de Stadt

Registratienummer
BR1700135

Onderwerp
Uitwerking motie Toezicht en Handhaving (M2016-12)

Gevraagde beslissing

In te stemmen met de uitwerking van de motie Toezicht en Handhaving (M2016-12) zoals opgenomen in de notitie (T17.12257).

Samenvatting

In november 2015 diende de heer Van der Laan een initiatiefvoorstel in om te komen tot een goede uitvoering van toezicht en handhaving in de gemeente Lansingerland. Vervolgens diende u bij de behandeling van de Kadernota 2017 een motie in. Hierin verzocht u het college een voorstel te doen voor versterking van de effectiviteit van het integraal veiligheidsbeleid door onder andere:

1. een uitbreiding van de handhavingscapaciteit;
2. een uitbreiding van het jongerenwerk;
3. een effectievere samenwerking van alle partijen in de veiligheidsketen.

Op 23 februari 2017 besprak u het voorstel van het college. U gaf het voorstel terug aan het college, omdat u de integraliteit mist en de rol van het jeugd- en jongerenwerk onderbelicht vond. In de de notitie werken we de motie verder uit en komen we tegemoet aan uw wensen.

Financiële consequenties

U stelde voor de uitvoering van de motie Toezicht en Handhaving een budget van € 150.000 beschikbaar. Daarnaast stemde u tijdens de behandeling van de begroting 2018 in met een amendement om € 40.000 extra beschikbaar te stellen voor jeugdwerk op straat en de motie (M2017-32) om het aantal boa's versneld uit te breiden.

Het structureel beschikbaar gestelde budget van € 150.000 per jaar gebruiken voor een uitbreiding van de formatie en de pilot voor een meer flexibele inzet van boa's ten behoeve van jeugd (€ 130.000) en de pilot 'Preventie Jeugdreclassering' (€ 20.000). Het tijdens de begrotingsbehandeling beschikbaar gestelde bedrag van € 40.000 zetten we in voor de doorontwikkeling van het Jeugd- en jongerenwerk.

In de onderstaande tabel vindt u een overzicht van de door u beschikbaar gestelde middelen en de geraamde kosten voor de uitvoering van het voorstel uit de bijgevoegde notitie.

	Middelen 2018	Geraamde kosten
Beschikbaar budget		
Financieel kader motie toezicht & Handhaving (max)	€ 150.000	
Aanvullende middelen amendement Begrotingsraad	€ 40.000	
Geraamde kosten		
Uitbreiding boa-capaciteit en pilot jeugd		€ 130.000
Reservering budget doorontwikkeling JJW		€ 40.000
Reservering budget pilot preventie Jeugdreclassering		€ 20.000
Totaal	€ 190.000	€ 190.000

Verdere procedure

Na instemming met het voorstel werven we twee boa's, wijzen we drie wijkboa's aan, werken we de pilot met betrekking tot de jeugd in overleg met (in ieder geval) de afdeling Economische en Maatschappelijke Ontwikkeling (E&MO) en de Stichting Jeugd- en Jongerenwerk verder uit en verkennen we de mogelijkheden voor een pilot 'Preventie jeugdreclassering'.

Juridische aspecten

- Artikel 142 Wetboek van strafvordering
- Besluit buitengewoon opsporingsambtenaar
- Beleidsregels BOA
- Artikel 6.2 Algemene Plaatselijke Verordening Lansingerland 2017

Extern draagvlak/burgerparticipatie

Om tot dit voorstel te komen organiseerden we een beeldvormingssessie voor de gemeenteraad over toezicht en handhaving waaraan interne en externe partners (politie, Buurttoezicht Lansingerland, Jeugd- en Jongerenwerk, Beheer en Onderhoud, 3B-wonen, Vergunningverlening en Handhaving) deelnamen.

Dit voorstel stelden we samen met de afdeling E&MO op en stemden we intern af met medewerkers bij de afdelingen V&H en B&O. Daarnaast legden we het voorstel voor aan onze externe partners, waaronder de politie, Stichting Jeugd- en Jongerenwerk en Buurttoezicht Lansingerland (BTL).

Duurzaamheid

Met deze uitwerking van de motie Toezicht en Handhaving realiseren wij een toekomstbestendige vorm van toezicht en handhaving.

Bijlagen

- Notitie Uitwerking motie Toezicht en Handhaving M2016-12 (T17.12257)
- Motie Toezicht en Handhaving (T16.09046)

Toelichting

In de notitie beschrijven we de opzet van het integraal veiligheidsbeleid, de rol van de betrokken partners in de veiligheidsketen, zoeken we nadrukkelijk de samenhang met het jeugdbeleid en doen we een voorstel dat zich op drie pijlers richt:

1. Een versterking van de handhavingscapaciteit door uitbreiding van de formatieruimte en een verzwaring van de boa capaciteiten;
2. Een verbetering van de samenwerking en de integrale aanpak door introductie van de wijk-boa en een pilot waarin boa's en jeugd- en jongerenwerk gezamenlijk optrekken om hinder en overlast te voorkomen;
3. De doorontwikkeling van het jeugd- en jongerenwerk en het jeugdbeleid en een verkenning van de mogelijkheden voor een pilot waarbij de jeugdreclassering preventief ingezet wordt.

Hieronder vindt u een samenvatting van het voorstel en de pilots; voor meer informatie verwijzen we u naar de notitie.

Versterking van de handhavingscapaciteit

Door de formatie van de boa's uit te breiden met twee fte zijn we in staat om drie wijkboa's te introduceren. Hiermee sluiten we aan bij het wijkgericht werken. Met de wijk-boa realiseren we één herkenbaar en zichtbaar aanspreekpunt ten aanzien van veiligheid in de wijk. De wijk-boa zorgt voor de contacten met inwoners, organisaties, instellingen en samenwerkingspartners. Op deze wijze zijn de lijnen met partners als bijvoorbeeld de wijkbeheerder en de wijkagenten kort en zijn zij in staat om snel problemen in de wijk te signaleren en deze daadkrachtig en integraal aan te pakken.

Verbetering samenwerking en integrale aanpak

De wijk-boa zorgt voor contacten met inwoners, organisaties, instellingen en samenwerkingspartners, zoals de politie, de wijkbeheerder, Buurttoezicht Lansingerland en Jeugd- en Jongerenwerk. De wijk-boa krijgt vanuit al deze bronnen informatie en heeft daarmee een totaalplaatje van wat er speelt binnen de wijk. Zo is de wijk-boa in staat om vroegtijdig te anticiperen op eventuele problemen door zelf op te treden door het gesprek aan te gaan of door sleutelfiguren met elkaar in contact te brengen om gezamenlijk oplossingen te vinden en daarmee onnodige escalatie te voorkomen. Op deze wijze draagt de wijk-boa bij aan een effectievere integrale samenwerking op het gebied van leefbaarheid en veiligheid.

Daarnaast bevat het voorstel een pilot met de boa's en jeugd- en jongerenwerk voor een meer flexibele inzet ten behoeve van jeugd. In de pilot zetten we de boa's in de avond- en nachtelijke uren (tot ca. 02.00 uur) in het weekend in, zodat de boa's samen met het ambulante jongerenwerk (en eventueel de politie) de jeugdgroepen kunnen aanspreken op hinderlijk en overlast gevend gedrag, de groepen in kaart kunnen brengen en kunnen verbaliseren als dit nodig is. Uit de ervaringen blijkt namelijk dat hier behoefte aan is.

Doorontwikkeling jeugd- en jongerenwerk en jeugdbeleid

We zien kansen om de aansturing en afstemming van het jeugd- en jongerenwerk te verbeteren en de concrete activiteiten en positionering van het jeugd- en jongerenwerk te herijken. De komende periode gaan wij samen met het jeugd- en jongerenwerk in overleg hoe we dit het beste vorm kunnen geven. Daarnaast verkennen we de mogelijkheden om een pilot met de jeugdreclassering te starten. Met een pilot met de jeugdreclassering willen we voorkomen dat jongeren met overlast gevend gedrag afglijden tot crimineel gedrag en dus jeugdreclassering opgelegd krijgen. We onderzoeken daartoe of we met een vorm van begeleiding en coaching een daadwerkelijke jeugdreclasseringsmaatregel kunnen voorkomen. Met deze pilot leggen we verbinding tussen preventie, handhaving en opsporing.

Raadsbesluit

Datum Raad
21 december 2017
Registratienummer
BR1700135

Onderwerp
Uitwerking motie Toezicht en Handhaving (M2016-12)

De raad van de gemeente Lansingerland;
gelezen het bijgaande voorstel

Overwegende dat

- de raad bij de Kadernota 2017 structureel € 150.000 beschikbaar stelde voor het versterken van de effectiviteit van het integraal veiligheidsbeleid door onder andere een uitbreiding van de handhaving capaciteit, een uitbreiding van het jongerenwerk en een effectievere samenwerking van alle partijen in de veiligheidsketen;
- de raad bij de behandeling van de begroting via een amendement een extra budget van € 40.000 ten behoeve van Jeugdwerk op straat beschikbaar stelde;
- de raad bij de behandeling van de begroting een motie aannam om het aantal boa's versneld uit te breiden;
- de notitie nadrukkelijk de samenhang met het Beleidsplan Sociaal Domein 2018-2022 en de door de raad ingediende moties over voorzieningen voor de oudere jeugd in de buitenruimte, het realiseren van WIFI op dergelijke plekken en jeugdparticipatie van jongeren in Lansingerland zoekt;
- de notitie beschrijft op welke wijze we de effectiviteit van het integraal veiligheidsbeleid willen versterken en hoe we dit budget in 2018 willen besteden;
- het college met dit voorstel invulling geeft aan de door de raad geformuleerde uitgangspunten.

Gelet op

- Artikel 142 Wetboek van strafvordering;
- Artikel 6.2 Algemene Plaatselijke Verordening Lansingerland 2017.

Besluit(en)

In te stemmen met de uitwerking van de motie Toezicht en Handhaving (M2016-12) zoals opgenomen in de notitie T17.12257.

Aldus vastgesteld door de raad van de gemeente Lansingerland in zijn openbare vergadering van 21 december 2017,

de griffier,

drs. Marijke Walhout

Uitwerking motie Toezicht en Handhaving

Bronnen: 112 Lansingerland en Buurttoezicht Lansingerland

Auteurs: Ellis Hes en Martijn de Koning

Afdelingen: V&H en E&MO

Versienummer: 3.0

Datum: 3 november 2017

Corsanummer: T17.12257

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Doel	3
1.3	Leeswijzer	3
1.4	Belangrijk om te beseffen	3
2	De huidige situatie in Lansingerland	4
2.1	Nota integrale veiligheid 2014-2018	4
2.2	Integraliteit	4
2.3	Samenwerken in de veiligheidsketen	4
2.4	Handhaving	5
2.5	Jeugd in Lansingerland.....	5
2.5.1	Categorieën gedragingen	5
2.5.2	Aanpak van jongeren: wie is aan zet?	7
3	Stakeholders (betrokken partijen)	8
3.1	Gemeente	9
3.1.1	Afdeling V&H	9
3.1.2	Afdeling E&MO	9
3.1.3	Afdeling B&O	10
3.2	Politie.....	10
3.3	Buurttoezicht Lansingerland	10
3.4	Jeugd- en jongerenwerk	10
4	Ervaringen de afgelopen jaren.....	11
4.1	Taakverschuiving bij de politie	11
4.2	Taakverschuiving bij de boa's	11
4.3	Taakverschuiving bij Jeugd- en jongerenwerk	12
4.4	Samenwerking kan nog integraler	12
4.5	Behoefte aan boa's vanuit externe partners	12
5	Voorstel.....	13
5.1	Versterking van de handhavingscapaciteit.....	13
5.2	Verbetering van samenwerking en integrale aanpak.....	14
5.3	Doorontwikkeling JJW en jeugdbeleid	15
5.4	Financiële gevolgen	16

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In november 2015 diende de heer Van der Laan een initiatiefvoorstel in om te komen tot een goede uitvoering van toezicht en handhaving in de gemeente Lansingerland. Het college gaf in haar reactie aan dat zij mooie aanknopingspunten zag om tot een goede inhoudelijke discussie in de raad te komen over toezicht, handhaving en de kwaliteit en kwantiteit van onze buitengewoon opsporingsambtenaren. Het moment voor deze inhoudelijk en financiële discussie vormde de behandeling van de kadernota 2017. Tijdens de behandeling van de kadernota diende de raad een motie (M2016-12) in. Hierin verzocht hij het college een voorstel met een financieel kader van maximaal € 150.000 te doen voor versterking van de effectiviteit van het integraal veiligheidsbeleid door onder andere:

1. een uitbreiding van de handhavingcapaciteit;
2. een uitbreiding van het jongerenwerk;
3. een effectievere samenwerking van alle partijen in de veiligheidsketen.

Op 23 februari 2017 besprak de raad het voorstel van het college. De raad heeft het voorstel teruggegeven aan het college, omdat zij de integraliteit miste en de rol van het jeugd- en jongerenwerk onderbelicht vond.

1.2 Doel

Met het voorliggende document proberen we helderheid te geven in de opzet van het integraal veiligheidsbeleid, de rol van de betrokken partners in de veiligheidsketen en de benodigde capaciteit voor een goede uitvoering hiervan en daarmee tegemoet te komen aan de wensen van de raad.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 beschrijven we de huidige situatie in Lansingerland; we gaan in op de Nota integrale veiligheid, de veiligheidsketen, de begrippen integraliteit en handhaving en de jeugd in Lansingerland. Hoofdstuk 3 geeft een overzicht van de betrokken partijen en hun taken, rol en verantwoordelijkheden. In hoofdstuk 4 geven we de ervaringen van alle betrokken partijen van de afgelopen jaren weer. Tot slot doen we in hoofdstuk 5 een voorstel voor de uitbreiding en de inzet van wijkboa's en een betere samenwerking met het jeugd- en jongerenwerk.

1.4 Belangrijk om te beseffen

Omdat u tijdens de bespreking van de uitwerking van de motie in februari de nadruk legde op de problematiek rondom de jeugd, gaan we in deze notitie ook specifiek in op het onderwerp Jeugd. We merken hierbij wel nadrukkelijk op dat het integraal veiligheidsbeleid uit veel meer dan alleen het onderwerp jeugd bestaat. Het gaat niet alleen om high impact crimes, zoals overvallen, straatroven, zedendelicten, geweldsdelicten, inbraken, heling en ondermijnende criminaliteit, maar ook om leefbaarheidsproblemen en kleine ergernissen zoals overlast door drank en drugs, vernieling, verkeersonveiligheid, woonoverlast, hondenpoep en het parkeren van aanhangwagens in woonwijken en op bedrijventerreinen.

Voorliggende uitwerking van de motie Toezicht en Handhaving hangt sterk samen met het beleidsplan Sociaal Domein 2018-2022 (T16.13619) en de door u ingediende moties over voorzieningen voor de oudere jeugd in de buitenruimte (M2016-25), het realiseren van WIFI op dergelijke plekken (M2016-26) en jeugdparticipatie van jongeren in Lansingerland (M2016-27).

In het beleidsplan is vooral het beleidsaccent 'Pubers in de spotlight' relevant. Dit beleidsaccent richt zich op jongeren die zich ontwikkelen naar jongvolwassenen. De trendanalyse laat zien dat jongeren in onze gemeente over het algemeen hoog opgeleid zijn. Er zijn weinig schoolverlaters en de meeste jongeren zijn lid van een sportvereniging. Toch zijn er ook minder positieve signalen, denk hierbij aan

hangjongeren en middelengebruik onder jongeren¹. Dit is ook de jeugd waarover we het in dit document hebben.

Bij de totstandkoming van deze notitie zijn de belangrijkste interne en externe partners betrokken. Niet alleen vroegen we hen naar hun ervaringen en wensen met betrekking tot de samenwerking met boa's, die we in dit document verwerkten, ook stemden we de inhoud van deze notitie met alle betrokken partners af.

2 De huidige situatie in Lansingerland

2.1 Nota integrale veiligheid 2014-2018

Het veiligheidsbeleid van Lansingerland staat beschreven in de nota Integrale Veiligheid 2014-2018 (T13.08068). Met deze nota geven we richting aan het veiligheidsbeleid en stellen we prioriteiten en kaders voor de inzet in deze jaren. Het beleid richt zich op het verminderen van overlast en criminaliteit en het versterken van het veiligheidsgevoel van iedereen. Onze prioriteit ligt daarbij op de terreinen woninginbraken, jeugd, verkeer en de subjectieve veiligheid (het veiligheidsgevoel onder onze inwoners).

2.2 Integraliteit

Het begrip 'integraal' in de nota Integrale Veiligheid verwijst zowel naar inhoudelijke als naar organisatorische aspecten van het veiligheidsbeleid.

In zijn inhoudelijke betekenis verwijst integraal veiligheidsbeleid naar de noodzaak om alle facetten van veiligheid, zoals criminaliteit, geweld, (woon)overlast, verkeersveiligheid, brandveiligheid, vandalisme etc., te betrekken en samenhang en afstemming tussen veiligheidsproblemen en de aanpak hiervan te bewerkstelligen. Daarnaast verwijst integraal veiligheidsbeleid in zijn inhoudelijke betekenis naar de noodzaak om evenwicht in de schakels van de zogenoemde veiligheidsketen (zie volgende paragraaf) te bewerkstelligen. Als zich ergens grote problemen met betrekking tot de veiligheid voordoen, bestaat al gauw de neiging over te gaan tot een zeer directe bestrijding van incidenten vaak door middel van een repressieve aanpak. De bedoeling van het integraal veiligheidsbeleid is dat niet alleen repressieve maatregelen, zoals verbaliseren, maar tevens proactieve en preventieve maatregelen, zoals het treffen van extra voorzieningen, het aanscherpen of veranderen van regelgeving en/of beleid om problemen te voorkomen, door te voeren.

In zijn organisatorische betekenis verwijst integraal veiligheidsbeleid naar de noodzaak om de veiligheidsproblematiek gezamenlijk op te lossen. Dit wil zeggen dat we niet alleen met interne partners, zoals de afdelingen Economische en Maatschappelijke ontwikkeling (E&MO) en Beheer en Onderhoud (B&O), maar ook met externe partners, zoals inwoners, maatschappelijke organisaties, belangengroeperingen, private en andere publieke organisaties, samenwerken.

In het algemeen omschrijven we lokaal integraal veiligheidsbeleid als:

Het met diverse actoren op een systematische en samenhangende manier werken aan behoud of verbetering van alle facetten van veiligheid, onder de coördinatie en de regie van het lokaal bestuur.

2.3 Samenwerken in de veiligheidsketen

Voor een doeltreffende en systematische aanpak van de veiligheidsproblematiek is het belangrijk dat we de onderlinge schakels van de zogenoemde veiligheidsketen goed op elkaar afstemmen.

De veiligheidsketen bestaat uit de schakels pro-actie, preventie, preparatie, repressie en nazorg.

¹ Beleidsplan Sociaal Domein 2018-2022, gemeente Lansingerland, 2017 (T16.13619).

Hieronder omschrijven we kort en bondig wat we onder deze termen verstaan.

- Onder *pro-actie* verstaan we het structureel voorkomen van onveiligheid, veelal in het kader van lange termijnplanning. Hierbij kunt u denken aan het overzichtelijk inrichten van nieuwbouwwijken om jeugdoverlast of woninginbraken te voorkomen.
- *Preventie* omschrijven we als het in een (potentieel onveilige) situatie treffen van maatregelen die effect hebben op de directe oorzaken van onveiligheid en/of op het beperken van de gevolgen daarvan. Bijvoorbeeld door de toepassing van hang- en sluitwerk met het Politiekeurmerk Veilig Wonen, teneinde woninginbraken te voorkomen of het aanwezig hebben van brandblusmiddelen om de gevolgen van brand zoveel mogelijk te beperken.
- Onder *preparatie* verstaan we de daadwerkelijke voorbereiding op de bestrijding van een mogelijke aantasting van de veiligheid. Hierbij kunt u denken aan het paraat hebben van ME tijdens de jaarwisseling of het plaatsen van camera's in gebieden waar veel jeugdoverlast plaatsvindt.
- *Repressie* definiëren we als de daadwerkelijke bestrijding van onveiligheid in acute noodsituaties door de inzet van politie, brandweer, boa's en andere hulpverleningsdiensten of het nemen van bestuurlijke maatregelen.
- *Nazorg* omschrijven we als datgene wat nodig is om zo snel mogelijk terug te keren naar de normale situatie. Hierbij kunt u denken aan zowel de opvang en begeleiding van slachtoffers van een incident, bijvoorbeeld een aanrijding of een woninginbraak, als aan de opsporing, vervolging en/of begeleiding van daders.

2.4 Handhaving

Handhaving lijkt een eenduidig begrip, maar dat is het zeker niet. In de praktijk blijken diverse betekenissen aan dit begrip gegeven te worden. Onder handhaving in enge zin verstaan we het door het opleggen van bestuursrechtelijke, strafrechtelijke of privaatrechtelijke sancties bereiken dat de algemeen geldende rechtsregels en individueel geldende voorschriften nageleefd worden. Het afgelopen decennium zien we echter een verschuiving naar handhaving in ruime zin. Hierbij omschrijven we handhaving als elke handeling die erop gericht is de naleving van rechtsregels door anderen te bevorderen.

Dit betekent dat handhaving niet alleen het daadwerkelijk optreden tegen en het sanctioneren van overtredingen van wet- en regelgeving door middel van bijvoorbeeld het intrekken van een vergunning, het uitdelen van een boete, het uitoefenen van bestuursdwang en het opleggen van een dwangsom, omvat. Naleving van regels bereiken we immers ook door voorlichting over welke regels er zijn en de redenen voor deze regels, het houden van toezicht en het uitvoeren van controles. Deze instrumenten bestrijken dan ook een groot aantal schakels van de veiligheidsketen; voorlichting is proactief, toezicht en controles werken preventief en daadwerkelijke sancties zijn repressief van aard.

Voor de handhaving zetten we in Lansingerland buitengewoon opsporingsambtenaren (boa's) in.

2.5 Jeugd in Lansingerland

In deze notitie richten wij ons op gedragingen van jongeren (leeftijdscategorie 12-20 jaar) in de openbare ruimte. Hiermee is deze aanvullend op het eerdergenoemde onderzoek naar jeugdparticipatie en de uitwerking van het beleidsaccent '*pubers in de spotlight*'. In deze trajecten benaderen we jeugdigen/jong volwassenen meer integraal.

2.5.1 Categorieën gedragingen

De gedragingen van jongeren in Lansingerland in de openbare ruimte delen we in drie categorieën in:

1. Chillen/hangen
2. Hinder/overlast
3. Criminaliteit

Chillen/hangen

Het samenkomen van jongeren op informele plekken is van alle tijden. Het heeft een sociale functie: op deze wijze maken jongeren zich los van hun ouders, zijn ze onder hun 'peers' en kunnen ze ontdekken en laten zien wie ze zijn. Hangen komt voor onder alle groepen jongeren: zowel hoog- als laagopgeleiden, actieve jongeren en 'bankhangers', en onder jongeren met en zonder problemen thuis of met zichzelf. De beeldvorming rond chillen/hangen is over het algemeen negatief. In de praktijk wordt dit vaak gelijkgesteld met overlast, middelengebruik en probleemjongeren. Dit is niet altijd terecht: zoals hierboven aangegeven past dit gedrag bij de levensfase die veel jongeren meemaken. In de benadering van dit fenomeen is het van belang om een scherp onderscheid te maken tussen het hangen op zichzelf en de eventuele negatieve impact op de omgeving. Dit onderscheid brengen we aan in het vervolg van deze paragraaf.

Hinder/overlast

Wanneer hangende jongeren structureel een negatief effect hebben op hun omgeving en het welbevinden hiervan van omwonenden of medegebruikers van de openbare ruimte, gaan de gedragingen uit de vorige categorie over in hinder/overlast. Hierbij onderscheiden wij twee categorieën, naar oplopende zwaarte van de problematiek:

- Hinder wordt veelal veroorzaakt door jongeren die in hun eigen wijk één of meerdere plekken hebben waar ze geregeld komen of in groepsverband rondhangen. Ze zijn tussen de dertien en zestien jaar oud en gaan naar school of hebben een baantje. Ze gebruiken alcohol en softdrugs en zijn 'gespecialiseerd' in hinderlijk gedrag. Hun belangrijkste bezigheden bestaan uit het bewust of onbewust veroorzaken van hinder en overlast voor hun omgeving. Het betreft vooral het (in groepen) rondhangen, het provoceren van bijvoorbeeld winkelend publiek en het veroorzaken van geluidsoverlast².
- De leeftijd van overlastgevende jongeren ligt een veelal fractie hoger dan die van de eerdere categorie en het opleidingsniveau is juist iets lager. Overlastgevende jongeren zijn over het algemeen voortijdig afgehaakt en hebben vervolgens ook niets om handen (werkloos). Deze jongeren gaan regelmatig uit en gebruiken veel en vaak alcohol en soft- en partydrugs als XTC en Speed. Deze jongeren raken vaak betrokken bij openlijke geweldpleging en lichte mishandeling en komen dan ook regelmatig in aanraking met politie. Sommige overlastgevende jongeren zijn, naast een haltstraf of boete, ook al tegen een voorwaardelijke vrijheidsstraf aangelopen³.

➤ *Wanneer wordt chillen overlast?*

In de praktijk ligt er vaak een dunnen lijn tussen de categorieën chillen/hangen en hinder/overlast. Wij wijzen tenminste vijf elementen aan die het onderscheid hiertussen definiëren:

- **Perceptie** van de mensen die overlast ervaren: het kan zijn dat chillende jongeren niet zozeer bewust en/of objectief hinder/overlast veroorzaken, maar dat omwonenden of andere gebruikers dit wel zo ervaren. De aanpak hiervan kan dan ook liggen in het bijstellen van de perceptie. Er zijn voorbeelden in onze gemeente waarin we ervaren hinder effectief aanpakten door jongeren en omwonenden in contact met elkaar te brengen. Het kennen en gekend worden was in deze gevallen dan voldoende om de ervaren hinder weg te nemen.
- De **locatie** waar gehangen/gechilld wordt: ook als jongeren niet bewust hinder veroorzaken kan de locatie waar gechilld wordt er toch voor zorgen dat hier wel sprake van is. In dit geval pakken we dus niet de gedraging op zich aan, maar alleen de locatie.
- **Hinder** (bijvoorbeeld geluidsoverlast, rotzooi achterlaten): in deze gevallen is sprake van objectieve, maar relatief beperkte overlast.

² Beke en Van Wijk, Problematische jeugdgroepen: typen, kenmerken en achtergronden, 2001.

³ Beke en Van Wijk, Problematische jeugdgroepen: typen, kenmerken en achtergronden, 2001.

- **Middelengebruik:** het gebruik van alcohol, (soft)drugs en lachgas in de openbare ruimte is ongewenst en niet toegestaan. Deze gedragingen kunnen ook een indicatie zijn voor achterliggende problematiek, zeker bij erg jonge kinderen.
- **Grensoverschrijdend gedrag:** gedragingen als intimidatie, provoceren, seksuele handelingen en vechten in de openbare ruimte zijn nooit acceptabel. In een nog hogere mate dan de vorige categorie is dit vaak een indicatie voor achterliggende problematiek. Deze gedragingen tolereren we nooit en pakken we repressief aan.

Criminaliteit

Criminele jongeren blijken meestal niet veel verder te komen dan het basisonderwijs of het speciaal onderwijs. Het gaat vaak om vroegtijdige schoolverlaters en regelmatige spijbelaars die zonder werk zitten. Deze jongeren gebruiken alcohol en soft- en harddrugs en handelen ook professioneel in drugs. Ze zijn in het bezit van wapens en gebruiken deze ook in voorkomende gevallen. Zij plegen dan ook de zwaardere criminaliteitsvormen: handel in drugs, zwaardere geweldpleging en geweldpleging met diefstal (zwaardere vermogensdelicten). Het gaat bij hen vooral om criminaliteit vanwege het (financiële) gewin in tegenstelling tot criminaliteit vanwege de kick of het aanzien, zoals bij de overlastgevende jongeren het geval is⁴.

2.5.2 Aanpak van jongeren: wie is aan zet?

Deze verschillende categorieën gedragingen door jongeren vergen een verschillende aanpak. In de onderstaande tabel koppelen we de belangrijkste instrumenten en actoren aan de categorieën.

Tabel 1: Gedragingen in relatie tot aanpak

Gedraging	Beleid	Wie is aan zet?	Instrumenten
Chillen/Hangen	Jeugdbeleid	JJW & Boa	Instrumenten uit het sociaal domein (Lansingerlandse Standaard en beleidsaccent 'pubers in de spotlight'): ▪ Ontmoetingsmogelijkheden ▪ Activiteiten ten behoeve van beroepskeuze, financiële vaardigheden etc. ▪ Tijdig signaleren en toeleiden naar passende ondersteuning ▪ Jeugd- en jongerenwerk ▪ Instrumenten als Jeugdsportfonds etc.
Hinder/Overlast	Handhavingsbeleid	Boa	▪ Toezicht ▪ Verbaliseren ▪ Doorverwijzen naar hulpverlenende instanties
Criminaliteit	Opsporingsbeleid	Politie & Justitie	▪ Jeugdreclassering

Chillende jongeren vormen zoals aangegeven niet direct een probleem. Met betrekking tot deze jongeren richten wij ons enerzijds op het (binnen grenzen) faciliteren hiervan, op het voorkomen dat deze gedragingen overslaan in hinder of overlast voor de omgeving (de tweede categorie) of leiden tot problemen voor jongeren zelf (bijvoorbeeld door middelengebruik of slechte rolmodellen). Anderzijds geven de chill- of hangplekken en de inspanningen van het JJW ons inzicht in de al bestaande of in ontwikkeling zijnde problematiek, waardoor wij ons kunnen richten op het integraal oplossen van deze problematiek.

⁴ Beke en Van Wijk, Problematische jeugdgroepen: typen, kenmerken en achtergronden, 2001.

Hinderlijke jongeren zijn, zoals we net weergaven, jongeren die voornamelijk veel hinder en overlast veroorzaken, maar weinig tot geen overtredingen begaan. Deze jongeren zijn goed aanspreekbaar door het JJW of de boa's en passen hun gedrag over het algemeen aan als zij daarop aangesproken worden.

Overlastgevende jongeren veroorzaken echter iets grotere problemen, in de zin dat zij vaker overtredingen begaan en daarmee vaker in aanraking komen met het bevoegd gezag. Zij vergen dan ook iets meer inspanning in de zin dat het noodzakelijk is hen een doel in het leven te geven; boa's en wijkagenten zijn dan in staat door te pakken en als dat nodig blijkt door te verwijzen naar Halt, jeugdzorg etc.

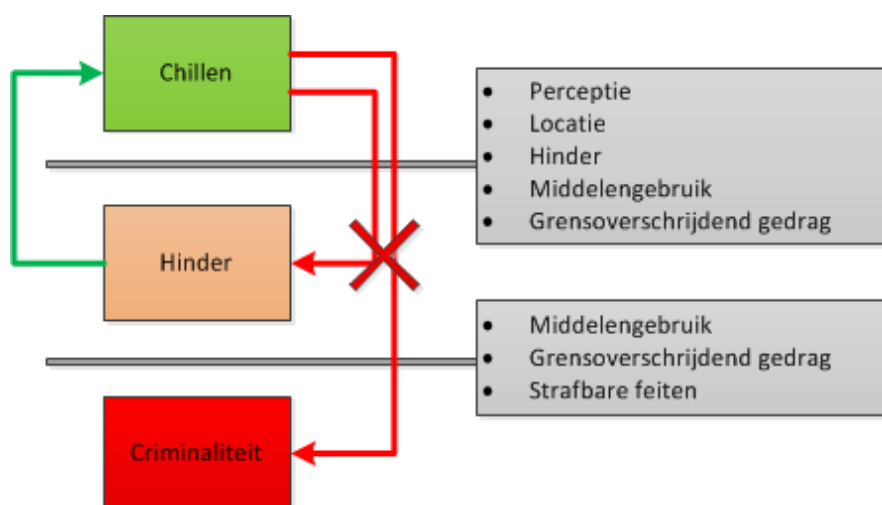
Wanneer we spreken over **criminele jongeren**, is het gedrag dusdanig dat de politie en het openbaar ministerie een belangrijke rol hebben in de aanpak. Hierbij gaat het voornamelijk om het opsporen van strafbare feiten en het vervolgen daarvoor. We hebben het dan echt over zware vormen van criminaliteit, zoals handel in drugs en geweldsdelicten.

De kern van onze aanpak wordt aangegeven door de pijlen:

1. Voorkomen dat chillen leidt tot hinder of criminaliteit
2. Hinder en overlast terugbrengen tot het niveau chillen
3. Aanpak van crimineel gedrag.

In de onderstaande figuur geven wij de hierboven beschreven categorieën, de grenzen hiertussen en de aanpak hiervan schematisch weer.

Figuur 1: Samenhang en aanpak

3 Stakeholders (betrokken partijen)

De gemeente voert de regie over het veiligheidsbeleid en werkt daarbij samen met interne en externe partners. Bij interne partners kunt u denken aan de afdelingen Vergunningverlening en Handhaving (V&H), Economische en Maatschappelijke Ontwikkeling (E&MO) en Beheer en Onderhoud (B&O); externe partijen die betrokken zijn bij de uitvoering van het veiligheidsbeleid zijn bijvoorbeeld politie, openbaar ministerie, brandweer, DCMR, buurttoezicht Lansingerland, 3B Wonen, scholen, winkeliersverenigingen, bedrijventerreinen, jeugd- en jongerenwerk, Koninklijke Horeca Nederland, Voedsel- en Warenautoriteit etc. etc.

Met betrekking tot de door de raad ingediende motie, lichtten we er een aantal specifiek uit, te weten de afdelingen E&MO, B&O en V&H, Buurttoezicht Lansingerland (BTL), jeugd- en jongerenwerk en politie. Hieronder beschrijven we hun taken, rol en verantwoordelijkheden.

3.1 Gemeente

Iedere afdeling binnen de gemeente Lansingerland heeft te maken met aspecten op het veiligheidssterrein. We noemen hier specifiek de afdelingen V&H, E&MO en B&O.

3.1.1 Afdeling V&H

De afdeling V&H bestaat uit twee teams, waarvan het team Veiligheid en APV voor dit onderwerp het belangrijkste is. Hieronder vallen niet alleen de adviseurs veiligheid, maar ook de buitengewoon opsporingsambtenaren.

Veiligheidsadviseurs

De veiligheidsadviseurs zijn verantwoordelijk voor het integrale veiligheidsbeleid en de regie hierop. Zij ontwikkelen beleid op diverse veiligheidsterreinen, zoals BIBOB, heling, cameratoezicht, motorbendes etc., coördineren de aanpak van overlastgevende jeugd en de voorbereiding op crisisbestrijding en zijn tevens het eerste aanspreekpunt voor de politie en Buurttoezicht Lansingerland.

Buitengewoon opsporingsambtenaren (boa's)

Een buitengewoon opsporingsambtenaar (boa) is een beëdigd functionaris, die uit hoofde van zijn taak, in ondergeschiktheid aan het bevoegde gezag, in overeenstemming met de geldende rechtsregels en met behulp van de hem daartoe beschikbaar gestelde bevoegdheden en middelen, zorg draagt voor de opsporing van strafbare feiten alsmede met de voorbereiding van de eventuele vervolging van deze feiten⁵.

De boa wordt ingezet daar waar opsporing door de politie niet haalbaar, vanwege prioritering door de politie, of niet mogelijk is vanwege onvoldoende capaciteit bij de politie. Op deze wijze vullen boa's de politie aan bij het handhaven van de openbare orde en veiligheid en vervullen zij in de praktijk een waardevolle informatiefunctie voor de politie in hun werkgebied.

De boa's in Lansingerland houden zich op dit moment met name bezig met meldingen die we aanmerken als zogenaamde 'kleine ergernissen'. Dit zijn (kleine) overtredingen in de openbare ruimte die niet binnen het strafrecht en daarmee binnen de prioriteiten van de politie vallen, maar die wel bijdragen aan een negatieve beïnvloeding van het subjectieve veiligheidsgevoel van de burger. Voorbeelden van dergelijke 'kleine ergernissen', die we op grond van de Algemene plaatselijke verordening (APV) aanpakken, zijn de overlast van hondenpoep, het fietsen in voetgangersgebied, verkeerd geparkeerde auto's, vrachtwagens en aanhangwagens, bepaalde reclame uitingen en het onjuist aanbieden van (huishoudelijk) afval. Deze 'kleine ergernissen'

Naast het behandelen en afhandelen van meldingen zetten we de boa's ook in bij grotere publieksevenementen en bij specifieke (preventieve) acties met betrekking tot woninginbraken, jeugdoverlast, heling en fietsparkeren bij de stations.

3.1.2 Afdeling E&MO

De afdeling E&MO is op grond van de Jeugdwet verantwoordelijk voor het beleid en de uitvoering op het gebied van preventie, jeugdhulp, kinderschermingsmaatregelen en jeugdreclassering. Deze hulp en ondersteuning delen we in vier categorieën in, namelijk eigen kracht, lichte ondersteuning, intensieve ondersteuning en specialistische hulp. In de discussienota preventief jeugdbeleid staat beschreven welke

⁵ Beleidsregels buitengewoon opsporingsambtenaar, Staatscourant, 18 juni 2015.

hulp of ondersteuning per categorie geboden wordt. Het Jeugd- en Jongerenwerk valt onder de categorie 'Lichte ondersteuning'. De afdeling E&MO stuurt het Jeugd- en Jongerenwerk aan.

3.1.3 Afdeling B&O

Bij de afdeling B&O werken de wijkbeheerders. De wijkbeheerder kent de wijk, is op de hoogte van alle werkzaamheden en ontwikkelingen in de wijk en is het eerste aanspreekpunt voor inwoners over zaken in de openbare ruimte. De wijkbeheerders beantwoorden vragen van inwoners, zorgen dat meldingen in de openbare ruimte opgepakt en afgehandeld worden en lossen problemen in de buitenruimte zo goed en zo snel mogelijk op. Wanneer de wijkbeheerder dit soort zaken niet zelf kan afhandelen, legt zij in ieder geval de melding of het probleem neer bij de organisatie en/of medewerker die hier wel toe in staat is.

3.2 Politie

De politie is één van de belangrijkste ketenpartners bij de uitvoering van het Integrale veiligheidsbeleid. Hierbij maken we onderscheid tussen de gebiedsgebonden politiezorg en de opsporing van strafbare feiten.

Onder gebiedsgebonden politiezorg verstaan we de zorg die in een bepaald gebied door een vaste groep politieagenten wordt verricht die bezig zijn met het vergroten van de veiligheid en de leefbaarheid op het niveau van wijk, dorp of gemeente. Het uitgangspunt hierbij is dat de politie midden in de samenleving staat. Door deze inbedding is zij zich snel en volledig bewust van wat er leeft en speelt op het gebied van veiligheid en leefbaarheid in de samenleving. De politie reageert niet alleen op problemen die zich voordoen, maar probeert de oorzaken hiervan te achterhalen en hierop tijdig in te spelen.

Uiteraard is het politiewerk niet volledig te scheiden in gebiedsgebonden politiewerk en de opsporingstaken. Zo zijn de wijkagenten in gesprek met scholen en moskeeën om signalen van zorg vroegtijdig op te vangen en doen de wijkagenten mee aan preventieve acties om bijvoorbeeld woninginbraken zoveel mogelijk te voorkomen.

3.3 Buurttoezicht Lansingerland

Buurttoezicht Lansingerland (BTL) is een initiatief van inwoners uit Lansingerland en is in 2007 opgericht. BTL bestaat uit een groot aantal inwoners die als buurttoezichthouder optreden en daarmee fungeren als ogen en oren in de wijk⁶. Zij zetten zich in om hun wijk veilig en schoon te houden, pikken signalen op over overlast en melden problemen in de buitenruimte of verdachte situaties bij de gemeente (team veiligheid en APV en afdeling B&O) en de politie (de wijkagent). Daarnaast neemt BTL regelmatig deel aan preventieve acties die samen met de gemeente en de politie georganiseerd worden. Een voorbeeld hiervan is het Donkere Dagen Offensief om woninginbraken te voorkomen.

3.4 Jeugd- en jongerenwerk

Jongerenwerkers ondersteunen en begeleiden jongeren in hun persoonlijke en sociale ontwikkeling naar volwassenheid. Vaak verloopt dit ontwikkelingsproces goed en is sturing door ouders en school voldoende voor jongeren om op te groeien tot zelfstandige, verantwoordelijke burgers die participeren in de samenleving. Ongeveer 10 tot 20% van de jongeren heeft in dit proces extra ondersteuning nodig, naast de ondersteuning die geboden wordt door ouders, opvoeders of school⁷.

Het jongerenwerk richt zich voor het overgrote deel op deze 10 tot 20% van de jongeren. Deze jongeren zijn als kwetsbaar aan te merken. Het jongerenwerk helpt jongeren met vragen over dingen waar zij tegenaan lopen zoals school, seks, werk, familie, pesten, relaties etc. Jongeren kunnen bij het

⁶ www.lansingerland.buurttoezicht.nl

⁷ www.stjjmh.nl

jongerenwerk terecht en zij kunnen ook door hen begeleid worden in een kort laagdrempelig traject. Dit om jongeren een duwtje in de goede richting te geven naar volwassenheid.

Daarnaast heeft het jeugd- en jongerenwerk haar voelsprieten uitstaan als het gaat om zorgsignalen bij jongeren, en weet het andere organisaties te vinden om gezamenlijk de juiste ondersteuning voor de jongeren te bepalen.

Het jongerenwerk richt zich echter niet alleen op kwetsbare jongeren maar werkt ook preventief. Het betreft dan zowel potentieel kwetsbare jongeren als jongeren die het prima gaan redden. Deze laatste jongeren hebben in principe geen ondersteuning van het jongerenwerk nodig maar zij zorgen voor het evenwicht. Vaak fungeren zij (of hun activiteit) als voorbeeld.

De aanwezigheid van jongeren op straat, in de openbare ruimte leidt soms tot overlastsituaties. Bij het voorkomen of oplossen van hinderlijk of overlastgevend gedrag, hebben jongerenwerkers een intermediaire rol tussen verschillende partijen zoals volwassen inwoners, politie en jongeren.

Jongerenwerkers maken jongeren bewust van het eigen (hinderlijk of overlastgevend) gedrag en de effecten wat dat op de omgeving heeft. Ook zoeken ze samen met jongeren naar oplossingen. Daarnaast stellen jongerenwerkers de denkbeelden ter discussie die partijen over elkaar hebben. Dit vanuit het belang dat jongeren recht hebben op een gelijkwaardige positie in de maatschappij. Doel hiervan is om uitsluiting van jongeren te voorkomen en juist vanuit het gezamenlijk belang overlast terug te dringen (of te voorkomen) en de wijk leefbaar en veilig te maken. De inzet van het jeugd- en jongerenwerk maakt onderdeel uit van de aanpak overlastgevend jeugdgroepen. Deze aanpak is één van de speerpunten in de nota integrale veiligheid⁸.

Stichting Jeugd en Jongerenwerk Midden-Holland heeft van de gemeente Lansingerland subsidie gekregen om accommodatiegebonden jongerenwerk, kinderwerk (8 tot 12 jaar), ambulant jongerenwerk, buurtsport, schooljongerenwerk, meidenwerk en vakantieactiviteiten te realiseren.

4 Ervaringen de afgelopen jaren

4.1 Taakverschuiving bij de politie

Het politiebestedel in Nederland is sinds de jaren 90 continue aan verandering onderhevig. Dit heeft te maken met maatschappelijke ontwikkelingen die leiden tot omvangrijkere en complexere veiligheidsproblemen, zoals high impact crimes, terrorisme, cybercrime, ondermijnende criminaliteit etc. Door de veranderende maatschappij en deze omvangrijkere en complexere veiligheidsproblemen, verschuift de prioritering van de nationale politie op sommige onderdelen.

Door deze verschuiving zijn gemeenten in het gat gesprongen dat de verminderde aandacht aan het gebiedsgebonden politiewerk in de lokale samenleving heeft veroorzaakt. Gemeenten hebben toezichthouders en buitengewoon opsporingsambtenaren aangesteld om het toezicht en de handhaving van de lokale wet- en regelgeving vorm te geven. U kunt hierbij denken aan overlast, leefbaarheidsproblemen en kleine ergernissen met betrekking tot de onderwerpen die in de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) zijn geregeld.

4.2 Taakverschuiving bij de boa's

Niet alleen zien we een taakverschuiving bij de politie, ook de boafunctie is de afgelopen jaren aan verandering onderhevig. Waar de boa's in de eerste jaren vooral ingezet werden op de schakel 'repressie' en voornamelijk de wet- en regelgeving handhaafden, worden ze momenteel steeds vaker ingezet bij het afhandelen van meldingen en betrokken bij preventieve activiteiten, georganiseerd door de gemeente zelf, maar ook door externe partners, zoals het jeugd- en jongerenwerk en de politie.

⁸ Discussienota (preventief) jeugdbeleid, gemeente Lansingerland, 2016 (T16.01057).

We merken daarbij dat de inzet op meldingen en preventieve acties veel capaciteit vraagt, waardoor er weinig tijd overblijft voor een goede wijkgerichte aanpak.

4.3 Taakverschuiving bij Jeugd- en jongerenwerk

Het jeugd- en jongerenwerk is van oudsher bekend van de diverse activiteiten die zij met en voor jongeren organiseren. De laatste jaren heeft jongerenwerk zich ontwikkeld tot een organisatie die zich vooral richt op kwetsbare jongeren. Zo organiseert het jongerenwerk nog steeds activiteiten, maar stimuleert het vooral jongeren om deze activiteiten zelf te organiseren en zijn de activiteiten een middel om kwetsbare jongeren te signaleren. Daarnaast geeft het jeugd- en jongerenwerk voorlichting en verstrekt het informatie en advies over actuele onderwerpen. Het jongerenwerk werkt op de plaatsen waar jongeren zijn. Zo werken ze veel op de scholen en in de buitenruimte⁹.

4.4 Samenwerking kan nog integraler

Hoewel de integrale samenwerking de afgelopen jaren aanzienlijk verbeterde, zien wij kansen om de integraliteit en daarmee de effectiviteit van het integrale veiligheidsbeleid nog verder te intensiveren. Momenteel komen signalen uit de samenleving wel binnen, maar op verschillende plaatsen in de organisatie en bij externe partners. Deze signalen worden zoveel mogelijk met alle betrokken partijen gedeeld, maar de huidige werkwijze voorkomt helaas niet dat bepaalde signalen niet aan elkaar geknoopt worden, en als dat wel het geval was, het pas achteraf het geval was. Bovendien beschikken we op dit moment over te weinig capaciteit om aan alle verzoeken vanuit de samenleving en betrokken partners om aanwezigheid van of acties door boa's te voldoen. Daarnaast is de informatie-uitwisseling tussen de verschillende partners op dit moment onvoldoende om elkaar bij de uitvoering goed aan te vullen. Dit komt door de wet- en regelgeving op het gebied van persoonsgegevens. We verkennen volgend jaar met elkaar op welke wijze we informatie kunnen en mogen delen.

4.5 Behoeftte aan boa's vanuit externe partners

Om tot dit voorstel te komen, hebben we onze externe partners (politie, jeugd- en jongerenwerk en BTL) gevraagd naar hun ervaringen en wensen met betrekking tot de samenwerking met boa's.

Alle partijen zien meerwaarde in de samenwerking met boa's. De politie geeft aan dat zij niet overal kan zijn en daarom afhankelijk is van anderen voor hun informatiepositie. De boa heeft bij uitstek een signalerende functie in de wijk. Met betrekking tot het onderwerp Jeugd ziet zij een rol voor de boa weggelegd in het signaleren van en toezicht houden op jeugdgroepen.

Ook het jeugd- en jongerenwerk ziet hierin een rol voor de boa en mogelijkheden om samen te werken. Hoewel het jeugd- en jongerenwerk bij uitstek de instantie is die hinderlijke jongeren kan aanspreken op hun gedrag of hen kan overreden zich te gedragen zodat anderen geen overlast van hen ondervinden, loopt zij hierbij soms ook tegen haar grenzen aan. Hierbij gaat het met name om het in gesprek gaan met groepen hinderlijke of overlastgevendende jongeren of groepen in kaart brengen in de nachtelijke uren. In deze uren zijn jongeren veelal onder invloed van alcohol en/of drugs, slecht aanspreekbaar en niet voor rede vatbaar. Er is veel behoefte aan inzet van boa's in de nachtelijke uren om gezamenlijk jeugd in kaart te brengen. Boa's zijn namelijk bij uitstek in staat om door te vragen en indien nodig te verbaliseren wanneer hinderlijke of overlastgevendende jongeren vernielingen aanrichten, overtredingen plegen of hun identiteit niet kenbaar willen maken. Dit betekent ook dat er behoefte is aan boa's na 22.00 uur 's avonds zowel doordeweeks als in het weekend.

⁹ Discussienota (preventief) jeugdbeleid, gemeente Lansingerland, 2016 (T16.01057).

Zoals gezegd fungeren buurttoezichthouders als onze ogen en oren in de wijk. Zij signaleren allerlei zaken in de buitenruimte. Hierbij kunt u denken aan Jeugdgroepen, defecte verlichting, verkeerd of gevaarlijk geparkeerde voertuigen, loslopende honden en overlast van hondenpoep. De coördinator van BTL geeft aan dat buurttoezichthouders wel de mogelijkheid hebben om inwoners aan te spreken, maar hun bevoegdheid of invloed niet verder reikt dan dat. Als zij een verkeerd of gevaarlijk geparkeerde auto zien staan, nemen zij contact op met de boa's; de boa's hebben immers de bevoegdheid om kentekens na te trekken en de eigenaar van het voertuig aan te spreken om hun voertuig te verwijderen. Daarnaast weten buurttoezichthouders vaak welke inwoners hun honden los laten lopen of weigeren hondenpoep op te ruimen. Door deze informatie met de boa's te delen, zijn de boa's in staat gerichte acties uit te voeren en de betreffende inwoners aan te spreken en indien nodig te bekeuren. Voor zaken als defecte verlichting of hekken om speelterreinen nemen de buurttoezichthouders ook vaak contact op met de boa's, hoewel deze aspecten bij de afdeling BO thuishouden. De boa zet deze signalen dan ook door naar de wijkbeheerders die dit verder oppakken.

Bovendien heeft BTL een grote behoefte aan een goede informatievoorziening, waarbij zij meldingen doet, de gemeente de meldingen analyseert, informatie verstrekt over een bepaalde straat of wijk en een terugkoppeling geeft van door BTL gedane meldingen. Hiermee verstevigen BTL en de gemeente elkaars informatiepositie, waardoor we de boa nog effectiever in kunnen zetten.

5 Voorstel

In het licht van de hiervoor beschreven ontwikkelingen, de aangrijpingspunten en kansen die wij hierin zien en de uitvoering van de beschreven motie stellen wij een integrale aanpak voor die rust op drie pijlers:

1. Versterking van de handhavingscapaciteit.
2. Verbeteren van samenwerking en integrale aanpak.
3. Doorontwikkeling van het Jeugd- en Jongerenwerk en jeugdbeleid.

5.1 Versterking van de handhavingscapaciteit

Uitbreiding van de formatieruimte

Een belangrijke onderlegger voor de aanpak van de in deze notitie beschreven uitdagingen en onze ambities is het uitbreiden van het aantal beschikbare handhavingsuren. Door een uitbreiding van de capaciteit in onze gemeente ontstaat ruimte om het boabestel aan te passen aan de gewijzigde omstandigheden. Wij adviseren om de huidige boa capaciteit uit te breiden met 2 fte, waardoor het totaal aantal boa's op 6 fte komt. Door deze uitbreiding komen er meer uren en 'handjes' beschikbaar voor de aanpak van de beschreven ambities.

Verzwarend van de boa-capaciteiten

Naast de hierboven beschreven uitbreiding van de capaciteit stellen onze ambities ook hogere eisen aan onze handhavingsmedewerkers. Het opbouwen en onderhouden van een gedegen veiligheidsnetwerk vraagt meer van een boa dan nu het geval is. Hierom is het wenselijk om ook voor de functie van de wijkboa een hogere salarisschaal te hanteren dan we nu hanteren. Naast de boa's die in de afzonderlijke dorpskernen werken als wijkboa is ondersteuning van andere boa's in de handhaving of bij meldingen wenselijk.

Wij verkennen momenteel welke taken zich lenen voor solo inzet en welke taken een duo optreden vereisen. In algemene zin is het voor ons vooral belangrijk dat de veiligheid van onze boa's zo goed als mogelijk gewaarborgd is. Dus bij specifieke handhavende taken en projectmatige inzet waarbij we bijvoorbeeld meer sancties opleggen is het wenselijk om samen te zijn. We merken namelijk dat vooral bij het sanctioneren de boa's in aanraking komen met agressie en verbaal geweld.

Bij de meeste meldingen die onze boa's afhandelen vindt vooraf al een inschatting plaats of er een kans op escalatie is en, zo ja, hoe we daar het best op in kunnen zetten. Als het nodig is vragen zij ondersteuning van de politie. Momenteel is er vooral solo inzet mogelijk bij zaken die vooral gericht zijn op preventie. Als er specifieke problemen zijn, waarbij zichtbaar optreden wenselijk is om het veiligheidsgevoel positief te beïnvloeden, helpt het als er meer boa's tegelijkertijd in een bepaald deel van onze gemeente lopen.

5.2 Verbetering van samenwerking en integrale aanpak

Introductie van de wijkboa

Waar de boa's momenteel voornamelijk reageren op meldingen en incidenteel deelnemen aan preventieve acties, willen we de wijkboa en daarmee gebiedsgerichte toezicht en handhaving introduceren. Dit sluit namelijk goed aan bij het wijkgericht werken in Lansingerland en vergroot de zichtbaarheid van boa's in de wijk.

De wijkboa is herkenbaar voor onze inwoners en het eerste aanspreekpunt ten aanzien van veiligheid in de wijk. De wijkboa zorgt voor de contacten met inwoners, scholen, Buurttoezicht Lansingerland, wijkverenigingen, winkeliersverenigingen, moskeeën, politie, jeugd- en jongerenwerk, woningbouwcorporatie, sportverenigingen, wijkbeheerders etc. De wijkboa krijgt vanuit al deze bronnen informatie en heeft daarmee een totaalplaatje van wat er speelt binnen de wijk. Zo is de wijkboa in staat om vroegtijdig te anticiperen op eventuele problemen door zelf op te treden door het gesprek aan te gaan of door sleutelfiguren met elkaar in contact te brengen om gezamenlijk oplossingen te vinden en daarmee onnodige escalatie te voorkomen. Op deze wijze draagt de wijkboa bij aan een effectievere integrale samenwerking met onder andere de politie, BTL, jeugd- en jongerenwerk en wijkbeheerders op het gebied van leefbaarheid en veiligheid.

Vindt toch escalatie plaats, dan is een wijkboa in voorkomende gevallen ook daadwerkelijk in staat om door te pakken en in te grijpen.

Ons voorstel is om per kern een wijkboa aan te stellen die voornamelijk werkzaam is op het proactieve en preventieve vlak, maar ook repressief kan optreden als dat nodig is. Daarnaast beschikken we over drie 'gewone' boa's die zich, net zoals op dit moment gebeurt, richten op de afhandeling van meldingen en controles op grond van de in 2013 door de raad vastgestelde handavings- en prioriteitenmatrix. We kunnen ons voorstellen dat één van de boa's als een soort vliegende kiep fungeert ter ondersteuning van de wijkboa's. De daadwerkelijke uitwerking hiervan vindt echter in een later stadium plaats.

De functie van de wijkboa heeft in deze vorm dan ook veel gemeen met de functie van de wijkagent van politie. Waar de wijkagent zich echter vooral richt op thema's als high impact crimes, terrorisme, hennepcultuur, helling en ondermijning en weliswaar in iets mindere mate op de prioriteiten uit de nota integrale veiligheid, richt de boa zich voornamelijk op de prioriteiten uit de nota integrale veiligheid en de problematiek rondom kleine ergernissen.

Ook met de functie van wijkbeheerder heeft de wijkboa veel gemeen. Waar de wijkbeheerders zich voornamelijk op de problemen in de openbare ruimte richten, zoals losliggende stoeptegels, defecte verlichting, overvolle vuilnisbakken etc., richten de wijkboa's zich vooral op leefbaarheids- en veiligheidsproblemen zoals burenruzies, woonoverlast, gevaarlijk geparkeerde voertuigen, jeugdoverlast etc.

Combinatie Wijkboa en JJW

Er valt nog veel te winnen bij een betere integrale samenwerking met jeugd- en jongerenwerk. Uit de ervaringen blijkt dat het ambulante jeugd- en jongerenwerk op andere dagen en tijden werkzaam is dan de boa's, terwijl er wel behoefte is aan een samenwerking tijdens de avond en nachtelijke uren. Ons voorstel is om pilots met de boa's te draaien voor een meer flexibele inzet ten behoeve van jeugd. Op deze wijze kunnen we direct doorpakken wanneer het jeugd- en jongerenwerk tegen haar grenzen aanloopt. Concreet betekent dit bijvoorbeeld dat we de boa's inzetten in de avond- en nachtelijke uren (tot ca. 02.00 uur) in het weekend, zodat de boa's samen met het ambulante jongerenwerk (en eventueel de politie) de jeugdgroepen kan aanspreken op hinderlijk en overlastgevend gedrag, de groepen in kaart kan brengen en kan verbaliseren als dit nodig is.

5.3 Doorontwikkeling JJW en jeugdbeleid

Doorontwikkeling JJW

Het Jeugd- en Jongerenwerk speelt een belangrijke rol bij het signaleren en aanpakken van jeugdproblematiek en overlast. Hoewel wij tevreden zijn met het functioneren van Jeugd- en Jongerenwerk Lansingerland, zien wij ook kansen om de aansturing en afstemming hiervan te verbeteren. Hierbij kijken wij in ieder geval naar de volgende punten:

- Meer inhoudelijke afstemming, bijvoorbeeld door een meer projectgerichte aanpak, het vaststellen van eenduidige doelen, een thematische aanpak op bepaalde thema's of van bepaalde vormen van overlast of overlastlocaties.
- Versteving van de procesmatig afstemming. Bij dit laatste denken wij aan betere afstemming van de inzet met o.a. jeugdhulp, het onderwijsveld, buurttoezicht Lansingerland, boa's, politie, beheer & onderhoud. In deze zin sluit deze voorgestelde aanpak nauw aan bij de hiervoor beschreven voorstellen over de wijkboa en de combinatie van de gezamenlijke inzet van wijkboa en jeugd- en jongerenwerkers.
- Een herijking van de concrete activiteiten en positionering van het JJW binnen het sociaal domein. Hierbij kijken wij nadrukkelijk naar de mogelijkheden en de effectiviteit van een mogelijke uitbreiding van de taken en/of capaciteit van de het JJW.

De komende periode gaan wij samen met Jeugd- en Jongerenwerk Lansingerland in overleg op welke wijze wij dit het beste vorm kunnen geven. Hierbij gaan wij op zoek naar 'best practices' in andere gemeenten en voeren wij overleg met de betrokken interne en externe partners. Wij verwachten in het eerste kwartaal van 2018 de eerste resultaten van deze doorontwikkeling te kunnen presenteren.

Beleidsaccent 'pubers in de spotlight'

Zoals eerder aangegeven bestaat er een sterke samenhang en overlap tussen de voorliggende notitie en de invulling van het beleidsaccent 'pubers in de spotlight'. Waar deze notitie zich richt op de gedragingen van jongeren in de openbare ruimte, richt het accent zich op de jongeren als geheel. Hierbij ligt de nadruk op het ondersteunen van hun welbevinden en ontwikkeling. De scope van het beleidsaccent is dus breder, maar de in deze notitie aangestipte ambities en maatregelen maken hier nadrukkelijk onderdeel vanuit. Het in deze notitie voorgestelde pakket aan maatregelen kan zelfs tot op zekere hoogte gezien worden als een invulling of versterking van dit accent. Momenteel leggen wij de laatste hand aan het participatieonderzoek onder jeugdigen. In januari presenteren wij mede op basis van de uitkomsten hiervan de invulling van dit accent. Hierbij leggen wij ook de inhoudelijke verbinding met deze notitie.

Verkenning pilot preventie jeugdreclassering

Wanneer een jongere criminele feiten heeft gepleegd kan de rechter uiteindelijk een jeugdreclasseringsmaatregel opleggen. Deze maatregel houdt in dat een medewerker van de jeugdreclassering toezicht houdt op de jongere en hem of haar begeleidt bij studie, werk en het volgen van eventuele jeugdhulp. Hiermee voorkomen we dat de jongere opnieuw crimineel gedrag vertoont.

We willen dit natuurlijk voor zijn en juist voorkomen dat jongeren van overlastgevend gedrag afglijden tot crimineel gedrag en dus jeugdreclassering krijgen opgelegd.

Om deze reden stellen we voor de mogelijkheden en noodzakelijkheid te verkennen van een pilot. In deze pilot staat de verbinding centraal tussen handhaving en opsporing. We onderzoeken of we bijvoorbeeld met een lichte vorm van jeugdreclassering (een vorm van begeleiding en coaching) een daadwerkelijke maatregel kunnen voorkomen: 'preventie jeugdreclassering'. Om deze pilot te starten moeten we echter weten hoe groot de doelgroep is, welke interventies effectief zijn en hoe de verschillende betrokken partijen hier tegenaan kijken. Hiervoor gaan we in gesprek met jeugd- en jongerenwerk, team Veiligheid en APV, boa's en Jeugdbescherming Rotterdam Rijnmond.

5.4 Financiële gevolgen

De raad stelde voor de uitvoering van de motie Toezicht en Handhaving een budget van € 150.000 beschikbaar. Tijdens de behandeling van de begroting 2018 stemde de raad in met een amendement om € 40.000 extra beschikbaar te stellen voor jeugdwerk op straat.

Het door de raad structureel beschikbaar gestelde budget van € 150.000 per jaar gebruiken voor een uitbreiding van de formatie en de pilot voor een meer flexibele inzet van boa's ten behoeve van jeugd (€ 130.000) en de pilot 'Preventie Jeugdreclassering' (€ 20.000). Het tijdens de begrotingsbehandeling beschikbaar gestelde bedrag van € 40.000 zetten we in voor de doorontwikkeling van het Jeugd- en jongerenwerk.

In de onderstaande tabel vindt u een overzicht van de door u beschikbaar gestelde middelen en de geraamde kosten voor de uitvoering van het voorliggende voorstel.

Tabel 2: Financiële overzicht

	Middelen 2018	Geraamde kosten
Beschikbaar budget		
Financieel kader motie toezicht & Handhaving (max)	€ 150.000	
Aanvullende middelen amendement begrotingsraad	€ 40.000 ¹⁰	
Geraamde kosten		
Uitbreiding boa-capaciteit		€ 130.000
Reservering budget doorontwikkeling JJW		€ 40.000
Reservering budget pilot preventie Jeugdreclassering		€ 20.000
Totaal	€ 190.000	€ 190.000

¹⁰ Amendement Jeugdwerk op straat (A2017-), 2 november 2017

ChristenUnie

(in te vullen door de griffier)

M 2016 – 12

Gemeente Lansingerland

03 Interne Documenten d.d. 01/07/2016

T16.09046

Motie – Toezicht en Handhaving

Naar aanleiding van het agendapunt Kadernota 2017 met registratienummer BR1600079

Onderwerp: Toezicht en Handhaving

De Raad van de gemeente Lansingerland in vergadering bijeen d.d. 30 juni 2016

Gehoord de beraadslaging,

Naar aanleiding van:

- Het initiatiefvoorstel Toezicht en Handhaving Lansingerland (BR1500204) van raadslid Jan van der Laan;
- De indringende signalen die door inwoners over overlast in de openbare ruimte en het verkeer worden afgegeven;
- De signalen van het Buurttoezicht over de tekortschietende ondersteuning bij incidenten en de opvolging daarvan.

Overwegende dat:

- Toezicht en handhaving onderdeel zijn van integraal veiligheidsbeleid, waarbij inzet op preventie – via jongerenwerk en educatie – eveneens een vereiste is;
- Het aantal buurtagenten in Lansingerland de norm van 1 per 5.000 inwoners bij lange na niet haalt en dat dit zeker de komende jaren zo zal blijven;
- Het aantal handhavers in Lansingerland veel lager ligt dan in vergelijkbare gemeenten;
- Er op bepaalde plaatsen sprake is van hardnekkige overlast van groepen jongeren;
- Het aantal jongeren in de gemeente de komende jaren toe zal nemen;
- Uit onderzoek blijkt dat preventie en handhaving hand in hand moeten gaan;
- De uitbreiding van de capaciteit voor handhaving, in combinatie met inzet vanuit het jongerenwerk, leidt tot een effectievere uitvoering van het integrale veiligheidsbeleid;
- Uit onderzoek blijkt dat preventie en handhaving hand in hand moeten gaan;
- Woninginbraken in Lansingerland nog steeds een groot probleem zijn;
- Onderzoek uitwijst dat woninginbraken een grote impact hebben op inwoners;

Van mening zijnde dat:

- Handhavers en jongerenwerkers samen met het buurttoezicht en de politie in alle wijken intensief moeten samenwerken om overlast tegen te gaan;
- Betere communicatie naar inwoners over de inzet en taken van handhavers, jongerenwerkers en buurttoezicht nodig is;
- Het succes van buurttoezicht navolging verdient in meer buurten, zodat een dekkend netwerk voor de hele gemeente ontstaat;
- Financiële beperkingen nopen tot slimme oplossingen.

verzoekt het college

bij de opstelling van de begroting voor 2017 de raad, met een financieel kader van maximaal € 150.000, een voorstel te doen voor versterking van de effectiviteit van het integraal veiligheidsbeleid, onder andere door

1. uitbreiding van de handhavingscapaciteit;
2. uitbreiding van het jongerenwerk;
3. een effectievere organisatie van de samenwerking van alle partijen in de veiligheidsketen, t.w. buurttoezicht, handhavers, jongerenwerk en politie.

en gaat over tot de orde van de dag.

Ondertekening en naam:

Wouter Hoppenbrouwer, Leefbaar 3B

Matthijs Ruitenbergh, CDA

Nathalie van Bakel, VVD

Michiel Muis, D66

Kees-Willem Markus, ChristenUnie

Gerard Bovens, PvdA

Aangenomen/~~verworpen~~ door de raad van de gemeente Lansingerland in zijn openbare vergadering van 30 juni 2016.

de griffier

drs. Marijke Walhout

STEMBRIEFJE GEMEENTERAAD LANSINGERLAND 2014-2018

	amendement / <u>motie</u> / ordevoorstel / raadsbesluit
Datum raad	30-6-2016
Onderwerp	Kcaunola
Amendement, nr. A 2015/	
Motie, nr. M 2015/ 12	

FRACTIE	AANTAL	VOOR	TEGEN
Leefbaar 3B (7)		7	
CDA (6)		6	
D66 (4)		4	
ChristenUnie (3) 2		2	
VVD (5)		5	
PvdA (2)		2	
Wij Lansingerland (2) 1		1	
GroenLinks (1)		1	
Partij Neeleman (1)		1	
TOTAAL (31) 29		29	
UITKOMST		<u>Aangenomen</u>	Verworpen

Gemeente Lansingerland
T.a.v. de gemeenteraad
Postbus 1
2650 AA Berkel en Rodenrijs

Verzenddatum 21 december 2017
Ons kenmerk U17.16667
Uw brief van

Afdeling
**Vergunningverlening &
Handhaving**

Postbus 1
2650 AA Berkel en Rodenrijs

Nadere informatie

Ellis Hes

Telefoon

14 010

E-mail

info@lansingerland.nl

Fax

(010) 800 40 01

Onderwerp **Samenhang motie Toezicht en
Handhaving en beleidsaccent 'Pubers in
de spotlight'**

Geachte leden van de Raad,

In de Commissie Algemeen Bestuur van 17 januari 2018 en de commissie Samenleving van 18 januari 2018 zijn twee met elkaar samenhangende agendapunten geagendeerd. Het betreft de *'Uitwerking motie Toezicht en Handhaving (M2016-12)'* (BR1700135) en de invulling van het beleidsaccent *'Pubers in de spotlight'* (T17.401040). In deze brief lichten wij de samenhang tussen deze beide agendapunten en de hieraan verbonden besluitvorming toe.

Samenhang

Thematisch sluiten deze beide agendapunten nauw op elkaar aan. Waar 'pubers in de spotlight' zich richt op het welbevinden en de ontwikkeling van alle jongeren in Lansingerland, richt de motie Toezicht en Handhaving zich vooral op gedragingen van deze jongeren in de openbare ruimte. De scope van het beleidsaccent is dus breder, maar overlapt nadrukkelijk met de inhoud van de uitwerking van de motie. In zekere zin kan een deel van deze motie gezien worden als een invulling of versterking van dit accent.

Inhoudelijk overlappen de in beide notities voorgestelde vervolgacties elkaar hierdoor voor een deel. Concreet betreft dit pijler 3 uit de uitwerking van de motie (paragraaf 5.3). De hierin geschetste *'doorontwikkeling van het Jeugd- en Jongerenwerk en jeugdbeleid'* en de *'pilot jeugdreclassering'* vindt u ook terug als bouwsteen in de uitwerking van het beleidsaccent (zie pagina 24 van het beleidsaccent).

Overigens is er naast de hiervoor beschreven samenhang ook sprake van een samenhang tussen de resultaten van het onderzoek naar participatie onder jeugdigen in onze gemeente en de invulling van het beleidsplan 'pubers in de spotlight'. Deze samenhang lichten wij toe in de begeleidende brief bij de invulling van dit beleidsaccent (U17.16215).

Besluitvorming

Uw agendacommissie heeft besloten om de beide onderwerpen in dezelfde maand te agenderen. Op deze wijze kan uw Raad tijdens uw vergadering op 1 februari beide documenten in samenhang bespreken en een weloverwogen, integraal besluit nemen.

Met een vriendelijke groet,
gemeente Lansingerland

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'Sandra Hammer', with a stylized, cursive script.

mr. Sandra Hammer
wnd. secretaris

Raadsvoorstel

Datum Raad
1 februari 2018

Registratienummer
BR1700164

Onderwerp
Afrondende evaluatie Lansingerlands vergadermodel

Gevraagde beslissing

1. Het rapport 'Afrondende evaluatie Lansingerlands vergadermodel' vast te stellen (T17.40547);
2. De conclusies en aanbevelingen te verwerken in de op een later moment door de raad vast te stellen herziene reglementen van orde.

Samenvatting

1. Afrondende evaluatie

Op 17 december 2015 heeft de gemeenteraad besloten om de beeldvorming, oordeelsvorming en besluitvorming strikt te scheiden in de vergaderstructuur. De werkgroep vergaderstructuur heeft in het rapport 'Het Lansingerlands vergadermodel' (T15.05714) uitgewerkt hoe het BOB-model wordt toegepast. Inmiddels is er twee jaar ervaring opgedaan met de nieuwe vergaderstructuur en heeft er een tussenevaluatie plaatsgevonden in 2016.

In oktober 2017 heeft het presidium besloten om een afrondende evaluatie te houden. Gerard Bovens en Jurjen Dieleman (leden van de werkgroep vergaderstructuur) spraken daarom met de negen raadsfracties. Daarnaast hebben gesprekken plaatsgevonden met het college van B&W, de agendacommissie en een afvaardiging van het managementteam. Op basis van deze gesprekken is in het rapport 'Afrondende evaluatie Lansingerlands vergadermodel' een aantal conclusies en aanbevelingen uitgewerkt.

2. Herziening reglementen van orde

De invoering van het BOB-model in de Lansingerlandse vergaderstructuur vraagt om een aantal wijzigingen in de reglementen van orde, die in de nieuwe raadsperiode aan de orde komen. Hierin worden ook de nieuwe modellen van de VNG meegenomen. In de huidige RvO's wordt nog uitgegaan van de traditionele 'presentatieavonden'. Deze vorm zal een van de voorbeelden worden naast de andere mogelijke vormen van beeldvorming, zoals een rondetafelgesprek, hoorzitting, werkbezoek, etc. In het nieuwe RvO komt ook plaats voor doel, samenstelling, regels met betrekking tot vervanging, voorzitterschap, etc van de agendacommissie. De conclusies en aanbevelingen van het evaluatierapport worden meegenomen in de herziening van de RvO's.

Financiële consequenties

De verwachte kosten voor het organiseren van een training BOB-model (aanbeveling 10) bedragen maximaal € 4.000.

Dit wordt betaald vanuit het opleidingsbudget van de gemeenteraad.

Verdere procedure

Raad, college, griffie en ambtelijke organisatie gaan gezamenlijk aan de slag met de conclusies en aanbevelingen uit het rapport 'Afrondende evaluatie Lansingerlands vergadermodel'.

Bijlagen:

1. Rapport 'Afrondende evaluatie Lansingerlands vergadermodel' (T17. 40547)
2. Rapport 'Tussentijdse evaluatie Lansingerlands vergadermodel' (T16.13535)
3. Rapport 'Het Lansingerlands vergadermodel' (T15.05714)

Raadsbesluit

Datum Raad
1 februari 2018
Registratienummer
BR1700164

Onderwerp
Afrondende evaluatie Lansingerlands vergadermodel

De raad van de gemeente Lansingerland;
gelezen het bijgaande voorstel

Overwegende dat

- De raadsfracties in zijn algemeenheid aangeven dat het BOB-model (deels) heeft geleid tot de resultaten die werden beoogd bij invoering van het Lansingerlands vergadermodel;
- Dat er tegelijk nog kansen liggen voor verbetering;
- De werkgroep vergaderstructuur tien conclusies/aanbevelingen heeft geformuleerd om verder mee aan de slag te gaan;

Gelet op

- Artikel 16 van de Gemeentewet

Besluit(en)

1. Het rapport 'Afrondende evaluatie Lansingerlands vergadermodel' vast te stellen (T17. 40547);
2. De conclusies en aanbevelingen te verwerken in de op een later moment door de raad vast te stellen herziene reglementen van orde.

Aldus vastgesteld door de raad van de gemeente Lansingerland in zijn openbare vergadering van 1 februari 2018,

de griffier,

drs. Marijke Walhout

AFRONDENDE EVALUATIE

Lansingerlands vergadermodel

Auteur: Chantal Richter

Afdeling: Griffie

Versienummer: 1.0

Datum: 13 december 2017

Corsanummer: T17.40547

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
2	Tussentijdse evaluatie	3
3	Bevindingen afrondende evaluatie	4
3.1	Beeldvorming	4
3.2	Agendacommissie	5
3.3	Oordeelsvorming	6
3.4	Besluitvormende fase	6
3.5	Communicatie	7
3.6	Planning en tijdsinvestering.....	7
3.7	Werken met BOB in de nieuwe raad	8
4	Conclusies en aanbevelingen.....	8

1 Inleiding

Op 17 december 2015 heeft de gemeenteraad besloten om de beeldvorming, oordeelsvorming en besluitvorming strikt te scheiden in de vergaderstructuur. De werkgroep vergaderstructuur heeft in het rapport 'Het Lansingerlands vergadermodel' (T15.05714) uitgewerkt hoe het BOB-model wordt toegepast.

Het presidium vond het te vroeg om in 2016 al een evaluatie op te stellen, maar had wel behoefte aan het trekken van tussentijdse conclusies. Daarom spraken Gerard Bovens en Jurjen Dieleman (leden van de werkgroep vergaderstructuur) in september 2016 met de negen raadsfracties. Op basis van deze bevindingen is een tussenrapportage opgesteld, welke is behandeld in de commissie AB van 8 februari 2017 en vastgesteld in de raadsvergadering van 23 februari 2017.

In oktober 2017 heeft het presidium besloten om een afrondende evaluatie te houden. Gerard Bovens en Jurjen Dieleman spraken daarop opnieuw met de negen raadsfracties. Daarnaast hebben gesprekken plaatsgevonden met het college van B&W, de agendacommissie en een afvaardiging van het managementteam. Op basis van deze twaalf gesprekken is in dit rapport een aantal conclusies en aanbevelingen uitgewerkt. Deze worden uiteindelijk meegenomen in de herziening van de reglementen van orde.

2 Tussentijdse evaluatie

Kortweg waren de tussenconclusies in 2016:

- Een goede bestuurlijke planning is noodzakelijk voor het welslagen van het BOB-model;
- De rolverdeling tussen agendacommissie en presidium behoeft duidelijkheid;
- De presentatieavonden zijn te statisch. Interactieve, creatieve vormen in de beeldvormende fase zijn wenselijk;
- Timing van de beeldvormende fase is erg belangrijk: niet te vroeg en niet te laat;
- De mogelijkheid om technische vragen te stellen wordt gewaardeerd, wel zijn vraagtekens bij de geboden tijd hiervoor.

Het algemene oordeel in de tussenrapportage luidde: "Een meerderheid van de fracties geeft aan waardering te hebben voor het BOB-model. Een (kleine) toename van het debat in de commissies, minder herhalingen in de vergaderingen, stukken na de commissievergaderingen vaker als hamerstuk naar de raad en de politiek dichterbij de burgers van Lansingerland zijn de voorzichtige conclusies."

Acties die zijn doorgevoerd na vaststelling van de tussentijdse evaluatie:

- De agendacommissie selecteert onderwerpen die een uitgebreidere beeldvormende fase behoeven;
- De 'presentatieavonden' heten voortaan 'beeldvorming'. Er wordt gewerkt met verschillende vormen van beeldvorming, waarvan de presentatieavond er één is;
- In een rondetafelgesprek (april 2017) tussen raadsleden, collegeleden en managementteam is van gedachten gewisseld over de vraag hoe de bestuurlijke planning het meest effectief te gebruiken is: doorkijk naar de toekomst, sturingsmogelijkheden van de raad (via motie);
- Er is een memo over de taakopvatting van de agendacommissie vastgesteld (T16.17104). Daarin is een belangrijk uitgangspunt dat in de agendacommissie de beeldvormende fase wordt ingevuld, na consultatie van de griffie, input vanuit de ambtelijke organisatie en signalen vanuit de commissies. Daarnaast is afgesproken dat de agendacommissie de concept-agenda van de gemeenteraad vaststelt en op welke wijze dit gebeurt (werkproces).
- Er is geoefend en geëxperimenteerd met verschillende vormen van beeldvorming. Enkele voorbeelden: Netwerkbijeenkomst (bedrijventerreinen), interactieve sessie (fietsveiligheid), fietsexcursie (maaibeeld), vraaggesprek netwerkpartners en mee met de boa's (toezicht & handhaving), tafeltjesavond (begroting en najaarsnota), de straat op (cultuur),

hoorzitting/rondetafelgesprek (asielgerechtigden), kahoot-quiz & betrokkenen aan het woord (apv en bomenvoerordening).

3 Bevindingen afrondende evaluatie

In dit hoofdstuk is een samenvatting weergegeven van de ingebrachte punten tijdens de twaalf evaluatiegesprekken. Er wordt geopend met een uiteenzetting over de beeldvormende fase (3.1), met daaraan gekoppeld de rol van de agendacommissie (3.2). Daarna komen de oordeelsvorming en besluitvorming aan bod (3.3 en 3.4). In 3.5 wordt aandacht besteed aan communicatie, in 3.6 aan planning en tijdsinvestering. Het hoofdstuk sluit met bevindingen ten aanzien van het vervolg in de nieuwe raadsperiode (3.7).

3.1 Beeldvorming

De beeldvormende fase kan beter.

In zijn algemeenheid stelt Leefbaar 3B dat de beeldvormende fase beter kan. De stappen ‘probleem verkennen’ en ‘probleem omschrijven’ worden vaak overgeslagen. Terwijl dit volgens deze fractie cruciaal is voordat informatie wordt verzameld. Ook de VVD vindt het nuttig om in beeldvorming eerst scherp te krijgen waar een onderwerp nu eigenlijk over gaat en welke aspecten er aan een onderwerp zitten. GroenLinks doet de suggestie om vóór een presentatie al het hele verhaal aan te bieden, en daarmee niet te wachten tot na de beeldvormende avond. Partij Neeleman keert voorlopig het liefst terug naar de oude beeldvormingsavonden.

Uit het gesprek met een afvaardiging van het managementteam bleek dat de interactie tussen ambtenaren en raadsleden in de beeldvormende fase als prettig wordt ervaren.

De beeldvormende fase van de gemeenteraad wordt soms door collegeleden of ambtelijke organisatie ingezet om te horen hoe raadsleden over een bepaald onderwerp denken. Daardoor rijst de vraag: Van wie is de beeldvorming eigenlijk?

- BOB moet uitdrukkelijk aan de raad voorbehouden blijven. Geen instrument van het college of het gemeentelijke apparaat om bijvoorbeeld voorstellen, ideeën of beleidsvoornemens in de week te leggen (ChristenUnie);
- Goede communicatie over de vergaderstructuur voor de nieuwe raad is erg belangrijk. Er moet goed uitgelegd worden waarom we doen wat we doen en waarom we in een bepaalde fase zitten met een stuk. Wat de PvdA betreft geldt dit niet alleen voor de nieuwe raadsleden, maar voor alle raadsleden (PvdA).
- Er zijn verschillende vormen van beeldvorming. Beeldvorming is soms informatieoverdracht, zonder dat daar oordeelsvorming en besluitvorming op volgen. Beeldvorming kan ook inhouden dat inwoners, bedrijven en/of organisaties worden gehoord. Tegelijk komt het voor dat het college de beeldvorming gebruikt om te peilen hoe raadsleden tegenover een vraagstuk of onderwerp staan. Daar dient vooraf duidelijkheid over te zijn (agendacommissie).

Zeven fracties geven aan meer interactie te willen in de beeldvormende fase, met de mogelijkheid om de dialoog aan te gaan met inwoners, bedrijven en organisaties.

- We willen meer interactie met bedrijven, inwoners en verenigingen (Leefbaar 3B).
- We denken nog steeds dat we elkaar moeten aansporen/prikkelen meer creatieve werkvormen toe te passen als onderdeel van het BOB model, liefst ook buiten het vertrouwde gemeentehuis, in contact met samenleving/burgers (D66).
- Beeldvorming is nu vaak wel nog te veel een veredelde presentatieavond, terwijl hier meer uit gehaald kan worden, zoals we bijvoorbeeld bij de cultuurnota hebben gedaan. Het was goed om toen als raad naar buiten te gaan, buiten de partijpolitieke kanalen (VVD).
- Meer rondetafelgesprekken in het proces van beeldvorming (GroenLinks).

- WIJ Lansingerland geeft aan dat toen de vergaderstructuur werd ingevoerd, het idee was dat er meerdere werkvormen gebruikt zouden worden voor de beeldvorming. Er worden op dit moment echter maar erg weinig verschillende werkvormen gebruikt, het zijn vooral veel presentaties (WIJ Lansingerland).
- De beeldvormingsactiviteiten lijken de laatste tijd wel weer erg op de ouderwetse presentatieavonden. Hierbij vindt weinig gesprek met de burgers plaats (CDA).
- Inwoners of andere betrokkenen worden in sommige gevallen te weinig gehoord. Beeldvorming moet bijdragen aan een maatschappelijke discussie (PvdA).
- Het betrekken van inwoners in de beeldvormende fase kan nog beter uit de verf komen (agendacommissie).

Sommige fracties vinden de tijd om technische vragen te kunnen stellen te kort (VVD, Leefbaar 3B).

Partij Neeleman benoemt het grijze gebied tussen technische en politieke vragen.

- Het valt op dat de hoeveelheid schriftelijke technische vragen erg is afgenomen. Tegelijk tast dit de kwaliteit van de besluitvorming op dit moment niet aan (CDA).
- (...) Te meer is nu ook gebleken dat in debat er vaak geen harde scheiding is tussen technische en politieke vragen. Bijvoorbeeld de simpele technische vraag over hoeveel sociale woningen er gebouwd worden impliceert het politieke uitgangspunt over wat een sociale woning is, huur en koop, starterswoning enz. Voor de ene fractie is het een technische en voor de andere fractie een politieke vraag. Wat blijkt bij antwoorden op technische schriftelijke vragen is dat het niet kan worden uitgesloten dat ze met een politieke benadering worden beantwoord. Conclusie: technische vragen aan een politiek orgaan worden gekleurd beantwoord en in een politiek debat blijft het logischerwijs voorkomen dat veel technische vragen worden gesteld. Aanbeveling: huidige systeem van het stellen van schriftelijke technische vragen handhaven (Partij Neeleman).

3.2 Agendacommissie

Dat de besluitenlijsten van de agendacommissie beschikbaar zijn via het RIS, wordt als een verbetering ervaren.

- De besluitenlijsten van de agendacommissie zijn op het RIS vindbaar en kan er kennis van genomen worden. Aanzienlijke verbetering. Achter de schermen worden namens de raad de lijnen uitgezet (Leefbaar 3B)

De selectie van onderwerpen en bijpassende vormen kan beter.

- Toegevoegde waarde van presentaties, behalve m.b.t. sociale domein, is vaak beperkt. Vooral op het terrein van Ruimte (GroenLinks).
- Rituele presentaties (zoals m.b.t. de brandweer) kunnen geschrapt worden (ChristenUnie).
- Sommige onderwerpen kunnen schriftelijk worden afgedaan, hier hoeft geen presentatie over te worden gegeven. Hier zouden we kritischer op moeten zijn, waarin ook een rol is weggelegd voor de agendacommissie (VVD).
- De maand oktober zat erg vol. Daarbij was ook niet altijd meer helemaal duidelijk wat wanneer moest worden voorbereid en welke beeldvorming bij wat hoort (WIJ Lansingerland).
- Pas de BOB-formule ook strikt toe op grote(re) bestemmingsplannen! Nu zit de raad helemaal op het eind van het traject (GroenLinks).
- We laten te vaak kansen liggen om goed met het model te werken. Lang niet altijd wordt het hele BOB-proces uitgevoerd. Een goed voorbeeld hiervan is de manier waarop bestemmingsplannen worden behandeld. Hierbij is de commissievergadering eigenlijk de definitieve afronding, in de raad wordt hier niet meer uitgebreid over gedebatteerd. Voor de commissie heeft alle inspraak al plaatsgevonden. Eigenlijk zou beeldvorming dan ook plaats moeten vinden voordat een plan opgesteld wordt. Bij voorkeur zelfs ruim van tevoren, dus eigenlijk nu al voor bestemmingsplannen die in de volgende raadsperiode in de raad komen. Hiermee zouden raadsleden en inwoners al aan de voorkant mee kunnen denken, in plaats van

als het concept-plan af is. Hiervoor moeten voorbereidingen voor beeldvorming op tijd starten, op basis van een goede bestuurlijke agenda (PvdA).

- Vanuit de agendacommissie zou vaker het gesprek over de vorm van beeldvorming kunnen worden aangegaan. Met elkaar alert zijn op onderwerpen die in aanmerking komen voor uitgebreide(re) beeldvorming (managementteam).

3.3 Oordeelsvorming

Een meerderheid van de fracties is van mening dat er nog onvoldoende wordt gedebatteerd in de commissievergaderingen. Dit is eerder ook in de tussenrapportage geconstateerd.

- Debat vindt nog te weinig plaats. Veelal herhaling van eigen standpunten (Leefbaar 3B).
- De spreektijden beperking en interruptie beperkingen belemmeren de kwaliteit van de oordeelsvorming (Leefbaar 3B).
- Het debat in de commissie Samenleving komt steeds beter van de grond. In de commissie AB gaat het inmiddels redelijk. Commissie Ruimte valt uit de toon. Te veel vragen! (ChristenUnie).
- In de commissies wordt veel meer op hoofdlijnen vergaderd. In de vergaderingen wordt steeds minder technisch gesproken en daarmee is de kwaliteit van het debat ook verbeterd. Het debat gaat steeds meer op de inhoud (CDA).
- Het is positief dat er veel minder technische vragen worden gesteld in de commissie (VVD).
- Een wethouderloos-debat in raad en commissies is nog niet mogelijk. Wethouders hebben, zeker in Ruimte, toegevoegde waarde (GroenLinks).

Sommige beeldvormende activiteiten worden niet goed bezocht. Als gevolg daarvan worden beeldvormende vragen gesteld in de commissie, terwijl daar met een oordeel zou moeten worden gekomen, stellen WIJ Lansingerland, CDA en PvdA.

- Commissieleden die niet bij de beeldvorming zijn geweest, gaan hierdoor alsnog met beeldvorming aan de slag in de commissie, in plaats van een oordeel te vormen (WIJ Lansingerland).
- Doordat sommige fracties niet aanwezig zijn bij beeldvormingsavonden, komen punten uit de beeldvormende avonden terug in de commissievergadering, als de oordeelsvorming aan de beurt is. Dit leidt er toe dat zaken worden overgedaan, omdat verduidelijkende vragen alsnog in de commissie gesteld worden. Het model werkt ook alleen als iedereen daar aan meedoet (CDA).
- Het valt op dat sommige fracties afwezig zijn bij beeldvormende activiteiten. We zouden er dan ook met elkaar strenger op moeten zijn, dat van iedere fractie minstens een lid aanwezig is bij een beeldvormende activiteit. Thuis nalezen geeft namelijk veel minder informatie, omdat er bij de activiteiten vaak ook nog ambtenaren aanwezig zijn die extra toelichting kunnen geven (PvdA).

3.4 Besluitvormende fase

Sommige fracties vinden dat het BOB-model al goed wordt gevolgd in de raadsvergadering, andere menen dat het beter kan.

- De herhaling blijft groot in commissies en raad, vanuit politieke profilering is dat wellicht nooit helemaal te voorkomen maar het blijft een aandachtspunt (D66).
- De commissievergadering wordt vrijwel nooit meer overgedaan in de raad. De raadsvergadering is een soort generaal aftikmoment geworden (WIJ Lansingerland).
- Besluitvorming in de raadsvergadering is verbetering doordat voorstellen al uitgebreid zijn behandeld in de commissie (VVD).
- Er worden nog steeds technische vragen gesteld in de raadsvergadering (PvdA).

3.5 Communicatie

Het valt op dat in bijna alle gesprekken aandacht is gevraagd voor voorlichting en communicatie over de nieuwe vergaderstructuur. Dit gaat met name over de juiste verwachtingen scheppen bij inwoners, bedrijven en instellingen/organisaties ten aanzien van besluitvormingsprocedures en invloedsmogelijkheden.

- In de PR zou nog meer aandacht kunnen worden gegeven aan het feit dat inwoners mee kunnen doen aan de beeldvormende fase en daarmee een onderdeel zijn van het besluitvormingsproces van de gemeenteraad. Een duidelijker label voor de verschillende avonden kan hier aan bijdragen (VVD).
- Verwachtingen van inwoners m.b.t. de aanpak in de raadsvergaderingen wijken af van de feitelijke gang van zaken (alleen besluitvorming) (GroenLinks).
- Raadsvergaderingen (besluitvorming) lopen steeds beter. Wel bezoekers goed informeren over wat de functie van de raadsvergaderingen is (verwachtingsmanagement) (ChristenUnie).
- Als we politiek dicht bij mensen willen brengen, dan kunnen we ons afvragen of deze structuur duidelijk maakt dat politiek spel in de commissie gespeeld wordt. Hierdoor slaan we misschien plank mis in het interesseren van mensen voor de plaatselijke politiek. Er zou dan ook een leuke promotie opgezet moeten worden om burgers duidelijk te maken dat het politieke debat plaatsvindt in de commissie, in plaats van in de gemeenteraadsvergadering (WIJ Lansingerland).
- Hoe wordt de vergaderstructuur door de bevolking gewaardeerd? (CDA)
- We zouden wat actiever kunnen zijn in de communicatie over onze politieke besluitvorming, bijvoorbeeld door transparant te maken hoe partijen hebben gestemd. Hierdoor wordt ook duidelijk hoe beeldvorming heeft bijgedragen aan de besluitvorming (CDA).
- Communicatie naar de samenleving over de manier waarop we vergaderen, zou nog een stuk beter kunnen. Het is voor inwoners soms niet duidelijk dat de discussie al in de commissie plaatsvond en een inspraak in de raad dus niet zoveel effect meer heeft. De manier waarop een onderwerp behandeld wordt, zou dan ook beter gecommuniceerd moeten worden (CDA).
- Ook voor inwoners moet duidelijk zijn in welke fase een onderwerp speelt en welke invloed ze daarin uit kunnen oefenen. Als je bij een commissievergadering pas komt inspreken, dan ben je eigenlijk te laat. Duidelijke communicatie over het model, wanneer iets plaatsvindt en wat daarin de bedoeling is, in eenvoudige taal of in een helder schema, vindt de PvdA belangrijk (PvdA).
- Wij hebben niet het idee heeft dat dit BOB-model de afstand tussen politiek en burger heeft verkleind. We hebben niet veel meer betrokken burgers gekregen. We moeten dan ook goed voor ogen hebben wat het doel is van deze vergaderstructuur. Als dat het verkleinen van de kloof is, dan zijn we daar nog niet helemaal in geslaagd (VVD).

3.6 Planning en tijdsinvestering

Waar de bestuurlijke planning in de tussentijdse evaluatie een groot issue was, lijkt dat in deze evaluatieronde naar de achtergrond gegaan.

- Bestuurlijke planning is inmiddels redelijk op orde (ChristenUnie).

Minder zorgen over tijdsdruk

In de tussenrapportage was de toegenomen tijdsdruk voor (duo)raadsleden een aandachtspunt voor bijna alle fracties. In deze afrondende evaluatieronde noemde alleen het CDA dit nog een punt van zorg. D66 vindt dat de sturing op agenda's nog steeds beter kan. De VVD gaf juist aan dat er angst was dat het nieuwe model zou zorgen voor meer bureaucratie en meer uren werk, maar dit is erg meegevallen. De PvdA vindt het niet bezwaarlijk dat de werkdruk door deze manier van vergaderen toe zou nemen.

3.7 Werken met BOB in de nieuwe raad

De ChristenUnie ziet meerwaarde in het jaarlijks evalueren van BOB-model. Daarnaast doen twee fracties (ChristenUnie en VVD) het voorstel om in de nieuwe raadsperiode een training te volgen met betrekking tot het vergadermodel, bijvoorbeeld in een rollenspel.

4 Conclusies en aanbevelingen

In het rapport 'Het Lansingerlands vergadermodel' staan in paragraaf 3.5 (p. 12) de beoogde resultaten:

- De planning en routing van raadsvoorstellen worden stap voor stap op maat ingericht. Het BOB model wordt per fase precieze inhoud gegeven;
- Een heldere afbakening van bevoegdheden, taken en rollen van de agendacommissie-nieuwe-stijl en de Driehoek;
- Breed draagvlak in de hele raad over deze nieuwe aanpak;
- Meer politiek debat in de commissie- en raadsvergaderingen door betere fasering van het besluitvormingsproces;
- Een lagere drempel voor inwoners, maatschappelijke organisatie en bedrijven om deel te nemen aan het proces van 'beeldvorming' (kwaliteitsimpuls lokale democratie);
- Een betere kwaliteit van raadsbesluiten.

In zijn algemeenheid geven de fracties in de afrondende evaluatie aan dat het BOB-model (deels) tot deze resultaten heeft geleid, en dat er tegelijk nog kansen liggen voor verbetering.

De werkgroep vergaderstructuur komt tot de volgende conclusies en aanbevelingen:

1. Heldere verwachtingen over functie van beeldvorming bij raad, college en ambtelijke organisatie

Een beeldvormende activiteit heeft in de eerste plaats het doel om (duo)raadsleden in staat te stellen zich te verdiepen in een vraagstuk of voorstel en daarover (indien van toepassing) in gesprek te gaan met inwoners of andere betrokkenen. Beeldvorming is niet bedoeld voor de ambtelijke organisatie om te peilen wat de standpunten zijn, dat gebeurt pas in de oordeelsvormende fase (commissies). Hier kan vanaf worden geweken, maar dan dient vooraf expliciet zo zijn afgesproken met de agendacommissie en worden benoemd bij de uitnodiging.

2. Kwalitatieve verbetering beeldvorming

Informatie fase moet vroeger in de beeldvormende beschikbaar komen en kan soms beter/anders gestructureerd. Verzoek aan het college/de organisatie is om per onderwerp aan te geven: Waar gaat het hier over? Wat is het probleem? Wat is er al over bekend? Over de meest geschikte vorm kan per onderwerp van gedachten worden gewisseld met de ambtelijke organisatie/de gemeentesecretaris.

3. Meer diversiteit aanbrengen in de werkvormen

De beeldvormende fase vraagt maatwerk, er is nog meer te ontdekken. De externe gerichtheid van de raad kan nog meer uit de verf komen. In aansluiting op de wens van de gemeenteraad om het gesprek aan te gaan met inwoners en andere betrokkenen, wordt in het RvO opgenomen dat ook niet-raadsleden spreekrecht hebben tijdens beeldvormende activiteiten.

4. De gemeenteraad gaat (ook) buiten het gemeentehuis het gesprek aan

Het streven is om beeldvormende bijeenkomsten buitenshuis te houden wanneer het onderwerp zich daarvoor leent. Inwoners of betrokkenen worden actief en zo mogelijk persoonlijk uitgenodigd.

5. *Elke fractie doet mee in de beeldvorming*

Het streven is dat minstens 1 (duo)raadslid per fractie aanwezig is bij beeldvorming, ter voorkoming van technische vragen in de commissie.

6. *Kritisch(er) zijn op selectie van onderwerpen, vorm en timing*

De agendacommissie moet kritisch(er) zijn op de selectie van onderwerpen. Voor wat schriftelijk kan, hoeft geen bijeenkomst te worden georganiseerd. Er wordt gestreefd naar een afwisseling in de werkvormen, waar ruimte is voor een gesprek met inwoners en betrokkenen. Voor sommige onderwerpen is het wenselijk vroegtijdig te starten met de beeldvormende fase. Recent (2017) is gestart met beeldvorming op de P&C-cyclus (begroting). De wens is om het BOB-model ook op bestemmingsplannen toe te gaan passen.

7. *Levendig debat stimuleren*

Het komt het onderlinge debat ten goede wanneer de eerste termijn zwaarder wordt gemaakt en er geen sprake is een maximum aantal interrupties. De spreektijden dienen zo te worden gekozen dat deze recht doen aan de uitwisseling van standpunten en het onderlinge debat. De tweede termijn kan (nog) korter.

8. *Juiste verwachtingen scheppen over invloedsmogelijkheden*

De plek van de beeldvormende activiteiten in de besluitvormingsprocedure dient duidelijk voor het voetlicht te worden gebracht. Welke rol is er voor inwoners en betrokkenen die een beeldvormende activiteit van de gemeenteraad bezoeken? Daarnaast moet aan inwoners en betrokkenen duidelijk worden gemaakt dat de commissiebehandeling dé plek is om nog informatie mee te geven ten behoeve van de besluitvorming. In de gemeenteraadsvergadering komt deze informatie in sommige gevallen te laat.

9. *Jaarlijkse evalueren*

Om scherp te blijven op de toepassing van het BOB-model in de Lansingerlandse vergaderstructuur wordt daarover in het vervolg jaarlijks teruggeblikt in het presidium.

10. *Training BOB-model*

In de tweede helft van 2018 wordt training rondom BOB-model georganiseerd om te oefenen en leren.

TUSSENTIJDSE EVALUATIE

Lansingerlands vergadermodel

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
2	Algemeen oordeel.....	3
3	Bevindingen	4
3.1	Bestuurlijke planning.....	4
3.2	Agendacommissie	5
3.3	Beeldvormende fase.....	5
3.3.1	Presentaties	5
3.3.2	Hoorzitting/rondetafelgesprek	6
3.3.3	Technische vragen.....	6
3.3.4	Diverse onderwerpen	7
3.4	Opiniërende fase.....	7
3.4.1	Debat	7
3.5	Besluitvormende fase	8
3.5.1	Debat	8
3.5.2	Diversen	8
4	Conclusies/Aanbevelingen	9
4.1	Bestuurlijke planning.....	9
4.2	Agendacommissie	9
4.3	Beeldvorming	9
4.4	Debat	9
5	Tenslotte	10

1 Inleiding

In de gemeenteraad van 17 december 2015 is ingestemd met het rapport van de werkgroep vergaderstructuur (T15.05714), waarin wordt gepleit voor het stringent toepassen van het BOB-model. In 2016 is een start gemaakt met de in punt 4 van het rapport genoemde activiteiten, zoals onder meer de werving van een raadsadviseur communicatie en het benoemen van de agendacommissie nieuwe stijl. Tevens is de afgelopen maanden ervaring opgedaan met het verder invullen van de beeldvormende fase. In het rapport is opgenomen dat in september 2016 reeds een evaluatie zou worden gehouden. In juni 2016 heeft het Presidium geconcludeerd, dat nog onvoldoende ervaring is opgedaan met het hanteren van het Lansingerlands vergadermodel/BOB-model en dat derhalve het moment van evaluatie te vroeg komt. Wel is voorgesteld dat een korte tussenevaluatie op zijn plaats is uit te voeren door de voorbereidingsgroep van de werkgroep vergaderstructuur..

Door Gerard Bovens en Jurjen Dieleman zijn in de maand september gesprekken gevoerd met de fracties om kennis te nemen van hun bevindingen met het BOB-model tot nu toe.

De resultaten zijn vastgelegd in deze notitie.

2 Algemeen oordeel

Een meerderheid van de fracties geeft aan waardering te hebben voor het BOB-model. Een (kleine) toename van het debat in de commissies, minder herhalingen in de vergaderingen, stukken na de commissievergaderingen vaker als hamerstuk naar de raad en de politiek dichterbij de burgers van Lansingerland zijn de voorzichtige conclusies.

Hierbij wordt aangetekend dat een definitief oordeel pas op een later moment kan worden gegeven (bij de eindevaluatie). Ook grote wijzigingen aan het model dienen naar het oordeel van de fracties op dit moment nog niet te worden ingevoerd. Alleen kleine organisatorische zaken kunnen naar aanleiding van deze tussentijdse evaluatie worden aangepast.

Wel wordt aangegeven, dat een nadeel van het werken met het nieuwe vergadermodel is dat de tijdsdruk voor raadsleden toeneemt. Hoe te werken met het BOB-model zonder dat er extra vergaderingen vergaderd hoeft te worden is een aandachtspunt.

Eén fractie (Wij Lansingerland) vraagt zich af of het BOB-model daadwerkelijk bijdraagt tot het veranderen van standpunten en of door raadsleden echt goed wordt geluisterd naar inwoners in de beeldvormende fase. Het is naar de mening van deze fractie de vraag of het BOB-model het democratische gehalte van de gemeente Lansingerland verhoogt. Het democratisch zwaartepunt wordt verplaatst; het stemmen op partijen bij verkiezingen die standpunten in hun programma's hebben vastgelegd naar het mogen deelnemen aan het besluitvormingsproces van de gemeenteraad. Vooral tegenstanders lijken zich te organiseren en laten dus meer van zich horen in de beeldvormende fase. De fractie van Wij Lansingerland geeft evenals andere fracties aan dat een eindoordeel over het nieuwe vergadermodel op dit moment nog niet mogelijk is.

3 Bevindingen

In onderstaande punten zijn de bevindingen opgenomen van de gesprekken die door de interviewers zijn gevoerd. De gespreksverslagen zijn opgenomen in bijlage 1.

3.1 Bestuurlijke planning

In de nota “vergaderstructuur naar Lansingerlands model” van 6 augustus 2014, dat de basis vormt voor het rapport van de werkgroep vergaderstructuur, wordt gesteld dat een betere bestuurlijke planning een “conditio sine qua non” is voor elke te ontwikkelen vergaderstructuur.

De bestuurlijke planning heeft de afgelopen periode vorm gekregen door middel van het bijhouden van de planning in de vorm van een spreadsheet.

Vrijwel alle fracties in de gemeenteraad zijn van mening dat de huidige bestuurlijke planning nog onvoldoende loopt en verbetering behoeft.

Onderstaand een overzicht van het commentaar op de bestuurlijke planning:

- Het huidige format is onleesbaar en de ambtelijke organisatie levert de noodzakelijke informatie (nog) niet. Overzicht hebben op onderwerpen die voor raad en commissie het komend halfjaar op de rol staan, kunnen sturen op de voorliggende agenda's en onderwerpen om te bepalen welke onderwerpen een uitgebreide beeldvorming vereisen, zicht hebben op de concrete agendadruk van de eerstkomende drie maanden en een doorkijk over de gehele raadsperiode zijn nobele doelen maar nu nog ver weg van de huidige realiteit (Leefbaar 3B);
- De raad moet ten minste $\frac{3}{4}$ jaar tevoren zicht hebben wanneer de raadsvoorstellen en bijbehorende dossiers er aan komen. De bestuurlijke planning moet aanzienlijk beter (ChristenUnie).
- De bestuurlijke agenda zou aan de vergaderkalender gelinkt moeten worden (ChristenUnie).
- De agenda van de commissies en raad zijn onevenwichtig (D66);
- Besluitvorming over bestemmingsplannen zie je toch lang van te voren aankomen Twee grote bestemmingsplannen per vergadering is het maximum (Partij Neeleman);
- De planning zoals hij nu is zou nog verbeterd moeten worden. De planning zou verder in de toekomst moeten kijken, bijvoorbeeld beleidsnota's en bestemmingsplannen tot enkele jaren in de toekomst. Dit geeft de raad meer tijd (PvdA);
- De bestuurlijke planning moet beter. Nu staan er nog veel onderwerpen voor één vergadering geagendeerd. Met een goede bestuurlijke planning zou dit beter gespreid moeten worden. (VVD)
- De bestuurlijke planning moet bekend zijn, zodat gestuurd kan worden op het verschijnen van documenten. Voorkomen moet worden dat de agenda van de ene vergadering nauwelijks is gevuld, terwijl de agenda van een andere vergadering juist heel vol staat (WijLansingerland);
- De bestuurlijke planning loopt nog niet goed genoeg. Er missen nog verschillende onderwerpen op de bestuurlijke planning. Hierdoor komen onderwerpen nog steeds te laat opduiken, vlak voor een publicatie van een agenda en stukken (CDA).

Eerder is er vanuit de griffie een projectplan opgezet voor het vinden van een geschikte (liefst digitale) tool zodat iedereen (raad, griffie, college ambtelijke organisatie én de buitenwacht) beschikt over een consistente, altijd up to date zijnde, leesvriendelijke en permanent te raadplegen versie van de planning. Overleg in het presidium heeft als uitkomst gehad dat de aanschaf van een nieuwe tool nog op 'on hold' wordt gezet, en eerst de aandacht en doorontwikkeling vooral te focussen op het verkrijgen van een kwalitatief en kwantitatief goede inhoud van de planning. Het bestaande format en plaatsing op het RIS blijft gehandhaafd en zal vooralsnog niet worden vervangen door een ook voor de buitenwacht te benaderen tool.

3.2 Agendacommissie

Bij een aantal fracties bestaat onvoldoende helderheid ten aanzien van het functioneren van de Agendacommissie.

- Wat doet de Agendacommissie precies? De fractie van GroenLinks heeft daar geen beeld van. Meer transparantie is nodig (GroenLinks).
- De agendacommissie werkt te autonoom. Recent voorbeeld: evaluatie asielgerechtigden naar maart 2017. Weet onvoldoende wat zij doen en besluiten. Is te zeer een black box (Leefbaar 3B).
- Het is onhelder wat daar precies gebeurt (ChristenUnie).

Ook de verhouding tussen de (nieuwe) Agendacommissie en het Presidium is niet voor alle fracties duidelijk.

- Het Presidium heeft nauwelijks toegevoegde waarde. Nog bestaansrecht in de volgende periode? (Leefbaar 3B).
- Taak en rol van het Presidium met betrekking tot het BOB-model moet sterker en beter omschreven worden. In het bijzonder ook in relatie tot de Agendacommissie die vooral een uitvoerend comité moet zijn. (ChristenUnie)
- Het Presidium moet ruim van tevoren de “BOB-status” van een bepaald onderwerp bepalen. Dan is er voldoende tijd voor de voorbereidingen (ChristenUnie).
- De relatie presidium en Agendacommissie behoeft verduidelijking. Agendacommissie moet een technische commissie zijn. De vraag is hoe je de verbinding tussen deze twee overleggen regelt (D66).

3.3 Beeldvormende fase

3.3.1 Presentaties

Een meerderheid van de fracties is van mening dat interactieve presentaties de voorkeur verdienen boven de huidige presentatieavonden die zijn gericht op eenzijdige informatieoverdracht.

- GroenLinks onderschrijft de interactieve presentaties met betrekking tot de ontwikkeling van het sociale domein. De fractie vindt dit een goede werkvorm. Beter dan de presentaties met een eenzijdige informatieoverdracht en een korte vragenronde. (GroenLinks).
- Presentatieavonden zijn niet meer van deze tijd. Ze zijn te weinig interactief. Meer interactie is nodig (GroenLinks).
- Presentatieavonden zijn informatieavonden. Interactieve aanpak verdient de voorkeur (Leefbaar 3B).
- Nut van de huidige vorm van presentatieavonden wordt in twijfel getrokken. Interactieve aanpak is beter (ChristenUnie).
- De presentatieavonden kunnen interactiever en creatiever worden vorm gegeven (D66).

Een aantal fracties (GroenLinks, Leefbaar 3B geeft aan dat de sessies in de beeldvormende fase publiek en toeschouwers hun inbreng kunnen hebben (binnen de grenzen van het format van de avond en onder strikte leiding van de voorzitter.

Een enkele fractie heeft moeite met een andere (interactieve vorm voor de presentatieavonden dan oorspronkelijk beoogd (Partij Neeleman). Er is nu veel inzet vanuit het ambtelijke apparaat en de vragen tijdens de vragenronde na afloop van de presentaties kunnen ook andere fracties inspireren.

Het CDA geeft aan dat er sprake is van spraakverwarring is over wat een presentatieavond is. Hierover lijken verschillende ideeën te bestaan bij raad, college en ambtenaren. Daardoor worden verschillende typen van avonden op dit moment presentatieavonden genoemd.

Ook GroenLinks maakt hierover een opmerking:

- Op de planningslijst voor de presentatieavonden staan ook workshops over transformatie sociaal domein. Dit zijn feitelijk geen presentaties in BOB-verband maar een vorm van meedenken bij de beleidsontwikkeling.

3.3.2 Hoorzitting/rondetafelgesprek

De gevoelens over de gehouden hoorzittingen en rondetafelgesprekken zijn over het algemeen positief.

- Rondetafelgesprekken werken goed. Er is dan een goed debat (Leefbaar 3B).
- De combinatie van een hoorzitting met een rondetafelgesprek is prima. Meer debat en gesprek tijdens het rondetafelgesprek is zeer gewenst (GroenLinks).
- De beide BOB-trajecten met een hoorzitting/rondetafelgesprek liepen goed. Goed voorbereid en goed voorgezeten (ChristenUnie).

Wel wordt er door een aantal fracties gevraagd om in een eerder stadium de inwoners te horen voordat het beleid op papier staat. Ook dienen voorstellen te worden aangepast naar aanleiding van de uitkomst van hoorzittingen/rondetafelgesprekken. Meer tijd tussen de beeldvormende en opiniërende fase is wellicht wenselijk.

- De BOB-fase met betrekking tot de besluitvorming Mobiliteitsplan Berkel kwam eigenlijk te laat in het proces (D66)
- Het BOB-model had m.b.t. het besluitvormingsproces over het raadsvoorstel Mobiliteitsplan Berkel beter eerder ingezet kunnen worden. Het was een beginnersfout. Was het BOB-model eerder ingezet dan was de besluitvorming mogelijk anders verlopen (Partij Neeleman).
- Naar aanleiding van hoorzittingen die eerder werden gehouden (bijv. mobiliteitsplan zijn de stukken niet aangepast na de hoorzitting terwijl er uit de hoorzitting nuttige opmerkingen kwamen. De VVD vindt dat het college deze stukken zou moeten aanpassen aan de hand van de gemaakte opmerkingen vóór de commissievergadering (VVD).
- Naar aanleiding van de inspraak mobiliteitsplan is op basis van de geuite meningen niet veel veranderd. De inwoners moeten in een eerder stadium worden gehoord voordat het beleid op papier wordt gesteld. De PvdA pleit voor een tussenstap waarin het college het raadsvoorstel wijzigt aan de hand van wat er is opgehaald bij de inwoners. Er zou in het algemeen ook meer tijd na de beeldvormende fase moeten komen om het raadsvoorstel te kunnen wijzigen (PvdA).

Een ander genoemd punt is dat bij het publiceren van de uitnodigingen van hoorzittingen/rondetafelgesprekken een goede spreiding van de uitnodigingen wenselijk wordt geacht.

- Zorg dat uitnodigingen voor bijv. hoorzittingen breed worden gepubliceerd. Vaak worden ze toch verzonden aan de “inner circle stakeholders” (Leefbaar 3B).
- Een probleem van het BOB-model kan zijn dat vooral de tegenstemmers zich organiseren en dus meer van zich laten horen in de beeldvormende fase (Wij Lansingerland).
- De VVD-fractie geeft aan dat bij een van de gehouden hoorzittingen een belangengroep met zes personen kwam spreken (zes maal hetzelfde verhaal). De fractie zou graag zien dat er zo wordt gestuurd dat per organisatie of belangengroep slechts één persoon zijn visie mag geven (VVD).

3.3.3 Technische vragen

De mogelijkheid om technische vragen te stellen voorafgaand aan de commissievergaderingen wordt in algemeenheid gewaardeerd. Wel zijn er nog een aantal kanttekeningen ten aanzien van de termijn waarop de technische vragen kunnen worden gesteld. Deze wordt als te kort bestempeld:

- Vooraf schriftelijke vragen stellen is nog erg onwennig. Bovendien is de reactietijd (te) kort (Leefbaar 3B).
- De antwoorden op de technische vragen over commissievoorstellen geven een goede input aan andere fracties. Een aanwinst dus (Partij Neeleman).

- De termijn van indiening van technische vragen kan voor grotere fracties een probleem zijn. Voor kleinere fracties valt het wel mee (Partij Neeleman).
- De PvdA geeft aan dat de tijd tussen het versturen van het raadsvoorstel en het indienen van technische vragen erg kort is. Raadsleden zouden meer tijd moeten krijgen om hun technische vragen te stellen (PvdA).
- De termijn voor het stellen van technische vragen is er kort. De input van fractievergaderingen kan nu niet meer worden meegenomen in het stellen van technische vragen. De VVD zou graag een duidelijke signalering ontvangen wanneer zij hun vragen in moeten dienen. (VVD)
- De tijdsplanning rondom het stellen van technische vragen is op dit moment erg krap. Technische vragen moeten al kort na de publicatie van de stukken worden gesteld. Ook worden er erg veel vragen gesteld. De CDA-fractie zou verwachten dat dit leidt tot minder ambtelijke ondersteuning bij commissievergaderingen. Dit is echter niet het geval (CDA).

Daarnaast maakt Wij Lansingerland de opmerking dat technische vragen niet altijd nodig zijn. Technische vragen zijn vaak niet gericht op het vormen van een mening (WijLansingerland).

3.3.4 Diverse onderwerpen

Een aantal aanvullende opmerkingen zijn:

- BOB is er nu alleen voor raadsvoorstellen. Wellicht breder trekken naar ontwikkelingen die een grote impact hebben op de leefomgeving (GroenLinks).
- Een van de voorwaarden om BOB een succes te maken is betere kwaliteit raadsstukken (ook meer op hoofdlijnen. Introduceren van een oogopslag resumé zoals in Almere (Leefbaar 3B).
- De beeldvormende fase kan creatiever worden ingevuld (niet alleen rondetafelgesprekken en hoorzittingen) (d66).
- Als het college heeft opgehaald wat de inwoners er van vinden dan hoeft de raad dit niet nogmaals te doen. Hiermee kan een te hoge druk gelegd worden op inwoners, stichtingen en ondernemers. Een goede afstemming moet dan ook plaatsvinden tussen beeldvorming door het college in de voorbereiding van een voorstel en het beeldvormingstraject van de gemeenteraad. Vervolgens zou de agendacommissie moeten beslissen of er een beeldvormende bijeenkomst komt. Zij zijn hier voor ingesteld, niet de raadscommissie (VVD).
- De CDA-fractie geeft aan dat de instelling van klankbordgroepen ook een middel voor beeldvorming kan zijn (CDA).

3.4 Opiniërende fase

3.4.1 Debat

Een meerderheid van de fracties is van mening dat er nog onvoldoende wordt gedebatteerd in de commissies. Met name in de commissie Ruimte zijn er nog te veel technische vragen.

- In de commissie Ruimte moet er meer ruimte komen voor een écht politiek debat. Het is nu nog te veel een vraag een antwoordspel (GroenLinks).
- Het debat in de commissie en raad moet sterker worden. Nu nog te veel een uitwisseling van standpunten (GroenLinks).
- Nog steeds te veel technische vragen in de commissies; voorkomen van elkaar napraten is nodig (Leefbaar 3B).
- In de commissie Ruimte worden er nog teveel vragen gesteld en is het debat teveel op het college gericht. In de commissie Samenleving is er meer debat gericht op oordeelsvorming. Er is nog een forse slag te maken (ChristenUnie).
- In de raad en commissie meer focussen op collega-fracties dan op het college (ChristenUnie).
- Er moet wel over de volle breedte van de commissievergaderingen meer debat komen. De raad is geen 'rewrite' van de commissies meer en dat is prima (D66).
- Er is nog niet veel extra debat als gevolg van het BOB-model. Het is lastig om de huidige situatie te vergelijken met de situatie in het verleden (Partij Neeleman).

3.5 Besluitvormende fase

3.5.1 Debat

Ook in de raad is er naar de mening van een groot deel van de fracties nog te weinig debat tussen de fracties onderling.

- Het debat in de commissie en raad moet sterker worden. Nu nog te veel een uitwisseling van standpunten (GroenLinks).
- Debat blijft nog steeds uit. Discussiëren op hoofdlijnen blijft moeilijk (Leefbaar 3B).
- In de raad en commissie meer focussen op collega-fracties dan op het college (ChristenUnie).
- Het is nuttig om nog eens na te denken over de organisatie van het debat. Nu is er alleen plaats voor debat in de (korte tweede termijn. De eerste (lange) termijn behelst alleen het uitdragen van het fractiestandpunt. Kan dit niet dynamischer? Is er iets slims te verzinnen? Spreekklok mede in verband met interrupties kan belangrijk zijn. (ChristenUnie).

3.5.2 Diversen

- De opstelling in de raadszaal is een serieuze kwestie (D66).
- Naar aanleiding van het debat in de commissie gecorrigeerde raadsstukken moeten voor wat betreft de correcties standaard met de kleur geel worden gemerkt. Dit gebeurt nu niet consequent. Schriftelijke informatie over de wijzigingen aan de raad is ook noodzakelijk (Partij Neeleman).
- Wat de CDA-fractie betreft kan de raadsvergadering nog wel wat meer beperkt worden tot een vergadering waarin alleen besluitvorming plaatsvindt. Hiermee kunnen deze vergaderingen mogelijk ook anders worden vormgegeven en gepland. De vormgeving van de raadsvergaderingen is echter een onderwerp voor later (tijdens de uiteindelijke evaluatie)(CDA).
- Rondom raadsvergaderingen zou het echter al wel mooi zijn als voor inwoners beter inzichtelijk kan worden gemaakt hoe fracties gestemd hebben over bepaalde onderwerpen (CDA).
- Politieke beschouwingen in de raad beperken de rol en uitstraling van de raad. Die staat nu vooral in het teken van moties en amendementen. Wellicht een uitzondering maken voor raadsdebat over Kadernota en begroting. Dat zijn de bijzondere momenten in het politiek jaar (ChristenUnie).

4 Conclusies/Aanbevelingen

Op basis van het bovenstaande trekt de voorbereidingsgroep van de werkgroep vergaderstructuur conclusies en doet een beperkt aantal aanbevelingen die op relatief korte termijn kunnen worden gerealiseerd. Deze conclusies en aanbevelingen worden onderstaand punten beschreven.

4.1 Bestuurlijke planning

Uit de reactie van de fracties blijkt een goede actuele bestuurlijke planning randvoorwaardelijk is voor het welslagen van het functioneren van het BOB-model. Om deze reden is het wenselijk dat er op korte termijn een “ronde tafel”-gesprek wordt gehouden tussen vertegenwoordigers vanuit de raad, managementteam en college. Onderwerpen

- Het doel dat de raad voor ogen heeft met de bestuurlijke planning (geen controlemiddel maar uitsluitend een planningstool);
- De inhoud van de bestuurlijke planning;
- Maatregelen die nodig zijn om deze planning om deze planning zo actueel mogelijk te houden.

Hoe sneller de bestuurlijke planning op orde is, hoe sneller wensen vanuit de raad over bijvoorbeeld meer tijd voor de beeldvormende fase (waaronder het stellen van technische vragen) kunnen worden gerealiseerd.

4.2 Agendacommissie

Onduidelijk bestaat over de relatie tussen de agendacommissie en het Presidium.

Er bestaat naar de mening van de voorbereidingsgroep een duidelijk verschil tussen het Presidium en de agendacommissie. Het Presidium stelt de kaders ten aanzien van de werkwijze van de diverse gremia, de agendacommissie houdt zich bezig met de uitvoering binnen de gestelde kaders.

Om de onduidelijkheid verder weg te nemen wordt de aanbeveling gedaan om het vaststellen van de concept-agenda van de raad bij de agendacommissie te beleggen. Gerealiseerd wordt dat dit consequenties heeft voor de frequentie van bijeenkomen van de agendacommissie. Deze consequenties zijn te overkomen.

Omgekeerd kan het ook betekenen dat de frequentie van het Presidium naar beneden kan worden bijgesteld omdat de noodzaak van het maandelijks vaststellen van de concept-agenda van de raad wegvalt.

De agendacommissie is teveel een black box blijkt uit de reacties van de fracties. De aanbeveling wordt gedaan om van de bijeenkomsten van de agendacommissie een korte besluitenlijst te maken (zoals bij het presidium) en deze besluitenlijst te verspreiden aan de (duo)-leden van de raad, college en MT.

4.3 Beeldvorming

Geconcludeerd kan worden dat presentatieavonden in de huidige vorm weinig waardering meer ontvangen. Presentaties zijn slechts één van de vormen van mogelijkheden/werkvormen binnen de beeldvormende fase. Om deze reden wordt aanbevolen om de presentatieavonden in de vergaderplanning van 2017 te hernoemen in “beeldvorming”. Voor de invulling van deze avonden kan geput worden uit een veelheid van werkvormen. De keuze daaruit dient te worden gelegd bij de agendacommissie. Belangrijk is wel dat bij de publicatie van de agenda voor deze beeldvormende avonden heet expliciet het doel van de te houden bijeenkomst wordt vermeld. Hiermee wordt voorkomen dat er bij de inwoners van Lansingerland onduidelijkheid bestaat over de inhoud van deze avonden.

4.4 Debat

De vrijwel algemene conclusie is dat er in commissie en raad nog onvoldoende debat plaats vindt. Te veel blijft het bij het uitdragen van fractiestandpunten.

Hoewel dit zich moeilijk laat beïnvloeden wordt toch voorgesteld om het niet toestaan van interrupties in de eerste termijn te heroverwegen. Dit zou kunnen geschieden door het gelimiteerd toestaan van interrupties (maximaal 2).

5 *Tenslotte*

Recentelijk is het informatie-/communicatieplan van de gemeenteraad in de het Presidium behandeld. Besloten is om in Q1 van 2017 een raad brede bijeenkomst over dit plan te organiseren.

Het informatie-/communicatieplan vormt één van de pijlers van het Lansingerlands vergadermodel.

Consensus daarover binnen de gemeenteraad is derhalve van groot belang.

Uit de resultaten van de tussenevaluatie van het Lansingerlands vergadermodel blijkt wel dat werken binnen het BOB-model langzaam begint te landen bij de fracties in de raad.

Het lijkt daarom wenselijk om de in hoofdstuk 4 genoemde korte termijn aanbevelingen in de praktijk te testen.

Als deze wijzigingen voldoen en er algehele consensus bestaat over het communicatieplan het kan worden overgegaan tot aanpassingen van de verordeningen (raadsvergadering en commissies).

Het Lansingerlands vergadermodel

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
1.1	Gevolgde en te volgen proces	3
1.2	Opzet rapport	4
2	Uitkomst werkgroep vergaderstructuur (hoofdpijnen)	5
3	Nieuwe structuur in detail.....	6
3.1	Inleiding	6
3.2	Het BOB-model.....	6
3.2.1	Onderscheid onderwerpen beeldvormende fase.....	7
3.3	Participatie inwoners Lansingerland in beeldvormende fase	8
3.3.1	Participatieladder	8
3.3.2	Vormgeving beeldvormende fase	8
3.4	Meer regie	10
3.4.1	Aansturing en planning van agenda's werkt niet goed wanneer het gaat om de vormgeving van het proces van 'beeldvorming'	10
3.4.2	Doelstelling agendacommissie nieuwe stijl.....	10
3.4.3	Ondersteuning agendacommissie door de griffie op communicatiegebied	11
3.4.4	Consequenties intensivering beeldvormende fase.....	11
3.5	Beoogd resultaat.....	12
3.6	Gesprekken met.....	12
4	Om te komen tot de nieuwe structuur	14
4.1	Risico's	15
4.2	Afsluitend	15

Bijlage 1: overzicht raadsvoorstellen 2014

1 Inleiding

Sinds begin 2015 is de werkgroep vergaderstructuur actief. Deze werkgroep heeft tot taak te komen met voorstellen voor het aanpassen van de vergaderstructuur/-cultuur. De werkgroep komt voort uit de nota “Vergaderstructuur naar Lansingerlands model” van 6 augustus 2014, T14.12025.

In deze nota worden de volgende aandachtspunten voor een nieuwe vergaderstructuur genoemd:

- Vrijwel alle fracties hebben geen behoefte aan een radicale wijziging van de vergaderstructuur. Zelf ‘de hand in eigen boezem steken’ met als doel meer gedisciplineerd vergadergedrag in combinatie met aanpassing van de huidige commissiestructuur heeft de voorkeur. Daarmee kan een “Lansingerlands vergadermodel” ontstaan;
- Van groot belang wordt met name genoemd een te realiseren verandering/verbetering in het voortraject in de beeldvormingfase. In de bestaande vergaderstructuur dienen dan momenten te worden ingebouwd waarin de inwoners van Lansingerland - meer dan thans via de inspraakmogelijkheden - hun inbreng aan de voorkant van het politieke besluitvormingsproces kunnen hebben;
- De gemeenteraad/commissies zouden in de nieuwe structuur meer frequent fysiek naar de inwoners toe moeten komen (bijeenkomsten in de wijk, bijeenkomsten met belangengroepen ter plaatse). Als variant is ook genoemd dat betrokken burgers of organisaties worden uitgenodigd om presentaties te geven;
- Het moet voor raad- en commissieleden (maar ook voor de inwoners van Lansingerland) duidelijk zijn wat het doel van een bepaalde bijeenkomst, commissie en raad is. Het BOB-model (Beeldvorming, Oordeelsvorming en Besluitvorming, zie ook hoofdstuk 3) dient leidend te zijn in de aanpassing van de huidige vergaderstructuur;
- Spreektijden worden door vrijwel alle fracties als noodzakelijk gezien en de vraag om een vergaderklok is wederom actueel;
- Het vergaderen op een vaste dag in de week, met eventueel parallelle commissievergaderingen, wordt door een aantal fracties als wens geuit;
- Verder acht men het van belang dat het systeem veel flexibeler wordt. Ingekomen stukken en brieven van burgers moeten snel besproken kunnen worden en niet weken hoeven te wachten op agendering op een ingekomen stukkenlijst;
- Het verbeteren van de kwaliteit van de raadsstukken.

Het presidium van de huidige gemeenteraad heeft de genoemde werkgroep ingesteld. Deze werkgroep bestaat uit 8 vertegenwoordigers van elke fractie in de gemeenteraad (met uitzondering van de fractie Neeleman) en staat onder externe leiding (Manfred Devilee, Haagse Beek).

De uitkomsten van de werkzaamheden van de werkgroep dienen te worden voorgelegd aan de raad van de gemeente Lansingerland.

1.1 Gevolgde en te volgen proces

In de diverse werkgroep-vergaderingen zijn de hoofdlijnen voor een nieuwe vergaderstructuur vastgesteld. Een voorbereidingsgroep, bestaande uit een tweetal leden van de werkgroep, de voorzitter van de werkgroep en de griffie heeft deze hoofdlijnen verder uitgewerkt en weer ter goedkeuring aangeboden aan de werkgroep. Halverwege het traject zijn er werkbezoeken aan andere gemeenten gebracht om te achterhalen wat de ervaringen zijn geweest met een recente vergaderstructuur wijziging. Ook hebben gesprekken plaatsgevonden met de bestuurlijke driehoek, het presidium en de voorzitters van de commissies.

Het was de intentie van de werkgroep om de uitkomsten, zoals verwoord in dit rapport, voor het zomerreces, te presenteren aan de gemeenteraad. Dit heeft plaatsgevonden in een presentatieavond op 8 juli 2015. In de tweede helft van september is een heidag georganiseerd om de voorgestelde nieuwe structuur door middel van een simulatie verder te verdiepen. De ervaringen opgedaan tijdens deze heidag zijn meegenomen in dit rapport.

1.2 Opzet rapport

Hoofdstuk 2 geeft de uitkomsten van de werkgroep vergaderstructuur weer. In hoofdstuk 3 wordt ingegaan op de aspecten BOB-model, participatieladder en agendacommissie.

In hoofdstuk 4 worden nog voorstellen voor het verdere implementatie van de nieuwe structuur gedaan.

2 Uitkomst werkgroep vergaderstructuur (hoofdpijnen)

De werkgroep heeft zich unaniem uitgesproken tegen het instellen van een volledig andere vergaderstructuur. Naar de mening van de werkgroep moet de bestaande vergaderstructuur worden gehandhaafd, maar wel verder worden aangescherpt. Deze aanscherping bestaat uit:

- Het voeren van meer regie door de raad. Dit moet vorm krijgen door het instellen van een agendacommissie die zich bezig houdt met de agendavorming voor alle gremia en te nemen stappen in het bestuurlijke besluitvormingsproces van de raad.
- Het tonen van meer discipline door de raad voor het volgen van de vastgestelde vergaderwijze;
- Het stringent toepassen van het BOB-model (beeldvormende, oordeelsvormende en besluitvormende fase). Veel inspanning moet worden gestoken in de beeldvormende fase. Deze fase is afgerond vóór de start van de commissievergaderingen (oordeelsvormende fase). In deze commissievergaderingen mogen geen technische/verhelderende vragen worden gesteld. De commissievergaderingen zijn er puur en alleen voor de oordeelsvorming. De vergadering van de gemeenteraad is uitsluitend gericht op besluitvorming.
- De inwoners van Lansingerland meer te laten participeren in de beeldvormende fase dan tot nu toe het geval is.

De huidige vergaderstructuur ziet er schematisch als volgt uit:

Beeldvorming & oordeelsvorming		Beeldvorming & oordeelsvorming		(Beeldvorming) & Oordeelsvorming & Besluitvorming
Week 1	Week 2	Week 3	Week 4	Week 5
Presentatieavond		Commissie- behandeling (3x)	Presidium (vaststellen agenda raad)	Gemeenteraad

Kenmerkend van de huidige vergaderstructuur is dat alle fases van het BOB-model dwars door de verschillende vergadervormen lopen.

In de nieuwe structuur is er een strikte scheiding conform het BOB-model en wordt de aandacht voor de beeldvormende fase vergroot en daarbij ook de participatiemogelijkheden van de inwoners van Lansingerland

Beeldvorming		Oordeelsvorming		Besluitvorming
Week 1	Week 2	Week 3	Week 4	Week 5
Ronde tafel gesprekken; Presentatieavonden; Politieke markt; Technische vragen;		Commissie- Algemeen Bestuur, Ruimte en Samenleving		Gemeenteraad

3 Nieuwe structuur in detail

3.1 Inleiding

In hoofdstuk 2 is op hoofdlijnen de aangepaste/aangescherpte vergaderstructuur gepresenteerd. Deze vergaderstructuur kenmerkt zich door het stringent toepassen van het BOB-model, het verhogen van de participatie van de inwoners van Lansingerland en meer regie door de raad. Onderstaand wordt nader op deze punten ingegaan.

3.2 Het BOB-model

Besluitvorming kan worden onderverdeeld in een drietal fasen. Deze fasen luiden:

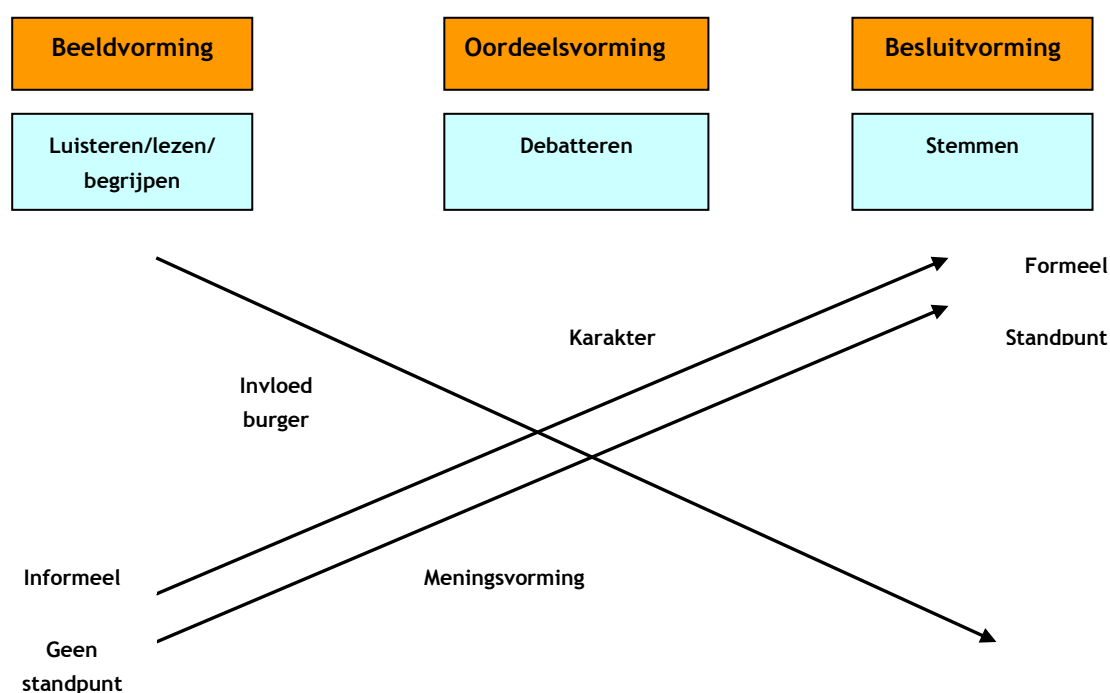
Fase 1: Beeldvorming.

Fase 2: Oordeelsvorming

Fase 3: Besluitvorming.

In de eerste fase van dit zogenaamde “BOB-model” staat informatievergaring centraal. Om een goed onderbouwd besluit te kunnen nemen, moet de gemeenteraad zich in de eerste plaats gedegen informeren. De tweede fase bestaat uit de oordeelsvorming door middel van debat. Als de raadsleden goed op de hoogte zijn van de problemen en de mogelijke oplossingen kunnen zij zich een mening vormen en deze ook uitdragen in het debat. Na het debat wordt een besluit genomen. De besluitvorming is de derde en laatste fase in dit model.

In onderstaand schema is dit besluitvormingsproces in beeld gebracht:

Bij beeldvorming gaat het om het verkrijgen van een goed inzicht in de situatie. Het gaat dan om het afbakenen van het vraagstuk, inzicht krijgen in de inhoudelijke problematiek en oplossingsrichtingen, maar ook om het verkrijgen van een goed beeld van wat anderen vinden of bedoelen. De beeldvormende fase stelt raadsleden vanuit hun volksvertegenwoordigende en kaderstellende rol in staat om een vraagstuk zo breed mogelijk te verkennen. Bovendien biedt het goede mogelijkheden tot intensievere contacten met burgers, bedrijven en maatschappelijke instellingen.

In het bovenstaande model hebben de inwoners in een vroegtijdig stadium van het besluitvormingsproces de meeste invloed. Dan is de opzet van het bijeenkomsten nog informeel van karakter en dat is bovendien het moment waarop raadsleden wellicht een mening hebben, maar nog geen definitief standpunt hebben gevormd. Hoe dichterbij de finale besluitvorming, hoe minder de mogelijkheden voor burgers om hun stem te laten horen. Anders gesteld: de insteek van een aangepaste vergaderstructuur is om de burgers in de fase beeldvorming een zo groot mogelijke inbreng te laten hebben. Nut en noodzaak om in de besluitvormende fase nog in te spreken is derhalve minimaal.

3.2.1 *Onderscheid onderwerpen beeldvormende fase*

Er moet onderscheid worden gemaakt welke onderwerpen die de raad behandelt met het BOB-model tot besluitvorming komen en welke onderwerpen niet. Daarbij worden de volgende archetypen onderscheiden:

1. Besluitvorming over grote meeslepende projecten;
2. Raadsbesluiten;
3. Klein ongemak.

Ad.1. Geen BOB-model van toepassing

Besluitvorming rond de grote meeslepende, vaak infrastructurele projecten, zoals de aanleg van een verbindingssnelweg tussen de A13 en A16, omvat vaak een dermate lange beeldvormingsfase dat voor degene die met elkaar daar over in gesprek zijn, de horizon vaak nog niet in zicht is. Vaak ook ligt de bevoegdheid om een besluit daarover te nemen niet (alleen) bij de gemeente zelf maar (ook) bij andere overheden. Het BOB-model hier toepassen wekt verwachtingen die niet kunnen worden waargemaakt. Wel kunnen er bij dergelijke projecten momenten zijn waarin de gemeenteraad van Lansingerland om een besluit wordt gevraagd (bijvoorbeeld: bestemmingsplanwijziging). Op dat moment kan door de raad worden bepaald dat het BOB-model alsnog wordt gehanteerd.

Ad.2. BOB-model van toepassing

Voor het nemen van gedegen besluiten over reguliere raadsvoorstellen, veelal aangedragen door het college, is het BOB-model geschikt. Daarbij wel de kanttekening makend dat de besluitvorming via het BOB-model goed wordt voorbereid. Daarbij komen ook technische vragen een onderdeel van de beeldvormende fase.

Ad.3. Geen BOB model van toepassing

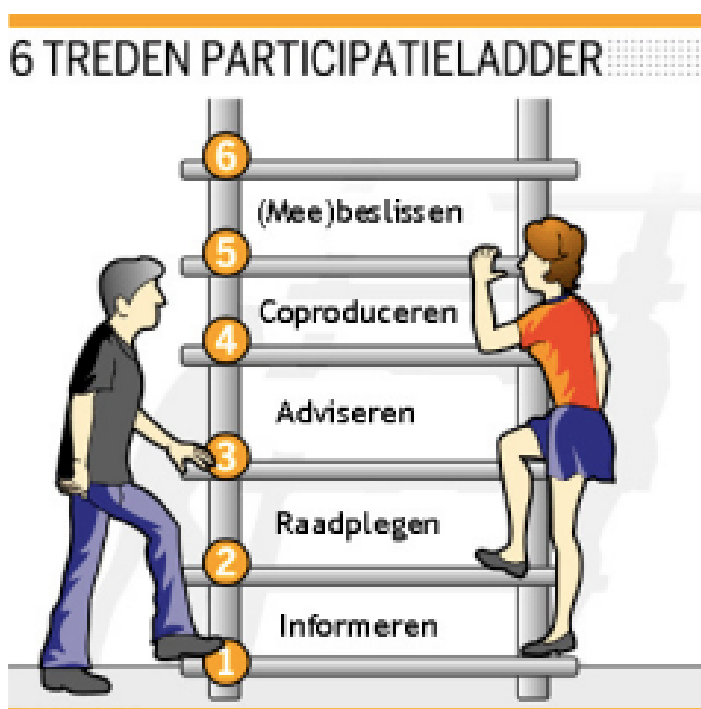
Klein ongemak dat vanuit de inwoners van Lansingerland de kop opsteekt heeft vaak een snelle en praktische oplossing. Daar is geen beeldvorming voor nodig. Het probleem is in veelal alle gevallen direct duidelijk en de oplossing ook.

3.3 Participatie inwoners Lansingerland in beeldvormende fase

3.3.1 Participatieladder

Bij het meer betrekken van de inwoners van Lansingerland bij het bestuurlijke besluitvormingsproces van de raad komt de participatieladder in beeld.

De participatieladder is een hulpmiddel om aan te geven in hoeverre burgers mee mogen denken/ doen in een bepaald proces. De participatieladder kent de volgende treden: informeren, raadplegen, adviseren, coproduceren, meebeslissen en zelfbeheer. Hieronder is de participatieladder grafisch weergegeven:

Bij ieder stapje naar boven op de participatieladder hebben burgers meer invloed en geeft de gemeente meer uit handen.

Het goed gebruiken van de participatieladder voorkomt dat participerende burgers ontevreden worden over het participatieproces. De participatieladder kan gebruikt worden voor een goed verwachtingsmanagement. Als burgers participeren en daarbij verwachten dat ze mogen meebeslissen, dan zal het een teleurstelling zijn als later blijkt dat ze slechts mochten raadgeven of adviseren. Om deze reden is het belangrijk om aan de voorkant van een participatietraject al aan te geven op welke treden van de participatieladder burgers mogen participeren. Voor onze vergaderstructuur geldt dan dat als burgers mogen participeren in de beeldvormingsfase, het duidelijk is dat ze bijvoorbeeld niet mogen meebeslissen. Dit voorkomt onvrede of teleurstellingen over het participatieproces achteraf.

3.3.2 Vormgeving beeldvormende fase

In het model zoals gepresenteerd in punt 3.2 hebben de inwoners in een vroegtijdig stadium van het besluitvormingsproces de meeste invloed.

De fase beeldvorming kan op diverse manieren vorm krijgen. Het is aan de nieuw te vormen agendacommissie om bij de voorstellen de juiste werkvormen in de beeldvormende fase te vinden

Een aantal voorbeelden wordt hieronder genoemd:

- Beeldvormende rondetafelgesprek/informatiekamer/informatieavonden. Tijdens een rondetafelgesprek staat voor de raad het inwinnen van informatie centraal. Inwoners en belanghebbenden die in een traject bij een bepaald voorstel zijn betrokken worden door de griffie geïnformeerd over de behandeling van onderwerpen. Inwoners kunnen zich aanmelden voor het spreekrecht. De raad kan tijdens het rondetafelgesprek ook informatie ontvangen van het college van burgemeester en wethouders. Er is daarom altijd een lid van het college aanwezig voor het beantwoorden van vragen. Het technisch voorzitterschap wordt bekleed door een onafhankelijke procesbegeleider. Per fractie zijn bij een beeldvormend rondetafelgesprek maximaal twee commissie- of raadsleden aanwezig. Op één avond kunnen parallelrondetafelgesprekken plaatsvinden.
- Presentatieavonden(-plus): De raadsvoorstellen worden - zo nodig - toegelicht door middel van een presentatie door de ambtelijke organisatie (betrokken beleidsambtenaar). Een presentatieavond(-plus) bestaat uit parallelle sessies, waarin verschillende onderwerpen aan de orde komen. De presentatieavonden zijn bedoeld om voor de raadsleden in technische zin duidelijkheid te verkrijgen over de voorliggende voorstellen. Het is aan de raadsleden zelf om te bepalen welke presentatie zij willen bijwonen. De bijeenkomsten zijn openbaar. De raad kan er ook toe overgaan om inwoners of belanghebbenden expliciet uit te nodigen om een toelichting of een presentatie te geven. Een sessie staat onder leiding van een onafhankelijke procesbegeleider. Portefeuillehouders zijn welkom als toehoorder.
- Politieke markt: Bij diverse tafels (“kramen”) kunnen raadsleden worden geïnformeerd over de voorliggende raadsvoorstellen. Ook inwoners, maatschappelijke organisaties/instellingen en bedrijven kunnen zich hier laten informeren dan wel hun geluid laten horen. De inhoudelijke informatie wordt verstrekt door de betrokken beleidsambtenaren.
- Hoorzittingen: Het over een specifiek onderwerp of voorstel houden van een hoorzitting, waarbij door de raad direct betrokkenen of belanghebbenden worden uitgenodigd om hun verhaal te komen doen en kunnen worden bevraagd. Hoorzittingen kunnen worden gehouden door de gehele raad of door een commissie uit de raad.
- Het stellen en beantwoorden van technische vragen. Technische vragen worden per raadsvoorstel voorafgaande aan de bespreking in de commissie door de commissieleden gesteld én tijdig door het college beantwoord. Antwoorden op technische vragen worden verspreid aan alle commissieleden om een gelijk speelveld te creëren.
- Werkbezoeken van de raad ter plaatse. Voor een goede beeldvorming, maar ook profilering van de raad is een bezoek van de raad of delen van de raad een mogelijkheid;
- Digitale afstemmingsvormen met de inwoners van de gemeente. De hedendaagse techniek schept de mogelijkheid om via bijvoorbeeld online discussies het gesprek met de inwoners van Lansingerland aan te gaan.

Zoals eerder vermeld is het aan de agendacommissie nieuwe stijl (Zie ook punt 3.4) om in de beeldvormende fase per onderwerp/voorstel de juiste werkvorm(en) aan te wijzen. Hierbij wordt de agendacommissie ondersteund door de griffie. Aangezien de griffie momenteel niet beschikt over de juiste skills op het gebied van communicatie en marketing, wordt door de werkgroep de werving van dergelijke expertise aanbevolen (0,5 Fte) (Zie ook punt 3.4.3).

3.4 Meer regie

3.4.1 *Aansturing en planning van agenda's werkt niet goed wanneer het gaat om de vormgeving van het proces van 'beeldvorming'*

In de nota "vergaderstructuur naar Lansingerlands model" van 6 augustus 2014 is aangegeven, dat een betere bestuurlijke planning een "conditio sine qua non" is voor elke te ontwikkelen vergaderstructuur. Vaak is pas een maand voor de feitelijke vergaderdatum duidelijk hoe de agenda er voor wat betreft de raadsvoorstellen uit gaat zien. Deze termijn is te kort om het proces van beeldvorming door de raadsfracties, zeker wanneer het om grote belangen van inwoners, maatschappelijke organisaties of bedrijven gaat en/of het om gecompliceerde vraagstukken gaat, op een zorgvuldige wijze te laten verlopen. Daar ontbreekt simpelweg de tijd voor. Ook mist de raad een breed instrumentarium om het proces van beeldvorming in de praktijk vorm te geven. Maar met alleen een aanpassing van de vergaderstructuur ben je er echter niet. Maatwerk per raadsvoorstel met betrekking tot de noodzakelijke doorlooptijd in combinatie met de inzet van concrete beeldvormingsinstrumenten is hard nodig. Vaak wordt nu het proces van beeldvorming door de raad en de mogelijke inbreng van inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven bepaald door formele procedures waarin de mogelijkheid van inspraak is verwerkt. De fase van beeldvorming krijgt daardoor vaak een formeel en technocratisch karakter vanwege het strakke kader waarin deze inbreng wordt geperst. Dat roept frustraties op bij raadsleden en belanghebbenden. Goed voorbeeld is de bestemmingsplan procedure die in de praktijk dikwijls onbevredigend verloopt voor de belanghebbenden.

3.4.2 *Doelstelling agendacommissie nieuwe stijl*

Doelstelling is om per raadsvoorstel vooraf zo nauwkeurig mogelijk te beschrijven en bepalen hoe de fases van 'beeldvorming', 'oordeelsvorming' en 'besluitvorming' worden ingericht en welke doorlooptijd er mee gemoeid zal zijn. Hoe gecompliceerder het raadsvoorstel en/of hoe groter de maatschappelijke impact, des te uitgebreider zal het traject zijn dat tot besluitvorming zal leiden. Korte doorlooptijden van een maand blijven natuurlijk mogelijk wanneer het om 'eenvoudige' raadsvoorstellen gaat zonder veel maatschappelijke impact. Voor een aantal zal ongetwijfeld een langere doorlooptijd aan de orde zijn dan nu het geval is.

Om dit te kunnen realiseren is er een hechte en gestructureerde samenwerking nodig tussen de 'driehoek' (burgemeester, gemeentesecretaris en griffier) en de in te stellen 'agendacommissie-nieuwe-stijl' van de raad. De burgemeester en gemeentesecretaris leveren vanuit het college en het gemeentelijke apparaat een precieze lange termijn planning aan van raadsvoorstellen die in voorbereiding zijn. Het is de taak van de agendacommissie-nieuwe-stijl om deze planning in termen van tijd & aanpak/ in te zetten instrumenten om te zetten naar het BOB model.

Ook hier is het 'De raad die bepaalt'. De agendacommissie-nieuwe-stijl beslist in formele zin hoe de planning en routing (inclusief de inzet van instrumenten voor de fase van de beeldvorming) van alle raadsvoorstellen er uit gaat zien. Natuurlijk moet dat in goed overleg met de 'driehoek' gebeuren maar mocht dit overleg geen consensus opleveren dan neemt de agendacommissie-nieuwe-stijl zélf een besluit over hoe de planning en routing voor het betreffende raadsvoorstel er uit zal gaan zien. Zorgvuldigheid staat daarbij wel voorop.

Het goed kunnen functioneren van de agendacommissie- nieuwe-stijl (die de agenderingsfunctie van zowel het presidium als van de agendacommissie van de raadscommissies moet gaan overnemen) vraagt om een breed draagvlak in de raad. De leden van deze commissie moeten het vertrouwen van de leden van de raad bezitten.

Dit betekent:

- Benoeming van de commissieleden door de raad voor telkens een periode van in eerste instantie 4 jaar, waarbij na 2 jaar 50% van de agendacommissie wordt vervangen (dakpan-constructie: de helft van de agendacommissie blijft bij de benoeming van de andere helft);
- Samenstelling van maximaal 5 leden die in politiek en anciënniteit opzicht een goede afspiegeling vormen van de samenstelling van de raad (goede mix van jong en oud vanwege de

continuïteit). Uitstekend politiek invoelingsvermogen en een prima maatschappelijke antenne is nodig. Algemeen belang moet centraal staan bij de leden van de agendacommissie;

- Commissieleden die in staat zijn zeker in de beginfase wekelijks ongeveer 4 uur vrij te maken voor overleg, afstemming en procesbewaking. Om het wekelijkse tijdsbeslag op de agendacommissie niet te laten overstijgen is een goede ondersteuning door de griffie en ambtelijke organisatie noodzakelijk;
- Herbezinning op het takenpakket van het presidium. Het presidium draagt nu onder meer zorg voor de agendavorming van de gemeenteraad. Deze taak wordt overgenomen door de agendacommissie nieuwe stijl. Bezien dient te worden wat de positie en taak van het presidium gaat worden;
- Consensus met de leden van de 'driehoek' over de door de raad gewenst aanpak. Uit reeds gevoerde gesprekken met de driehoek blijkt dat deze consensus ruimschoots aanwezig is;
- Uitgebreide testprocedure met betrekking tot de nieuwe aanpak (stap voor stap beginnen, ervaring op doen, evalueren, bij stellen etc.) Goede procesbewaking (extern?)
- De verordeningen aanpassen om aan de slag te kunnen gaan; Het voorstel is **om in het eerste kwartaal van 2016** van start te gaan met de aangescherpte werkwijze. Na een periode van een half jaar kunnen de opgedane ervaringen worden meegenomen in twee nieuwe verordeningen voor de raad en de commissie.

3.4.3 Ondersteuning agendacommissie door de griffie op communicatiegebied

De ondersteuning van de agendacommissie nieuwe stijl wordt uiteraard verzorgd door de griffie. Het zwaartepunt van de werkzaamheden van de agendacommissie nieuwe stijl ligt bij het vormgeven van de beeldvormende fase, waarbij het stimuleren van de participatie door de inwoners van Lansingerland een belangrijk onderdeel is. Dit vereist naast een goed politiek gevoel ook een gedegen communicatiekennis. Deze kennis is op dit moment niet aanwezig bij de griffie. Om een adequate ondersteuning vanuit de griffie te kunnen bieden is het noodzakelijk dat de griffie over deze communicatiekennis gaat beschikken. Dit kan geschieden door het aantrekken van een raadsadviseur communicatie (0,5 Fte,; **hiervoor is ruimte in de formatie van de griffie**), die tot taak heeft de agendacommissie nieuwe stijl te adviseren de wijze van invulling van de beeldvormende fase in relatie tot de participatie van de inwoners van Lansingerland. Binnen de formatie van de griffie is hiertoe voldoende formatieve ruimte. Gelet op het feit dat in eerste instantie ervaring gaat worden opgedaan met de nieuwe werkwijze lijkt een voorlopige aanstelling voor één jaar in de rede te liggen.

3.4.4 Consequenties intensivering beeldvormende fase.

Gedrag

Het invoeren van het BOB-model vraagt een aanpassing van het gedrag van de deelnemers en de voorzitters aan de diverse gremia. Er moet bij de raads- en commissieleden een bewustwording gaan ontstaan wat het doel is van de drie fasen en zij dienen zich daar ook naar te gedragen. Dit houdt in dat in de beeldvormende fase, waarin het de bedoeling is om helderheid te krijgen over wat er voor ligt en inzicht te krijgen in de meningen van de inwoners van Lansingerland, alleen in technisch-inhoudelijke zin over de voorstellen wordt gesproken (vragen/verduidelijking). Oordeelsvorming en besluitvorming is op dat moment nog niet aan de orde.

Omgekeerd: in de oordeelvormende en besluitvormende fase is in principe het stellen van technische vragen niet meer aan de orde.

Van de voorzitters in de diverse fasen wordt daarom verwacht dat zij het proces in goede banen leiden binnen de afspraken die gelden voor de betreffende fase. Het blijft echter politiek. Van de voorzitters wordt uiteraard het nodige politieke fingerspitzengefühl verwacht om van de hoofdregel af te wijken mocht de gang van de vergadering dat noodzakelijk maken. Overigens is deze flexibiliteit alleen mogelijk als de positie van de voorzitter door alle deelnemers wordt gerespecteerd.

Tijdsbeslag

Een analyse van de raadsagenda's van 2014 heeft opgeleverd dat ongeveer 30% van de raadsvoorstellen in aanmerking komt voor een beeldvormend traject waar de burgers en ondernemers van Lansingerland in moeten worden betrokken (zie bijlage 1). Het betreffen voornamelijk bestemmingsplanwijzigingen (de helft van de 30%) en voorstellen aangaande nieuw beleid, kadernota en begroting.

Het is niet uit te sluiten dat een intensivering van de beeldvormende fase leidt tot extra werkdruk/uren. De werkgroep is van mening deze intensivering beperkt zal zijn, dan wel worden gecompenseerd in de volgende fasen. De nieuwe beeldvormende fase komt in de plaats van onder meer de presentatieavonden oude stijl. De winst zit hem vervolgens vooral in de kortere duur van de commissievergaderingen (geen vraag/antwoord met de wethouders) en de raadsvergadering (geen vraag/antwoord en alleen gericht op besluitvorming).

De belangrijkste winst in de voorstellen van de werkgroep zit vooral in het geven van een kwaliteitsimpuls voor de lokale democratie.

Maatwerk

Een goede regie en voorbereiding in de beeldvormende fase is onontbeerlijk, waarbij grote onderwerpen indien mogelijk moeten worden opgesplitst in behapbare delen. De voorbereiding in de beeldvormende fase gaat verder dan alleen het benoemen van de werkvorm(en). De raadsadviseur communicatie speelt een nadrukkelijke adviserende en regie-voerende rol in de voorbereiding op de activiteiten in de beeldvormende fase.

Speciaal punt van aandacht is, hoe om te gaan met die delen van de bevolking van Lansingerland die zich niet heeft georganiseerd (in tegenstelling tot vaak tegenstanders die toch wel van zich laten horen).

Vroegtijdigheid

Uit de simulatiesessie van 25 september 2015 is wel gebleken dat beeldvorming in de vorm van hoorzittingen, ronde tafel gesprekken en dergelijke in een vroegtijdig stadium dienen plaats te vinden op momenten dat er nog keuzes moeten worden gemaakt en inspraak/participatie van de bevolking nog werkelijk van invloed kan zijn (bijvoorbeeld aan de hand van startnotities). Hoorzittingen c.a. over panklare raadsvoorstellen werkt voor de beleving bij de inwoners dat participatie zinvol is, minder goed..

3.5 Beoogd resultaat

- De planning en routing van raadsvoorstellen worden stap voor stap op maat ingericht. Het BOB model wordt per fase precieze inhoud gegeven;
- Een heldere afbakening van bevoegdheden, taken en rollen van de agendacommissie-nieuwe-stijl en de Driehoek;
- Breed draagvlak in de hele raad over deze nieuwe aanpak;
- Meer politiek debat in de commissie- en raadsvergaderingen door betere fasering van het besluitvormingsproces;
- Een lagere drempel voor inwoners, maatschappelijke organisatie en bedrijven om deel te nemen aan het proces van 'beeldvorming' (kwaliteitsimpuls lokale democratie);
- Een betere kwaliteit van raadsbesluiten;

3.6 Gesprekken met....

De voorstellen van de werkgroep vergaderstructuur zijn in de afgelopen periode besproken met de bestuurlijke driehoek, het presidium en de voorzitters van de commissies.

In alle drie de gesprekken zijn de voorstellen van de werkgroep voor een aangescherpte vergaderstructuur door de driehoek, presidium en commissievoorzitters positief ontvangen. Wel zijn in het presidium kanttekeningen geplaatst ten aanzien van de werkbelasting voor de raad en de kwaliteit van de besluitvorming. Naar de mening van de werkgroep wordt het overgrote deel van de extra tijd die gestoken moet worden in de beeldvormende fase terug verdiend in de oordeelsvormende en

besluitvormende fase. Een strikte sturing en inspelen op de ontwikkelingen door de agendacommissie is noodzakelijk.

In gesprekken met andere gemeenten is gebleken dat welke vergaderstructuur ook wordt gekozen, het succes valt of staat met het warmhartig omarmen ervan door alle betrokken partijen én dat niet de structuur leidend is maar dat de cultuur in een gemeente, in het gemeentebestuur bepalend is of een bepaalde vergaderwijze kans van slagen heeft.

4 Om te komen tot de nieuwe structuur

In de voorgaande hoofdstukken zijn de contouren geschetst van een aangescherpte vergaderstructuur, waarvan de werkgroep vergaderstructuur van mening is dat deze nauw aansluit bij de wensen van de gemeenteraad van Lansingerland zoals ook verwoord in hoofdstuk 1 van deze nota. Het is echter aan de gemeenteraad zelf om zich hierover uit te spreken.

Om te komen tot een werkende aangescherpte structuur zijn naar de mening van de werkgroep de navolgende stappen noodzakelijk:

Nr.	Activiteit	Wanneer
1	Vaststellen van het rapport in de raad. De behandeling in de raad kan worden voorafgegaan door een presentatie (nieuwe stijl, interactief)	December 2015
2	Starten werving communicatiemedewerker griffie (0,5 fte)	Januari 2016
3	Benoeming agendacommissie nieuwe stijl (5 leden) (zie ook onderstaand punt)	Januari 2016
4	Ervaringsperiode met nieuwe werkwijze	Februari 2016 - september 2016
5	Evaluatiemoment met besluitvorming over het al dan niet continueren van de voorgestelde structuurwijziging	Oktober 2016
6	Opstellen gewijzigde verordeningen (werkzaamheden raad en commissie)	Oktober/november 2016
7	Vaststellen nieuwe verordeningen	December 2016
8	Benoeming agendacommissie	December 2016

Een paar kanttekeningen op bovenstaande stappen:

- Om een goed beeld te krijgen of de voorgestelde werkwijze leidt tot een verbetering in de werkwijze van de raad is de werkgroep van mening dat in de ervaringsperiode alle voorstellen conform de nieuwe werkwijze moeten worden behandeld. Het door elkaar laten lopen van de nieuwe en huidige werkwijze (hybride) leidt tot verwarring over de doelstellingen van de diverse vergaderingen. Het geeft alsdan ook geen goed beeld over de het functioneren van de voorgestelde werkwijze.
- Het starten van de ervaringsperiode dient vooraf te worden gegaan door een goede voorbereiding, waaronder:
 - Heldere communicatie met de inwoners van Lansingerland;
 - Werving communicatiemedewerker griffie afgerond;
 - Benoemen gespreksleiders beeldvormende fase;
 - Werkafspraken maken met voorzitters commissies.
- De werkgroep stelt voor om voor de ervaringsperiode de agendacommissie te laten bestaan uit de huidige voorzitters van de commissies Algemeen Bestuur, Samenleving en Ruimte, aangevuld met twee leden uit de gemeenteraad, gemeentesecretaris en de voorzitter van de raad. Voor de ervaringsperiode kan de agendacommissie worden benoemd door besluitvorming in het Presidium van de gemeenteraad. Indien de raad besluit tot definitieve doorvoering van deze structuurwijziging zal de raad een benoemingsbesluit moeten gaan nemen.
- De ervaringsperiode met de nieuwe werkwijze dient te worden afgesloten met een korte evaluatie door de raad. De wijze waarop dat gaat plaatsvinden dient te worden bepaald in het Presidium. Externe ondersteuning hierbij valt op voorhand niet uit te sluiten.

4.1 Risico's

Door de werkgroep wordt onderkend dat een tweetal factoren van invloed kunnen zijn op het welslagen van de ervaringsperiode alsmede de daadwerkelijke invoering van de nieuwe werkwijze van de raad.

Deze factoren zijn:

- De kwaliteit van de raadsvoorstellen is door de werkgroep niet nader onderzocht daar dit buiten de opdracht viel die de raad aan de werkgroep heeft meegegeven. De werkgroep is van mening dat de kwaliteit van de raadsvoorstellen van wezenlijke invloed zijn op het welslagen van de nieuwe werkwijze van de raad. De kwaliteit van de raadsvoorstellen is echter de verantwoordelijkheid van het college en ambtelijke organisatie. De bewaking en (bij-)sturing kan geschieden door de bestuurlijke driehoek. Wel kan de agendacommissie een ondersteunende rol spelen bij het verbeteren/aanpassen van de raadsvoorstellen, zodat deze beter aansluiten bij de nieuwe werkwijze van de raad.
- Tijdens de presentatie van 8 juli 2015 zijn opmerkingen gemaakt over de toegankelijkheid van dossiers. Deze opmerkingen komen voort uit de beperkingen in het huidige raadsinformatiesysteem (RIS). De werkgroep beveelt aan om dit aspect verder te bespreken in de bestuurlijke driehoek. Tevens beveelt de werkgroep aan om de evaluatieperiode te benutten om de functionele specificaties voor een raadsinformatiesysteem te definiëren dat wel voldoet aan de eisen van toegankelijk zoals door de raad gewenst.

4.2 Afsluitend

Als afsluitende punten beveelt de werkgroep aan:

- Af te zien van een spreekklok in de raadszaal. Verwacht wordt dat door een gedegen beeldvormende fase de spreektijden in de commissie als vanzelf zullen teruglopen, waardoor een dure investering van een spreekklok (geschat €25.000) overbodig wordt.
- De eerste termijnen van de commissie/raad/college te houden vanaf het spreekgestoelte. Interrupties kunnen vanaf de eigen plek worden gedaan. De plek van het spreekgestoelte in de raadszaal dient te worden aangepast.
- De commissie- en raadsvergaderingen worden momenteel live uitgezonden via webcasting. De huidige stand van de techniek maakt het lastig om de voorgestelde werkvormen in de beeldvormende fase ook live uit te zenden. Een nader onderzoek is hier op zijn plaats.

Bijlage 1

Onderwerp	Vergadering raad	Beeldvorming (burgers/onder- nemingen)
BP schil om Bleiswijk	29-1-2014	
Beleidswoningen buitengebied	29-1-2014	ja
Sportnota 2014-2018	29-1-2014	ja
Afvalbeleid	29-1-2014	ja
Uitbesteding inzameling huishoudelijk afval	29-1-2014	nee
Wijziging huisvestingsverordening Stadsregio Rotterdam	29-1-2014	nee
Verordening privacyreglement	29-1-2014	nee
Verordening basisregistratie	29-1-2014	nee
Toezichtregime begroting 2014	29-1-2014	nee
Horecavisie Lansingerland	29-1-2014	ja
Evaluatie burgerparticipatie	29-1-2014	nee
Derde begrotingswijziging	29-1-2014	nee
Fractiegelden	29-1-2014	nee
BP Westpolder Bolwerk 2012 (wijziging)	29-1-2014	ja
BP Rottebanddreef	29-1-2014	ja
1e wijziging legesverordening	27-2-2014	nee
Gemeenschappelijke regeling Jeugdhulp Rijnmond	27-2-2014	nee
BP Noordeindseweg 103	27-2-2014	ja
Indeling begroting 2015	27-2-2014	nee
Ontheffing woonplaatsvereiste wethouder	27-2-2014	nee
Parkeerbeleid	27-2-2014	ja
Planvoorbereiding Westpolder	27-2-2014	nee
Fractiegelden	27-2-2014	nee
Financieel herstelplan	27-2-2014	nee
In-aankoopbeleid	27-2-2014	nee
Bekrachtiging vertrouwelijkheid	27-2-2014	nee
Diverse benoemingen	3-4-2014	nee
Tarieven buitensporten	28-5-2014	ja
BP Bovenberkel	28-5-2014	ja
BP De Hoefslag 2012	28-5-2014	ja
BP Tuinen Oost	28-5-2014	ja
Begroting etc Bleizo	28-5-2014	nee
Begroting 2015 Groenzoom	28-5-2014	nee
Protocol geheime stukken	28-5-2014	nee
Coalitieakkoord	2-6-2014	nee
Benoeming wethouders	2-6-2014	nee

Woonplaatsontheffing wethouders	2-6-2014	nee
Diverse benoemingen	2-6-2014	nee
Voorjaarsnota	26-6-2014	nee
Zienswijze begroting Stadsregio 2015 Rotterdam	26-6-2014	nee
Begroting Rottemeren	26-6-2014	nee
Benoeming werkgroepscommissie	26-6-2014	nee
Indeling programmabegroting	26-6-2014	nee
BP Parkzoom	26-6-2014	nee
Begroting GGD-RR	26-6-2014	nee
Begroting VRR	26-6-2014	nee
BP Rottebanddreef 2	26-6-2014	nee
Verordening fractiegelden	26-6-2014	nee
Kadernota	10-7-2014	ja
Burgerinitiatief Ydylles scheppen	17-7-2014	nee
Beleidsplan hoogwaardig handhaven bij werk en inkomen	17-7-2014	ja
Begroting Jeugdhulp Rijnmond	17-7-2014	nee
BP Parkzoom	17-7-2014	ja
ICT-budget	17-7-2014	nee
BP Artihove	17-7-2014	ja
Investeringsbudgetten B&O	17-7-2014	nee
BP Bergweg-Zuid	17-7-2014	ja
Personele organisatie 3D	17-7-2014	nee
Ontheffing benoeming griffier	29-9-2014	nee
Evaluatie verkeerscirculatie Berkel	29-9-2014	ja
Realisatie P&R Westpolder	29-9-2014	nee
Factsheet VP	29-9-2014	nee
Lijst geheime stukken	29-9-2014	nee
Begroting Metropoolregio (zienswijze)	29-9-2014	nee
Verordening ambtelijke bijstand	29-9-2014	nee
Verordening kabels en leidingen	29-9-2014	nee
Quickscan Rekenkamer	29-9-2014	nee
Regionaal beleidsplan Politie	29-9-2014	nee
Actualisatie Grex	30-10-2014	nee
Vastgoedbeleid	30-10-2014	ja
Verordening sociaal domein 2015	30-10-2014	ja
Overgangsbeleid peuterspeelzaalwerk	30-10-2014	ja
Verordening vertrouwenscommissie	30-10-2014	nee
Gemeenschappelijke regeling Stadsregio	30-10-2014	nee
Gemeenschappelijke regeling Jeugdhulp	30-10-2014	nee
Begroting Jeugdhulp	30-10-2014	nee

Beleidsplan 3D deel II	30-10-2014	ja
Meerjarenbegroting	6-11-2014	ja
Najaarsnota	27-11-2014	nee
BP horecacluster Prisma	27-11-2014	ja
BP wijziging Meerpolder	27-11-2014	ja
Functieuitbreiding gemeentehuis	27-11-2014	nee
Benoeming vertrouwenscommissie	18-12-2014	nee
Inkomensondersteuning	18-12-2014	ja
BP Leeuwenhoekweg	18-12-2014	ja
1e part. Herziening BP Oosteindsepolder	18-12-2014	ja
Verordening leerlingenvervoer	18-12-2014	nee
Vaststellenm gemeentelijke belastingverordening	18-12-2014	nee
Leges 2015	18-12-2014	nee
Compleet maken verordening sociaal domein	18-12-2014	ja
BP Rembrandtlaan 42 Bleiswijk	18-12-2014	ja
Verordening rechtspositie wethouders etc	18-12-2014	nee

Commissie Algemeen Bestuur
Postbus 1
2650 AB Berkel en Rodenrijs

Verzenddatum 15 januari 2018
Ons kenmerk U18.00544
Uw brief van

Afdeling
**Bestuurszaken,
Informatievoorziening &
Faciliteiten**

Postbus 1
2650 AA Berkel en Rodenrijs

Nadere informatie
Marjolein Volgering

Telefoon
14 010

E-mail
marjolein.volgering@lansingerland.nl

Fax
(010) 800 40 01

Onderwerp **Stand van zaken onderwerpen
afdeling BIF**

Geachte raadsleden,

Met onderstaand overzicht brengen informeren wij u over een aantal lopende projecten binnen de afdeling Bestuurszaken, Informatievoorziening & Faciliteiten

Facilitair: Aanbesteding Catering	Publicatie van aanbesteding catering week 3 of 4 2018. Vraag is een kwalitatief goede cateraar met maximaal verantwoorde uitvoering door mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. In december is een informatiebijeenkomst georganiseerd voor zowel cateraars als organisaties die mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt begeleiden naar werk. Hiermee hebben we willen faciliteren/stimuleren dat men gezamenlijk inschrijft op de aanbesteding.
Juridische Zaken: Privacy	Per 25 mei 2018 is de AVG (Algemene verordening gegevensbescherming) van toepassing. Op 31 januari 2018 wordt de raad bijgepraat in de beeldvormende vergadering. In de afgelopen periode hebben we een project gedraaid om zorg te dragen dat voor alle inkoopovereenkomsten in het sociaal domein een verwerkersovereenkomst is opgesteld. We zetten dit project voort voor de subsidieovereenkomsten.
Inkoop: Contractbeheer en -management	In de afgelopen twee jaar is veel energie gestoken in contractbeheer en -management.

	Contractbeheermodule binnen het zaksysteem, waarin alle contracten worden opgeslagen, is in gebruik door de organisatie. Op het gebied van contractmanagement veel bewustwording van deze rol binnen verschillende functies. In 2018 en verder, blijven we vanuit Inkoop de vakafdelingen faciliteren en ondersteunen hierin.
Projecten: (Ver)stand van Zaken	Zaaksysteem: Op 29 juni jl. hebben we de raad via een raadsinformatiebrief geïnformeerd over de voortgang van de implementatie van het zaaksysteem. Inmiddels werken meer dan 130 collega's met het zaaksysteem, zijn er meer dan 30 gemeentelijke processen live en bijna 9000 zaken geregistreerd. Inwoners en bedrijven kunnen de voortgang van hun zaak volgen binnen het portaal MijnLansingerland. Voor 2018 staan er 40 processen op de planning, zoals alle inkomende (fysieke) post, de evenementenvergunningen en WOB verzoeken. Aan het einde van 2018 werken alle ambtenaren in het zaaksysteem.
Projecten: TOP werken	TOP werken: Na goedkeuring van het budget is het project TOP werken, Tijd en Plaats Onafhankelijk werken, op 1 januari 2018 officieel gestart. Op dit moment wordt de projectorganisatie opgezet en stellen we een projectplan met planning op. Daarnaast wordt via allerlei vormen van marktverkenning onderzocht welke ICT voorzieningen en facilitaire wijzigingen het beste bij onze gemeente passen
Informatiebeveiliging	- Rekenkamer rapport • Plan van aanpak (t.b.v. alle aanbevelingen) wordt opgesteld. • Technische bevindingen opgepakt en deels opgelost. • Bewustwording: presentaties in organisatie en informatie op @work. Dit loopt de komende periode door. • Aanvullende risicoanalyse sociaal domein wordt op korte termijn gestart (verwachting eind jan/begin feb). • In de presentatie op de beeldvormende

	avond (14-2) zal het rekenkamer rapport verder aan de orde komen. - Meldingen vanuit buitenwereld hebben de aandacht. V.w.b. het lek in processoren SPECTRE/MELTDOWN: indien updates beschikbaar komen worden deze beoordeeld en uitgerold. - ENSIA vragenlijsten zijn eind december ingevuld en ingeleverd. - Sinds 1 oktober geen datalekken gemeld.
--	---

Met een vriendelijke groet,
gemeente Lansingerland

Louise Dorst
hoofd afdeling Bestuurszaken, Informatievoorziening & Faciliteiten